تصوير ابو عبد الرحمن الكردي

ئەستێرەکانی
ترۆپکی سەروەریی

ژیاننامەی شەهیدانی کاروانی ڕابوونی
ئیسلامیی کوردستان

بەرگی یەکەم 2007

ئەستێرەکانی
ترۆپکی سەروەری

ژیاننامەی شەهیدانی کاروانی ڕابوونی
ئیسلامیی کوردستان

لە بڵاوکراوەکانی مەکتەبی ڕاگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلا

شمارەسپاردن: 051

بەرگی یەکەم

2007 - 1428

ناوی کتێب: ئەستێرەکانی ترۆپکی سەروەریی
(ژیاننامەی شەهیدانی کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی کوردستان)
لەبڵاوکراوەکانی: مەکتەبی ڕاگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلامیی کوردستان
بەرگ: یەکەم
چاپ: یەکەم
تیراژ: سێ هەزار دانە
دیزاین: کەیوان عەبدوڵڵا
تایپ: سالم صدیق
چاپخانەی:
ژمارەی سپاردن:

لیژنەی نووسینەوەو ئامادەکار:

تۆفیق کەریم

شەریف وەرزێر

ئارام عەلی سەعید

بارام موحەممەد عەلی

لیژنەی کۆکردنەوە:

کەمال حەسەن

سەعید ئەحمەد

ناجیح حەمە فەرەج

دارا پیرەمەگروونی

ئارام شوانی

موحەممەد جەمال

شاخەوان عەلی

نایف ئاسوودە

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُم مَّن
قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلاً﴾

الأحزاب : ٢٣

﴿وَلاَ تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُواْ فِي سَبِيلِ اللّهِ أَمْوَاتاً بَلْ أَحْيَاء عِندَ
رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ﴾

آل عمران : ١٦٩

سوپاس و پێزانین

ئێمە کە ئەم ژیاننامانەمان ئامادە کردوون و دامان ڕشتوون، ناکرێت هەوڵی ئەو براو خوشکانەی پێش ئەم بەرهەمە لەیاد بکەین، کە لە کەناڵەکانی ڕاگەیاندندا بەبینراوو بیستراوو خوێنراوەوە توانای زۆریان بەخەرجدا بۆ بڵاوکردنەوەی ژیاننامەی شەهیدان و ئێمەش سوودمان لەبەرهەمەکانیان بینی بەتایبەت:

١. ڕێبوار کوێستانی کە ناوی بەرهەمەکەش (ئەستێرەکانی ترۆپکی سەروەریی) داهێنانی ئەو بوو گۆشەیەکی هەبوو لەگۆڤاری جەماوەر بەو ناوەوەو بەئەندێشەو قەڵەمە بەبڕشتەکەشی ژیاننامەی بەشێکی بەرچاوی لە شەهیدان داڕشتووە.

٢. مامۆستا موحەممەد سەنگاوی شەهید کە سەردەمێك بەرنامەی لە چاپدانی ژیاننامەی شەهیدانی هەبوو، بەڵام مەخابن مەرگ بواری نەدا.

٣. کامیل مەحمود

٤. سەلاح عەبدولقادر

٥. ڕێبوار هەورامی

٦. کاوە پێنجوێنی

٧. ئەرسەلان تۆفیق

٨. عومەر میراودەلی

٩. شوان ڕابەر

١٠. کاوە هاوڕاز

ـــ زۆر سوپاسی ئۆرگانەکانی کۆمەڵی ئیسلامیی دەکەین کە بەپەرۆشەوە هاوکارییان کردین.

- سوپاسی ئەو بەڕێزانە دەکەین کە یارمەتی لەچاپدانی ئەم پرۆژەیان داین، بەتایبەتی حاجی بیلال سلێمان کە کارئاسانی بۆ کردین لە بە چاپ گەیاندنی ئەم کتێبەو هەوڵی زۆری بەخەرجدا لەم پێناوەد.

ئاگاداری و داواکاریی

بۆ ئەوەی ئەم بەرهەمە تێروتەسەل بێت ئێمە لیژنەیەکی ئامادەکارەمان پێکهێناوە بۆ پلانداناو دارشتنەوەی ژیاننامەی شەهیدانمان، هەروەها لیژنەیەکی فروانمان دروستکردووە کە نوێنەری زۆر لە ناوچەکانی کوردستانی لەخۆگرتووە.دەمانەوێت ژیاننامەی سەرجەم شەهیدانمان تۆمار بکەین، بەبێ هیچ خوێندنەوەیەکی حزبی کە ئەمڕۆ واقیعە، وا دەزانین ئەو برایانەی شەهید بوون لە پێناوی ئیسلامدا بووە نەك شتی دی، بۆیە داوا لە کەسوکارو دۆستانی سەرجەم شەهیدان دەکەین، ئەم پڕۆژەیە بەتایبەت نەزانن و گشتگیرانە مامەڵەی لەگەڵدا بکەن، بێگومان هاوکاریی ئەوان پڕۆژەکە سەرکەوتوو تێروتەسەلتر دەکات، ئەم بەرگە کە بەرگی یەکەمە.

ژیاننامەی ئەوەندە شەهیدەمان تێدا بلاو کردۆتەوەو واشمان بەباش زانی ڕێکخستنەکەیان بەپێی مێژووی شەهیدبوونیان بێت، جگە لەوەی ئەم ژیاننامانەمان زووتر دەسکەوتن، هیچ هۆیەکی دی نەبووە لە پێشخستنیان لەم بەرگی یەکەمەدا، دەشترساین گەر چاوەڕوانی بکەین تا کۆکردنەوەی ژیاننامەی هەموو شەهیدان.

پڕۆژەکە دوا بکەوێت و پاشان سەرنەگرێت، چونکە پێش ئێمە هەولی لەو جۆرە دراوە، بۆیە لەگەڵ داوای لێبووردن، دەڵێین خوایاربێت هیچ شەهیدێك پشتگوێ ناخەین. ئومێدەوارین بەهیممەتی بنەماڵەو کەسوکارو هاوڕێیانی شەهیدان و دڵسۆزان بەرگەکانی داهاتووش ئامادە بکەین و لەچاپیان بدەین، خوازیارین لە هەر هەڵەیەکیش کە لەم

ژیاننامانــەدا بەرچــاو دەکــەوێت ئاگادارمــان بکەنــەوە، چــاوەڕوانی هاوکــاریی ســەرجەم دڵــسۆزانی شــەهیدانین، بــۆ یاداشــتکردنی ژیاننامەکانیان.

خوا پشتو پەنای هەموو لایەکمان بێت.

لێژنەی ئامادەکار

پێشەکییەکی پێویست

لەبەر ئەوەی بەرنامەی ئیسلام هەمیشە بەرپەرچدانەوەی ستەم و چەوساندنەوە بووە، بۆیە دەبینین لەهەر جێگایەکی جیهانی ئیسلامییدا ستەم‌و داگیرکاریی روویدابێت، هەڵگرانی ئیسلام بەخۆ کەوتوون‌و شۆڕشیان بەرپاکردووە.

کوردستانی ئێمەش کە بەرەو رووی دڕندەترین جۆری چەوساندنەوەو داگیرکاریی هات، لەماوەی نیوەی دووەمی سەدەی بیستدا، دەبوو هەڵگرانی پەیامی ئیسلامیش، شانبەشانی لایەنەکانی دیکەی سەر گۆڕەپانەکە، بەگژ داگیرکەردا بچوونایەو بەشداریی شۆڕشە رەواکەی گەلی کوردستانیان کردبایە.

ئەگەر چی ئیسلامییەکان لەکۆتایی حەفتاکانی سەدەی رابردوودا بەخۆ کەوتن‌و لەهەشتاکاندا بارەگای سەربازییان دامەزراندو مەفرەزەکانیان کەوتنە چالاکی سەربازیی‌و زەبری گورچکبڕیان لەهێزەکانی بەعس وەشاند، کە بەشایەتی شۆڕشگێڕانی ئەو سەردەمە پێشمەرگەکانی ئیسلام نموونەی قارەمانی‌و بوێری‌و قوربانیدان بوون، دەکرێت بڵێین ئەو قارەمانی‌و چوست‌و چالاکیەی پێشمەرگەکانی لەشکری ئیسلام و پاشان بزووتنەوەی ئیسلامیی لەهەشتاکاندا، نەك هەر قەرەبووی درەنگ بەشداربوونی ئیسلامییەکانی لەشۆڕشی رزگاریخوازی کوردستاندا کردەوە، بەڵکو شانازییەکی مەزنی گەلی کوردو هەموو ئیسلامییەکانە، هەقە هەموو لایەك پێی بنازن.

دیارە ئەو شانازییەش بەسانایی دروست نەبوو، بەڵکو لەو پێناوەدا سەدان زاناو لاوی خوێنگەرمی قورئان ویست گیانی خۆیان بەختکرد، هەموو بەرژەوەندییەکی دیکەیان کردە قوربانی بۆ بیروباوەڕەکەیان، سەدانی دیکەش کەمئەندام‌و بریندار بوون،

هەزارانیش زێدو مەسکەنی خۆیانیان بەجێهێشتو روویان لەشاخو ئاوارەیی کرد.

جا تۆمارکردنی ئەو سەروەرییانە، زەروورەتێکی حەقیقییە، لەبەر چەند هۆیەکی سەرەکی:

١. بەشێك دەبێت لە وەفاو پێزانین بەرامبەر بەو رەنجو قوربانیو زەحمەتە زۆرەی تووشی نەوەی پێشوو هاتوون.

٢. پیشاندانی نەوەی ئەمڕۆیە، کە باڵەخانەی رابوونی ئیسلامیی بەم شکۆو پڕ سەروەرییە هەروا بێ ریشەو بناغە دانەمەزراوە، بەڵکو بە رووبارێك لەخوێنو ئارەقەی رەنجو قوربانیدان گەیشتۆتە ئەم ئاستە.

٣. بەرپەرچدانەوەی رەخنەی ئەو بێئاگایانەیە کە دەڵێن: لەکاتی قڕکردنی کورددا ئیسلامییەکان لەکوێ بوون؟!!

٤. ئەم تۆمارە بەشێك دەبێت لە مێژووی زیندووی خەباتی گەلی کورد دژی ستەمکاران.

راستە پێشتر لەدەیان بڵندگۆی رابوونی ئیسلامییدا لەگۆڤارو رۆژنامەو رادیۆو تەلەفزیۆنەکانەوە، تۆماری ئەو سەروەرییانە بڵاوکراونەتەوەو تا ئەندازەیەك رێز لەو قوربانیو زەحمەتانە گیراوە، وەلێ لەگەڵ کەمو کورتیی زۆریشدا، ئەو باسانە پچڕ پچڕو نیوەچڵو شپرزە بوون، دواییش لەدوو توێی گۆڤارو رۆژنامەکاندا بەپەرتەوازەیی ماونەتەوە.

گشت ئەو هۆیانە ئێمەیان بزواند تا بیر لە ئیشێکی رێکخراوو تێرو تەسەلتر بکەینەوە، کە شایانی خوێنی شەهیدان بێتو بۆ خەڵکیش روونبکەینەوە کە رابوونی ئیسلامیی خاوەنی چ رابردوویەکی پڕ قوربانیو سەروەرییە، بەکەسوکاری شەهیدانیش بڵێین، راستە ئێمە بە ئەرکی تەواوی سەرشانمان هەڵنەستاوین بەرامبەر شەهیدە

سەربەرزەکانمان، بەڵام هێندەش بێوەفا نین، ئەو سەروەرانە لەیاد بکەین، بەڵکو ئەم بەرهەمە بە بەشێکی وەفاداریمان وەرگرن.
پرسیارێك کە دەبێت بەر لەکۆتایی ئەم پێشەدەستییە وەڵام بدرێتەوە ئەوەیە، هۆی راپەڕینو قوربانیدانی ئەو برایانەمان بەگیانی خۆیان بۆ؟ دیارە هەر ئەوەندە نا بەڵکو وەك لەژیاننامەکانیاندا هاتووە زۆر لەو برایانە ئاواتەخوازو پەرۆشی ئەو گیان لەدەستدانە بوون، کەواتە دەبێت پرسیارەکە روونتر بکەینەوە: چی وای لەو برایانەمان کرد، دەست لەماڵو خێزانو منداڵو هەموو خۆشییەکانی دنیا هەڵگرنو مردن هەڵبژێرن؟ وەڵامەکەش زۆر بەکورتی ئەوەیە: بەهیوای شەهیدبوون.
کەواتە بەر لەوەی ژیاننامەکان بخوێنرێنەوە ئەگەر زۆر بەپوختیش بێت بالەسەر مانای شەهیدو پلەو پایەو ئەحکامەکانی دیکەی شەهیدیی هەڵوێستەیەك بکەین:

شەهیدیی پلەو پایەیە

شەهیدیی پلەو پایەیە کە خوای میهرەبان لەناو بەندەکانیدا کەسانێك هەڵدەبژێرێتو ئەو رێزەیان پێدەبەخشێت، (وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ شُهَدَاء)، ئەم پلەیەش دوابەدوای پلەی پێغەمبەرایەتی دێت، هەرچەندە هەندێك لەزانایان دەفەرموون لەدوای پلەی پێغەمبەرانو راستگۆیان دێ، وەك قورئان دەفەرموێت: (وَمَن يُطِعِ اللّهَ وَالرَّسُولَ فَأُوْلَـئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاء وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَـئِكَ رَفِيقاً)
بەڵام زۆر لەشەهیدان راستگۆو ئیسلام بەڕاست زانیشن، چونکە کەسێك گیانی خۆی بەخت بکات لەڕێی خوادا ئەوە بەرزترین پلەی

بەڕاست زانینی خواو پێغەمبەری خوایە. بۆیە دەڵێین پلەی شەهیدی لەپاش پلەی پێغەمبەرایەتیەوەیە.

پێناسەی شەهید

زاراوەی شەهید زاراوەیەکی ئیسلامییەو پێشتر لەناو عەرەبەکاندا نەبووە، لەقورئانو فەرموودەدا بەکارهاتووەو مەبەست پێی: ئەو کەسەیە کە لەڕێی خوادا دەکوژرێت.

وشەکەش بەمانای (شاهد) گەواهیدەر هاتووە، چونکە بەخوێنی خۆی شایەتی دەدات کە دینی لەژین خۆشتر دەوێ، بۆیە ژین دەکاتە قوربانیی دین.

بەمانای (حاضر) (ئامادە)ش هاتووە، چونکە ئەوانە نەمردوونو زیندوون (بَلْ أَحْيَاء عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ). بەمانای (مشهودله) شایەتی بۆ دراویش راستە، چونکە خواو پێغەمبەری خوا (ﷺ) شایەتی چوونە بەهەشتیان بۆ داون.

بەمانای (مشهود) لەلا ئامادەبوو، واتە: فریشتەکان لەلای ئامادە دەبنو پێشوازی لەڕووحەکەی دەکەن هەر ڕاستە.

بەڵام شایەتی بۆدراوەکە بەهێزترین مانایە، چونکە خواو پێغەمبەری خوا (ﷺ) شایەتی چوونە بەهەشتیان بۆداوە. وەك ئیبن ئەثیر دەفەرموێت.

شەهید بەمانای ئەم ناوانە دێتو بەمانای دیکەش، کە ئیمامی نەوەوی (٧) مانای بۆ هێناوەو ئیبن حەجەری عەسقەلانیش چوار مانای هێناوە بۆ زاراوەی شەهید.

پلەی شەهید لەشەریعەتدا

سەبارەت بەگەورەیی‌و ڕێزی شەهیدان لەئیسلامدا، خوای گەورە دەفەرموێت: (وَلاَ تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُواْ فِي سَبِيلِ اللّهِ أَمْوَاتاً بَلْ أَحْيَاء عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ * فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللّهُ مِن فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُو بِهِم مِّنْ خَلْفِهِمْ أَلاَّ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ * يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللّ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللّهَ لاَ يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ)

واتە: پێتان وانەبێ کە ئەوانەی لەڕێی خوادا کوژراون مردوون، بەڵک زیندوون لەخزمەتی پەروەردگاریان‌و بژێوو ڕۆزییان دەدرێتێ، دڵخۆش بەوەی کەخوا لە بەخششی خۆی پێیداون، وە دڵخۆش دەبن ک مژدەی هاتنی ئەوانەیان دەدرێتێ کە جارێ پێیانەوە پەیوەس نەبوون‌و لەدوایانەوەن وە دڵنیان کە هیچ ترس‌و پەژارەیەکیان ب نییە. دڵخۆشن بەچاکەو بەخششی خوا وە بەوەی کە خوا پاداشت چاکەکاران زایە ناکات.

سەبارەت بەم ئایەتە ئەم فەرموودەی پێغەمبەریش (صلى الله علي وسلم) هاتووە: (عن مسروق قال: سألنا عبدالله (إبن مسعود) عن هذ الأية: (وَلاَ تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُواْ فِي سَبِيلِ اللّهِ أَمْوَاتاً بَلْ أَحْيَاء عِندَ رَبِّهِ يُرْزَقُونَ) قال: أما إنا قد سألنا عن ذلك، فقال (صلى الله عليه وسلم) أرواحهم في جوفِ طَيرٍ خضرٍ، لَها قناديلُ مُعلقة بالعَرش، تَسرَحُ منَ الجن حيث شاءت، ثم تأوي الى تلك القناديل، فأطلع إليهم ربهم إطلاعةً، فقال هَل تشتهونَ شيئاً؟ فقالوا: أيَّ شيءٍ نشتَهي ونَحنُ نسرَحُ منَ الجنة حيث شئنا؟!، فَفَعَل ذلك بهم ثلاثَ مراتٍ، فَلما رأوا أنّهم لَن يُتركوا من أن يسألوا، قالوا: يارَبُّ نُريدَ أن تَردَ أرواحَنا في أجسادِنا حتى نُقتَلَ في سبيلك مَرةً أُخرى، فلما رأى أن لَيس لهم حاجة، ترِكوا) رواه مسلم.

واتە: (مَسروق) دەڵێ لەبارەی ئەم ئایەتەوە (وَلاَ تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُواْ فِي سَبِيلِ اللّهِ....) (آل عمران: ١٦٩) پرسیارمان لە (عبدالله بن مسعود) کرد، ئەویش گوتی: ئاگاداربن ئێمە لەو بارەوە پرسیارمانکرد لە پێغەمبەر (ﷺ) فەرمووی: (شەهیدان) رووحەکانیان لەنێو لەشی باڵندەی سەوزدانە چەند چرایەکی بەعەرشەوە هەڵواسراویان هەن، بەکەیفی خۆیان لە بەهەشتێدا دەگەڕێن پاشان دەچنەوە نێو ئەو چرایانە، جا پەروەردگاریان سەرنجێکی لێدان‌و فەرمووی ئارەزووی شتێك ناکەن؟ گوتیان: جا حەزمان لەچی بێت لە حاڵێکدا کە لە بەهەشتێدا دەگەڕێین؟! ئیدی سێ کەڕەتیان لێی دووبارە کردنەوە، جا کاتێك زانییان کە وازیان لێناهێنرێ‌و دەبێ هەر شتێك داوا بکەن، گوتیان: پەروەردگار! دەمانەوێ روحەکانمان بگێڕییەوە نێو جەستەکانمان، تاکو جارێکی دیکەش لەڕێی تۆدا بکوژرێین! ئینجا کە خوا بینی هیچ پێویستییان نییە وازیان لێهێنرا.

لە سوننەتی پێغەمبەریشدا (ﷺ) لەبارەی رێزو حورمەت‌و پلەوپایەی شەهیدانەوە فەرمایشت زۆرن، یەکێك لەوانە ئەوەیە کە پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێ: (ما أحَدٌ يَدخلُ الجَنَّةَ يَحبُ أن يَرجِعَ الى الدُنيا الا الشهيد يجب ان يرجع فيُقتَل عَشرَ مرات لِما يرى مِن الكرامة) (رواه البخاري ومسلم عن أنس رضي الله عنه).

واتە: هەر کەس کە دەچێتە بەهەشت بەئاوات ناخوازێ کە بگەڕێتەوە بۆ ژیانی دونیا ئەگەر هەرچییەك کە لەسەر زەوییە بیدەنێ، بێجگە لەشەهید، لەسۆنگەی ئەو هەموو رێزو حورمەتەوە کە دەیبینێ، خۆزگە دەخوازێ کە دە (١٠) جاران بچێتەوە بۆ دونیاو بکوژرێتەوە.

هەروەها لە فەرموودەیەکی دیکەدا دەفەرموێ: (للشهيد عند الله ستُّ خِصالٍ: يُغفَرُ لهُ مِن أولِ دُفعَةٍ مِن دَمِهِ، ويرى مَقعَدُهُ مِن الجَنَّةِ، ويُجارُ

مِن عذاب القَبر، ويأمَنُ منَ الفَزع الأكبر، ويَحلى حُلَّة الإيمـان، ويُـزوَّجُ مِنَ الحور العين، ويُشفَعُ في سبعين إنساناً مِن أقاربِـهِ) (رواه الترمذي وقـال حسن صحيح غريب (رواه ابن ماجة وهذا لفظه وصححه الألباني). واته شەهید لەلای خوا شەش خەسڵەتو ئیمتیـازی هـەن: لەگـەڵ یەکـەمین دڵـۆپی خوێنەکـەی کـە لێـی دەڕژێ لـەتێکڕای گونـاحو هەڵـەکانی دەبووری، شوێنی خۆی لەبەهەشـتا پیشان دەدرێت، لەسـزاو ئازاری گـۆڕ دەپـارێزرێ، هـەروەها لەناڕەحـەتیو هەژمـەتی گـەورەی ڕۆژی قیامەت بێباکو دڵنیا دەبێ، بەرگو پۆشاکی ئیمانی لەبەر دەکرێت لەگەڵ ئافرەتانی سپی چاو گەورەی بەهەشتی (الحور العین)ی دەبێتـە هاوسەر، دەکرێ بەشەفاعەتکار بۆ لێ بوردن لە حـەفتا (٧٠) کـەس لـەخزمانی. هـەروەها لەڕیوایـەتی (ترمـذي)دا لـەجیاتی (ويُحلـيَّ حُلـة الإمان) ئەم ڕستەیە هاتووە: (ويُضَعُ على رأسهِ تـاجُ الوِقـار، الياقوتـةُ منهُ خَير من الدنيا وما فيها) واتە: تاجی ڕێزو حورمەتو ویقاری لەسەر سەر دادەنرێ، کە یەك گەوهـەرو مـرواری لـەو تاجـەدا لـەدنیاو لـەوەی لەدونیادا هەیە چاکترە.

لەفەرموودەیەکی دیکەشدا دەفەرموێ: (ما يَجِدُ الشهيدُ مِن مَس القَتـلِ الا كَما يَجِدُ أحدُكُم مِن مَس القُرصَةِ) (رواه مسلم عن عبدالله بن عمرو بن العاص). واتە: شەهید هەر هێندە هەست بەئازاری کـوژران دەکـا، کـە یەکێکتان هەست بەئازاری گازی مەگەزێك دەکات.

هەروەها دەفەرموێ: (يُغفَرُ للـشهيدِ كُـلَ ذَنـبِ الا الـدين) واتـە: شـەهید هەموو گوناهێکی دەپۆشرێ بێجگە لەقەرز.

بەڵێ، بەڕاستی جەنگو جیهادو فیداکارییو لـەمردن سـڵ نەکردنـەوە هەمووو شتێك پێشکەشی خوا کردن تاعـەتو بەندایەتییـەکی یـەکجار گەورەو بەرزو ناوازەیەو بەتەئکید شایستەی هەموو کەسێك نییە، هە

بۆیــه خــوای پــەروەردگاریش وشــەی هەڵبــژاردنو گوڵبــژێرکردنی بۆ شەهیدان بەکارهێناوە، وەك فەرموویەتی: (إِن يَمْسَسْكُمْ قَـرْحٌ فَقَـدْ مَـسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلُهُ وَتِلْكَ الأيَّامُ نُـدَاوِلُهَا بَـيْنَ النَّـاسِ وَلِـيَعْلَمَ اللّـهُ الَّـذِينَ آمَنُـواْ وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ شُهَدَاء وَاللّهُ لاَ يُحِبُّ الظَّالِمِينَ) (آل عمران : ١٤٠)

بەڵێ شەهیدان هەڵبژاردەو گوڵبژێری نێـو مـسوڵمانانو ئـەهلی ئیمـانن (وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ شُهَدَاء) هەر بۆیەش لەبەهەشتیش لەسەرەوەی هەموانن.

جۆرەكانی شەهید

وەك لەپێشەوە وتمان شەهیدان ئەوانەن کە لە رێـی خـوادا دەکـوژرێن، سـەبارەت بـەو فەرموودانـەش کـە باسـی جۆرەکـانی تـری شـەهیدی دەکەن، دەتوانین بەسێ خاڵ پلەبەندیی شەهیدان بکەین:

جــۆری یەکــەم: ئـەو کەسـەیە کـە لەجـەنگی دژی کافرانـدا کوژرابێـت بەهۆیـەك لەهۆیـەکانی جەنگـەوە، ئەمانـە هـەم پاداشـتی قیامـەتیان مسۆگەرەو هەم حوکمە دنیاییەکانیشیان بەسەردا جێبـەجێ دەکرێـت، (واتە: ناشۆرێو نوێژی لەسەر ناکرێت).

جۆری دووەم: ئەو جۆرە شەهیدەیە کە پاداشـتی دواڕۆژی هەیـە، بـەڵام حوکمە دنیاییەکانی شەهید نایگرێتەوە، کە ئەوانەن بـەهۆی: ژانەسـك، کولێرا، شـت بەسـەردا رووخـان، سـووتان، بـەرگری لـەگیانو سـامانو نامووسو جگە لەمانەش جۆری دی لەفـەرموودەدا باسـیان کـراوە کـە دەکەنە (١٥) جۆر، ئەمانە پاداشتی شەهیدیان هەیە، بەڵام مەرج نییـە بگاتـە پاداشـتی جـۆری یەکـەم، دەبێـت نوێـژیان لەسـەر بکرێو کفن بکرێنو بشۆردرێن.

جۆری سێیەم: کەسێکە لەدەسکەوت (غنیمة) دزی دەکـات، هەرچـەندە لەجەنگی دژی کافرانیش کوژرابێت، ئەم جۆرە حوکمی دنیایی شـەهید

دەیگرێتەوە، بەڵام پاداشتی دوارۆژی وەك جۆری یەکەم تێرو تەواو نییە.

چۆنیەتی مامەڵەکردن لەگەڵ جەستەی شەهیدان

لەبەر ئەوەی مردنی شەهیدان جیاوازە لەمردنی ئاسایی، بۆیە زۆرینەی زانایانی ئیسلام رایان وایە دەبێت مامەڵەکردن لەگەڵ جەستەکەشیدا کۆمەڵە جیاوازییەکی هەبێت وەك:

١. شەهیدان ناشۆرێن.
٢. شەهیدان بەبەرگی خۆیانەوە دەنێژرێن‌و کفن ناکرێن.
٣. شەهیدان نوێژیان لەسەر ناکرێت.
٤. شەهیدان لەشوێنی شەهیدبوونیان دەنێژرێن‌و ناگوێزرێنەوە بۆ شوێنی دیکە، مەگەر بەناچاری.
٥. لەکاتی ناچاریدا دروستە لەشەهیدێك زیاتر بخرێتە گۆڕێکەوە،

ئەرکی سەرشانمان بەرامبەر بەخێزان‌و کەسوکاری شەهیدان

١. بەتەنگەوە بوون‌و گرنگیدان بەکوژرانی شەهیدان‌و دەربڕینی هەست‌و نەست‌و هەڵوێستی بەپەرۆشانە:

بەڵێ ئەوە یەکەمین‌و سەرەتاییترین هەق‌و مافی خێزان‌و کەسوکاری شەهیدانە لەسەر مسوڵمانان، چونکە بێگومان هەرچەندە شەهیدی پلەوپایەیەکی یەکجار بەرزو ناوازەیە، بەڵام دیسان خێزان‌و بنەماڵەو کەسوکاری هەر نارەحەت دەبن، بۆیە پێویستە مسوڵمانانیش بەهەست‌و نەست‌و هەڵوێستی بەپەرۆشانەوە بەشدارییان بکەن‌و کەسوکارو بنەماڵەکەی بزانن کە ئەو شەهیدە تەنها هی ئەوان نییەو بەس لەوان نەڕۆیشتووە!

ئـەم بەسـەرهاتەش باشـترین بەڵگەیـە لـەو بـارەوە، کـە بێگومـان لوێچکێکیشە لەتەغارێك:

(عَطاء بن یسار) دەگێڕێتەوە کە ڕۆژێکیـان پێغەمبـەری خـوا (ﷺ) (کـە وادیـارە هـەر ئـەو ڕۆژە بـووە کـە لەجـەنگی ئوحـود گەڕاونەتـەوەو حـەمزەی مـامی (خـوا لێـی ڕازی بـێ) تێیـدا شـەهیدکراوە) بـەلای ئافرەتانی (بني الأشهَل) تێپەڕی ـ کە لەجـەنگی ئوحـود بووبوونـەوە ـ بیستی کە بۆ ئەو خزمانەیان دەگریان کە لە ئوحود شـەهید بووبـوون، جا پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرمووی: (ولکن حمزة لابَواکي له (بەڵام هیچ ئـافرەت نـین بـۆ حـەمزە بگریـەن). (سـعد بـن معـاذ)یش گـوێی لـەو قسەیەی بوو، بۆیە چوو بۆ لای ئافرەتانی تیرەی (بني الأشـهَل)و پێـی گوتن کە بچنە ماڵی حەمزەو بۆی بگریەن! ئیدی چوونو دەسـتیانکرد بەشینو گریان، جـا کاتێك پێغەمبـەری خـوا (ﷺ) گریانەکـەی بیسـتن، پرسی: ئەوانە کێن؟! گوترا: ئافرەتانی ئەنصارین کـە لەسـەر حـەمزە دەگریەن، پێغەمبەریش چووە لایانو فـەرمووی: مەگریـەن خـوا لێتـان ڕازی بـێ، لـە منداڵـەکانتان، لەمنـداڵی منداڵەکانیـشتان، هـەروەها لەریوایەتێکدا هاتووە کە فەرموویەتی: مەبەستم ئەمە نەبوو، هـەروەها شینکردنیشی قەدەغەکرد...

٢. سەرەخۆشی لێکردنی خێزانو کەسوکاری شەهیدان:

ئەمیش ئەرکێکی گەورەو گرنگەو نابێ بەکەم بگیرێو فەرامۆش بکرێ، چـونکە بابـای خـاوەن بـەلا (الـشخص المـُصاب) هەرکەسـێکی بێـت پێویستی بە دڵدانەوەو خـەمرەوێنران هـەر هەیـە، جـا لـەو بارەشـەوە لەسیرەتی پێغەمبەری خوادا (ﷺ) نموونە زۆرن، بـەڵام ئێمـە بەیـەکیان وازدێنین:

(الشعبي) گێڕاویەتەوە کە کاتێك هەواڵی کوژرانی (جعفر بن أبي طالب)[1] بەپێغەمبەری خوا گەیشت، پێغەمبەری خوا (ﷺ) لە ژنەکەی (أسماء بنت عُمَیس) گەڕا هەتا تەواو گریاو فرمێسکی رشتنو تۆزێك پەژارەی کەم بۆوە، ئەوجا هاتەلایو سەرەخۆشیی لێکرد، کوڕەکانی جەعفەری بانگ کردو بۆیان پاڕایەوە، دوعای بۆ (عبدالله بن جعفر) کرد کە دەستی پڕ بەرەکەت بێت، جا هەر شتێکی کڕیبایە قازانجی لێدەکرد، ئینجا ئەسماء گوتی: ئەی پێغەمبەری خوا! ئەوانە پێیان وایە کە ئێمە لەریزی کۆچکەران (مُهاجرین)دا نین! ئەویش فەرمووی: (كَذَبوا، لكم الهجرةُ مَرّتين هاجرتم الى النجاشي وهاجَرتُم اليّ) واتە: راست ناکەن، ئێوە دوو کۆچتان هەن، چونکە بۆ لای نەجاشیش کۆچتان کردووەو بۆ لای منیش!

٣. چاودێریکردنو بەسەرکردنەوەی خێزانو کەسوکاریانو پێ لێنەبڕینیان:

بەڵگەو نیشانەیەکی دیکەی وەفاداریمان بۆ شەهیدانی سەربەرزمان ئەوەیە، کە بەگوێرەی تواناو بۆ لوان سەردانی خێزانو بنەماڵەیان بکەینو هەواڵیان بپرسین، لەوبارەشەوە نموونە لەسیرەی پێغەمبەری پێشەواماندا (ﷺ) زۆرن کە ئەمە یەکێکیانە:

(بخاري ومسلم) لە (أنس بن مالك)ەوە خوا لێی رازیبێ گێڕاویانەتەوە کە گوتوویەتی: پێغەمبەر (ﷺ) بێجگە لەماڵی خێزانەکانی هێندەی دەچووە ماڵی (أُم سُلَیم) نەدەچووە ماڵی هیچ کەس، جا لەوبارەوە پرسیاری لێکرا، ئەویش فەرمووی: (إني أرحَمُها، قُتِلَ أخوها مَعي)، من بەزەییم پێیدا دێتەوە، چونکە برایەکی لەگەڵ من بوو کوژرا.

٤- دەست بەسەردا هێنانی منداڵەکانیانو مشوور لێخواردنیان

ئەمیش شێوەیەكی گرنگی دیكەی وەفادارییە بۆ شەهیدانی رێی خوا، چونكە ئەو كەبۆ خۆی رۆیشتووە خێزان‌و منداڵەكانی بەئەمانەت بەسەر مسوڵمانانـدا بەجێهێشتووەو ئەمانەتیش پێویستە پارێزگاریی لێبكرێ.

دیارە لەو بارەشەوە دەتوانین گەلێك نموونان لەژیان‌و سیرەی پێغەمبەری خوا (ﷺ)و خەلیفە راشیدەكانی (أبوبكرو عمرو عثمان‌و علی) خوا لێیان رازی بێ بێنینەوە، بەڵام تەنها بەم نموونە دڵبزوێنە وازدێنین:

(إبن أبی شیبه) گێڕاویەتەوە كە پێغەمبەری خوا (ﷺ) هاتە لای هاوسەری جەعفەری كوڕی ئەبوتالیب دڵی دایەوە پاشان فەرمووی: (إدعي لي بَني أخي) برازاكانم بۆ بانگ بكە! دەڵێ: جا ئەسماء سێ كوڕی گچكەی هێنان دەتگوت بێچووە باڵندەن، ئینجا پێغەمبەر (ﷺ) سەرتاشی بانگكرد سەری تاشین، ئەوجا فەرمووی: هەرچی (محمد)ە وەك (أبو طالب)ی مامماند دەچێ، (عَون)یش رواڵەت‌و رەوشی وەك من دەچێ. بەڵام (عبدالله) ئینجا دەستی گرت‌و دەستی بەرزكردەوە، پاشان فەرمووی: (أللهمّ بارِك في صفقة يمينه) خوایە دەستی بەبەرەكەت بكە!

دەڵێ: ئیدی دایكیان پێیان خۆشحاڵ بوو، ئینجا پێغەمبەری خوا (ﷺ) پێی فەرموو: (لَم تخشَينَ عليهم الضيقة وأنا وليهم في الدنيا والآخرة؟!) ئایا دەترسی زایەبن، لەحاڵێكدا كە من لەدونیاو دواڕۆژدا سەرپەرشتیاریانم؟!

٥. یادكردنەوەی شەهیدان بەخێرو چاكە:

لەو بارەشەوە كە نموونە زۆرن بەیەكێكیان وازدێنین:

(ابن أبي شيبة) له (واقد بن عمرو بن سعد بن معاذ)ەوە خوا لێیان ڕازی بێ کە نەوەی (سعد بن معاذ)ە دەگێڕێتەوە کە گوتوویەتی: چوومە لای (أنس بن مالك) گوتی: تۆ کێی؟ گوتم: من (واقد بن سعد بن معاذ)م، گوتی: خوا لە سەعد خۆشبێ بێگومان زۆر شێوەی سەعد دەکەی، پاشان گوتی: خوا لەسەعد خۆشبێ لەجوانترینو بالآبەرزترین خەڵکی بوو، گوتی: پێغەمبەری خوا (ﷺ) نامەیەکی بۆ (أكَيدرَ) پاشای (دومە) نارد، ئەویش لەبەرانبەرو لەوەڵامیدا (وێڕای نامە) جوببەیەکی ئاوریشمی بەزێڕ چنراوی بۆ ناردبوو، جا خەڵکی دەستیان لەو جوببەیە دەداو پێی سەرسام دەبوون، ئەویش فەرمووی: پێی سەرسامن؟ گوتیان: ئەی پێغەمبەری خوا هەرگیز بەرگی لەوە جوانترو چاکترمان نەبینیوە! ئەویش فەرمووی: دەجا سوێند بەو کەسەی گیانی بەدەستە دەستەسڕەکانی (سعد بن معاذ) لەبەهەشت لەوەی ئێوە دەیبینن چاکترە!

٦. سەردانی گۆڕەکانیانو دوعای خێر بۆ کردنیان:

ئەمیش بەڵگەو نیشانەیەکی گرنگی وەفاداریی مسوڵمانانە بۆ شەهیدەکانیانو لەو بارەشەوە نموونەو بەڵگە لەسیرەو ژیانی پێغەمبەری خوادا (ﷺ) زۆرن، ئێمە تەنها دوانیان لێ باس دەکەین:

أ. (إبن كثير) لە (عبدالله بن عمرو بن العاص)و ئەویش لە (أبو مُوَيهِبة)ی غولامی پێغەمبەری خواوە (ﷺ) هێناویەتی، کە گوتوویە: شەوێکیان لەنیوە شەوێدا پێغەمبەری خوا (ﷺ) لەدوای ناردمو فەرمووی: ئەی (أبا مُوَيهبَة) من فەرمانم پێکراوە کە داوای لێبوردن بکەم بۆ خەڵکی (بَقيع)، جا لەگەڵم وەرە، منیش لەخزمەتی چووم، جا کاتێک لەنێوەڕاستیاندا وەستا، فەرمووی: (السلام عليكم يا أهل المقابر) سەلامتان لێبێ ئەی خەڵکی گۆڕستان...

ب- (البغوي) هێناویەتی کە پێغەمبەی خوا (ﷺ) وەك (عقبة بن عامر الجُهَني) گێڕاویەتەوە، پاش هەشت ساڵان دوعای بۆ کوژراوەکانی ئوحود دەکرد وەك ماڵئاوایی کردن لەزیندووان و کۆچی دوایی دەکرد...

جا ڕەنگە یەکێك لەبارەی بڕگەی (٥-٦)ەوە پرسیارێکی بۆ دروست بێ، چونکە بەڕواڵەت هیچ پەیوەندییان بەخێزان و کەسوکاری شەهیدانەوە نییە! بەڵام لەڕاستیدا وانییەو کەسوکاری شەهیدان، چ هاوسەر، چ کوڕو کچ، چ باب و دایك... هتد زۆر دڵخۆش و شادمان دەبن کە هەست بکەن موسڵمانان شەهیدەکەیانیان فەرامۆش نەکردووەو یادی خێری دەکەن و سەلام لەگۆڕەکەی دەکەن و دوعای خێری بۆ دەکەن!.

٧. مشوور لێخواردنی خێزانی موجاهیدان بەگشتی و شەهیدان بەتایبەت لەڕووی بژێوو گوزەرانەوە:

سەرجەم شەرعزانان لەکتێب و سەرچاوەکانیان باسی ئەو مەسەلەیەیان بەوردی و گرنگی پێدانەوە کردووەو ئێمە بۆ نموونە تەنها چەند دێڕێك لەو سەرچاوانە نەقڵ دەکەین:

أ- خاوەنی (المهذب) لەوبارەوە گوتوویەتی: (وينبغي للأمام أن يفتَح ديواناً يُثبت فيه أسماء المقاتله وقدر أرزاقهم ويُستحبُّ أن يجعل على كل طائفةٍ عَريفاً، لأن النبيّ (ﷺ) جعل عام خيبر على كل عشرة عريفاً.. ويَقسمُ بينهم على قدر كفايتهم لأنهم كفوا المسلمين أمرَ الجهاد فَوَجَبَ أن يفوا أمرَ النفقة ويتعاهَدُ الأمامُ في وقت العطاء عَدَدَ عيالِهم لأنه قد يزيدُ وينقُصَ..).

واتە: وە پێشەوای موسڵمانان لەسەری پێویستە کە دیوانێك دابنێ ناوو ئەندازەی بژێوی جەنگاوەرانی تێدا تۆمار بکات، وە واباشە کە

لەسەر هەر کۆمەڵێك بەرپرسێك دابنێ، چونکە پێغەمبەر (ﷺ) سالی گرتنی خەیبەر لەسەر هەر دەکەس بەرپرسێکی دانابوو.. وە دەبێ بەپێی پێوستییان بژێوییان بەسەردا دابەش بکات، چونکە مادام ئەوان ئەرکی جیهادیان لەکۆڵ مسوڵمانان کردۆتەوە، پێویستە ئەوانیش ئەرکی مەسرەف کێشانیان لەکۆڵ بکرێتەوە، وە دەبێ پێشەوای مسوڵمانان لەکاتی یارمەتی پێدانیاندا ژمارەی خێزانیان بەسەر بکاتەوە، چونکە کەمو زیاد دەکەن...

ب- هەروەها خاوەنی (المُغني)ی لەو بارەوە گوتوویەتی: (.. ويَعرِفُ قَدرَ حاجَتِهم يعني: أهل العطاء وكفايتهم، ويزداد ذو الوَلَد من أجلِ وَلَدِه وذو الفرس من أجلِ فرسِه.. وينظر في اسعاره في بُلدانِهم، لأن أسعار البُلدانِ تَختَلِفُ ولغرضَ الكفاية.. ومَن مات مَن أجنادِ المسلمين دفعَ الى زَوجتهِ وأولادهِ الصغار قَدرَ كفايتهم..).

واتە: وە پێویستە (گەورەی مسوڵمانان) ئەندازەی پێویستییان یانی هەی یارمەتی وەرگران لەسەر جیهادو چەندە بەشیان دەکات بزانێ، وە ئەوەی منداڵی هەبن لەبەر منداڵەکانی بۆی زیاد دەکرێ، هەروەها خاوەن ئەسپ لەبەر ئەسپەکەی بۆی زیاد دەکرێ..

وە سەرنجی قیمەتی پێداویستییەکانیان بدات لەشارو لەشوێنەکانیان، چونکە نرخی شتان لەشوێنەکان جیاوازەو ئامانجیش ئەوەیە کە یارمەتییەکە بەشیان بکات.. وە هەرکەس لەجەنگاوەرانی مسوڵمانان مرد (یان کوژرا) ئەوە مووچەکەی تەسلیمی ژنەکەی و منداڵە باڵغەکانی دەکرێ. ئەندازەیەك کە بەشیان بکات[1]. بەڵێ لەم پێشەکیەدا زۆر بەکورتی هۆی نوسینی ئەم کتێبەو حوکمەکانی شەهیدیمان خستە.

---

[1] پلەو پایەی شەهیدیو حوکمەکانی، بەدەسکاریەوە لە کتێبی (شەهید کێ یەو.....)ی مامۆستا عەلی باپیر وەرگیراوە

ڕوو، هەر بەو پوختەیەش دەچینە سەر ژیاننامەکانو جیهادو قوربانیدانی شەهیدە سەروەرەکانمان.

جا لەبەر ئەوەی جەنابی مامۆستا مەلا عوسمان (ڕەحمەتی خوای لێبێت) درێژترین قۆناغی لە ڕابەرایەتی ئەو بزوتنەوە جهادیەدا بەڕێکردو لەسەردەمی ڕابەرایەتی ئەودا بزوتنەوە ڕیشە داکوتراوتر بوو، وەك وەفایەك بۆ ئەو زانا هەڵکەوتوە، دەروازەی سەروەریەکان بە پوختەیەکی ژیانی ئەو دەکەینەوە.

لیژنەی ئامادەکار

٢٠٠٧/٦/١

شەهیدان

شەهیدان نوری چـاومـــانن
هێزی دڵو هەنـاومـانـــن
لەناخەوە خۆشمـــان دەوێـن
بۆ ئـازادی بوونە هــــەوێن
هەڵۆی لوتکەی تێکۆشـانـــن
خـــاکە لێوەی نیشتمـانـــن
بەسەرو ماڵو خوێنو گیـان
لەرێی خواو چەوساواندا ژیان
بەیداخی سەوەریو شکـــۆن
پرشنگی ئەستێرەی ئاســـۆن
مەشخەڵی رێی سەرفرازیـن
مایەی ئەوپەری شانـــازیـن
بوونە زانکۆی بڕواو صەبـــر
ڕوو سورن، نەلەخشاو، نەمر
سەرمەشقی پاکیو دڵسۆزین
لای خوا خاوەن رزقو رۆزیـن
خاوەنی باشترین بـــــەشـن
تاجی سەر سەری ئێمەشـن

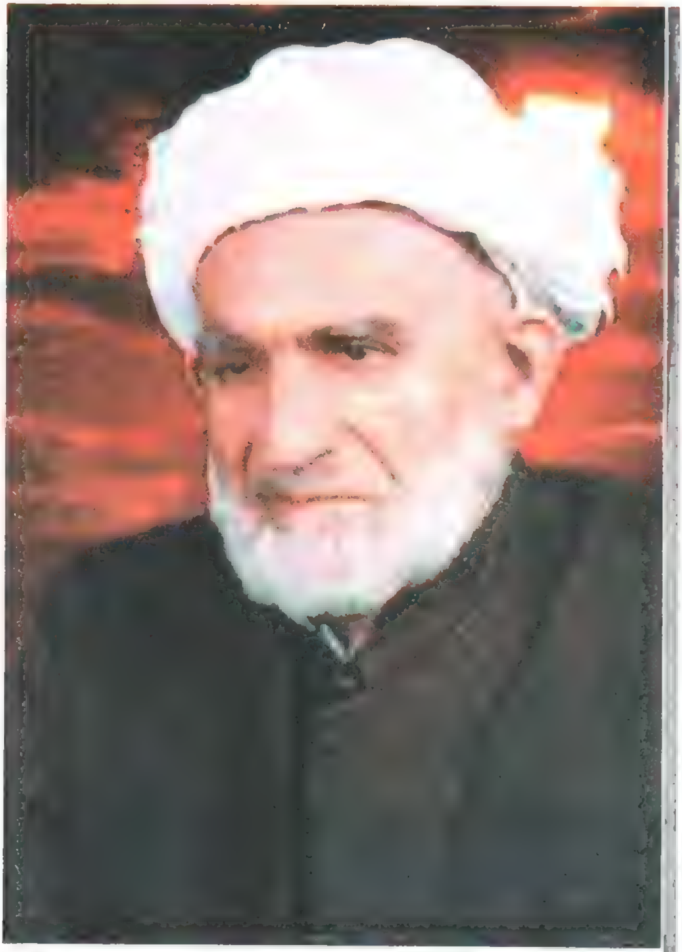

پێشەنگی کاروانی رابوونی ئیسلامی
ماموٚستا مەلا عوسمان عەبدولعەزیز موحەممەد

لەساڵی ١٩٢٢ لەگوندی (پریسی سەروو)ی نزیك شاری هەڵەبجە لەدایکبووە، بەڕەچەڵەك دەگەڕێتەوە سەر زاهیدی خواناس (پیر خدری شاهۆ)، کە زانایەكو عارفێکی گەورەی کوردە، واتە لە ساداتی پیر خدرین، کە بە رەچەڵەك دەچنەوە سەر پێشەوا حوسەینی کوڕی عەلی - رەزای خوایان لێبێت -.

هەر لەمنداڵییەوە دەستیکردووە بەخوێندنی زانستە شەرعییەکان لەلای مامۆستا مەلا عەزیزی باوکیو هەر لەسەر دەستی ئەویشدا ئیجازەی وەرگرتووە.

مامۆستا مەلا (عەزیز)ی باوکی کە زانایەکی گەورەو خواناسێکی ناوچەکە بوو، لەگەڵ زانستە شەرعییەکاندا ئەدەبی ئیسلامیشی فێرکردبوو، بۆیە وەك (عالمێکی رەببانی) پەروەردەی کردبوو، هەر لە سەرەتای گەنجێتییەوە دەست بەخوێندنی کتێبی (احیاء علوم الدین) دەکات کە ئەوانەی بۆ سەعاتێکیش لەخزمەتیدا بوون کاریگەری کتێبی (احیاء علوم الدین) یان بەسەر قسەو سلوکییەوە ئەبینی! مامۆستا مەلا عەزیز تا بڵێی پیاوێکی (بێ نەفس)و خواناسو زانا بووە، پاش باوکی مامۆستا مەلا صاڵحی گەورە کە ئامۆزای خۆی بووە، زانایەکی گەورەی ناوچەکە بووە، مامۆستا عوسمان زۆر لەزانستە شەرعییەکانی لای ئەم خوێندووە.

لەساڵی ١٩٥٤ ئەچێتە ریزی (برایانی مسوڵمان)ەوە - اخوان المسلمین -و دەست بەکۆکردنەوەی خەڵکی مسوڵمانی ناوچەکە ئەکات لەدەوری ئەو بانگەوازەو خەڵکی (تەییار) ئەکات بۆ کاری سیاسیو ئیسلامی.

لە (٢٧/رەمەزانی/١٩٥٩)دا بەبڕیاری عەبدولکەریم قاسم دەستگیر ئەکرێتو لەناوچەکە دوور ئەخرێتەوەو لەگەڵ بەڕێزان (مامۆستا مەلا صاڵحی گەورە) کە ئامۆزای خۆیو یەکێك بووە لەزانا بەتواناکانی

ناوچەکەو (مامۆستا مەلا عومەر)ی برا گەورەی‌و هەندێ لەپیاوە دیارەکانی ناوچەکەدا نەفی ئەکرێت بۆ ناوچەی (ناصریە)، لەوێدا بۆ ماوەی (٩) مانگ دەستبەسەر ئەبن‌و پاشان بەر لێبوردنی گشتی ئەکەون‌و دێنەوە بۆ ناوچەکەیان.

لەساڵی ١٩٦٠ کۆنگرەیەکی ئیسلامی لەبەغداد بەستراو مامۆستا مەلا عوسمانیش وەك نوێنەری خەڵکی کوردستان بۆ ئەو کۆنگرە ئیسلامییە بانگکراو (حزبی ئیسلامی عێراق)ی تێدا ئیعلانکرا، مامۆستا مەلا عوسمانیش وتارێکی لەجیاتی خەڵکی کوردستان بەگشتی‌و ناوچەی هەڵەبجەو سلێمانی بەتایبەتی خوێندەوە، کە رۆژنامەی (الفیحاء)ی ژمارە (٨٨)ی (٧/ صفر/ ١٣٨٠)هـ بەرامبەر بە (١/٨/١٩٦٠) دەقی وتارەکەی بڵاوکردەوە. لەو ساڵانەدا واتە لەساڵی (١٩٦٠)دا بەدواوە بزووتنەوەی کۆمۆنیستی زۆر فشاری بۆ زانایان هێناو عەقیدەی (مادییەت‌و ئیلحاد) یان فەرز ئەکرد لەسەر خەڵکی، مامۆستای ئیمامیش لەرێگەی وتارو دەرس‌و نووسین‌و چاوپێکەوتنەکانیەوە زۆر بەتوندی بەگژیاندا ئەچوویەوە، لەگەڵ کۆمەڵە زانایەکی تردا گەورەترین بەربەستیان دژیان دروستکرد.

مامۆستا عوسمان (رەحمەتی خوای لێبێت) لەساڵی (١٩٥٩-١٩٦٨) بەدرێژایی حوکمی (عەبدولکەریم قاسم‌و عەبدوسسەلام)ی برای چەند جارێك چاوپێکەوتن لەگەڵیاندا ئەکات دەربارەی کێشەی ئیسلامییەکان‌و کێشەی میللەتی کورد، لەو بوارانەشدا رۆڵی بەرچاوی هەبووە، هۆشیارانە ویستوویەتی کێشەی نەتەوە جیاجیاکانی نەتەوەی ئیسلامی پێکەوە گرێ بدات، بۆ نموونە: زۆر هەوڵ دەدا خەڵك لە کێشەی فەلەستین ئاگاداربن یان نامەیەکی مێژوویی لەگەڵ مامۆستا مەلا ساڵحی ئامۆزایدا دەنێرێ بۆ جەمال عەبدولناسری

ســـەرۆکی میـــسر، کـــە تێیـــدا داوای هەڵوەشـــاندنەوەی حـــوکمی لەسێدارەدانی زانای گەورە (سەید قوتب)ی لێکردبوو.

پاش ئینقلابی بەعسییەکان لەساڵی ١٩٦٨ فشاریان زیاتر بوو لەسەر

کوردو بزووتنەوەی رزگاریخوازی کوردی تاوی زیـاتری دەسـەند، بۆیـە بە دیدێکی پـڕ لـە دانـایی‌و واقیعییـەوە مامەڵـەی لەتـەك رووداوەکـانی رۆژگاردا دەکرد، ئەوەتا کاتێك تێکڕای گـەلی کوردستان شۆڕشـیان هەڵگیرسـاند بـە سـەرۆکایەتی مـەلا مـستەفای بـارزانی، مامۆسـتاش پرۆژەی یەکێتی زانایـانی ئیـسلامی کوردسـتانی پێشنیازکردو لەگـەڵ کۆمەڵـە زانایـەکی دیکـە یەکێتیەکـەیان دامەزرانـدو سـەرکردایەتی شۆڕشیش پێشوازیی لەو هەنگاوەکرد.

لەســاڵی ١٩٧٦ لەلایــەن رژێمــی عێراقــەوە لەســـەر هەڵوێـستەکانی دەستگیر دەکرێت‌و (١٠) مـانگ لـە (سـەماوەو رومێـسە) دەستبەسـەر دەکرێت‌و لەوێدا بیری نوسینی تەفسیرێکی (حەرەکی) ئەکەوێتە سـەر،

وەك (سـید قوتـب) (رەحمـەتی خـوای لێبێـت)، هـەر لەوێـدا چـ...
جوزئێکی لیٚ ئەنووسێت.
لەساڵی ١٩٧٨و سەرەتای ساڵی ١٩٧٩ کە کاری رێکخستنی ئیسلامی بەتـەواوی نامێنێـت، بـەرێز مامۆسـتا (صـدیق عەبدولعـەزیز)ی بـرای بـچووکی مامۆسـتا عوسمـان پـرۆژەی دروسـتکردنەوەی رێکخستنی ئیسلامی ئەخاتـە بەردەسـتی مامۆسـتاو بـۆ پـشتیوانیش وا بەباشـی ئـەزانێت مامۆسـتا وەك کەسـێکی سـەربەخۆو زانایـەکی ئیـسلامی بەناڕاستەوخۆ پشتیوانی لەو کـارە بکـات، ئـەوەبوو کـاری رێکخـستنی نویٚ دەستیپێکرد.
لەسـاڵی ١٩٨٥ داو بـۆ یەکخستنەوەی کـاری ئیـسلامی (ناوەڕاسـت)و (کوردسـتان)ی عێـراق لەسـەر بناغـەی پرۆسـەیەکی وردەکـاری، مامۆستای ئیمام بوویە رابـەری کـاری برایـانی موسـڵمانی کوردسـتان. مامۆستا عوسمان قورسییەکی وای دا بە کارەکە هەموو ئـەو بانگبـەرە بەڕێزانەی تر کە دووریان لەکاری رێکخراوەییو تەنزیمی کردبوو هاتنـە پێشەوەو کارە ئیسلامییەکە مەحکەمو توندوتۆڵ تـر کـرا، کـە رژێمـی عێراق بەمەی زانی هەرزوو کەوتـە پـلانو نەخـشەدانان بـۆ لـەباربردنی کارەکەو ساڵێکی نەبرد دەسیکرد بـەگرتنی رێبـەرانی کارەکـەو چـەند کەسێکی لە (ناوەڕاست)ی عێراق گرتو فەرمانی گرتنی چەند کەسێکی تریـشی لـە کوردسـتان دەرکـردو لەوانـە (مامۆسـتا مـەلا عوسمـان)و مامۆستا (صدیق)، وە هەروەها کۆمەڵێکی تر لە مامۆستایان.
لە مـانگی (١٩٨٧/٥)دا کـە رژێمـی عێـراق فـشارێکی زیـاتری هێنـا بـۆ شارەزوورو هەڵەبجـەو دەسـتیکردە وێرانکـاری لـەو ناوچـانەداو چـەند گوندێکی نزیکی هەڵەبجەی وێرانکردو خەڵکەکەی ئـاوارەکردو تەنانـەت چەند گەڕەکێکی شاری هەڵەبجەشی دایـە بـەر تـۆپو (گـەڕەکی کـانی

عاشقان)ی بەماددەی (T.N.T) بەتەواوەتی تەقاندەوەو خاپورکرا، مامۆستای ئیمام ئەو هەلەی لەدەست نەداو لە دژی ستەمی بەعس راپەڕیو شانازییەکی گەورەی بۆ ئیسلامییەکان تۆمارکرد، ئەوێش بەشداری کردنی فراوانیانە لە شۆڕشی ڕزگاری خوازی کورد دژی بەعسی شۆڤێنی، بۆیە لەگەڵ پۆلێك لەزانایانو لاوانی ناوچەکەدا ڕێگەی (هیجرەت)یان گرتەبەرو بەمەش کاروانی ئیسلامیەکان بەگوڕو فراوانتر بوو (بزووتنەوەی ئیسلامی لەکوردستان/ عێراق)یان راگەیاند وەك (بزاڤێکی ئیسلامی جیهادی)و هەموو بەشانازییەوە رابەرایەتی (مامۆستا مەلا عوسمان)یان قبولکردو بڕیاری (سمع وطاعة)یان دا بەمامۆستا.

ئیتر لەو سالەوە وەك (سەفیرێکی کوردستانو گەلی مسولمانی کوردستان) رۆلی بینیوە، لە هەرکوێدا بوبێت باسی مەزلومییەتی میللەتەکەیو رۆلەکانی (صلاح الدین)ی کردووەو ئەو ئاسەوارە خراپەی سڕیەوە کە رژێمی عێراق بەرامبەر کورد دروستی کردبوو لە دەرەوەو ناوەوەی نیشتمانی گەورەی ئیسلامیدا، گەشتەکانی مامۆستاو سومعەی پاکی لە دەرەوەو ناوەوەی ولات ناوو رۆلی بزووتنەوەی ئیسلامیش کە ئەو رابەرایەتی دەکرد، هۆکاری گرنگ بوون بۆ ناساندنو دروستکردنی هاوسۆزیو پشتیوانی ولاتو کەسایەتییە ئیسلامییەکان لەسەر کێشەی رەوای گەلی کورد.

لەسالی ١٩٩٢ دا ئیسلامییەکان بە رابەرایەتی بزووتنەوەی ئیسلامی بەشدارییان لە هەلبژاردنەکانی کوردستان کرد، بە ئومێدی دامەزراندنی حکومەتی یاساو دادگەری، جەنابی مامۆستاش پالێورا بۆ سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان، ئەوەبوو پاشان سەرۆکایەتی یان (رابەرایەتی) کوردستانیش هەر بە(شاغر)ی مایەوە.

لەساڵی (١٩٩٢)ەوە تا ساڵی (١٩٩٨) مامۆستای ئیمام رابەرایەتی (بزووتنەوەی ئیسلامی لەکوردستان/ عێراق) لەئەستۆگرتو بەهەموو شتێك کە هەیبوو خزمەتی بەو بزووتنەوەیەو رۆڵەکانی ئەکردو چەند جارێك پرۆژەی (یەکبوونی ئیسلامییەکانی کوردستان)ی خستە ناو تەنزیمە ئیسلامیە کوردییەکانو راگۆڕینەوەی لەسەر کرا.

بەو شێوە تا ساڵی (١٩٩٩)کە جەنابی مامۆستا مەلا عوسمان لە گەشتێکیدا کە بەنیازبوو چەند ولاتێکی کەنداو بەسەربکاتەوە لە رێگای شامەوە، ویستی پەروەردگار وەهابوو لەرۆژی (١٢/٥/١٩٩٩) بڕیاری کۆچی ئەو (رابەرە ئیمام)ەی دا لەنزیك ئارامگەی باپیرە (صلاح الدين الأيوبي)ەوە ، دواتر تەرمی بەڕێزیان لەرۆژی (١٤/٥/١٩٩٩) بەرێزو شکۆوە هێنرایەوە بۆ شاری هەڵەبجەی قەلای مسوڵمانانو لەگۆڕستانی (گولان)، دوای پێشوازییەکی کەم وێنە تەرمی پاکیان بەخاك سپێردرا. هێنانەوەی کەژاوەی تەرمی بەڕێزیان بەو شێوە ناوازەیە بۆ کوردستان، گەرمو گوڕییەکی زۆریدا بە موسڵمانانو خەلاتێك بوو بۆ یەکخستنەوەو بەهێزبوونیان، بەلکو بۆ گشت گەلی کوردستان: چونکە لە ئاستی کەسی یەکەمی حزبە سیاسییەکانو هەردوو ئیدارەکانی هەرێمو سەرجەم چینو توێژەکانی کوردستان زۆر بە گەرمی مەراسیمی پرسەکە بەڕێوەبرا، تەنانەت حکومەت بەرەسمی سێ رۆژ ماتەمینی راگەیاند، هەروەها لە دەرەوەش لە چەندین ولات پرسەی ماتەمینی بۆ دانرا.

مامۆستا مەلا عوسمان لەتەمەنی پڕ بەرەکەتیدا پاش وەرگرتنی زانستە شەرعییەکان دەستی کردووە بە بەخشینەوەی ئەو زانستە بەمسوڵمانانی ناوچەکەو لەسەر دەستی ئەو چەندین زاناو کەلە پیاو

پەروەردەکراون، کە ئەوانیش خزمەتێکی زۆری ئەم ئایین‌و میللەتەیان کردووەو دەکەن لەوانە:

١. مامۆستا مەلا عەلی عەبدولعەزیز، رابەری پێشووی بزووتنەوەی ئیسلامیی لەکوردستان.

٢. مامۆستا شێخ عەزیزی پارەزانی، زاناو نووسەری بەتوانای کوردو خاوەن کتێبی (ژیانی پێغەمبەری مەزن).

٣. د. مستەفا پێنجوێنی کە زانایەکی بەناوبانگە لەناوەندە زانستییەکاندا.

٤. مامۆستا مەلا صدیق عەبدولعەزیز کە برای بچووکی خۆیەتی‌و ئەمینداری گشتی بزووتنەوەی راپەڕینی ئیسلامی بوو لەگەڵ بزووتنەوەی ئیسلامیدا لەساڵی ١٩٩٩ یەکیانگرت.

٥. مامۆستا مەلا عومەر ڕێشاوی (داعی‌و خواناس)و ناوداری ناوچەی خۆی‌و یەکێکە لەو زانا ناودارانەی کە فەزڵی زۆری هەبوو لەڕووی عیلم‌و ئیمانەوە.

٦. مامۆستا مەلا ساڵحی بامۆکی، کە بەباگخوازو مامۆستاو موجاهیدێکی گەورەبوو، دەیان قوتابی لەسەر دەستی پێگەیشتن.

٧. مامۆستا مەلا ئەحمەد کاکە مەحمود کە زانایەك‌و نووسەرێکی بەتوانا بوو لەزۆر مەیدانی فیکری ئیسلامیدا نووسینی هەیەو (تەفسیرێکی کوردی)شی نووسیوە.

٨. مامۆستا مەلا موحەممەد عومەر کە برازای مامۆستای رابەرەو وەزیری ئەوقاف‌و کاروباری ئیسلامی بوو لەحکومەتی هەرێمی کوردستان. ئیدارەی سلێمانی.

٩. مامۆستا مەلا ئەحمەدی شافیعی.

١٠. مامۆستا مەلا عەلی (چنار) کۆکۆیی.

١١. مامۆستا شێخ موحەممەد سازانی.

١٢. مامۆستا مەلا حەمە ئەمین ئیمامی لەکوردستانی ئێران.

١٣. مامۆستا شێخ بابا عەلی کوڕی شێخ عومەری قەرداغی.

١٤. مامۆستا مەلا موحەممەد سۆفی عەبدولکەریم.

١٥. مەلا موحەممەدی کلانی.

١٦. مەلا ئەحمەدی تاوگۆزیو مامۆستا سەید ئەحمەد سەید جەمیلی تاوگۆزی.

١٦. مامۆستا مەلا عەبدولقادری عەبدوڕڕەحمان.

١٧. مامۆستا شێخ خالید موفتی.

١٨ـ مامۆستا شێخ نورەدین موفتی.

١٩. مامۆستا مەلا عەبدوللەتیفی بامۆك.

٢٠. مەلا عەبدولغەفارو مەلا مەحمود.

٢١. مەلا موحەممەدی هۆرێنی.

٢٢. مامۆستا شێخ موحەممەدی شەمێرانی.

٢٣. مامۆستا مەلا موسا.

٢٤. مەلا ئەحمەدی جوانڕۆیی.

٢٥. مامۆستا مەلا حەمە ئەمین کلاشی.

ئەم مامۆستایانەش بەشێکن لە شوێنەواری زانستیی مامۆستا مەلا عوسمان، کە پاش وەفاتی باوکی بووەتە بەڕێوەبەری مەدرەسەی پریس، پاشان زانایانی بنەماڵەکە، قوتابخانەی سەرەتایی ئیسلامییو پەیمانگای ئیسلامییان لە هەڵەبجە دامەزراند، کە مامۆستا خۆی بەڕێوەبەری پەیمانگاکە بوو، جگە لە حوجرە ئاوەدانەکەی مزگەوتی شافیعی، کە بەردەوام سیخناخ بوو بە فەقێو موستەعیدو لە هەموو ناوچەکانی کوردستانەوە رووی تێدەکرا.

مامۆستای رابەر مامۆستا مەلا عوسمان (رەحمەتی خوای لێبێت) لەبەر ئەوەی زۆرتر خەریکی (تدریس)و کاری ئیسلامیو صولحی نێوان خەڵكو عەشیرەتەکان بوو، کەمتر بواری ئەوەی هەبوو کاری کتێب دانان بکات.

بەڵام بەم تەمەنە پڕ سەرقاڵییە بەکاری خێرەوە هەموو جارێك لەگەڵ کاتدا پێشبڕکێی ئەکردو لەئیسراحەتی ئەگەرتەوەو دایئەنا بۆ نووسین، عادەتی وابوو دوای نوێژی بەیانی تا چێشتەنگا هیچ کارێکی نەئەکرد، نووسین نەبێت، بۆیە خوای گەورە ئەو منەتەشی خستە سەرشانیو کردیە خاوەنی چەند بەرهەمێك:

١-نووسینی تەفسیری قورئانی پیرۆز، لە (١٥) بەرگدا، کە چەند بەرگێکی لە هەشتاکاندا چاپکراوە، پاشان بۆ یەکەمجار لەلایەن پرۆژەی تەفسیری قورئانی پیرۆزەوە بە رێکوپێکی هەموو بەرگەکان لەچاپدران، لەلایەن بنەماڵەی بەڕێزیشیانەوە لە ئامادەکاریدایە بۆ لەچاپدانەوەی سەرلەنوێ.

٢- مامۆستا ئومێدی وابوو کە پاش تەفسیری قورئانی پیرۆز، شەرحی تەواوی (صەحیحی بوخاری)ش بکات، بەڵام بۆی تەواونەکراو، ئەم ئاواتە شیرینەی بردە ژێر گڵ. مامۆستای رابەر یەك لەسەر سێی صەحیحی بوخاری شەرحکردووەو ئێستە دوو بەرگی چاپکراوەو کەوتۆتە بەر دەستی خوێنەرانی کوردو بنەماڵە بەڕێزەکەی بەنیازن بەشەکانی دیکەشی لەچاپ بدەن.

٣-نووسینی کتێبێك لە (علوم القرآن)دا کە مامۆستا لەژیاندا بوو لەنووسینەکەی بوویەوە، بەڵام فریای پێداچوونەوەی نەکەوت.

٤- نووسینی چەند نامیلکەیەك لە زانستە ئیسلامییەکاندا، بۆ قوتابیانی زانستە شەرعییەکان.

٥- مامۆستا پێش ئەم بەرهەمانە کتێبی (شبهات حول الآسلام)ی موحەممەد قوتبی کردبوو بە کوردی، کە بەداخەوە تا ئێستا لەچاپ نەدراوە.

٦- چەند پرسیارێکی زانای بەرزی موسڵمان (رەشید خەتیب)ی وەڵامداوەتەوە لەسەر (أصول الفقه)، پاشان لەچاپدرا.

هەندێ نامیلکەی تر وەك (فەتوا)ی نووسی کە چارەسەری هەندێ کێشەو گرفتی ناو کۆمەڵگەی کوردەواری دەکەن، وەك (بیدعە چییە)، (تەلاقی سێ بەسێ بەیەکجار ئەکەوێت؟) کە ئەمانەی بەرێزیان دەیانەوێت لەچاپیان بدەن.

خێزانی جەنابی مامۆستا (خاتوو عەتییە) کچی شێخ سدیقی شێخ مەعروف نێرگسەجارە، کە شێخی گەورەی تەریقەتی قادریی سەردەمی خۆی بووەو خاوەنی قوتابخانەی مێژوویی (ئەحمەد برندە)و (نێرگسەجار)ە، کە لەسەر دایکییەوە دەبێتە کچەزای شێخ نەجمەدینی بیارەو شێخی گەورەی تەریقەتی نەقشبەندی.

عەتییە خان دایکی هەموو منداڵەکانی مامۆستایە کە (٥) کچو (٥) کوڕن، کچەکان هەموویان هاوسەردارنو (٥) کوڕەکانیش مامۆستا مەلا ئیبراهیمو کاك عەبدولقادر ناسراو بە (مەلا سۆران)و کاك عەبدوڕڕەحمانو کاك زوبێرو کاك سەعید. کە ئێستا تەنها مامۆستا مەلا ئیبراهیمو عەبدوڕڕەحمان لە ژیاندا ماون[2].

---

[2] بۆ ئەم نوسینە جگە لەزانیاری خۆمان، سودما لە سایتی بزووتنەوەی ئیسلامی وکاك عەبدورڕەحمانی کوڕی جەنابی مامۆستا عرسمان وەرگرت، سوپاسیان دەکەین.

شەهیدی سەرقافلە

مامۆستا مەلا عومەری مەلا مستەفای پەڵکۆیی

ناسراو بە (مەلا عومەری تیمار)

زاناو مامۆستایانی ڕاستەقینەی ئیسلام، میراتگری پێغەمبەرانن‌و، لە کلاوڕۆژنەی ئەم پێنج‌و دوو ڕۆژەی ژیانەوە، چاو ئەندازی دڵگیری نەبڕاوەیان بەدیی کردووە.. لەبەرئەوە شەویان لەسەر ڕۆژ داناوەو، لە پێناوی وریاکردنەوەی خەڵك‌و ڕەواندنەوەی تەمی نەزانی‌و بێ ئاگاییدا، هەموو شتێکیان لەخۆ گرتووەو، هەموو جۆرە ئازارو ئەشکەنجەیەکیان بە ئاسایی وەرگرتووەو، گیان لەسەردەست بوونەتە مەشخەڵی سەرەڕێ...

گەلێك جاران، یەکێکیان وەکو مانگی نێو ئەستێران درەوشاوەتەوەو، دەوروبەری تریفەباران کردووەو، بۆتە قامك نیشان... ئەوەش هەمووی لە ئەنجامی توانەوە لە نێوخۆشەویستیی خوداو، خۆناسینەوە، کە گەیاندوویانەتە ئەوپەڕی مشورخۆریی‌و هەستکردن بە بەرپرسیاریی...

هەڵبەت ئەوەش کارێکی زۆر ئاسایی‌و بەجێیەو هەر دەبێ وابێ، چونکە زانای ئایینی، وەکو چۆن لە نوێژدا پێشەوایە، دەبێ لە کاروباری ژیانیشدا بە پاشکۆیەتیی قایل نەبێت‌و، هەر پێشڕەو بێت‌و، ڕێوشوێن بۆ خەڵك دانێت‌و، بەرەو ڕێڕوونیی‌و ڕاستەشەقام، چاوساغیان بێت...

جا یەکێك لەو زانا بەمشوورانە، کە نموونەی ئازایەتی‌و بوێریی‌و هەستکردن بە بەرپرسیاریی‌و، خواناسیی‌و خەڵك دۆستیی‌و، بەکورتیی زانای مسوڵمانی راستەقینە بوو و، وەکو مۆم بۆ میللەتەکەی دەسووتا، شەهیدی مەزن مامۆستا مەلا عومەری تیمارە...

مامۆستا، لە مامۆستا مەلا مستەفای باوکییەوە، زانست‌و شەهیدیی بە میرات بۆ مابۆوە، چونکە جەنابی بابیشی لەسەر بەرگریی کردن لە ڕەش‌وڕووتی گەلەکەی، بەدەستی داگیرکەران شەهید کراوە. ئەمەش

لە ساڵی ١٩٦٥دا ڕوویدا کاتێك کە ڕژێمی عێراق هێرش دەکاتە سەر ناوچەی سەرووچاوە مامۆستا مەلا مەستەفاش بەخۆیی‌و نزیکەی (٣٠) کەسەوە دەچێتە نزیکی ترشاوا، بۆ ئەوەی هێرش نەکاتە سەر ناوچەکە، بەڵام حکومەت لەجیاتی وەڵامدانەوەی داواکەیان هەر هەموویان شەهید دەکات‌و پاشان ماڵی (٣) کەسیان لە سەرووچاوە کە یەکێکیان ماڵی مامۆستا مەلا موستەفا دەبێت دەسوتێنێت‌و کتێبخانەکەشی دەسوتێ، کە ئێستاش کتێبە سوتاوەکانی لە کتێبخانەکەی مامۆستا مەلا عومەری شەهیددا ماون، دواتر تەرمی مامۆستا مەلا موستەفای باوکی کە ئیمام‌و وتاربێژی سەرووچاوە بووە لەگەڵ سەرجەم شەهیدەکاندا لە گۆڕستانی گوندی دواوەی خۆشناوەتی بەخاك سپێردراون.

مامۆستا مەلا عومەر نموونەی بەرچاوی یەکانگیربوونی گوفتارو ڕەفتار بوو، ئامۆژگاریی‌و ڕێنوێنییەکانی، لە ژیانی خۆیدا بەرجەستە بوون‌و، بەڵگەی حاشا هەڵنەگری ڕاستگۆیی‌و سەر ڕاستیی مامۆستا بوون لەگەڵ ڕەش‌وڕووتی مسوڵمانی کوردستانداو، هەرچی لەوبارەوە بڵێین، هەر لایەکی تابلۆی گەشی ژیانی پڕ لە سەرفرازیی مامۆستایەو تەنها ئەوانەی لە نزیکەوە مامۆستایان ناسیوەو، هەڵسوکەوتیان لەگەڵ کردووە، بەتەواویی دەتوانن ئەو زاتە شۆڕشگێڕەی کوردستان، لەنێو چوارچێوەی هزرو بۆچوونی خۆیاندا دابنێن‌و، مافی تەواوی خۆی بدەنێ... چونکە لەدوای شەهید بوونی، سەید قوتب گوتەنی :"وشەکانی گیانیان هاتەبەر"و، دوای لە خوێندا شەڵاڵ بوونیان، مۆری ڕاستیی ئیسلام‌و پووچیی‌و زەلیلیی خوانەناسانی تیرۆریستیان لە سنگ‌و نێوچاوانی بریندارو شەقار شەقاری کوردستان داو، تۆوی

ڕابوون و وریابوونەوە بوون، بە گەرمێن و کوێستانی ئەم خاکە برینداره وەرکران.

مامۆستا مەلا عومەر، کوڕی مامۆستا مەلا موستەفای پەڵکۆییە، ساڵی (١٩٥٢) لە بنەماڵەیەکی ئیسلامپەروەر، لە گوندی (مەلا ئۆمەر)ی سەر بە ناحیەی (چناران)ی جاران لە دایکبووە، لە (سەروچاوە) دەستی بە خوێندنی سەرەتایی کردووەو، لەپاشان لەلای باوکی چۆتە بەر خوێندنی ئیسلامیی و، بۆ خوێندن، گەلێك ناوچەی کوردستان گەڕاوە، لەتەمەنی (١٨) ساڵیدا قورئانی پیرۆزی لەبەرکردووە.

ساڵی (١٩٦٦) مامۆستای بابی، لەکاتێکدا لەپێش کۆمەڵێك لە خەڵکی مەژاری سەروچاوە دەڕۆیشت بۆ بەرگری لێکردنیان، لەلایەن ڕژێمی داگیرکەرەوە گوللەباران کراو شەهید بوو.

ئەو کاتە مامۆستا تەمەنی لە (١٤) ساڵیدا بوو، بەڵام لەسەر خوێندن هەر بەردەوام بوو، ڕۆژ بەڕۆژ لەو بوارەدا زیاتر پێشدەکەوت، تا لە ساڵی (١٩٧٤)دا لە شاری کۆیە، لەسەر دەستی مامۆستا (مەلا محمد ئەمین) ئیجازەی زانستی وەرگرت و، بوو بە مامۆستایەکی لێزان و وریای بە مەعنای وشە مامۆستا، لە گوندی (خەرابە)ی سەر بە ناحیەی (تەقتەق) بوو بە مەلا، پێنج ساڵ لەوێ خەریکی مەلایەتی و دەرس گوتنەوە بوو، ڕۆڵێکی بەرچاوی لە وریابوونەوەو چاوکرانەوەو تەواو لە ئیسلام حاڵی بوونی خەڵکێکی زۆری ئەو دەڤەرەدا هەبوو، پاشان چووە گوندی (تیمار)ی ناحیەی (سورداش)و، خوێندنگەیەکی ئیسلامیی لێدامەزراندو دەستی بە دەرس گوتنەوە کرد، گەنج و لاوێکی زۆری لێخڕبوونەوە، لە زانست و بۆچوونە ئیسلامییەکەی بەهرەمەند بوون..

ساڵی ١٩٨٠ چووە حەج، لەوێ چاوی بە گەلێك کەسایەتی ئیسلامیی ناودار کەوت، بارودۆخی کوردستانو، گەلی کوردی بۆ ڕوونکردنەوە، ستەمی داگیرکەرانو کێشەڕەواکەی تێگەیاندن، ئەوەی بۆی کرا لەو بارەوە تەمی دڕندۆنگییو گومانی ڕەواندەوەو بەرچاوی ڕوونکردنەوە، لەبەر ئەوە هەرکە گەڕایەوە، دەزگا سیخوڕییەکانی بەعس لێکۆڵینەوەیەکی وردیان لەگەڵ کرد.

ساڵی ١٩٨٢ وەکو چەندەها کەسی دیکە، لە گەرمەی (قادسیە) دۆڕاوەکەی سەدامدا، بۆ سەربازیی داواکرا، بەڵام مامۆستا مۆخی ڕژێمی عەلمانیی دەناسیو لەو کەسانە نەبوو، گوێ بە داواکاریی وا بدات، لەبەرئەوە بە نهێنی هەر لە تیمار مایەوەو، لەسەر بانگەوازو وریاکردنەوەی خەڵك بەردەوام بوو، ئەوە لەکاتێکدا بوو کە مارکسیزم لە کوردستاندا بوو بووە مۆدێلو، وڵاتەکەمان لە گێژاوی هەژارییەکی فەرهەنگیی گەورەدا دەخولایەوە، مامۆستاش لەوێ تاقەسواری مەیدان بوو، جاهیلیەتی دەستەپاچە ئەوەی پێی قبوڵ نەدەکرا..

لەبەرئەوە لە شەوی (٢٠-٢١ ڕەمەزانی ساڵی ١٩٨٤)، سەعات یەکی نیوەشەو، سوژمنانی زانستو ڕووناکییو ناحەزانی کوردو کوردستان، کە تێیان لەو نیوە شەوە ڕەشتر بوو، شەمشەمەکوێرە ئاسا لە کونە کانیان هاتنەدەرێو، لە نێو منداڵەکانی لەماڵی خۆیدا، دەستدرێژییان لێکردو، تیرۆریانکرد..

بەوجۆرە تیرۆریستانی خوانەناسو جاهیلو تاریکی پەرست، سێرەیان لە ڕووناکییو زانستو ڕەسەنایەتی گرتو ئەو دڵەی پڕبوو لە خۆنەویستیو خۆشەویستیی چەوساوانی کوردەواریی، لە لێدان کەوتو، مامۆستا مەلا عومەر شەهید بوو، تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی گەورەی چوارقوڕنە بەخاك سپێردرا.

مانگێك دوای شەهیدبوونی مامۆستا، لەسەرانسەری کوردستانەوە، سەدان کەس لە زانایانی ئایینیو لاوانی بە مشووری مسوڵمان، کۆبوونەوەو، لە (چوارقورنە) کۆڕێکی شکۆداریان بەست بۆ نارەزایی دەربڕین لە دژی تیرۆرو تیرۆریستان، هەموو پەیمانیاندا بۆ ریسواو دەم لە پووش کردنی ناحەزانی ئیسلام، دەست لەنێودەست بە ڕێبازی ئیسلامدا کاروانی خەباتی کوردان بەرەو هەواری ئازادیی بەڕێخەن.

هەڵبەت مامۆستا کاریگەرییەکی ڕاستەوخۆی لەسەر بنەماڵەکەی هەبووەو، منداڵەکانیشی، بابیان کردووەتە سەرمەشقو، ڕێبواری ڕێگای ئەون، لەبەرئەوە لە (١٣/٥/١٩٩٤) یەکێك لە کوڕەکانیشی بەناوی (مەسعود) لەتەمەنی (١٨) ساڵیدا، هەر لەو ڕێیەدا بە پلەی بەرزی شەهیدیی گەیشت.

مامۆستا مەلا عومەری شەهید، لەپاش خۆی چوار کوڕو دوو کچی بۆ ڕابوونی ئیسلامیی بەجێهێشتووە.

سڵاوی خوات لێبێ ئەو ڕۆژەی لەدایك بوویو، ئەو ڕۆژەی شەهید بوویو، ئەو ڕۆژەی زیندووش دەبییەوە.

هەزاران سڵاو لە گیانی شەهیدی مەزنو زانا، مامۆستا مەلا عومەری تیمارو، سەرجەم شەهیدانی ڕێگای خواو چەوساوان، ڕێگایان هەر پڕ لە ڕێبواری بوێری سەودا سەربێ.

شەهید: عوسمان عەلی ئەحمەد نادر

شەهید عوسمان عەلی ئەحمەد هەورامی ساڵی ١٩٥٥ لە گوندی (گوڵپ)ی سەر بە ناحیەی خورماڵی دامێنی چیای سەرکەشی هەوامانو لە دەڤەری هەورامان چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، ژیانی منداڵیشی هەر لە گوندەکەی خۆیان بەسەر بردووەو نەچووەتە بەر خوێندنو هەر بە ئاژەڵداریيو کشتوکاڵەوە سەرقاڵ بووە.

شەهید عوسمان ماوەی سێ ساڵ لە رێکخستنی پارتییدا کاری کردووە، بەهۆی ئەو رۆڵە گرنگەی کە مامۆستایانی بەرێزی وەکو ئەحمەد کاکە مەحمودو شێخ صدیق سەرگەتیو چەندین مامۆستای تر لەدەڤەرەکەدا گێڕاویانە لە وشیار کردنەوەی جەماوەر لە راستییەکانی ئیسلام، شەماڵی بێداریو دەستگرتن بە رەسەنایەتییەوە باڵی بەسەر ناوچەکەدا کێشاوەو یەکێك لەوانەی بە گزنگی خۆری رابوونی ئیسلامیو بانگەوازیی خوایی رێبازی ژیانی رۆشن بووەتەوە شەهید عوسمان عەلی ئەحمەد هەورامییە.

شەهید ساڵی ١٩٨٧ پەیوەندی بە ریزەکانی پێشمەرگەی بزووتنەوەوە دەکاتو لە تیپی (٢١)ی عومەری کوڕی خەتتابی هێزی (سەلاحەددین) دەبێتە پێشمەرگەو پێشمەرگەیەکی چالاكو خواویستو دڵ پڕ لە خۆشەویستی خواو رێبازی ئیسلام بووەو گەلێك جار رووی لە هاوسەنگەرانی کردووەوەو گوتوویەتی "ئەم جیهادە هەلو فرسەتێکە، با خۆمان بۆ خواو بەسەر دینی خوادا ساغ بکەینەوە".

شەهید عوسمان داخی رژێمی داگیرکەری زۆر لە دڵدا بوو، بۆیە هەمیشە دەیویست زەبری لێ بداتو نیشانی دوژمنی بدات کە پێشمەرگەی ئیسلام (سوورێن)ە لە نەبەردیو ورەو بڕوادا.

هەر بۆیە هەمان ساڵی پێشمەرگایەتی ١٩٨٧ دەکاتە ساڵی بەرەنگاریو بۆ یەکەمین جار لە شەڕی (هانەی قوڵ) لەگەڵ سوپای

داگیرکەری بەعسدا رۆڵی جوامێرانە دەگێڕیٚو بەشدارییەکی کارا دەکات، دواین جاریش لە گوندی (سەرگەت) لەگەڵ جەیشو جاشی بەعسییەکاندا دەستەویەخە دەبێتەوەو هەر لەو شەڕەداو لە شەوی ٢٦ـ١٩٨٧/١٢/٢٧ لە کەمینێکی جاشان دەکەوێتو سەرەنجام بە ئاواتی شەهیدی دەگاتو دەچێتە ریزی کاروانی نەمرانەوەو پاشان تەرمەکەی دەبرێتە سلێمانیو لە گردی (سەیوان) بە خاك دەسپێردرێت.

بەم پێیە شەهید عوسمان عەلی ئەحمەد هەورامی بەر لەوەی دەرفەتی پێکەوەنانی خێزانی بۆ برەخسێت خولیای ئازادی میللەتەکەییو شەکانەوەی ئاڵای ئیسلامو رزگاری نیشتمان دڵی دەخەنە جۆشو خرۆشەوەو مێژوویەکی پڕ لە سەروەری بۆ خۆییو رابوونی ئیسلامی کوردستانو شۆڕشی رزگاریخوازی کورد تۆمارکرد.

شەهید: مەحمود کەریم رەسوڵ رەشید

ساڵی ١٩٥٩ لە گوندی (سیاگوێز) سەر بە شارۆچکەی سەیدسادق لەدایکبووە، خوێندنی سەرەتایی لە قوتابخانەکانی سیاگوێزو شانەدەری تەواوکردووە، لە حەزو پەرۆشییدا بۆ زانستە شەرعییەکان مەحمود حەمەکەریم دەچێتە بەر خوێندنی حوجرەو چەند ساڵێك لە لای مامۆستا (بابە شێخ سیاگوێزی) دەخوێنێ.

ساڵی ١٩٨٣ هاوسەری ژیان هەڵدەبژێرێت، ئەو گەلێ گرنگی بە ژیانی کۆمەڵایەتییانەی خۆی داوە، بۆیە پەیوەندی نزیكو قوڵی لەگەڵ زۆر کەسدا هەبووە هەر ئەوەش وایکردووە کە لە نێو خەڵكو دەوروبەردا خۆشەویست بێت.

لە ساڵی ١٩٨١ەوە تێکەڵ بە کاری ئیسلامی بووە لە شانەدەری، لە ساڵی ١٩٨٦دا دەبێتە پێشمەرگەی بزووتنەوەی پەیوەندیی ئیسلامی لە تیپی (خالیدی کوڕی وەلید)، مەحمود حەمەکەریم یەکێك دەبێت لە پێشمەرگە چاپووكو چالاکەکانو دەوری دیاری هەبووە لە نەبەردییەکاندا بەتایبەت لە شەڕەکانی (بۆسکانو برالەو هانەنەوە)، دواجار گوندی (کانی سێخی سەربە کوردستانی ئێران) دەبێتە دواوێستگەی ژیانی کاکە مەحمودو ساڵی ١٩٨٧ماڵئاوایی لە بزووتنەوەو هاوڕێیانو کەس‌وکاری دەکات وە لە(چامپاراو) لەوڵاتی غەریبی (ئێران) بەخاك دەسپێردرێ، پاش خۆی سێ منداڵ بەجێدێڵێ بە ناوەکانی (هێمنو خواناس‌و ئارام)، کە جێپێی باوکیان ون ناکەنو درێژە بە ڕێبازەکەی دەدەنو توشی نارەحەتی زۆر بوون لەو پێناوەدا.

شەهیدی سەرکردە
مامۆستا مەلا عەلی بیارە

شەهید مامۆستا مەلا عەلی بیارە ناوی تەواوی (عەلی حسین میرزا)یە، سالّی ١٩٤٦ لە گوندی (بناوە سووتە)ی سەر بە قەزای پێنجوێن لە بنەماڵەیەکی ئایین پەروەر چاوی بە دونیا هەلّێناوە.

شەهید سەر بە عەشیرەتی (ئیختیارە دینی)یە، شۆرەتی بنەماڵەکەی (بناوە سووتەیی)یەو کوڕی سێیەمەو بچووکی بنەماڵەکەی بووەو لەبەر وریایی‌و زیتەڵی، هەر لە منداڵییەوە باوکی گرنگییەکی تایبەتی پێدەدات. هەر لەبەر ئەم هۆیەش بووە کە باوکی هەوڵیداوە بەزووترین کات بینێرێتە بەر خوێندن، چونکە جێگەی هیواو ئومێدی باوکی بووە بەو زیرەکیی‌و لێهاتووییەوە.

بۆیە باوکی وەسیەت بۆ کوڕەکانی دەکات‌و دەڵێ: "ئەگەر من مردم ئەوا (عەلی) بنێرنە (حوجرە) بۆ خوێندن". شەهید لە تەمەنی (٤-٥) ساڵیدا باوکی کۆچی دوایی دەکا، بۆ ئەم مەبەستەو بۆ بەجێهێنانی وەسیەتی باوکیان حاجی رەحمانی برای شەهید کە برای گەورەی بووە، وەسیەتەکەی باوکی بەجێدێنێ‌و شەهید دەنێرێتە بەرخوێندن.

هەروەك لەو سەردەمەدا وا باو بووە کە لە تەنها جێیەك نەدەتوانرا زانستی تەواو بەدەست بهێنێت، بۆیە ئەم حوجرەو ئەو حوجرەو زۆر گوندو شاری ئێران‌و عێراق گەڕاوە. تا دوا پلەی خوێندنی لە حوجرەکانی کوردستان بەدەستهێناوە، کە بە پلەی (دوانزە عیلم) ناسراوەو ئیجازەی عیلمی لەلایەن دوو مامۆستای زاناو ناسراوی گەلەکەمانەوە وەرگرتووە، ئەوانیش مامۆستا مەلا (حەمە ئەمین)ی کانی سانان‌و مامۆستا مەلا (مەحمودی گەلالە)یە، کە بە (رەئیس) ناسرابوو.

دوابەدوای ئەوە لەبەر بەتوانایی لە بوارەکانی شەرعزانیی و روناکبیری ئیسلامیدا لە ساڵی (١٩٦٧)دا دەکرێتە ئیمامو خەتیب لە خانەقای (بیارە).

ئاشکرایە کە بیارە مەدرەسەیەکی گرنگو بەرچاو بوو لە سەرانسەری عێراقداو بە (ئەزهەری کوردستان) ناسرابوو، لەبەر ئەو خزمەتە زانستییەی کە دەیکرد بە زانستە شەرعییەکان، بۆیەش کەسی زاناو هەڵکەتوو بەرجەستەی وەکو مامۆستا مەلا عەلی بیارەی بۆ دانرا.

شەهید (١٦) ساڵ مودەڕریسی خانەقای بیارە بووەو خزمەتێکی دیارو بەرجەستەی کردووە بە قوتابیانو خوێندکارانی زانستە شەرعییە ئیسلامییەکانو دەستێکی باڵاشی هەبووە لە چارەسەرکردنی کێشە کۆمەڵایەتییەکانی ناوچەکەدا، وەك موصلیحێکی بەرچاو ناسرابوو.

هەر لەبەر ئەو دەورە کاریگەرەی کە لە بیارەدا دەیبینێ، رژێمی بەعس ئیدی توانای دان بەخۆداگرتنی نەماو دەزگا سەرکوتکەرەکانی رژێم مامۆستایان دەسگیرکردو بە ناشیرینترین شێوە ئەزیەتیان دا، پاش ئەوەی مامۆستا سڵی لە زیندان نەدەکردەوەو لەهەوڵی بەرچاوی خۆی هەر بەردەوام بوو لەناوچەکەدا، بۆیە بۆ جاری دووەم لەلایەن

ئەو رژێمە فاشییەوە دەسگیر دەکرێتەوەو بۆ ماوەیەك ون دەکرێت، تەنانەت کەلو پەلەکەی دەنێرنەوەو هەواڵ دەدەنە کەسوکارو قوتابیانی مامۆستا کە مامۆستا لەسێدارە دراوە. بەلام مامۆستای خواناس هەرگیز ئەو کارانە نەیانتوانی بەر بە شەپۆلی عیلمو مەعریفەو بۆ خوا ژیانی بگرێت.

مامۆستای شەهید ساڵی (١٩٦٧) خێزانی پێکەوەناوەو پێنج کورو چوار کچی بە ناوەکانی (عیرفانو رێزانو بەیانو صەلاحو فەیصەلو فەریدو فەوزیەو صوبحیو زەینەب) لەدوای خۆی بەجێهێشتوون، تا ئەوکات لە بیارە نیشتەجێ بوو منداڵەکانیشی هەر لەوێبوون، هەر بەو هۆیەشەوە بە (بیارەیی) ناسراوە.

پاش پەرەسەندنی جەنگی (عێراق ـ ئێران)و لەبەر ئەوەی ناوچە سنووریەکان کەوتنە بەر بۆمبارانو وێرانکاری، ناوچەی بیارەش وەکو زۆربەی ناچەکانی تری کوردستان بێبەش نەبوو لە بۆمبارانو کوشتارو قوربانیدان، بۆیە ناحیەی بیارە چۆڵکراو مامۆستاش وەك خەڵکی ناحیەکە، کە هەریەکی روویان لە شوێنێك نا، بە خێزانەوە لە ناحیەی سەیدصادقی ناوچەرگەی شارەزوور نیشتەجێ دەبێتو لەوێش دەبێتە پێش نوێژو وتارخوێنی مزگەوتی گەورەی سەیدصادق.

تا ساڵی (١٩٨٤) لەوێ دەمێنێتەوەو خەریکی دەرسو دەورو چالاکیو کاری ئیسلامی دەبێتو زیاتر لە جاران پەرە بە کارەکانی دەدات، چونکە سەرپەرشتی رێکخستنەکانی (پەیوەندی ئیسلامی)ی دەکرد. تا هاوینی ئەو ساڵە کە سەیدصادقی بەجێهێشت، پاش ئەوەی کە هەواڵی پێدەگا کە پێویستە ئەوێ بەجێ بهێڵێت، ئەگەرنا ئەوا ئیتر ناتوانێ دابنیشێت، بۆیە کاتی چوونەدەرەوە دیاری دەکاو لە دەرەوەش چەند نامەیەکی هەر بە مەبەستی رۆشتنە دەرەوەی پێدەگات، ئەویش

لەگەڵ هەندێك لە هاوەڵانی وەك (مامۆستا مەحمودی ئازادیو مامۆستا ئەبوبەکری صدیقیو مامۆستا مەلا لەتیفی پێنجوێنیو حاجی سەعیدو وەستا حەمە ئەمینی خەیات... هتد) لە رێگەی ئاوایی رۆستەم بەگو ئەحمەدئاواوە لە ناوچەی خورماڵ هیجرەت دەکات، بەمەبەستی خەباتو جیهادکردن.

پاش گەیشتنی مامۆستاو هاوەڵانی بە کوردستانی ئێران پێشوازییەکی شایستەیان لێکراو راستەوخۆ چەکی جیهادو تێکۆشانیان لەشان کرد، ئەمەش لەسەر بنەمای ئەو رێکخراوەی بەناوی بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامی کوردستان دامەزرێنرابوو، کە ناوبراویش یەکێکە لە دامەزرێنەرانی، جیهادیان لەدژی حزبی بەعس راگەیاند، زانایيو لێهاتوویيو کەسایەتی مامۆستا مەلا عەلی بیارە وای لێکرد کە بە بەرپرسی مەکتەبی عەسکەری بزووتنەوەی پەیوەندی

شەهید مەلا عەلی بیارە لەگەڵ مامۆستا موحەممەدی رازیو پۆلێك لە پێشمەرگەکانیدا ـ ١٩٨٦ ـ بۆسکان

هەڵبژێریت لەلایەن سەرکردایەتی هاوڕێو هاوسەنگەرانیەوە، کە ئەوسا لەلایەن مامۆستا شێخ موحەممەد بەرزنجییەوە ڕابەرایەتی دەکرا، هەرچەندە مامۆستا کەسی دووەمی ناو حزبەکەی بوو وەکو پلە، بەڵام هەروەك هاوەڵانی دەڵێن بەشێوەیەکی زۆر کرداریی‌و مەیدانی هەڵدەسوڕاو مشووری تەواوی کاروبارەکانی دەخوارد، فەرماندەو بەرپرسی لەشکری قورئانی باڵی عەسکەری بزووتنەوەی پەیوەندی بوو لەکاتی نووسینی نامە رەسمییەکاندا دەینووسی (فَلَق) کە کورتکراوەی فەرماندەیی لەشکری قورئان بوو، کە دەیکردە ناوی سورەتێکی قورئانیش. هەروەها ئاماژەبوو بە هەڵهاتنی سپێدەی ئازادی‌و لەناوچونی تاریکی‌و زوڵم.

مامۆستای شەهید، وەك بەرپرسێکی خزمەتکاری قورئان‌و گەل‌و دینەکەی دەژیاو هەرگیز لە پێشمەرگەو هاوسەنگەرانی دانەبڕاوەو زۆربەی کاتەکای ژیانی لەناو پێشمەرگەدا بەسەر دەبرد. وتارەکانی ناو بنکەو بارەگاکانی کە باسی هەڵسووکەوت‌و ئەخلاق‌و عەقیدەو رۆشنبیری ئیسلامی دەکات شایەتی ئەوەن.

هەر لەبەر مانەوەی زۆری لە جەبهەکاندا، لەناو ماڵ‌و منداڵیدا گلەیی ئەوەی لێدەکرا کە ئەوانی فەرامۆشکردووەو بەخەمیانەوە نییە، چونکە تەنانەت لە موناسەبەو جەژنەکانیشدا هەر لەناو پێشمەرگەدا جەژنی دەکردو هەمیشە دەیفەرموو: "ئەوان پێشمەرگەن‌و دوای ئێمە کەوتوون، بە ئومێدی گەیشتن بە رەزامەندی خوداو بەدەستهێنانی بەهەشتی بەرین، ئەوانیش خاوەنی خێزان‌و دایك‌و باوکن، بۆیە دەبێت لەگەڵیان بم‌و دڵخۆشیان بکەم‌و دڵیان بدەمەوە".

مامۆستای سەرکردەو موجاهید، بەر لە شەهیدبوونی بەر لە ماوەیەك، نامەیەك بۆ منداڵەکانی دەنێرێت لە ناوچەی (سیمان)ەوە لە سەنگەری

پێشەوەی شەڕ دژی رژێمو لە نامەکەدا دوای هەواڵپرسین پێیان دەڵێت: "ئەلحەمدولیللا ئێوە گەورە بوونو ئیتر ئێوە پێویستیتان بە من نییە ئەوەندە لەلاتان بم، خەڵكو شوێنی تر هەیە زیاتر من لەویو لەلایان بمێنمەوە، ئەوانەتان گەورەن ئاگاتان لەوانیتر بێت (دیارە نامەکەی بۆ کوڕە گەورەکەی کە مامۆستا عیرفانو کچە گەورەکەی کە رێزان خانە نووسیبوو، واتە ئێوە کە گەورەن ئاگاتان لە منداڵەکان بێتو سەرپەرشتیان بکەنو ئامۆژگارییان بکەنو ئاگاداریان بن)، نوێژەکانتان بپارێزن، ریعایەتی ئادابو هەڵسووکەوتی ئیسلامیانەی خۆتان بکەن، رێزی دایکتان بگرنو گوێڕایەڵی بن، هەوڵی خوێندن بدەن بۆ بەدەستهێنانی عیلمو مەعریفەت... هتد". ئیتر ئەوە دوایین نامەی مامۆستا بوو بۆ ماڵو منداڵی.

مامۆستای شەهید رۆژی ١٩٨٨/٣/٩ لەکاتی سەردانیدا، کە ئەوکاتە ئەندامی مەکتەبی سیاسیو بەرپرسی مەکتەبی عەسکەری بزوتنەوە بوو، بۆ بەسەر کردنەوەی بارەگاکانی ناوچەی (سیمان) لە نزیک هەڵەبجە لە رێگاداو لە کاتی دەستنوێژگرتن لەسەر سەرچاوەی کانی ئاوی گوندی (سیمان)، رژێمی بەعس دەستدەکات بە بۆردومانکردنی ناوچەکە، لەوکاتەدا گوللە تۆپێك لەنزیك سەرچاوەی ئاوەکەوە دەکەوێتەوەو مامۆستاو دوو هاوەڵی شەهید دەبن. مامۆستا هەمیشە خۆی لە دوعاکانیدا داوای دەکرد خودا بە پلەی بەرزی شەهیدی بگەیەنێت. پێویستە ئەوەش بووترێت کە مامۆستا ماوەیەکی زۆر بوو کە نەگەڕابۆوە ناو ماڵو منداڵیو کاتێکیش کە گەڕایەوە بە شەهیدی گەڕایەوە. تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (بەهەشتی موحەممەدی) لە شاری سنەی کوردستانی ئێران ئەسپەردەی خاك کرا.

شەهید: یاسین موحەممەد ئەمین حەمەکەریم
ناسراو بە (مەلا یاسین)

ساڵی ١٩٣٦ لـە هاوینەهـەواری زەڵمـی نێـو باوەشـی هـەورامانی سەرکەش لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی لە نێو باخو پەنا تاقو هاوڕێ لەگەڵ جوانی سروشتی هەوراماندا گوزەراندووە.
مەلا یاسین کەسێکی کۆمەڵایەتی بووەو تەمەنی لاویی خۆی لەگەڵ مامۆستا (سەلاحەددین موحەممەد بەهادین)و مامۆستای شەهید (ئەحمەد کاکە مەحمود)و....هتد بەسەر بردووە، هەر لەبەر ئەوەی باوکی (خەلیفە حەمە ئەمین) بنەماڵەیەکی ئەهلی مزگەوتو دیندار بوون (مەلا یاسین)یش شارەزایی باشی زانستەکانی (تەفسیرو عەقیدەو فیقە) دەبێت.
شەهید هەر لە تەمەنی گەنجێتییەوە بەهۆی کاریگەری مامۆستا مەلا عوسمان عەبدولعەزیز ئاشنای کاری ئیسلامی دەبێتو هەر لەبەر ئەوەشە کە دەوروبەر نازناوی (مەلا یاسین)ی بەسەردا دەبڕن. شەهید لە فەرمانگەی کشتوکاڵ لە سیروان دەبێتە فەرمانبەر، تا ئەوە بوو لە ڕاپەڕینەکەی خەڵکی هەڵەبجەو هەوراماندا دژی حزبی بەعس لە ساڵی ١٩٨٧، مەلا یاسین کە خۆی یەکێك بوو لە ئەندامە چالاکەکانی ڕێکخستنو بەشدار بووان، دەستگیر دەکرێتو لەگەڵ چەند کەسی تردا لە نزیك (سەیدصادق) زیندەبەچاڵ دەکرێت، تا ساڵی ١٩٩٥ ئەو گۆڕە بە کۆمەڵە دۆزرایەوەو لە گۆڕستانی (دەروێش خەجێ) لە خورماڵ بەخاك سپێردرانەوە، مەلا یاسین دوای خۆی شەش کوڕو یەك کچی بەجێهێشتووە بە ناوەکانی (موحەممەدو والیو عیرفانو ئیحسانو موسلیمو موئمینو پەیمان).

شەهید: موحەممەد فەرهاد ڕۆستەم مەحمود

ساڵی ١٩٤٩ لە گوندی (هانەی قوولڵ)ی نێو باوەشی هەورامان لەدایکبووە، تەمەنی منداڵیی لە هانەی قوولڵو هەورامانی سەرکەشدا بەسەربردووە.

شەهید لە تەمەنی لاوێتییدا دەبێتە فەرمانبەری وەزارەتی کشتوکاڵ.

ساڵی ١٩٧٦ هاوسەری ژیانی هەڵبژاردووەو خێزانی پێکەوەناوە.

ساڵی ١٩٨٧ ستەمو زۆرداریی حزبی بەعس وا لە کاک موحەممەد دەکات رێگای چیاکان هەڵبژێرێو دەبێتە پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامی لە هێزی (سەلاحەددین).

شەهید چەندین جار لەگەڵ براپێشمەرگەکانیدا زەبری کاریگەر لە بەعسییە خوێنخۆرەکان دەوەشێنێت، سەرەنجام لەدوای کارەساتی کیمیابارانکردنی هەڵەبجە لە ١٩٨٨/٣/١٦ و شەهید کردنی ئەو شارە لەلایەن رژێمی بەعسەوە، کاکە موحەممەد لە نزیك ئۆردوگای (دزڵی)ی سەر بە کوردستانی ئێران بەهۆی بوردومانی چەکی کیمیاوی لەلایەن فرۆکەکانی ڕژێم لە مێژووی ١٩٨٨/٤/٣ شەهید دەبێت، پاشان تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی (هەزار خانی) لە کوردستانی ئێران بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: جەمال مەولود موحەممەد

لە ١٩٦٩/٤/٢ لە شاری (سلێمانی) لەدایکبووە، لە قوتابخانەی (شێخ مەحمودی کوڕان) دەخرێتە بەرخوێندنو قۆناغی سەرەتایی تەواو دەکاتو قۆناغی ناوەندیو دواناوەندی لە قوتابخانەی (سەلاحەددین)ی کوڕان تەواو دەکاتو لە بەشی یاسای زانکۆی (موصلّ) وەردەگیرێت.

شەهید ساڵی ١٩٨٦ پەیوەندی بە ڕێکخستنی ئیسلامییەوە کردووە لە قۆناغی دووەمی زانکۆدا، کاتێك بە ئیجازە لەماڵەوە دەبێت شەوی ١٩٨٨/٥/١٠ لە ماڵەوە لەلایەن هێزەکانی ئەمنی سلێمانییەوە دەستگیر دەکرێت، دوای چەند ڕۆژ بەسەر دەستگیرکردنی کاك جەمال داو لە ١٩٨٨/٥/٣٠ سەرجەم خێزانەکەشیان دەستگیر دەکرێنو خوشکێکی کاك جەمال کە قوتابی پۆلی شەشەمی ئامادەیی دەبێت، لە کاتی سەعیکردنیدا کاتیّ کە ئەمنەکان خۆیان دەکەن بە ماڵدا تووشی (جەڵتەی دلّ) دەبێت، چوار خوشكو برایەکی ئەو ساڵە خوێندنیان دەفەوتێت، خوشکێکیشی کە بەمیوانی گەڕابوویەوەو شوی کردبوو، کە مامۆستاش بوو، ماوەی چوار سالّ فەسلّکراو مندالّێکی لەزیندان لەدایك بوو، دوای چەند ڕۆژێکیش خانووەکەیان تێکدەدرێتو تەخت دەکرێت، پاشان لە ١٩٨٨/١٢/٢٠دا خانەوادەی کاکە جەمال ئازاد دەکرێن، ئیدی لەوساتەوە خانەوادەکەشیان دەنگووباسی کوڕەکەیان نازانن تا دوای ڕووخانی ڕژێمی بەعسی گۆڕبەگۆڕو لە ساڵی ٢٠٠٣دا وەفاتنامەی کاکە جەمال لە کەرکووك دەدۆزرێتەوە کە لە مێژووی ١٩٨٨/٥/٣٠دا گوللەبارانکراوە.

شەهیدانی داستانی قەڵاتووکان

شەوەزەنگەو
تروسکە نایە
دەڵێی ئاشی ئاولێبڕاوە
ئەو پێدەشتو ڕەوەزو چۆڵو چیایە
قەندیل کزو دۆش داماوەو
(مامەندە) خەمبارو ماتە
لە هەمووﻻ خەمبارانەو
بزە قاتە
مزگێنی بێ وائێستا لەو بنارە
چەخماخەی نووری قورئانە
گەوەو تەلانو ڕەوەزی کوردستانم
لێڕەواری ئەرخەوانە
هەموو بستوو ئاسۆگەیەک
ئێستا دەربەندی بازیانە
گشت تاشەبەردێکی ئێرە
بۆ خۆی بەردە قارەمانە
بست بەبستی گردی ڕەمکان
لاپەڕەی بەخوێن نووسراوی
ژیاننامەی کەڵە مێردانو
سەروەریی چەندان داستانە

شەهیدانی داستانی قەڵاتووکان

شەوەزەنگەو
تروسکە نایە
دەڵێی ئاشی ئاولێبڕاوە
ئەو پێدەشتو رەوەزو چۆڵو چیایە
قەندیل کزو دۆش داماوەو
(مامەندە) خەمبارو ماتە
لە هەموولا خەمبارانەو
بزە قاتە
مزگێنی بێ وائێستا لەو بنارە
چەخماخەی نووری قورئانە
گەوەو تەلانو رەوەزی کوردستانم
لێرەواری ئەرخەوانە
هەموو بستوو ئاسۆگەیەک
ئێستا دەربەندی بازیانە
گشت تاشەبەردێکی ئێرە
بۆ خۆی بەردە قارەمانە
بست بەبستی گردی رەمکان
لاپەڕەی بەخوێن نووسراوی
ژیاننامەی کەڵە مێردانو
سەروەریی چەندان داستانە

کاتێك هێزی (ئیمامی حەمزە)ی بزووتنەوەی ئیسلامی بە فەرماندەیی مامۆستا عەلی باپیر لە ١٩٨٧/٨/٢٠ لە قەڵاتووکانی بناری قەندیل جێگیربوو، چەندان بنکەو بارەگای لەوسنوورەدا کردنەوەو بوو بە مەڵبەندێکی هێزی پێشمەرگەی ئیسلامو بانگەوازو رێکخستن، رژێمی بەعس گرێیەکی گەورەی لەسەر دڵ پەیدابوو، لەدوو سەرەوە خۆی بە دوژمنی بابەکوشتەی ئەو هێزو پێشمەرگە خواناسانە دەزانی، لەلایەکەوە پێشمەرگەی ئیسلامو پابەندی شەریعەت بوون، کە ئەوە لەگەڵ نیازە ئیلحادیو صەلیبییەکانی بەعسی عەلمانیو کافردا تێکدەگیرا، لەسەرێکی دیشەوە کوردبوونو بەرگریکردن لە کوردستانیان بە فەرز دادەناو دەست تێکەڵاوکردن لەگەڵ رژێمیان نەك هەر بەخیانەت، بەڵکو بە وەرگەڕانو دژایەتیکردنی ئیسلام دەزانی، ئەوەش بۆ یەکەم جار رەگەزی ئیمانی تێکەڵاوی هاوکێشەی شۆڕشی کورد دەکردو عەفلەقییەکان بە مەترسییەکی قبووڵ نەکراویان لەقەڵەم دەدا.

چونکە دەیانزانی ئەگەر بێتو گەلی مسوڵمانی کوردستان، لەجیاتی بیری نامۆ، ئیسلام بکاتە بەرنامەی شۆڕشو خەباتو لە دەلاقەی ئیمانەوە بۆ مەسەلەکان بڕوانێتو دۆستو دوژمن هەڵسەنگێنێ، دەهۆڵی فڕوفێڵی ئیمپریالیزمی بەعس دەدڕێتو بەتەواوی دەناسرێت، بەرەی گەلو بەرەی داگیرکەر تەواو لێك هەڵدەوێرێت، لەبەرئەوە بە هەموو هێزو توانایەکیانەوە کەوتنە پیلاننانەوەو شەڕ پێفرۆشتنیان، هەر لەسەرەتاوە دیاربوو، کە شەمشەمەکوێرەکانی ئیمپریالیزمی عەفلەقی چاویان بەو تروسکاییانە هەڵنایەت، کە شەوە زەنگی بنارو رەوەزەکانیان رەواندووەتەوەو هێمای وەجاخ روون بوونەوەی کوردو گەڕانەوە بۆ رەسەنایەتی کوردەواریی بوون، ئەوەبوو لەسەرەتاوە بە

هێرشێکی لەناکاو لە بەرەبەیانی ١٩٨٨/٥/٢٤دا رژێم هێزێکی شەش
شڕی لە جاش و عەسکەر بەگژ گردی (رەمکان)دا کرد، کە شوێنێکی
ستراتیژی و عەسکەرییە و بنکەیەکی هێزی (حەمزە)ی لێبوو، بەڵام
دوای ئەوەی کە هێزەکەی رژێم دەچنە سەر گردەکەو تەقەی خۆشیی
دەکەن، ئا لەوکاتەدا پێشمەرگە دلێرەکانی ئیسلام، لەپڕدا لێیان
دێنەدەستو بە دەنگی (الله اكبر)و دەستڕێژی گوللەزەندەقیان
دەبەن و تێکیان دەشکێنن و کەلاکێک و کۆمەڵێک چەک و تەقەمەنییان پێ
لەدوای خۆ جێدێڵن و بە ژمارەیەک کوژراوو بریندارەوە سەربەرەو ژێر
بەشێوەیەک کە کەس ناگاتە کەس هەڵدێنەوە.

بەڵام جارێکی تر رژێم بۆ تێهەڵێنانەوەی شکستەکەیی و بەنیازی زەبر
وەشاندن لە پێشمەرگەی ئیسلام لە ڕۆژانی (١٨-١٩٨٨/٧/١٩)دا
دەستدەکاتەوە بەجموجوڵ و هێزێکی بێشومار لە جەیش و جاش
رەوانەی سنووری قەڵاتووکان دەکات و سەرەنجام لە ٧/٢٠ وە
هێرشێکی چڕو فراوان بە پشتیوانی فڕۆکەی جەنگی و تۆپخانەکانی
قادراواو شەروێت و سەید ئەحمەدان بەئاراستەی قەڵاتووکان
دەستپێدەکات و هێرشەکانیشی بە پلەی یەکەم بۆ سەر گردی رەمکان
چڕ دەکاتەوە، کە بەتەنیا پێشمەرگەی هێزی (حەمزە)ی بزوتنەوەی لێ
بوو، دیارە جگە لە گردی ڕەمکان پێشمەرگەکانی هێزی حەمزە لە
بەرزاییەکانی (ڕۆژ تەرازوو جیقنە)و تەواوی بەرەی پێشەوەی قەڵاتوکان
جێگیر بوو بوون وەک چیا پێشیان بە دوژمنی داگیرکەر گرتبوو، هەروەها
لەسنورەکەدا پێشمەرگەی پارتی و شیوعی لە دیوی ڕەزگەو یەکێتی و
سۆشیالیست و پارتی گەلیش لەبەری عەوبەکرەو کوڕکی کاوی هەبون،
لەئاکامی ئەو شەڕە نابەرابەرەشدا، کە سێ شەوو سێ ڕۆژی خایاندو
پێشمەرگەکانی بزووتنەوەی ئیسلامی ئەوکاتە بە فەرماندەیی مامۆستا عەلی

باپیر قارەمانێتییەکی کەم وێنەیان نواندو زیانی قورسی گیانیو ماددییان بەدوژمن گەیاندو بەدەیانیان لێکوشتو بریندارکردن، سەرەنجام سەروەرییەکی مێژووییان بۆ ئیسلامو شۆڕشی رزگاریخوازی گەلی کورد لەسەروبەندی جەژنی قورباندا بەخوێنی چوار پێشمەرگەی قارەمان تۆمارکرد، کە بریتین لە (عەبدوڕڕەحمان مەحموود سەعیدو ئەحمەد حەمەد ئەمین عەبدوڵڵاو عومەر ئەحمەد خدرو تاهیر عەبدوڵڵا مەمەنداوەیی)، جگە لە برینداربوونی مامۆستا عەلی مەمك، هەر لەبارەی ئەم داستانەو ئەو پۆلە شەهیدەوە (کۆساری) لە قەسیدەی (رێبواری نامۆ)دا دەڵێ:

خۆشم دەوێ
خۆشەویستیت گێچەڵێکەو
لەدونیادا یەخەم دەگرێت
خۆشم دەوێ خۆشەویستیت
دڵنیابە لەسەر رێگا
چەقۆیەکەو سەرم دەبڕێت
خۆشم دەوێ خۆشەویستیت
وەکو هەر حەوت هەڵۆیەکەی قەڵاتووکان
خاتر جەمم بەرەو مەرگ باڵان دەگرێت
خۆشەویستیت با زۆر تۆڕی دانراویش لاقی بگرێت
با زۆر ئەڕقەمی دوو پشکەش
لەسەر رێگا پەنجەی یەکپەرستی ببڕێت
با زۆر نەمروودو صدامی عەرەبو کورد
نەواری تەمەنی بسڕێت
دۆڵێک، گردێک، هەردەڕەخسێت
وێنەی هەر چوار کۆترە مل بەخوێنەکەی
گردی (رەمکان) لەباوەشی گەرمی بگرێت

شەهید: عەبدوڕڕەحمان مەحمود سەعید
ناسراو بە مامۆستا (عەبدوڕڕەحمان لۆتەری)

ساڵی (١٩٥٦) لە گوندی (لۆتەر)ی بەری مەرگەی سەر بە قەزای دوکان چاوی بەژیان هەڵهێناوە، لەتەمەنی شەش ساڵیدا دەنێردرێتە بەرخوێندن‌و هەردوو قۆناغی سەرەتایی‌و ناوەندی لە شارۆچکەی بنگرد تەواو دەکات‌و ساڵی (١٩٧٩) خێزان پێکەوەدەنێت.

دواتر بۆ درێژەدان بەخوێندن دەچێتە پەیمانگای مامۆستایان لە سلێمانی، هەرلەوێش بۆ وەرگرتنی زانستە شەرعییەکان ماوەیەك لە حوجرەو لەلای مامۆستا ئەحمەدی ریش دەخوێنێ‌و دوای تەواوکردنی پەیمانگای مامۆستایان دەبێتە مامۆستاو لە قوتابخانەی گوندەکەیان دادەمەزرێت.

شەهید مامۆستا عەبدوڕڕەحمان لۆتەری لە ساڵی (١٩٨٣)وە بەهۆی نزیکی‌و ئاشنایەتی لەگەڵ مامۆستا عەلی باپیردا وەك گەنجێکی هۆشیارو تێگەیشتوو و چالاك دەردەکەوێت‌و دواتر وەك ئەندامێکی کارای ڕێکخستنەکانی بزووتنەوە لێبڕاوانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ، تا دواجار لە (١٩٨٧/٧/٢١) لەگەڵ پۆلێك مامۆستاو لاوی ئیسلامخوازی دەڤەری بیتوێندا هیجرەت دەکات‌و دوای دامەزراندنی هێزی (حەمزە) دەبێتە ئەندامی هێزو لەناو پێشمەرگەدا دەبێتە نموونەی مرۆڤی ئازاو بە ویقارو فەرماندەیەکی لێوەشاوە.

مامۆستا لە داستانی قەڵاتووکاندا ڕۆڵی جوامێرانە دەگێڕێت‌و یەکێك بووە لەو کەسانەی کە بەشداری دژەهێرشەکەی کردووە بۆ شکاندنی گەمارۆی دوژمن لەسەر گردی رەمکان‌و هەر لەو دژە هێرشەشدا لە (١٩٨٨/٧/٢٢) بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشت‌و هەر لەو گردەش بە خاك سپێردرا.

شەهید مامۆستا عەبدوڕڕەحمان لە وەسیەتنامەیەکدا کە بۆ ماڵەوەیانی نووسیوە ئامۆژگاری کوڕەکەی دەکات (کە ڕێگای باوکی

بەرنــەدات)و دوای خۆیــشی (جیهــادو رۆشــناو رۆژگــار) بــۆ رابــوونی ئیسلامی کوردستان بەجێدێڵێ، هەروەها ئـەو زۆر جار ئامۆژگاری بـرا پێشمەرگەکانی دەکردو دەیگوت: "براکانم، ئەم ئایینە ئەمانەتە

مامۆستا عەلی باپیرو شەهید عەبدوڕڕەحمان لۆتەری

لەلای ئێمە، جا هیوادارم بۆ خزمـەتکردن بـەم ئایینـە پـیرۆزە لێـبڕاو و پشوودرێژبین، تا بەوپەڕی رووسوورییەوە بچینەوە بۆ بارەگـای خـوای پەروەردگار".

بـەم پێیـە مامۆسـتا عەبدوڕڕەحمان وەکـو مامۆسـتاو فەرماندەیـەکی جەربـەزە هەمیـشە وانـەی نەبـەزیی‌و هۆشـیاییو رەوشــت بــەرزیی بــەکردارو گوفتــار دەگوتــەوە، بــە وریــاییو چــاوکراوەییو ئومێــدو هیوایەکی بەرزەوە لەگـەڵ خـەڵكو بـرا پێـشمەرگەکانیدا هەڵسوکەوتی دەکردو کاریگەری زۆری بەسەر خزمو کەسوکارەکەیەوە هەبوو.

شەهید: ئەحمەد حەمەد ئەمین عەبدوڵڵا سکتانی
ناسراو بە (ئەحمەد شاسوار)

سالّی (١٩٦٦) لە گەڕەکی (گلّنجان)ی شاری ڕانیەی دامێنی کێوەڕەش لە دایکبووە، قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی ئاکۆی سەرەتاییو ناوەندیشی لە ناوەندی (ڕانیە)ی کوڕان تەواوکردووە، بەهۆی زیرەکییەوە بۆ تەواوکردنی شەشەمی ئامادەیی دەچێتە ئامادەیی هەڵکەوت لە شاری سلێمانی، بەلاّم بەهۆی نەخۆشییەکی سەختەوە ئەو ساڵە ناتوانی بەشداری تاقیکردنەوەکانی سەری سالّ بکات، سالّی دووەمو لە هەمان قوتابخانەدا پۆلی شەشەمی ئامادەیی تەواو دەکاتو بە کۆی (٧٨) نمرە لە (پەیمانگای تەکنیکی، بەشی یاریدەدەری پزیشکی) موسلّ وەردەگیرێ.

دوای سالّێك دەوامی پەیمانگا بە هۆی تێکەلاّوبوونی لەگەلّ کاری ئیسلامیو هەستی شۆڕشگێڕی نەیتوانی درێژە بە خوێندن بدات، بۆیە بەهۆی ئەلّقەبەندی بە ڕێکخستنو نزیکی لە مامۆستا عەلی باپیر لە ١٩٨٧/٧/٢١ لەگەلّ پۆلێك ڕێکخستنی تردا وەك هەلّۆ بەرەو قەندیل دەکشێو دەبێتە پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامیو دوای پێکهێنانی هێزی (حەمزە) دەبێتە ئەندامی هێز.

شەهید ئەحمەد شاسوار بەر لە ژیانی پێشمەرگایەتیی وەکو لاوێکی ئیسلامخواز لە جمووجولّدا بووەو ملی بۆ سیاسەتەکانی ڕژێمو تەنانەت سەربازییش کەچ نەکردووە، شەهید لەناو خێزانو گەڕەكو

هاوەڵانیشیدا نموونەی دڵ نەرمیو رێزو ویقار بووەو خوێندنو کاری ئیسلامیو کەسابەتی پێکەوە گرێداون.

شەهید گرنگی بە زانستە شەرعییەکان داوەو لە سالانی (١٩٧٨)و (١٩٧٩) لای مامۆستا مەلا ئەحمەدی قازی خوێندوویەتیو شارەزایشی لە فکری چەپدا هەبووەو بە بەرچاوڕوونیو شارەزاییەوە لەگەڵ لاوە سەر لێشێواوەکاندا کەوتووەتە گفتوگۆوە.

کاک ئەحمەد شاسوارو چەند پێشمەرگەیەکی قەلاتوکان، مێزی حەمزە

زۆر خولیای خوێندنەوەو خۆرۆشنبیرکردن بووەو بەر لە ساڵی (١٩٨٢) پەیوەندی بە کۆمەڵەی رەنجدەرانی کوردستانەوە هەبووە.

شەهید لە سەردەمی پێشمەرگایەتیشی لە ناو برا پێشمەرگەکانیدا وەکو مامۆستاو کەسێکی خاوەن ویقار سەیری دەکراو دڵنەرمانە

لەگـــەڵ هاوســـەنگەرانیدا دەجووڵایـــەوەو نموونـــەی ئازایـــەتی و چاونەترسییش بوو.

کاتێـك رژێمـی بـەعس‌و جـاش‌و تۆکـەرەکانی لـە مـانگی حـوزەیرانی (١٩٨٨)دا هێرشیان هێنایـە سـەر قـەڵاتووکان‌و گـردی رەمکـان، وەك فەرماندەیەکی مەیدانی دەرکەوت‌و کاتێکیش ئەڵقەی گـەمارۆی دوژمـن بۆ سەر گردی رەمکان‌و پێشمەرگەکانی بزووتنەوە تەسك بـووەوە، لـە دژە هێرشێکدا کە بە فەرمانـدەیی مامۆسـتا عـەلی باپیرو دەسـتەیەك پێشمەرگە ئەنجامدرا ئەڵقەی گەمارۆی دوژمـن شـکێنرا، کـاك ئەحمـەد شاسوار یەکێك لەو پێـشمەرگانە بـوو و بەوپـەڕی هیممـەت بەرزییـەوە بەشـداریکرد، هـەر لـەو دژە هێرشـەداو لـە ١٩٨٨/٧/٢٢ سـەربەرزانە گیـانی لـە پێنـاوی خـواو چەوسـاواندا بەخـشی‌و هـەر لەسـەر گـردی رەمکانیش بە خاك سپێردرا.

شایانی باسە شەهید ئەحمەد شاسوار لە بواری پزیشکیشدا رۆڵی خۆی دەبینی‌و بە دڵسۆزی‌و دڵفراوانییەوە خزمەتی پێشکەش دەکرد.

شـەهید ئەحمـەد شاسـوار زۆر خۆشەویـستی کۆسـاری شـەهید بـووەو لەبەر پەرۆشی‌و خۆشەویستی‌و لێ بەهرەمەندبوونی شـیعرێکی بـەناوی (قوتابی‌و مامۆستای شەهید) بۆ نووسیوە.

شەهید: عومەر ئەحمەد خدر
ناسراو بە (عومەر بۆسکێنی)

ساڵی (١٩٦٩) لە گوندی (بۆسکێن)و لە باوەشی بیتوێندا لە دایك بووە، پاشان لە قوتابخانەی بۆسکێنی سەرەتایی دەنێرێتە بەرخوێندن، دواتر بواری خوێندنی نابێتو سەرقاڵی کارو کەسابەتو شۆفێری دەبێت.

شەهید عومەر بۆسکێنی لە ساڵی (١٩٨٧)دا بەهۆی سەدای زۆڵاڵی ئەو کاروانە ئیسلامییەی دەڤەرەکەو کوردستانی بەگشتی گرتبووەوە، بەتەواوی بێدار دەبێتەوەو دەستبەرداری کوێرە ڕێیان دەبێتو پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەوە دەکاتو ساڵی (١٩٨٨)یش بڕیاری یەکجاری دەداتو لە هێزی حەمزە دەبێتە پێشمەرگەو چەکی بەرگری لە ئایینو گەلو نیشتمان دەکاتە شانو خولیای شەهیدی دەکەوێتە کەللەیەوە، هەر بۆیە ئازایەتیو چاونەترسی دەبێتە خەسڵەتێکی زەقی کاکە عومەر، کاتێکیش بەعسی دیکتاتۆر بە جەیشو جاشێکی زۆرەوە لە کۆتایی حوزەیرانی (١٩٨٨) هێرش دێنێتە سەر قەڵاتووکانو گردی ڕەمکان کە بنکەو بارەگاکانی هێزی حەمزەی لێدەبن، شەهید عومەر یەکێك لەو پێشمەرگە قارەمانانە دەبێت کە وەك بەور بەگژ دوژمندا دەچێتەوە، لەگەڵ دەستپێکردنی دژەهێرشی پێشمەرگەکانی ئیسلامدا بۆ سەر دوژمن لە گردی ڕەمکان، شەهید عومەریش خۆی پێناگیرێتو بە (الله اکبر) لەسەنگەر دێتە دەرەوەو پەلامار دەباتە سەر دوژمنو لەو کاتەدا بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات.

باوکی دەربارەی شەهید عومەر دەڵێت: "ئەو ئەوەی لێی نەدەترسا مردن بوو، لەناوخۆشدا زۆر رقی لە دوژمن دەبووەوەو زۆر جار قەستی دەکرد بە ئۆتۆمبیلەکەی خۆی بە ئۆتۆمبیلەکانی ڕژێمدا بکێشێ، بۆیە

کاتێـك هــەواڵی شــەهیدبوونی عومــەرم بیــست زانــیم حەماســە گرتوویەتی‌و هەڵیکوتاوەتە سەر دوژمن".

شەهید عومەریش بەر لە شەهیدبوونی دەیگوت: "سوپاس بۆ خوا بـەر لەوەی لەخزمەتی کوێرە ڕێیاندا تووشی شتێك بم، بۆ باوەشی ئیـسلام گەڕامەوەو لەوەش بەولاوەتر بوومە پێشمەرگەیەك لە ریزی پێشمەرگە دڵسۆزو فیداکارەکانی بزووتنەوەی ئیسلامی".

کـاك عومــەر بۆســکێنی دوای شــەهید بوونیــشی لــە ١٩٨٨/٧/٢٢دا تەرمەکـەی هــەر لەســەر گـردی رەمکـان (ئـەو شـوێنەی بـە خـوێن سەروەری بۆ ئیـسلام‌و کوردسـتان تێـدا تۆمـارکرد) لەگـەڵ هاوڕێیـانی تریدا بە خاك سپێردراو بە ڕەبەنی ماڵئاوایی لە ژیـانی دونیـا کـردو بـە رووسووری بەرەو بارەگای پڕ لە میهری پەروەردگار گەڕایەوە.

شەهید: تاهیر عەبدوڵڵا قادر
ناسراو بە (تاهیر مەمەنداوەیی)

ساڵی (١٩٧٠) لە گوندی مەمەنداوەی بەری مەرگەی سەر بە شارۆچکەی بنگردی سەر بە قەزای دووکان لە بنەماڵەیەکی ئایینپەروەر لە دایکبووە، ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەر بردووە، قۆناغی سەرەتایی لەقوتابخانەی گوندی قەرەتەپەو ناوەندیشی لە بنگردو سەنگەسەرو قەڵادزێ تەواوکردووە، دواتر لەخانەی مامۆستایانی سلێمانی وەرگیراوە، بەڵام نەچووە، ئەمجار بەرەبەرە بەهۆی نزیکی لە مامۆستا سەید عەبدوڵڵای لۆتەری چاوو دڵی بەئیسلام رۆشن دەبێتەوەو شارەزایی پەیدا دەکات بەجۆرێك لەگەڵ گەورەبوونیدا خۆشەویستی ئیسلامو کاری ئیسلامیی تێکەڵاوی گۆشتو خوێنی دەبێت، بۆیە کاتێك قەندیلو پێشمەرگەی ئیسلام دەستەملانی یەکتربوون، کاك تاهیر وەکو لاوێکی ئیسلامخوازو خواویست، لەگەڵ مامۆستای ناوبراودا ساڵی (١٩٨٨) پەیوەندی بە هێزی حەمزەی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو سەربەرزیی دونیاو دوارۆژی خۆیی‌و گەلەکەی لەوەدا دەبینێتەوە کە ئامێز لە چەکی بڕوا وەرێنێ‌و لەسەر لوتکەی هەرە بەرزی ئیسلام کە جیهادە ئۆقرە بگرێ.

شەهید تاهیر پێش چوونەدەری کە بەهۆی رووخانی گوندەکەیان لەلایەن رژێمەوە لەئۆردوگای پیرەمەگروون نیشتەجێ دەبن‌و لەوێ بە باوکی دەڵێ: "باوکە من عەسکەری‌و جاشایەتی ناکەمو دەڕۆمە دەرەوەو دەبمە پێشمەرگەو جیهاد دەکەم"، لەڕاستیدا پەیمانی خۆشی بردەسەر.

کاك تاهیر لە ناو برا پێشمەرگەکانیدا خۆشەویستو بە ئارامو سەنگین بوو، کاتێکیش بەعسییە عەفلەقییەکان بە بەشداری نۆکەرانیان لە کۆتایی مانگی حوزەیرانی (١٩٨٨)دا هێرشێکی فراوان دەکەنە سەر ناوچەی قەڵاتووکان، کاکە تاهیر وەکو هەموو برا پێشمەرگە

قارەمانەکانی قارەمانانە سەنگەری لە دوژمن گرتو زۆر دڵگەرمانە دەجەنگا، تا سەرەنجام لە (١٩٨٨/٧/٢٢) لەسەر گردی رەمکان گوللەیەکی رەشتاڵە دڵە پڕ لە باوەڕەکەی لە لێدان خستو سەنگەرەکەی بوو بە باخی ئەرخەوانو پاشان تەرمە پاکەکەشی هەر لەناو قەڵاتووکانو لەتەنیشت مقەڕی یەکی هێزدا ئەسپەردەی خاك کرا.

کاك تاهیر کە یەکەم شەهیدی داستانی قەڵاتووکان بوو لە گەرمەی شەڕدا دەیگوت: "ئای چەند خۆشە ئادەمیزاد لە پێناوی خوادا شەهید بێت، چۆن خۆدەشارمەوە! خۆ ئەوپەڕی شەهید دەبم، شەهادەتیش بەرزترین پلەو پایەیە کە خوا بە ئادەمیزادی دەبەخشێ!".

کاك (طالب)ی برای لەبارەیەوە دەڵێ: "شەهید تاهیر بەدڵێکی ساف چووە دەرەوەو خواش بەدڵی خۆی لەگەڵی کرد، هەر بۆیەش من شاهیدم لەکاتی دانانی پرسەکەیدا ئەوەی دەهاتن بۆ لای دایکم بەگریانەوە دەیانگوت: خۆزگە من بوومایە لەجێگای شەهید تاهیر".

شەهید لە ژیانیدا زۆر حەزی لەبەجێهێنانی سیلەی رەحم کردووەو لە مەلەوانیو کشتوکاڵیشدا شارەزایی هەبووەو کەسێکی دەست رەنگین بووە.

شەهید: موصلیح مستەفا نەبی

ساڵی (١٩٧١) لە گوندی (میرەبەگ)ی دامێنی ماکۆك لە بنەماڵەیەکی ئایین پەروەری سەر بە عەشیرەتی ئاکۆ لەدایکبووە، قۆناغی سەرەتایی لە سەرکەپکان‌و ناوەندیشی لە رانیە تەواوکردووەو تا پۆلی شەشەمی ئامادەیی لە رانیە درێژەی بە خوێندن داوە، ماوەیەکیش لە رانیەو لە مزگەوتی (کێوەڕەش) لە لای مەلا حسێنی صۆفیانی لە حوجرە دەخوێنێ‌و رێژەیەکی باش لە قورئان لەبەر دەکات.

ساڵی (١٩٨٦) پەیوەندی بە رێکخستنی بزووتنەوەوە دەکات‌و چالاکانە ئەرکە حزبییەکانی رادەپەڕێنێ.

شەهید لە ١٩٨٨/١٠/١٢ لە کاتی ئەنجامدانی چالاکییەکی ناوخۆدا لە شاری رانیە کە دەیەوێ زەبرێك لە دوژمن بووەشێنێ شەهید دەبێ‌و پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی کێوەڕەش، لە رانیە، تەسلیم بە خاك دەکرێ.

شەهید: ئیبراهیم سابیر ئیبراهیم
ناسراو بە (سەروەر)

ساڵی (١٩٧٤) لە گوندی سوسێی دۆڵی سماقوڵی سەر بە شاری هەولێر لەدایکبووە، هەر لە سوسێ ژیانی منداڵیی بەسەر بردووە، پاشان دەخرێتە بەر خوێندن‌و تا پۆلی پێنجەمی سەرەتایی دەخوێنێ‌و ئیدی لە خوێندن دادەبڕێ‌و ناچار لەگەڵ کارکردندا بۆ پەیداکردنی بژێوی ژیانی خێزانەکەی خەریك دەبێت، کاکە سەروەر گەنجێکی دڵبەستراو بوو بە مزگەوت‌و ماڵی خواوەو لەگەڵ قورئانی پیرۆزدا، کە دیاری خوایە بۆ مرۆڤەکان دەستەملان دەبێت‌و هاوڕێ‌و خوێنەرێکی دانەبڕاوی بوو، بۆیە توانی پانزە جوزو لە قورئانی پیرۆز لەبەر بکات‌و بۆ هەمیشە ببێت بە هاوڕێی قورئان.

ساڵی (١٩٨٦) پەیوەندی بە بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامییەوە دەکات‌و لە ماڵ‌و خێزانی دوور دەکەوێتەوەو دەچێتە ناوچەی کانی هەرمێ‌و دواتر لەهێزی شافیعی دەبێتە پێشمەرگە، هەر لەو ساڵەدا لە گوندی سوسێی زێدی خۆی لەگەڵ (مەلا کاوە)ی هاوسەنگەریدا لەلایەن ڕژێمی بەعسەوە لەساڵی (١٩٨٨) لە پرۆسەی بەناو ئەنفالدا دەگیرێ‌و پێکەوە شوێن بزر دەکرێن، ئیدی لەو ساتەوە هیچ هەواڵ‌و ئاسەوارێکی ئەو دوو هاوەڵە بەڕێزو خۆشەویستە دیار نییە.

شەهید: فەیسەڵ قادر کەریم
ناسراو بە (نەوزاد)

ساڵی (١٩٦٤) لە بنەماڵەیەکی ئیسلام پەروەری سەر بە عەشیرەتی سورچی لە شاری هەولێری مەڵبەندی رەسەنایەتی و ئیسلامخوازی چاوی بەژیان و ناسۆر و کوێرەوەری میللەتەکەی هەڵێناوە و ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەربردووە، پاشان چووەتە بەر خوێندن و دوای بڕینی قۆناغی سەرەتایی، لە ناوەندی (چیمەن)ی کوڕان لە سەیداوا قۆناغی ناوەندیش تەواو دەکات و دواتر دەچێتە ئامادەیی پیشەسازی و ئەم قۆناغەش سەرکەوتووانە بەکۆتایی دەگەیەنێت.

شەهید ماوەیەکیش بە پیشەی ئاسنگەری و دوکانداریییەوە خەریك دەبێت.

شەهید نەوزاد تادێ زیاترو چاکتر بە راستییەکانی ئیسلام و زەرووەتی کارو خەباتی ئیسلامی ئاشنا دەبێت و لە ناخەوە تینووی سەرهەڵدانی شۆڕشێك دەبێت کە بەیداخی (لاإلـه إلاّ الله محمد رسول الله) هەڵبکات و بە بیروباوەڕی ئیسلامی لە پێناو هاتنەدی مافەکانی نەتەوەکەیدا تێبکۆشێت، بۆیە کاتێك هێزی شافیعی بزووتنەوەی ئیسلامی بارەگاکانی لە ناوچەی مەلەکان دەکاتەوە، ئاواتی کاکە نەوزاد دێتەدی و لە ساڵی (١٩٨٧)دا لە ریزی ئەو هێزە تێکۆشەرەدا دەبێتە پێشمەرگەو بەوپەڕی ئازایەتی و بوێرییەوە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێت و زۆر حەزی لە جموجوڵ و چالاکی و جەولە دەبێت و جگە لە بەشداری چەندان چالاکی و مەفرەزەدا، بە مەبەستی ئەنجامدانی چەند چالاکییەك و راپەڕاندنی چەند فەرمانێك بەتایبەتی لەگەڵ چەند هاوسەنگەرێکیدا رەوانەی ناو شاری هەولێر دەکرێتەوە، ئەویش زۆر دڵسۆزانە و چاونەترسانە بە هاوکاریی هاوڕێیانی بەرنامەی چەندان چالاکی دادەڕێژێت و بەکردەوەش زۆربەیان جێبەجێ دەکات، بەمەش ترس و لەرزێکی زۆر دەکەوێتە دڵی دوژمنەوە و لە ئاکامی ئەو هەموو

چالاکیو جمووجووڵەشدا ڕژێمی بەعسی دڕندە شوێن پێیان هەڵدەگرێتو لە مانگی ئازری ساڵی (١٩٨٩) لە هەولێر لەلایەن ئەمنی هەولێرەوە دەستگیر دەکرێتو یەکسەر ڕەوانەی کونجی زیندان دەکرێتو دەکەوێتە بەر سزاو ئەشکەنجەدانی دڕندانیو جۆربەجۆرەوە، جگە لەوەش ڕژێم خانووەکەیان لە هەولێر دەڕوخێنێتو بەمەش بەتەواوی بنەماڵەکەیان دەکەوێتە بەر شاڵاوی شێتانەی ئەمنە چاوسوورەکانەوەو دەیانەوێ بەهەموو شێوەیەك ڕقی دوژمنکارانەیان بەسەردا برێژن.

دیارە شەهید نەوزاد لەگەڵ (کاکە جیهادو کاکە ئاری)دا دەستگیردەکرێنو بەسەختترین شێوە سزا دەدرێن، بەڵام ئەوان لەو هەموو ئەشکەنجەو ئازارەدا بە کێویێك لە ورەو بڕواوە بەڕووی بەعسیەکاندا دەوەستنەوەو تۆزقاڵێك نالەخشێن، هەر بۆیە دوژمن وەك دواڕقی خۆی بڕیاری گوللەبارانکرا دەداتو سەرەنجام لە (١٩٨٩/٤/١٨) دا لە قیادەی جەیشی شەعبی هەولێر لەسەر ڕێگای عەنکاوە کاکە نەوزاد لەگەڵ (کاکە جیهادو کاکە ئاری)دا بەدەستو چاو بەستراوی بە دارەوە دەبەسترێنەوەو لەلایەن جەللادەکانی ڕژێمەوە لەبەردەم سەرانی بەعسو خەڵکێکی زۆردا کە بۆ چاوترساندن هێنابوویانن دەستڕێژیان لێدەکرێتو شەهید دەکرێن، دواتر تەرمەپاکەکانیان لەسەر ڕێگای مەخموری هەولێر بە بلدۆزەرو بە کۆمەڵ ژێر خاك دەکرێن.

شایانی باسە ئەو تاوانە چەپەڵەو گوللەبارانکرانی ئەو سێ قارەمانە خواویستو میللەت پەروەرە بەهۆی ئەوەی بە وێنەی ڤیدیۆیی گیراوەو ماوەتەوە، وەك بەڵگەنامەیەکی مێژوویی لەسەر دڕندایەتی بەعسییەکانو قارەمانێتی ئەو مرۆڤە تێکۆشەرانە بە زیندوویی لەبەر

دەســـتدایەو هەمیـــشە وەکـــو پەڵەیـــەکی رەش بـــەنێو چـــاوانی بەعـــسییەکانەوە دەمێنێتـــەوە، هـــەروەها نرکـــەی (ألله اکـــبر)ی ئـــەو قارەمانە دڵ پـڕ لـە باوەڕانـە لـەکاتی گوللـەبارانکردنیان دڵـی دوژمـنی لەرزاندو تێیگەیاندن کە دروشمی جیهادو خـەباتو تێکۆشـان بـەخوێن نەخـشاوەو کـاروانی خواویـستانو هـەقخوازانیش بـە گـرتنو کوشـتن ناگەڕێتـەوە دواوە. شـەهید کۆسـاری شـاعیریش لـەبارەی ئـەم سـێ شەهیدەوە لە بەشێکی قەصیدەی (رێبواری نامۆ)دا دەڵێ:

گرمەی تەکبیری زوڵاڵی کپکراوی

(ئاری)و (جیهاد)و (نەوزاد)م

هەرچەندە باوەشی عەموود بمگرێتو

پەرۆ چاوم ببەستێتو

گوریس لە باسکم بئاڵێت

تەکبیرێکەو

قورگی تفەنگ

دەنووسێنم

زراوی مردن دەتۆقێنم

پۆستاڵ رەشو

سەربە هەشی دائیرەی شەعبیی عەتکاوە

پێنج پێنج بەرەو مێزی باوەڕ

دڵیان لەخەو

هەڵدەستێنم.

شەهید: لوقمان سەعید عەزیز
ناسراو بە (جیهاد)

ساڵی (١٩٦٥) لە بنەماڵەیەکی ئیسلام پەروەری سەر بە عەشیرەتی مەمونەدیو لە کەسنەزانی سەر بە هەولێر هاتووەتە دونیاوە، ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەربردووەو خوێندنی سەرەتایشی هەر لەوێ تەواوکردووە.

ساڵی (١٩٨٦) پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەوە کردووەو لە ساڵی (١٩٨٧)دا لە بارەگای دۆڵی سماقووڵی سەر بە هێزی شافیعی بووە بە پێشمەرگەو چەکی شەرەفو جیهادی کردۆتە شان، لەبەر لێهاتوویی هەرزوو کراوە بە فەرماندەی کەرتو دەیان جار بە مەفرەزە دابەزیوەتە سەر ڕێگا گشییەکانی هەولێرو شارۆچکەکانو لەگەڵ برا پێشمەرگەکانیدا بۆسەیان بۆ دوژمنو بەکرێگیراوانی ڕژێم داناوە، بە گوندەکانی دەشتی کۆیەو خۆشناوەتیدا جەولەی جۆراوجۆریان ئەنجامداوەو لەپاڵ ئەمەشدا بە ئەرکی بانگەوازو هۆشیارکردنەوەی جەماوەری هەستاون. هەروەها چەند جارێکیش بە ئەرکی پێشمەرگانەو ڕاپەڕاندنی کاروباری ڕێکخستن دابەزیوەتە ناو شاری هەولێرو لە میانەی ئەم کارو جموجووڵو جەولەو چالاکیانەشدا چەندان جار تووشی مەترسیو ئاستەنگو کۆسپو تەگەرە بووەو لەگەڵ مەرگدا ڕووبەڕوو بۆتەوە.

جگە لەوەی لەنێوان بارەگاکانی سماقووڵیو بالیسانو مەلەکانو قەڵاتووکاندا هاتووچۆی هەبووەو بەشداری لە شەڕەکانی ناوچەی خۆشناوەتی دژ بە ڕژێم کردووە، بەتایبەتی لە شەڕی چیای (بەنەباوی) مانگی ئابی(١٩٨٧)دا بۆ ماوەی (١٢) ڕۆژ وەك چیا لەگەڵ هاوسەنگەرانیدا بەرامبەر بە ڕژێمی بەعسی داگیرکەر وەستایەوە.

کاتێکیش ڕژێم لە (٢٥/٨/)١٩٨٨دا دوای وەستاندنی شەڕی نێوان (عێراق - ئێران) هێرشێکی گەورەی هێنایە سەر ناوچەئازادکراوەکانی

ناوچەی خۆشناوەتی‌و هێزی پێشمەرگە ناچار بە پاشەکشەبوون، شەهید جیهاد لەگەڵ مەفرەزە پارتیزانەکانی هێزی (شافیعی)دا بۆ ماوەیەك لە چیاکانی دۆڵی خۆشناوەتی مانەوە، دواتربە بڕیاری سەروی خۆیان لە مانگی ئابی (١٩٨٨) لەچیای (هەورێ)وە بەشێوەی پارتیزانی‌و پێبەپێ دابەزینەوە ناو هەولێر، شەهید جیهادیش دڵسۆزانەو بە حەماسەتی شاخەوە، بەگەرمی کەوتەوە کاروچالاکی‌و بەسەرکردنەوەی رێکخستنەکان‌و شەوو رۆژی پێکەوە گرێ دەدان، تا سەرەنجام رژێمی فاشیستی بەغداو دەزگا سیخوڕەکانی هەستیان بە جموجووڵەکانی کردو لەئاکامدا پاش زنجیرەیەك چالاکی لە مانگی ئازاری ١٩٨٩دا لەلایەن ئەمنی هەولێرەوە دەستگیرکراو کەوتە بەر سزاو ئازاری بەعسییەکان‌و خستیانە کونجی زیندانەوە، دوابەدوای ئەوە خانەوادەکەشیان دەستگیرکراو بۆ ماوەی (٦) مانگ راپێچی زیندانی (سەماوە)ی باشووری عێراق کران‌و خانووەکەشیان بە بلدۆزەر خاپوورو وێران کرا.

بەڵام هەموو ئەو سزاو رەفتارە نامرۆڤانانە ورەی کاکە جیهادیان نەلەخشاندو هەر لەسەر بڕواو رێبازی خۆی مەردانە مایەوە، دواجار رژێم رقی شێتانەی خۆی بەسەردا رشت‌و لە رۆژی (١٩٨٩/٤/١٨)داو لە قیادەی جەیشی شەعبی عەنکاوە لە هەولێر دوای دەست‌و چاو بەستنیان لەگەڵ (کاکە نەوزادو کاکە ئاری)دا گوللەباران کراو ئەوانیش بە هاوارو دەنگی (الله اکبر، الله اکبر، الله اکبر) وەڵامی گوللەیان دایەوەو دوژمنیان تووشی شەرمەزاری کردو مێژوویەکی پڕ لەشانازی‌و سەروەرییان بۆ خۆیان‌و بزاڤی ئیسلامیی کوردستان‌و شۆڕشی رزگاریخوازی کوردو خانەوادە سەربەرزەکانیان‌و هەولێری هۆلاکۆ بەزێن تۆمارکرد.

رژێمی درندەی بەعس بەمەش دڵی ئاوی نەخواردەوە، بۆیە دوا تەرمی ئەم شەهیدە قارەمانانەی بە بلدۆزەر لەسەر رێگای هەولێر - مەخمور بەکۆمەڵ ژێر خاك کردن، شایانی باسە بەهۆی بڵاوبوونەوەی ئەم تاوانە درندانەیەی بەعسییەکان لە رێگای کاسێتی ڤیدیۆییەوە، بۆ هەمیشە بوو بە پەڵەیەکی رەش بەنێو چاوانیانەوەو بەڵگەیەکی حاشاهەڵنەگریشە لەسەر قارەمانێتیو جەربەزەیی پێشمەرگەو رێکخستنەکانی ئیسلام لە خەباتی رزگاریخوازی گەلەکەماندا، کە ئەوەتا کاکە جیهادی تێکۆشەر کە فەرماندەیەکی عەسکەریو کادیرێکی بەتواناو لێهاتووی رێکخستن بوو، بەدەستی رەشی بەعسییەکان لەبەردەم خەڵکێکی زۆرو سەرانی بەعسدا لەگەڵ دوو قارەمانو تێکۆشەری ئیسلام خوازی تردا گوللە باران دەکرێت، دەك رحمەتی خوا لە خۆتانو خانەوادە تێکۆشەرەکانتانو جێو ماواتان فیردەوسی ئەعلا بێ ئەی شەهیدە قارەمانو ئازیزەکانمان!

شەهید: موحەممەد عەبدوڵڵا فەتاح
ناسراو بە (موحەممەد گوڵپی)

ساڵی (١٩٧٢) لە گوندی گوڵپی ئامێزی هەورامان لەدایکبووە، ژیانی منداڵی کاکە موحەممەد لە نێو کۆچو بارو ماڵ گواستنەوەدا دەگوزەرێت لە گوڵپەوە بۆ خورماڵو دوای سێ ساڵ لە خورماڵیشەوە دەگوازنەوە بۆ هەڵەبجە.

شەهید موحەممەد خوێندنی سەرەتایی لە قوتابخانەی گوڵپو خورماڵدا تەواوکردووەو ناوەندیی لە قوتابخانەی ئەحمەد موختار جاف لە هەڵەبجەو دواناوەندیشی لە سیروانو عەربەتی کوڕان خوێندووە تا پێنجەمی ئامادەیی بڕیوە، شەهید موحەممەد وێڕای خوێندن سەرقاڵی بژێوی ژیانی خۆی بووە، هەروەها لەگەڵ براو هاوەڵەکانیدا شەهید (کەیوان)و شەهید (موسا) دەستدەکەن بە کاری نهێنی ئیسلامی، لەوکاتەدا کە چاوی جاسوسو جەللادەکانی بەعس هەموو ژیانو ماڵی خەڵکیان خستبووە ژێر چاودێریی وردەوە، کاك موحەممەدو هاوەڵەکانی سەرگەرمی ئیشوکاری ڕێکخستنو کاروچالاکی نواندن بوون دژی حکومەتی بەعس، ئەوەبوو دواجار کاکە موحەممەدو چەند هاوڕێیەکی لە ڕۆژی (١٩٨٨/١٢/٢٠) دەستگیر دەکرێنو دوای چەند مانگ هێشتنەوەیان لە ئەمنەسوورەکەی سلێمانی ڕۆژی (١٩٨٩/٥/٢٠) گوللەباران دەکرێن.

شەهید: ئەڵڵا کەرەم عەباس صاڵح حەمە شەریف

سـالّی (١٩٦٨) لـە گونـدی یـالآنپێی لاپـالّی هـەورامانی سـەرکەشی سەربلّند لـەدایکبووە، شـەهید تەمـەنی منـدالّیی لـە گونـدی پـالآنپێ‌و ناحیەی خورمالّ بەسەر بردووە، پاشان خراوەتە بەرخوێندن‌و قۆنـاغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (ئاوێسەر)ی سەرەتایی‌و قۆنـاغی ناوەنـدیش لە ناوەندی (سیروان) لە ناحیەی سیروان تـەواودەکات، دواتـر بـەهۆی نائـارامی‌و پـشێوی بـەردەوامی ناوچـەکەوە دەسـتی لـە خوێنـدن هەلگرتووە.

سالّی (١٩٨٤) کاکـە ئـەڵڵا کـەرەم هاوسـەری ژیـان هەڵدەبـژێرێت. بـە درێژایی ژیانی لەگەڵ هاوسەرەکەیدا سێ منداڵیان دەبێت بە ناوەکـانی (شادمان، شەیما، شەیدا)

سـالی (١٩٨٧) چـیتر خـۆی پێڕانـاگیرێ بەرامبـەرزولم‌و زۆری بەعـسیە خوێنمژەکان‌و روو لە چیاسەرکەشەکان دەکات‌و دەبێتە پێشمەرگە لـە هێزی (سەلاحەددین)ی بزووتنەوەی ئیسلامیی.

شەهید رۆڵێکی بەرچاوی لە لێدانی بارەگاکانی حزبی بەعـسدا بینیـوە لـە ناوچـەکانی هەورامانـدا، دواجـار لـە مـانگی مایـسی (١٩٨٩) لـە ئۆردوگای دزلّی سەربە کوردسـتانی ئێـران بـە نەخۆشـی کتـوپڕ مـالّ‌و منـدالّ‌و هـاوەلآنی بەیـەکجاری بەجێـدێلّێ‌و دەگەڕێتـەوە بارەگـای پەروەردگاری جیهانیـان، تەرمەپاکەکەشـی هـەر لـە گۆڕسـتانی دزلّـی بەخاك سپێردراوە.

شەهید: حەسەن حسێن رەسولْ وەیس
ناسراو بە (حەسەن هێرۆیی)

ساڵی (١٩٦٨) لە شارۆچکەی (هێرۆ)ی سەر بە قەڵادزێ لە دایك بووە، لەگەڵ گەورەبوونی تەمەنیدا ڕێگای زانستو زانیاری دەگرێتەبەرو لە هێرۆ دەنێردرێتە بەر خوێندن.

دوای ڕاگواستنی شارۆچکەکەیان لە لایەن حزبی بەعسەوە لە ساڵی (١٩٧٨) بۆ کۆمەڵگەی (پێماڵك) لەوێ قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (بنار) تەواو دەکاتو پاشان لە دواناوەندی (ئاسۆس) دەیەوێت درێژە بە خوێندن بدات، بەڵام بە هۆی هەژاریی‌و دەست کورتی خێزانەکەی توانای خوێندنی نامێنێ‌و ناچار خەریکی کارو کاسبی‌و بژێوی پەیداکردن دەبێت.

لەگەڵ گەشەکردنی ڕابوونی ئیسلامی‌و هۆشیاربوونەوەی زانایان‌و لاوانی ئیسلامخوازی دەڤەرەکەدا شەهید (حەسەن هێرۆیی)ش بەرچاوی ڕۆشن دەبێتەوەو ساڵی (١٩٨٦) پەیوەندی بە ڕێکخستنەوە دەکاتو دواتریش هەستی شۆڕشگێری‌و فیداکاری پاڵی پێوە دەنێتو لە ساڵی (١٩٨٧)دا لەگەڵ کردنەوەی بنکەو بارەگاکانیدا پەیوەندی بە هێزی (حەمزە)وە دەکاتو

لەوێو لە قەڵاتووکانی بناری قەندیلو لەڕیزی پێشمەرگەکانی بزووتنەوەدا دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێتو جێگای خۆی لەناو دڵی هاوسەنگەرانیدا دەکاتەوە، شەهید لە داستانی قەڵاتووکانیشدا رۆڵی جوامێرانە دەگێڕێت، سەرەنجام کاک حەسەن هێرۆیی لە کاتی راپەڕاندنی ئەرکێکی پێشمەرگانەداو لە کوێستانی (گوێزێ) لە (١٩٨٩/٩/١٠) بەسەر لوغمدا دەکەوێتو شەهید دەبێت، پاشان تەرمەکەی دەبرێتەوە بۆ (سەردەشت)و لە گۆڕستانی ئەو شارەدا بە خاک دەسپێردرێت، بە رەبەنیماڵئاوایی لە هاوسەنگەرانو کەسوکارو کۆمەڵی کوردەواری دەکات.

شەهید: حسێن موحەممەد ڕەشید
ناسراو بە (عەلی سیوەیلی)

ساڵی (١٩٤٧) لە گوندی (دێگەڵ) سەربە ناحیەی سیوەیلی ناوچەی شارباژێڕ لەدایکبووە، ژیانی منداڵی حسێن موحەممەد وەکو ژیانی منداڵی زۆربەی هاونیشتمانییەکانی لەبەر کۆچو بار لە چەند شوێنی جیا جیا بەسەربردووە، لەبەر خراپی باری ژیان لەو سەردەمەدا تەنیا ئەتوانێ تا پێنجەمی سەرەتایی بخوێنێت.

لە بەهاری (١٩٧٠) هاوسەری ژیان هەڵدەبژێرێو دەچێتە قۆناغێکی تازەی ژیانو خوای پەروەردگار حەوت منداڵی پێدەبەخشێت بە ناوەکانی (مەهدیو عەبدولهادیو گوڵچهرەو گوڵزارو شنۆو مهابادو ئامینە)، شەهید بۆ بەدەستهێنانی بژێوی ژیانی خێزانەکەی بۆ ماوەیەکی زۆر کاری بەڵێندەری بیناسازی دەکات، لەبواری پزیشکیشدا توانیویەتی خزمەتێکی باش بکات.

شەهید دوای بەسەربازگیرانی تەنها (٥٣) ڕۆژ سەربازی دەکاتو پاشان فیرار دەکات. سەرەتای حەفتاکان هەستکردن بە بەرپرسیارێتی خاکو نەتەوەکەی چەکی سەربەرزیو پێشمەرگایەتی پێ لەشان دەکاتو دەبێتە پێشمەرگەی (پارتی دیموکراتی کوردستان)و حەوت ساڵ خزمەت بە نەتەوەکەی دەکات بە پلەی (سەرپەل). ساڵی (١٩٨١) پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو دڵسۆزانە خزمەت بە ئیسلامو مسوڵمانان دەکات.

لە ساڵی (١٩٨٦) دەبێتە پێشمەرگەی تیپی (خالیدی کوڕی وەلید)ی بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامیو لەگەڵ بەرپرسەکانی وەك شەهید مامۆستا عەلی بیارەو مەلا شێخ عەلیو مامۆستا موحەممەدی رازیو کاك کەمال دۆڵپەمویی چالاکانە کارەکانی رادەپەڕێنیو دەبێتە جێگری فەرماندەی هێز تا دواجار هەر لە زێدی خۆیو لەگەڵ هاوڕێیانی (شەهید تەهاو شەهید فاروق) لە(١٩٨٩/٩/٢٩) لە پێناو

بیروباوەڕەکەیاندا گیانی خۆیان پێشکەش بە ئیسلام دەکەن‌و هەر لە
گوندەکەی خۆیان بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید عەلی سیوەیلی بە چەك‌و ئاڵای ئیسلامەوە

شەهید: عەبدولقادر فەقێ عەلی سلێمان
ناسراو بە (قادر شۆڕش)

ساڵی (١٩٥٧) لە گوندی (چیوەی سەروو)ی ناوچەی خۆشناوەتی دامێنی چیای (هەورێ) لە باوەشی خانەوادەیەکی ئیسلام پەروەردا چاوی بە ژیان هەڵێناوە، پاشان فەقێ عەلی باوکی لە سۆنگەی دینداریو خواناسییەوە عەبدولقادری کوڕی لە تەمەنی (٦) ساڵیدا هەر لە گوندەکەی خۆیان لەلای (مەلا مەولود) دەنێرێتە بەر خوێندنی ئایینیو تا تەمەنی (١٢) ساڵی قورئانو چەند کتێبێکی سەرەتایی پێ تەواودەکات.

پاشان لەبەر زیرەکیو حەزو ئارەزووی بۆ خوێندن، باوکی، کاکە عەبدولقادری کوڕی بردووەتە لای (مامۆستا مەلا فەتحوڵڵا) لە سەرکەپکانی دۆڵی ئاکۆیەتی سەر بە رانیە، ماوەی دوو ساڵ لەوێ سەرقاڵی خوێندنو فێربوونی زانستە شەرعییەکان دەبێ، دواتر بۆ هەمان مەبەست ماوەی یەك ساڵ لەلای (مەلا موحەممەد ئەمین) لە گوندی (ئالان)ی سەر بە شارۆچکەی قەڵادزێ دەخوێنێ، پاشان دەگوازێتەوە بۆ رانیەو لەوێش لە مزگەوتی (رەشەمێرگ) لەلای (مامۆستا مەلا عەبدوڵڵای کونەفلوسەیی) تر دەخوێنێو بەمەش شارەزاییەکی باش لە زانستە شەرعییەکاندا پەیدادەکات.

بەڵام مەخابن دواتر بەهۆی باری کۆمەڵایەتییەوە ناچاری ئەوە بوو کە بە قاچاخی بگەڕێو بخوێنێ، کاتێکیش لە ساڵی (١٩٧٥) نوشووستی بەسەر کوردو شۆڕشەکەیدا هات ژیانی کاك عەبدولقادر سەختتر بوو، ناچار لە مانگی نیسانی (١٩٧٥) دا تووشی سەربازی دەبێتو رژێم رەوانەی سەربازگەی (خالید)ی کەرکووکی دەکاتو ماوەی چوار مانگ لە بەشی زرێپۆش دەمێنێتەوەو دواتر لە (١٩٧٥/٨/١٢) رەوانەی سەربازگەی (دۆڵە بەفرە)ی قەڵادزێ دەکرێو ماوەی (٨) مانگ ناچاری ئاوارەی سالارەو دارەشمانە دەبێو ساڵی (١٩٧٦)

دەگوازرێتەوە بۆ کانی ماسی دەڤەری بادینان و لەوێ بڕیارێکی جوامێرانە دەدات و بەرووی رژێمدا یاخی دەبێت و لە (١٩٧٧/٣/٢) دا بەخۆی و کلاشینکۆفێك و جیهازێکی راکاڵەوە بەشەو رادەکات و ریزەکانی سوپای رژێم جێدێڵێ و پێبەپێ و بە دەردەسەری و قاچاغی لە سنووری تورکیاو بە ناوچەی خواکورکداو بەناو ئەو هەموو دۆڵ و گردو کێوە سەختانەدا بە ماوەی (٢٢) رۆژ شێرانە سەدان کیلۆمەتر دەبڕێت و دەگاتەوە گوندی چیوەی سەروو واتە گوندەکەی خۆیان.
لەوێش ماوەی (٦) مانگ لە حەشارگەکانی کەوان و کانی بارەکییان خۆی حەشار دەدات.
پاشان لە ساڵی (١٩٧٧) بە پیلانێك تەسلیمی هەواڵگری کەرکووك دەکرێتەوەو دوای ئەشکەنجەو لێدانێکی زۆر دەبرێتە سەربازگەی (فایدە)ی نێوان دهۆك و موصڵ و ماوەی (٩) مانگ لەوێ بێسەرو سۆراخ دەبێت. دوای هەوڵ و گەڕانێکی زۆر لە (١٩٧٨/٨/١٦) بەهۆی دۆستێکی باوکی بە بەندکراوی لە کونجی زیندانەکانی کانی ماسی دەدۆزرێتەوە، دواتر لە (١٩٧٨/٩/٤) بەواسیتە دەدرێتە دادگای سەربازی موصڵ و بڕیاری لەسێدارەدانی بەسەردا دەسەپێنرێت، بەڵام دوای ئەوەی کە پارێزەری بۆ دەگیرێ و هەروەها باوکی بەهۆی عەمیدێکی عەسکەرییەوە دەچێتە لای گەورە پیاوانی رژێم لە بەغدا، بەوهۆیەوە بە حوکمەکەیدا دەچنەوەو لە بڕیاری لەسێدارەدانەوە بۆی دەکرێتە (٢)ساڵ زیندانی و ماوەی (٩) مانگ لە سەربازگەی (غەزالی) موصڵ دەهێڵرێتەوەو سەرەنجام لە ساڵی (١٩٧٩) ئازاد دەکرێت و سەرلەنوێ دەگەڕێتەوە گوندی چیوە.
شەهید ماوەیەك لە فەرمانگەی شارەوانی دادەمەزرێ، پاشان لە مانگی (١٩٨١/٢) دەگەڕێتەوە چیوەو لە مانگی تەموزی (١٩٨١) ماڵی

دەباتە شاری رانیەو ماوەی دوو ساڵ دەمێنێتەوەو لەوێشەوە لە مانگی ئابی (١٩٨٣) دەچێتە شەقلاوەو ساڵی(١٩٨٥)یش ماڵی دەباتە هەولێر لە گەڕەكی (گڵكەند) نیشتەجێ دەبێتو لەوێش ئاشنایەتیو تێكەڵاوی لەگەڵ (مامۆستا مەلا موحەممەدی كونەفلوسەیی)دا پەیدادەكات.

شەهید كاك عەبدولقادر لە رێگەی مامۆستا مەلا موحەممەدی كونەفلوسەوە كە لێپرسراوێكی كارای رێكخستنەكانی بزووتنەوە دەبێت لە ساڵی (١٩٨٦) پەیوەندی بە رێكخستنەكانی بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامییەوە دەكاتو لەبەر زیرەكیو دڵسۆزیو چالاكی خۆیەوە بە ماوەیەكی كەم ئاستێكی بەرز لە كاری رێكخستندا وەدەست دێنێ، شەهید زۆر هەڵوێستی مەردانە دەنوێنێو زۆریش سەرگەرمی خۆپەروەردەكردنو خۆپێگەیاندنو خەڵك تێگەیاندن دەبێتو هەمیشە لە هەوڵی تەنزیمكردنی ئەندامو كادیری نوێدا دەبێتو رێگای پێشمەرگایەتیو تێكۆشانی راستەقینەیان پێ ئاشنادەكاتو دەیاننێرێتە دەرەوە، هەروەها بەردەوام خەریكی پەیداكردنی كۆمەكو داودەرمانو چەكو تەقەمەنی دەبێ تا بۆ برا پێشمەرگەكانی لە هێزی شافیعی بنێرێت.

كاك عەبدولقادر دەیان جار بە نهێنیو قاچاخو بە رێگای هاتو نەهاتدا لە هەولێرەوە بۆ كۆبوونەوەو وەرگرتنی رێنومایی نوێو گەیاندنی پەیامەكان بە رێكخستنەكان دەچوو بۆ بارەگاكانی (شیرەو مەلەكانو سماقوڵیو سەردانی مەفرەزە پارتیزانەكانی دەشتی كۆیەو خۆشناوەتی) بزووتنەوەی ئیسلامی دەكرد.

جگە لەمە كاك عەبدولقادر بۆ راپەڕاندنی ئەركەكان شارەو شار دەگەڕاو زۆر جاریش سەردانی شارەكانی ناوەڕاستو خوارووی عێراقی

دەکرد، بەم پێیە بە خۆیو بە ئۆتۆمبیلی خۆی ببوو بە پردی نێوان شاخو شارو دێ بەدێو شار بەشار دەگەڕا.

خۆیوماڵو منداڵی لە خزمەتی پێشمەرگەو ئیسلامو کورددا بوونو هەرگیز سڵیشی لە مردنو گیرانو ئەزیەتو ئازار نەدەکردەوەو تا بڵێی چاونەترسو وریاو چەلەنگو لێبڕاو بوو.

شەهید دەیان جار لە بازگەو ڕێگاوبانەکاندا دوچاری زۆر حاڵەتی ترسناکو دژوار دەبووەوە، بەڵام هەموو ئەمانەی بەلاوە ئاسایی بوونو ئەو ژیانو بەختیاریی خۆی لە بەرەوپێش چوونی کارەکانیو زەبرلێدانی دوژمنو رزگاری گەلەکەیو سەرکەوتنی خەباتو شەکانەوەی ئاڵای ئیسلامدا دەبینی.

شەهید بەهۆی زانینی زمانی عەرەبییشەوە زۆر کاری بۆ ئاسان بووبوونو لە چەندان شوێنی مەترسیداریش قوتاری بووەو خوای گەورە پاراستوویەتی.

کاك عەبدولقادر کە لە ژێر لێپرسراوێتی مامۆستا مەلا موحەممەدی کونەفلوسەییدا کاروباری ڕێکخستنی رادەپەڕاندو گەلێکیش چالاك بوو، زۆر جێگای متمانەی ئەو بووە، هەر بۆیە بۆ هەر کارێکی پێویستو خێرا ئامادەی ماڵی مامۆستا بووە، تا لە یەکێك لەو حاڵانەداو لە ٢/١/ ١٩٩٠ کە کاك عەبدولقادریش لە ماڵی مامۆستا موحەممەد دەبێت لە هەولێر دەزگای ئەمنی رژێمی بەعس بەسەر ماڵی مامۆستا موحەممەدی کونەفلوسەدا دەداتو لە پڕ لێیان وەژوور دەکەون، ئا لەو کاتەدا کاك عەبدولقادری چاپووكو چاونەترس پەلاماری ئەمنێك دەدات تا چەکی بکات بەڵام مەخابن لە پشتەوە ڕا لێیدەدرێتو دەستبەجێ شەهید دەبێو مامۆستا موحەممەدو ئەو ڕێکخستنانەی تریش کە لەوێ دەبن لەلایەن ئەمنەکانی رژێمی خوێن خۆرەوە

دەستگیردەکرێنو رەوانەی زیندانی شوومی (ئەبوغرێب) دەکرێن و دوای ئەشکەنجەدانێکی زۆرو سەخت، سەرەنجام ئەم (٩) قارەمانو شۆڕشگێڕانەی کە تینووی حوکمی خواو ئازادی میللەتەکەیانو رزگاری نیشتمان بوون لەلایەن ئەو رژێمە دیکتاتۆرو دژ بە ئیسلامو کوردەوە لەسێدارە دەدرێنو دەچنە ریزی کاروانی شەهیدانەوەو دەبنە ئەستێرەیەکی تری ترۆپکی سەروەری.

کاك عەبدولقادری قارەمانیش کە لە سالّی (١٩٧٦) خێزانی پێکەوەنابوو دوای خۆی سێ کوڕو سێ کچی بە ناوەکانی (یوسفو یونسو عەبدوللاّو دیمەنو پاکستانو ئارەزوو) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتوونو تەرمەکەشی لە گۆڕستانی شێخ مەعروف لە هەولێر نێژراوە.

شەهید: رەسوڵ خضر رەسوڵ عیسا
ناسراو بە (رەسووی گچکە)

سالّی (١٩٧١) لە گوندی سینەمۆکەی بناری قەندیل هاتووەتە دونیاوە، دوای ئەوەی مالّیان دەبرێتە چوارقوڕنە لەوێ نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (ئالان)و ناوەندیو دواناوەندیشی لە قوتابخانەی (چوارقوڕنە)ی تێکەلاّو خوێندووەو تا پۆلی شەشەمی زانستی بڕیوە.شەهید گەلێك زیرەكو وریا بووە، لە قۆناغی ناوەندیو دواناوەندی مەعفوی عام بووەو هەمیشە پلەی یەکەمی بەدەست هێناوەو بە زیرەکترین قوتابی چوارقوڕنە ناسراوەو شارەزاییەکی چاکی لە زمانی عەرەبیدا پەیداکردووە، هەروەها لە حوجرەش لای مامۆستا ئەحمەدی سینەمۆکی لە مزگەوتی (صلاح الدين) لە چوارقوڕنە خوێندوویەتیو شارەزاییەکی گشتی لە زانستە شەرعییەکاندا هەبووە. شەهید رەسولّ سەرەتای ژیانی ئیسلامەتی لە سالاّنی (١٩٨١/٢/١٨)ەوە دەستپێدەکات، ئەمەش بەهۆی تێکەلاّوی لەگەلّ مامۆستا حەسەن پێنجوێنی کە ئەوسا لە سەنگەسەر مامۆستا بووە. دواتر پەیوەندی دەکات بە ریزی (کۆمەلّی برایان)ەوە) پاشان لەگەلّ سەرهەلّدانی بزووتنەوەدا دەبێتە ئەندامێکی چالاکی رێکخستنەکانو تێکەلاّوییو هاتوچۆشی لەگەلّ مامۆستا عەلی باپیر کە لە لە گوندی (ماخۆبزنان) بووە دەبێت، ئەو لە چوارقوڕنە وەك کەسێکی مشوور خۆرو چالاك هەلّدەسوڕاو سەرپەرشتی بەشێك لە برایانی رێکخستنی دەکرد. دواجار لە مێژووی (١٩٩٠/١١/١٥) لەگەلّ دوو برای ئەندام بە ناوەکانی (خضر حەمەد خضرو عەبدوللاّ خضر حەمەد) کە یەکەمیان پورزایو دووەمیان برای مامۆستا ئەحمەدی سینەمۆکی شەهیدە لە بازگەی (جوندیان) کە نامەی رێکخستنی بزووتنەوەی ئیسلامی پێبووەلەلایەن حزبیبەعسی عەفلەقیەوە دەگیرێنو لەوکاتەوە تا ئێستا خۆییو دوو هاوڕێکەی بێ سەرو شوێنن.

شەهید: منەوەر صاڵح عەباس
ناسراو بە (حەسەن حەداد)و (حاجی منەوەر)

ساڵی (١٩٥٥) لە شاری هەولێری قەڵاو منارەو هۆلاکۆ بەزێن چاوی بە ژان‌و ناسۆری نەتەوەکەی هەڵێناوە، سەرەتای تەمەنی منداڵیی هەر لە هەولێر بەسەربردووە، لە تەمەنی شەش ساڵیدا لە قوتابخانەی سەرەتایی (خالدیە)ی کوڕان دەچێتە بەر خوێندن‌و پاشان لە ناوەندی (جمهوری)ی کوڕان قۆناغی ناوەندی تەواو دەکاو لەوەش زیاتر دەرفەتی خوێندنی نامێنێ‌و سەرقاڵی کاروکەسابەت دەبێت‌و ئاسنگەری دەکات، لەپاڵ کاروکەسابەتیشدا بەهۆی خولیای زۆری بۆ فێربوون‌و باشتر تێگەیشتن‌و پێگەیشتنی لە ئیسلامدا لەخزمەت مامۆستا (مەلا موحەممەد کونەفلوسەیی)دا دەخوێنی‌و تائەندازەیەك شارەزایی لە فیقهدا پەیدادەکات‌و ساڵی (١٩٧٩) فەریزەی حەج جێبەجێ دەکات.

ساڵی (١٩٨٧) پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات‌و لەماوەیەکی کەمدا بەهۆی گورج‌و گۆڵی‌و دڵسۆزیی‌و کارامەییەوە کارو چالاکی زۆر ناوازە ئەنجامدەدات‌و هەر لەبەر ئەم لێهاتوویی‌و لەخۆبووردوویيەش بووە کە دەبێتە یەکێك لە لێپرسراوە سەرەکییەکانی ڕێکخستنی ناوخۆی شاری هەولێرو لەژێر سەرپەرشتی ڕاستەوخۆی مامۆستا مەلا موحەممەدی کونەفلوسەیی شەهیددا کاردەکات‌و بەباوەڕی قووڵ‌و ورەی بەرزو هیوای زۆرەوە شاندەداتە بەر کاری ئیسلامی‌و دوژمنایەتی ڕژێمی دڕندەی بەعس‌و دەیان کارو چالاکی قارەمانانە ئەنجامدەدات‌و دەبێتە دەست‌و دڵ‌و چاوو قاچی پێشمەرگە بۆ چالاکی ئەنجامدانی ناوشار، بەردەوام لە هاتووچۆو بەهێزکردنی پەیوەندی نێوان پێشمەرگەکانی ئیسلام‌و ڕێکخستنە جوامێرەکاندا دەبێت‌و بەبێ سڵەمینەوە لە بەعس ئەرکەکانی زۆر بە لێهاتووانە ڕادەپەڕاندن‌و هیچ کاتێك گرتن‌و کوشتن‌و لەسێدارەدانی

دوژمــــن نەیاندەترســـــاندو ساردیان نــەدەکردەوە لــەو هــــەموو جــۆش‌و خــــرۆش‌و حەماســـەیەی کـــە ســـەراپای جەستەی داگرتبوو، هـەر بۆیـە گــــەلێك جــــار دەیگـــوت: "نـزیکترین ڕێگـا بـۆ بەهەشـت پـــەتی ســـێدارەو گولـلــەی دوژمنـە"، تـا سـەرەنجام لـە ئاکــامی کـــارو جمووجـــۆڵو چـالاکی چـڕوپڕو پێکـەوە گرێـدانی شـەوو ڕۆژ لـەکاری ئیـسلامیداو هاتووچۆی بەردەوامو زەبروەشاندن لە ڕژێم لە (١٩٩٠/٢/١٥) لەلایەن ئـەمنی هـەولێرەوە لەگـەڵ (دکتـۆر خـالص موحەممـەدو عەبدولـصەمەد (هیوا)دا لە هەولێر دەستگیردەکرێن‌و دوای ئەشکەنجەدانێکی زۆر لەگەڵ (دکتۆر خالص‌و هیواو مامۆستا موحەممەد کونەفلوسەیی‌و حاجی حازم‌و ئەنوەر حەدیدی‌و عەبدوڵلاو تاریق‌و موحەممەد صالح)دا لە بەندینخانـەی ئـەبوغرێب لە مێـژووی (١٩٩٠/١٢/٢٦) دا لـە سێدارە دەدرێت‌و پاشان تەرمەپاکەکەی لە گۆڕستانی کارگەی قیر لە هەولێر بەخاك دەسپێردرێت. شەهید منەوەر دوای خۆی کوڕێك‌و چوار کچی بە ناوەکانی (عەبدوڵلاو تاڤگـەو مریـەم‌و زوهـرەو مەدینـە) بـەدیاری‌و یادگـاری بـۆ ئیـسلام‌و کوردستان بەجێهێشتووە. (کۆساری)ی شاعیر لە کۆپلەیەکی قەصیدەی ڕێبواری نامۆدا دەڵێ: **چریکەی گەرووی خنکێنراوی**

(هیوا)و (دکتۆر خالیص)و (منەووەر)م

بوومەتە کەنەکی بناغەی شۆڕشی نوێ

شەهید: خالص موحەممەد عومەر
ناسراو بە (دکتۆر خالص)

ساڵی (١٩٥١) لە بنەماڵەیەکی ئیسلام پەروەری سەربە عەشیرەتی خۆشناو لەشاری هەولێری دێرینو هۆلاکۆ بەزێن لەدایکبووە، ژیانی منداڵیشی لەشارەکەی خۆی بەسەربردووەو قۆناغەکانی سەرەتاییو ناوەندیو دواناوەندیشی لە هەولێر خوێندووەو دواتر پەیمانگای تەندروستی لە بەغداد تەواوکردووەو پاشان لە نەخۆشخانەی (کۆماری ـ رزگاری) لەهەولێر بەپلەی (یاریدەدەری بەنج) دامەزراوەو ساڵی (١٩٨١) دەرمانخانەی (ئیمان)ی لەو شارەدا داناوە.

دکتۆر خالص بەتەواوی ماکی رژێمی بەعسی ناسیبوو باش دەرکی بەو هەموو ستەمە کردبوو کە لە میللەتی کوردی دەکرد، بۆیە ملی بۆ سەربازی نەداو لە ساڵی (١٩٨٢) پەنای بۆ ناوچە ئازادکراوەکانی کوردستان بردو لە گوندی (خەتێ)ی ناوچەی خۆشناوەتی جێگیربوو، لەوێ دەستیکرد بە خزمەتکردنی هاوڵاتیانی ئەو ناوچەیەو درێغی لە خزمەتکردن نەدەکرد، ساڵی (١٩٨٣) لەکاتی دانووستانی نێوان (یەکێتیو حکومەت)دا گەڕایەوە هەولێرو دەستی بە کارەکانی خۆی کردەوە، شەهید تا دەهات زیاتر خۆشەویستی ئیسلامو کاری ئیسلامییو رێکخراوەیی لەدڵدا دەچەسپا، بۆیە لە ساڵی (١٩٨٦) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەوە دەکاتو بەهۆی لێهاتوویيو چالاکییەوە لە ساڵی (١٩٨٨)دا دەکرێتە ئەندامی کۆڕی راوێژی رێکخستنەکانی بزووتنەوە لە پارێزگای هەولێر.

دکتۆر خالص پیاوێکی ئازاو خۆڕاگرو گیانفیداو خۆشەویستو چاکو پاک بوو، ماندووبوونی نەدەزانیو ژیانو سەربەرزی لە کارو هەڵسووڕانو تێکۆشاندا دەبینیو لە سەرپەرشتیکردنی رێکخستنەکاندا کادیرێکی کاراو بەدەستوبردو لێزان بوو، هاتووچۆی بەردەوامی

لەنێوان شاخ و شارو ڕێکخستنەکانی شارو شوێنەکانی تردا دەکرا، کۆمەک و داوودەرمانی بۆ براپێشمەرگەکانی کۆدەکردەوەو ئەندامانی نوێی بۆ پێشمەرگایەتی ئامادەدەکردو بەوریایی و ڕێکوپێکی و بەهاوکاری ڕێکخستنەکان ڕەوانەی دەرەوەی دەکردن و خۆشی چەندان جار بەبێ گوێدانە مەترسی ڕێگاوبان و بازگەکان و جاسووس و خراپەکاران بە کاری ڕێکخستن سەردانی بارەگاکانی هێزی (شافیعی)ی لە سماقوولی و بالیسان و مەلەکان دەکردو زۆرجار برا پێشمەرگە بریندارەکانی تەداوی دەکردن.

هەروەها لە نەخۆشخانەو لە دەرمانخانەکەی خۆشی زۆر بەپەرۆشەوە بەپیر هەژارو نەدارانەوە دەچوو و هاوکاریی دەکردن، تەنانەت هاوکاریی بۆ ئاواران و لێقەوماوان کۆدەکردەوە، ماڵەکەشی کردبوو بە پەناگەو هۆڵی کۆبوونەوە تایبەتییەکان، خەڵکیشی لە دژی ڕژێمی بەعس هاندەداو ڕاستییەکانی بۆ ڕووندەکردنەوە.

سەرەنجام لە ئاکامی ئەو هەموو جموجووڵ و کارو چالاکییانەی کە بەشەوو ڕۆژو لەشاخ و شاردا ئەنجامی دەدان، لەلایەن دەزگا داپڵۆسێنەرەکانی ڕژێم و ئەمنی هەولێرەوە لە ڕێگای سیخورو ناپاکان و خائینانی ئایین و گەل و وڵات هەست بەجموجووڵەکانی کراو لە (١٩٩٠/٢/١٥) لە ڕێگای گەڕانەوە بۆ ماڵەوە بە ئۆتۆمبیلەوە لە هەولێر لەگەڵ (عەبدولصەمەد مەجروم و حاجی منەوەر) لەلایەن ئەمنی هەولێرەوە دەستگیرکراو ماوەی (١٠) مانگ خستیانە زیندانە تاریک و شوومەکانی هەولێرو موصڵ و بەغدادو لەگەڵ هاوڕێکانیدا بە سەختترین شێوە سزای جۆراوجۆر دەدرا، بەڵام ساتێکیش ئەم سزاو زیندانیکردنە چۆکی پێ دانەداو هەناسەیەکیش لە بیروباوەڕو ڕێبازەکەی پەشیمانیان نەکردەوەو تەنانەت نهێنییەکیشیان

پێنەدرکاند، تا دوژمنان لە دکتۆر خالص‌و هاوڕێکانی بێ هیوا بوون، ڕژێمی دڕندەی بەعس وەك پێڕشتنی دوا رق‌و کینەی شیتانەی خۆی کاك (دکتۆر خالص)و (عەبدوصصەمەد مەجروم‌و حاجی منەوەر)ی لەگەڵ (٦) هاوڕێی تریاندا کە بریتی بوون لە مامۆستا مەلا موحەممەدی کونەفلوسەو حاجی حازم‌و ئەنوەر حەدیدی‌و عەبدوڵڵاو تاریق‌و موحەممەد صالح) کە هەموویان بەرپرس‌و کادیرانی بەتواناو هەڵکەوتووی ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامی بوون لە هەولێر لە مێژووی (١٩٩٠/١٢/٢٦) لە زیندانی شوومی (ئەبوغرێب)دا گوللە باران کردن‌و ڕۆحیانەتی پاکی هەموویان بەرەو بارەگای پەروەردگار پەروازی کردو لە ناسۆرو ژانی میللەتەکەیان دوورکەوتنەوە، ئەو کاروانە پیرۆزەی کە شوێنکەوتەی بوون دایانە دەست برایان‌و هاوسەنگەرانی خۆیان‌و ماڵئاواییان لەم دونیا پڕ لە زوڵم‌و زۆرو چەرمەسەرییە کردو بەرەو دونیای ئاخیرەت‌و قاپی میهرەبانی خودا گەڕانەوە، پاشان تەرمی پاکی دکتۆر خالص لەلایەن هاوڵاتیانەوە دوور لە کەسوکارو هاوڕێیانی لە بەغداد بەخاك سپێردرا.

بەم پێیە ئەم پۆلە شەهیدە لەخوێندا شەڵاڵ‌و دڵ پڕ لەباوەڕو حەماسەتانەی ڕێکخستنە تۆکمەو دلێرو دڵسۆزەکانی بزووتنەوە بوون بە ئەستێرەی ترۆپکی سەروەری‌و مەدالیای شەرەف‌و شانازییان بە بەرۆکی خۆیان‌و ئیسلام‌و کوردستاندا کردولاپەڕەیەکی پرشنگداریان لەمێژووی شۆڕش‌و قوربانیدان‌و تێکۆشانی بزاڤی ئیسلامی کوردستان‌و ڕێکخستن‌و پێشمەرگە جوامێرەکانی لە چوارچێوەی خەباتی رزگاریخوازیی کورددا بۆ هەتا هەتایە تۆمارکرد.

شەهید: کاسترۆ قادر کەریم

ساڵی (١٩٧٢) لە شاری هەولێر لەدایکبووە، تەمەنی منداڵیی هەر لە هەولێر بەسەر بردووە.
ساڵی (١٩٨٨) پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات، شەهید هەمیشە لەناو هەولێردا پەیوەندییەکی گەرمو گوڕو چالاکانەی بە شەهید نەوزادی برایەوە هەبووە.
ساڵی (١٩٨٩) لەسەر کاری ڕێکخستنو چالاکی لەگەڵ خێزانەکەیان لەلایەن بەعسییەکانەوە دەست بەسەر دەکرێتو هەموویان نەفی دەکرێن بۆ (نوگرە سەلمان)و نزیکەی ساڵێك دەهێڵرێنەوە.
شەهید لە ڕاپەڕینەکەی ساڵی (١٩٩١) دا بەرهەمی کارو چالاکییە نهێنییەکانی خۆی دەبینێتەوەو لە ڕاپەڕیندا بەشداری دلێرانە دەکاتو کاتێك لە ٣/١١ دا شاری هەولێر لەژێر پێی بەعسییەکاندا دەبێتە بوڕکان، کاکە کاسترۆ هاوشانی پێشمەرگەو ڕێکخستنەکانی بزووتنەوە لەگەڵ جەماوەری ڕاپەڕیووو پێشمەرگەی لایەنە شۆڕشگێڕەکانی تردا پەلامار دەباتە سەر مۆڵگاو داموو دەزگا سەرکوتکەرەکانی ڕژێمو لەکاتی گرتنی (فیرقەی فارووق)دا بەدەستی ڕەشی بەعسییەکان بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات.
دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شێخ ئەحمەد)ی هەولێر بەخاك دەسپێردرێت. بەمەش دەبێتە دووەمین شەهیدی بنەماڵە تێکۆشەرو ئیسلام پەروەرەکەیان..

شەهید: عەلی حەسەن عەبدوڕڕەحمان

ساڵی (١٩٥٨) لە گوندی (بەردە عەلی خواروو)ی سەر بە خانەقین هاتووەتە دونیاوە، ساڵی (١٩٧٤) بنەماڵەکەیان لەلایەن ڕژێمی بەعسی خوێنخۆرەوە بۆ باشووری عێراق (نەفی) کراوەو لە شاری (ناصریە) نیشتەجێ بوون، ساڵی (١٩٧٦) گەڕاونەتەوە کەلارو هەر لەو ساڵەشدا خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆ سێ کوڕو دوو کچی بە ناوەکانی (موحەممەدو هۆشیارو یوسفو بوشراو زەهرا) بەجێهێشتوون، ماوەی (١١) مانگیش راپێچی سەربازی کراوە.

ساڵی (١٩٨٩) پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەوە کردووە، لەگەڵ نەعرەتەی ڕاپەڕیندا لە ساڵی (١٩٩١) مەردانە کەوتە جموجوڵو کۆکردنەوەی برایانو لە ڕزگارکردنی ناوچەکەو دەرپەڕاندنی بەعسییەکاندا ڕۆڵی بەرچاوی هەبوو.

شەهید عەلی کەسێکی بێ نەفسو خاکیو ڕووخۆشو دەم بە پێکەنین بوو، هەمیشە بۆ ڕاپەڕاندنی ئەرکو مافەکان ئامادەبوو، خاوەنی خەسڵەتی بەخشندەیی بوو، سەرەڕای نەخوێندەواریی لە سەردەمی کاری ڕێکخستنی نهێنی پێش ڕاپەڕیندا زۆر نهێنی پارێز بوو، لەگەڵ ئینسافو ڕاستگۆییدا ئاوێتە بوو.

بە هۆی ئەوەی ناوچەکەیان خەتی تەماس بوو لەگەڵ هێزەکانی ڕژێمدا، لە بەرایی خۆئامادەکردنی دژەهێرشی بەعس بە هاوکاری (ڕەجەوییەکان) بۆ سەر جەماوەری ڕاپەڕیوو لە پێش نیوەڕۆی (١٩٩١/٣/٢٥) بەعسییەکانو جاشو نۆکەرەکانیان هێرشێکی خەستو بەربلاو دەستپێدەکەن، دیارە بۆ بەرپەرچدانەوەی ئەو دژە هێرشەش پێشمەرگە گیان لەسەردەستەکانی ئیسلام بەرگری مەردانە ئەنجام دەدەنو وەکو کێو لە بەرامبەر دوژمندا دەوەستنو هەر لەو

قارەمانێتییەشدا کاک عەلی دڵ پڕ لە باوەڕو ورە لە شاری کەلار بەتۆپ شەهید دەبێتو داستانێك لە بەرگری شێرانەو پارێزگاری لە راپەڕینو کوردستانو ئیسلامی هەوێنی شۆڕشو رزگاری بە خوێنی خۆیی‌و چەندان شەهیدی قارەمانی دی دەنووسێتەوە، دوایی تەرمەکەی لە گۆڕستانی (پەروێزخان)ی سەر بە خانەقین بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئەحمەد مەحمود ئیبراهیم

ناسراو بە (شاخەوان)

ساڵی (١٩٦٣) لە گوندی (مەمکان)ی دەڤەری پشدەرە ڕەقەی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵی لە گوندەکەیان بەسەر دەبات‌و پاشان لە ساڵی ١٩٧٠ لە سەنگەسەر دەخرێتە بەر خوێندن، دواتر بە هۆی هەژاری‌و نەداری بنەماڵەکەییەوە دەستبەرداری خوێندن بووەو سەرقاڵ بووە بە کارو کەسابەتەوە.

ساڵی (١٩٨٧) پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات‌و ساڵی (١٩٨٨)یش دەبێتە پێشمەرگەو دەچێتە ناو ڕیزی هێزی (ئازادی)ییەوە کە فەرماندەکەی شەهید مامۆستا مەغدید بووە، خێزان‌و بنەماڵەکەشی بەگشتی هیجرەت دەکەن‌و لە ئۆردوگای (دێلزێ)ی سەربە کوردستانی ئێران نیشتەجێ دەبن، شەهید شاخەوان کەسێکی ئازاو لێهاتوو و خۆشەویست بوو، کاتێکیش ڕاپەڕینی ئازاری (١٩٩١) دەستپێدەکات شەهید شاخەوان وەك پێشمەرگەیەکی جەربەزە لەگەڵ مامۆستا مەغدید حسێن کە ئەوکات لێپرساوی مەکتەبی عەسکەری بزووتنەوە بوو بە گەرمی بەشداری دەکات‌و تا کەرکووکی بابەگوڕگوڕ لە راونانی بەعسییاندا ناوەستێت، تەنانەت لە هێرش کردنە سەر (معسکر خالد)یش لەگەڵ هێزی پێشمەرگەی بزووتنەوەدا کە ڕۆڵێکی گرنگی لە ڕزگارکردنی کەرکووك‌و بەرگریکردنیدا بینی، لە ڕیزی پێشەوە دەبێت، کاتێکیش بەعسی ملهوڕ بە هەڵکردنی گڵۆپی سەوز بۆی لەلایەن زلهێزانەوە بە سوپا تێکشکاوەکەی‌و ڕەجەوییە بەکرێ گیراوەکان پەلاماری جەماوەری ڕاپەڕیوی کوردستان‌و کەرکووکیان دایەوە هێزی پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامی بە فەرماندەیی مامۆستا مەغدید لە تەك هێزی پێشمەرگەی لایەنە شۆڕش گێڕەکانی تردا وەك چیا دژی

وەستایەوەوبەڵام لە دوا ساتدا لە بەرامبەریدا بە تەنیا مایەوەو لە ئاکامی ئەوەشدا پۆلێك فەرماندەو پێشمەرگەی قارەمانی بزووتنەوە لە (١٩٩١/٣/٢٨) دوای زەبرێکی کوشندە لە هێزە هێرش بەرەکەی ڕژێم شەهیدبوون کە یەکێکیان کاك (شاخەوان)بوو و تا ئێستاش تەرمی ئەو پۆلە شەهیدە بێ سەرو شوێنەو لە ڕاستیدا لە کەرکوکی مەحبوبی بابەگوڕگوڕ+پێشمەرگەی ئیسلامیی کوڕبوون بەڵام کوڕ!

شەهید شاخەوان هەر لە سەرەتای لاوێتییەوە هەستی شۆڕشگێڕی لادروست بووەو زۆر رقی لە زوڵم و ستەمی بەعسییەکان بووەتەوە ئەوەتا کاتێك دژو جەردەکانی گومرگی بەعسییان بە چەتەیی و راوڕووت ژیانیان لە خەڵکی بێتوێن و پشدەر تاڵ کردبوو، دەستێکی مەردانەی لەساڵی (١٩٨٠) لە بازگەی کۆسەلگای تووەسووران لێوەشاندن و تەمێی کردن و دوانی لێکوشتن.

شەهید شاخەوان لە ساڵی (١٩٨٢) خێزانی پێکەوە ناوەو دوای خۆی دوو کوڕو دوو کچی بە ناوەکانی (شەپۆل و شاسوارو بیزاو ڕێژان) بۆ ئیسلام و کوردستان بەجێهێشتووە.

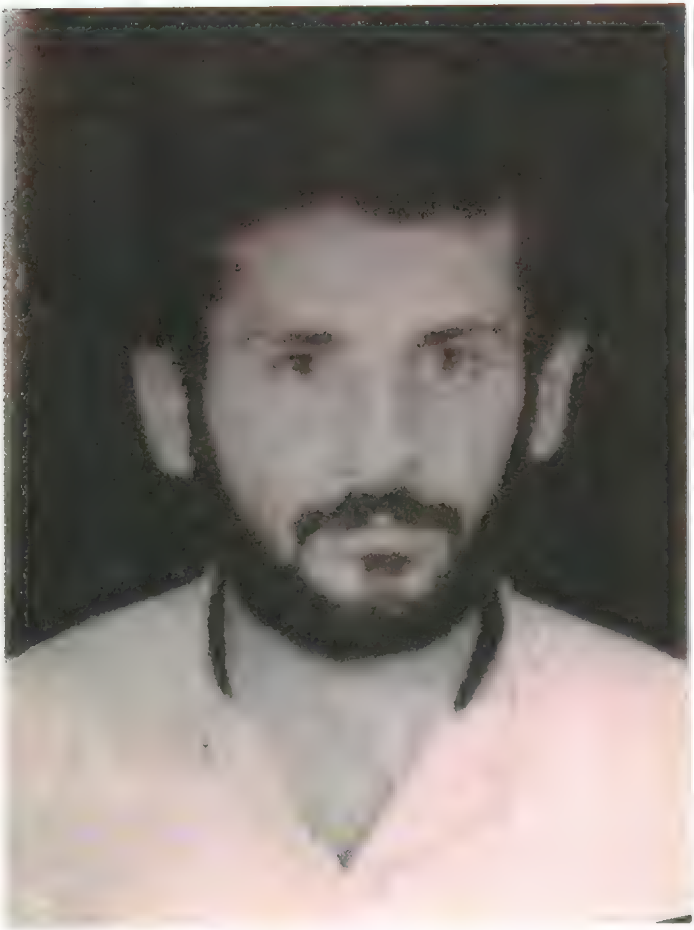

شەهید: حسێن حسێن موحەممەد ڕەسوڵ
ناسراو بە (کاکە)

سالّی (١٩٦٣) لە گوندی (کانی بناو)ی دۆڵی (ئاکۆیان)ی ناوچەی رانیە چاوی بە ژیان هەلّێناوە، کێ دەیزانی رۆژێك دێ ئەم منداڵە بە هاژەی تاڤگەی خوێنە گەشەکەی نەعرەتەی راپەرینی گەلە چەوساوەکەی بە رووی داگیرکەرانی کافردا دەستێنێتەوە و، بەسواری ئەسپە رەسەنەکەی جیهاد دەیگەیەنێتە دەشتی هەولێرو کەرکووك، و بە گزنگی بورکانەکەی بناری (کێوەرەش) تارمایی گەرمەسێری کوردستانە ژێردەستەکەی دەرەوێنێ.

کاکەی قارەمان لە سالّی لەدایك بوونیدا و پێش ئەوەی بێتە دونیاوە بابی شەهید دەبێت، بۆیە بە ناوی باوکیەوە کراوەو ناوی نراوە (حوسێن).

لەبەر هەژاریو دەست کورتی خێزانەکەی بواری خوێندنی نابێتو بە هەولّو ماندوبوونی خۆی فێرە خوێندەواری دەبێت.

لە حەفتاکاندا بنەماڵەکەیان لە ژێر فشاری قورسی نەداریدا روودەکەنە شاری رانیەو لەوێ شان دەداتە بەر کەسابەتو کرێکاری، ئەم ژیانی هەتیویو نەدارییە کردی بە زوورە پیاوێکی وا گاڵتەی بە سەختیو تەنگانەو کوێرەوەریی دەهاتو تریفەی بزەی ئومێدو خۆڕاگرییەکەی رەشترین شەوەزەنگی دەرەواندەوە، بەقەدەر ئازایەتیو پێکراوییەکەی رقی لە ژێردەستیو چەوسانەوە بوو، لەبەرئەوە لە سالّی (١٩٨٣)ەوە بە شێوەیەکی رێکخراوەیی کەوتە بەربەرەکانی رژێمی بەعسو پەیوەندی بە یەکێتی نیشتمانییەوە کرد، لە (١٩٨٥/٥/٢٢)یش بوو بە پێشمەرگە لە تیپی (٧)ی کارۆخو سەرەنجام بە هۆی لێهاتووییەوە بوو بە ئامرکەرتو لە شەرەکانی رەواندوزو قەیوان ماوەتو بنەی هەریریو چەندان شەری تردا بەشداری کردووەو

یەکجار گیراوەو دوو جاریش لە شەڕی ڕەواندوزو قەیوان ماوەتەوە بریندار بووە.

لە مێژووی (١٩٩١/١/٢٢) هاتە ڕیزی پێشمەرگەکانی بزووتنەوەی ئیسلامی، شەهید نموونەی ئازایەتیو دلێریو چاونەترسی بوو، ئەم ئازایەتییەی ئاوێتەی باوەڕی پتەو و تەقواو نووری خواپەرستیو پاداشتی خوایی کردبوو، ئەو لە هێزی (ئازادیو حەمزە)دا وەك پێشمەرگەیەکی بە تەجروبەو پێکراو و سەنگین سەیری دەکراو لە گەرمەی ڕاپەڕینە شکۆدارەکەی ئازاری (٩١)یشدا لەگەڵ برا پێشمەرگەکانی تری خۆی گەیاندەوە نێو جەماوەری ڕاپەڕیوو و ڕقی پیرۆزی بەسەر بەعسییە خوێن خۆرەکاندا دەباراندو لە تێکڕای نەبەردییەکاندا دەوری بەرچاوی هەبوو، شەهید (کاکە) هەمیشە بە گورجوگۆڵیو قەنناسەکەی شانییەوە لە دوورەوە دەناسرایەوەو بەوپەڕی ئومێدو بوێرییەوە لە کەرنەڤاڵی ڕاپەڕینی دەڕوانیو بەردەوام ئامادەو لەسەر پێ بوو بۆ پشتگرتنی جەماوەری ڕاپەڕیوو و دەست وەشاندن لە دوژمن، لە ناو هێزی پێشمەرگەی بزووتنەوە لە مەڵبەندی سێی ڕانیە هەمیشە لە ڕیزی پێشەوە دەبینراو خواویستیو ئازایەتی لە ڕوخساریدا هەمیشە شوعلەی دەدا، سەرەنجام لە دژە هێرشی ڕژێم بۆ سەر کوردستانو جەماوەری ڕاپەڕیوو شەهید (کاکە) لەناو هێزێکی بە هەڵمەتی بزووتنەوەدا بە فەرماندەیی شەهید (زانا)ی برای وەك چیا پێشی بە دوژمنی داگیرکەرو هێرش هێنەر گرت لە (پردێ)ی سەر بە کەرکوكو لە شەڕێکی سەختو نا بەرابەردا لەگەڵ جەیشو فڕۆکەو تانکەکانی ڕژێمدا دوای گەیاندنی زیانو زەرەرێکی زۆری گیانیو ماڵی بە دوژمن، (کاکە)ی قارەمان لەگەڵ کاك زانای فەرماندەو برایو کاك فەقێ خدر صالح بۆسکێنیدا لە مێژووی (١٩٩١/٣/٣٠) بوونە

ئەستێرەی ترۆپکی سەروەریو مەدالیای شانازییو شەرەفی بەرگرییان بە بەرۆکی خۆیانو خانەوادەو رابوونی ئیسلامیو کوردو کوردستانو کەرکووکی خۆرە گیراوەکەی کوردستاندا کردو تەرمەپاکەکەشی لە گۆڕستانی کێوەڕەش لە رانیە بەخاك سپێردرا.

شەهید: خدر صاڵح قادر
ناسراو بە (فەقێ خدر بۆسکێنی)

کاتێك گرموهۆڕو ئاگرباران بوو، شالاوی داگیرکەر وەکو ئاگر تەڕو وشکی پێکەوە دەسووتاندو ئاسایش و هێمنی تەواو هەڵگیرابوو، لەو نێوەدا ئەوەی پتر نیشانەی تیری ژەنگاوی رق و قینی دوژمنانی دڵ رەشی گەلەکەمان بوو، گوندە بێ نازەکانی کوردستان و خەڵکە چەوساوەو رەش و رووتەکەی بوون، لە ناخی ئەو شەوە زەنگە تاریك و نوتەکەوە تروسکەی لەدایك بوونی کاك فەقێ خدر لە گوندی بۆسکێن و لە ساڵی (١٩٦٧)دا لێیداو چاوی بە ژیان هەڵێنان، ژیانی منداڵی لە بۆسکێن بەسەر بردووەو قۆناغی سەرەتایشی هەر لەوێ تەواو کردووە، بۆ درێژەدان بە خوێندن و قۆناغی ناوەندی چووەتە رانیەو لەبەر هەژاری و کارو کەسابەت و بژێوی ژیان تەنها تا پۆلی سێیەمی ناوەندی خوێندووە، ماوەیەکیش لای مەلا موحەممەد لە (قولەی کانی ماران) وەکو فەقێ سەرقاڵ بووە بە زانستی شەرعییەوە، ساڵی (١٩٨٥) خێزانی پێکەوە ناوەو چوار کوڕی بە ناوەکانی (جوتیار و رێبوارو شاسوارو سێبوور) دوای خۆی جێهێشت و مەخابن (جوتیار)کە کوڕە گەورەکەی بوو ساڵی ٢٠٠٥ لە رێگای کۆچی هەندەراندا لە سوریا دەگیرێت و لە زیندانی بەعسییەکانی سوریادا دەستڕێژی لێدەکرێت و شەهید دەکرێت.

شەهید فەقێ خدر هەر لە ساڵی (١٩٨٥)ەوە پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکات و وەك ئەندامێکی چالاکی رێکخستنەکانی ناوخۆ هەڵدەسوڕێ، لە مێژووی (١٩٨٧/٧/٢١)یش لەگەڵ پۆلێك لاوی ئیسلامخوازی دەڤەرەکەدا هیجرەت دەکات و دەبێتە پێشمەرگە لە هێزی حەمزەی بزووتنەوەی ئیسلامی و پێشمەرگەیەکی چوست و چالاك بووو لە جێبەجێکردنی ئەرکەکانیدان هەرگیز کەمتەرخەمی نەدەزانی، لە داستانی قەڵاتووکانیشدا رۆڵی بەرچاوی گێڕاو خاوەنی هیممەتێکی

بەرزو زەبری گورچکبڕ بوو، لە ڕاپەڕینی ئازاری (٩١)یشدا کە ئەو ڕۆژە بوو پێشمەرگەو ڕێکخستنە گیان لەسەر دەستەکانی بزووتنەوە لێی دەگەڕان بۆ ئەوەی ئەرکی ئیسلامیانەی خۆیان بە زەبر وەشاندن لە دامودەزگا سەرکوتکەرەکانی بەعسو تەمبێ کردنی ئەو ستەمکارانەو لەسەر کردنەوەی جەماوەری ستەمدیدە ئەنجام بدەن، کاک خدر بۆسکێنی وەکو هەڵۆ خۆی گەیاندە ناو شەپۆلی جەماوەرو دەورێکی بەرچاوی لە ڕاپەڕینو ڕاماڵینی دوژمندا بینیو هەر شوێنێك پێویست با لەوێ بەرسینگی لە دوژمن دەگرت، شەهید هەمیشە بە ڕەوشتو وریاییو بالای بەرزو چەكو تاقمە توندوتۆڵەکەیەوە لە ناو پێشمەرگەکانی مەڵبەندی (٣)و تیپی (٦١)ی باوەڕو (٩٩)ی سەربەستیدا دەناسرایەوە.

سەرەنجام لە کاتی بەرگری لە ڕاپەڕینو لە شەڕێکی نابەرامبەردا لەگەڵ عەفلەقیە کورد کوژەکاندا کاتی پەلامار هێنانەوەیان بۆ سەر کوردستان لە مێژووی (١٩٩١/٣/٣٠) لە (پردێ)ی سەر بە کەرکووك کەوتە بەر گوللەی ژەنگاوی دوژمنانی ئیسلامو گەلی کوردو لەو داستانە مەزنەی بەرگریدا لەگەڵ شەهیدان کاك (زانا)و (کاکە)دا بوونە ئەستێرەیەکی گەشی ترۆپکی سەروەرییو تاجی ڕووسووریو شانازی سەری ئیسلامو کوردستان. تەرمەکەی شەهید فەقێ خدر بۆسکێنی هەر لە زێدی خۆییو لە گۆرستانی گوندی بۆسکێن بە خاك سپێردراوە.

شەید: موئەیید حسێن موحەممەد
ناسراو بە (موئەیید حسێن هەنارەیی)

ساڵی (١٩٧٠) لە شاری هەولێر چاوی بە ژیانی پڕ لە ناسۆرو مەینەتی میللەتەکەی هەڵهێناوە، ژیانی منداڵیی لە گوندی (سێبەردان)و شاری هەولێر بەسەربردووەو هەر لە سێبەردان خراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووەو لە کۆمەڵگای (کەسنەزان)یش ناوەندی خوێندووەو پاشان لە ئامادەیی (کوردستان) درێژە بە خوێندن دەدات.

شەهید موئەید ساڵی (١٩٨٨) پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لەگەڵ هەڵگیرسانی ڕاپەڕینەکەی ئازاری ١٩٩١ی گەلی کوردستاندا لە ریزی هێزەکانی بزووتنەوەدا دەبێتە پێشمەرگەو چەکی بەرگریکردن لە خاکو بیروباوەڕەکەی لەشانکردووە، ئەو کاتەش کە رژێمی بەعسی وەدەرنراو لە کوردستان بە سوپاو تووڕەییەکی زۆرەوە هێرشی هێنایەوە بۆ کوردستان خەڵکی بە کۆمەڵ ڕەویان دەکردو وڵاتیان بەجێدەهێشت شەهید موئەید هاوشانی برا پێشمەرگەکانی لە بزووتنەوەی ئیسلامی لە شاری هەولێر ڕووبەڕووی ئەو سوپا دڕندەیە بوونەوەوسەرەنجام لە مێژووی (١٩٩١/٤/٢) شەهید موئەید لەلایەن ئەو سوپایەوە دەستبەسەر دەکرێتو بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو کەس نازانێ تەرمەکەی دەکەوێتە کوێ.بەم شێوەیە کاک موئەید دەبێتە یەکێکی تر لە شەهیدانی ڕێبازی ڕزگاریو ئەستێرەی ترۆپکی سەروەریو وەکو هەزاران ڕۆڵەی تری گەلی کوردی ستەمدیدە بێ گۆڕوگڵکۆو بێ سەرو شوێن دەمێنێتەوەو بەسەربەرزیو ڕوو سوورییەوە بەرەو بارەگای خوای گەورە دەگەڕێتەوە.

شەهید: شێروان عوسمان حاجی
ناسراو بە (موحەممەد حاجی)

ساڵی (١٩٦٨) لە بنەماڵەیەکی ئیسلامپەروەری عەشیرەتی خۆشناو(١) گەڕەکی خانەقای هەولێر چاوی بەژیان هەڵێناوەو ژیانی منداڵیی هەر لەوێ بەسەربردووەو لە قوتابخانەی (سۆران)ی سەرەتایی چۆتە بەرخوێندنو بەهۆی سەختی ژیانو کاروکەسابەتەوە نەیتوانیوە درێژە بە قۆناغەکانی تری خوێندن بداتو دەستی کردووە بە شاگردییو فیتەریی.

ساڵی (١٩٨٦) راپێچی سەربازی کراوەو لە سلکی کۆماندۆدا ماوەی چەند مانگێك ماوەتەوەو پاشان فیراری کردووە.

ساڵی (١٩٨٨) ئیلتیزامی ئیسلامی تیایدا رەنگی داوەتەوەو بەگەرمی هاتووچۆی مزگەوتو وتاربێژەکانی کردووەو بەڕاستییەکانی ئیسلام ئاشنابووەو خۆشەویستی کاری ئیسلامیو رێکخراوەیی لەدڵدا رسکاوە.

ساڵی (١٩٨٩) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە کردووەو چالاکانە ئەرکەکانی راپەڕاندوونو نهێنییەکانی پاراستوون.

شەهید شێروان خۆشناو لەگەڵ ئامادەسازییەکانی جەماوەری کوردستانو لایەنە سیاسیەکاندا بۆ راپەڕین، لەچوارچێوەی رێکخستنە جوامێرەکانی بزووتنەوەدا گورجوگۆڵانە دەکەوێتە کارو لە (١٩٩١/٣/١١) کە خەڵکی قارەمانی شاری هەولێری هۆلاکۆ بەزێن وەکو بورکان بەڕووی بەعسییەکاندا دەتەقێتەوەو شاری قەڵاو منارە وەڵامی نەعرەتەی (٥)ی ئازاری کێوە رەشو حاجیلە دەداتەوە، لەگەڵ شانە چەکدارەکاندا بە هوتافو هاواری ألله أكبر مەردانە هێرش دەکاتە سەر دامودەزگا سەرکوتکەرەکانی رژێمو بەم پێیە بەحەماسەتی پێشمەرگەو رێکخستنە دلێرەکانو جەماوەری هەڵمەتبەر دۆزەخێك بۆ بەعسییەکان دادەخرێتو کاکە شێروانیش لەنێو ریزی پێشمەرگەو

ڕێکخستنە قارەمانەکانی بزووتنەوەدا لەو ڕۆژە شانازییەك بۆ خۆیی و ڕێبازەکەی تۆماردەکات،پاشان بە هەمان حەماسەتەوە بەشداری ڕزگارکردنی شاری کەرکووکی کوردستان دەکات، کاتێکیش ڕژیم پەلاماری دڕندانەو بەربڵاو بۆ سەر جەماوەری ڕاپەڕیوی کوردستان دەستپێدەکاتەوە، کاکە شێروانی پێشمەرگەی گیان لەسەر دەست لەگەڵ هاوسەنگەرانیدا ئامادەی بەرپەرچدانەوەی ڕژێمو پارێزگاری لە جەماوەری ڕاپەڕیوو خاکی کوردستان دەبێتو دەزانێ کە بەرگری لە نیشتمانو بەگژداچوونەوەی ستەمو ستەمکاران ئەرکێکی بنەڕەتی مسوڵمانەتییە، شەهید زۆرجار دەیگوت: "سوپاس بۆ خوا لە سەربازیکردن بۆ حزبی بەعس ڕزگاری کردمو گێڕامی بەیەکێك لەو پێشمەرگانەی بەرگری لە ئاینی پاکی ئیسلامو گەلی چەوساوەی کوردستان دەکەن" هەروەها دەیگوت: "چەند خۆشە مرۆڤ لەپێناوی ئاینی خواو نەتەوەی خۆیدا شەهید بکرێت"، بۆیە هەر لە قوشتەپەو پاشان لە شاوێسو مەلا ئۆمەرو مەصیف صەلاحەددین پێبەپێ بەشداری بەرەنگاریو بەرگری دەکات.

کاتێکیش شەڕێکی قورسو یەکلاکەرەوە لەنێوان پێشمەرگەی کوردستانو سوپای ڕژێمدا لە (دەربەندی کۆڕێ) بەرپادەبێت، شەهید شێروان کە لەگەڵ هێزێکی جەربەزەی بزووتنەوەدا هاوشانی هێزی پێشمەرگەی لایەنە شۆڕشگێڕەکان لەوێ دەبێت، بەرگرییەکی کەم وێنە دەکەنو زیانێکی زۆری گیانیو ماڵی بەر ڕژێمو سوپا لەرزۆکەکەی دەگاتو بەچەندان تانكو زرێپۆش تێکدەشکێنرێن، بەجۆرێك کە ئەم بەرگرییە دلێرانەیە بوو بە یەکێك لە داستانە دیارو بەناوبانگەکانی ڕۆژانی بەرگریی لە ئایینو گەلو نیشتمانو کاریگەری بەرچاوی بەسەر

بارودۆخەکەدا هێناو لەدوای ئەو شەڕەوە مەسەلەی دانوستان لـەنێوان هێزی پێشمەرگەو رژێمدا هاتەئاراوە.

مایەی شانازییە کە لـەم داسـتانە مێژووییـەدا پێشمەرگەکانی ئیسلام رۆڵێکـی گـرنگو کارایـان گێـڕاو ئـەم راسـتیو سەروەرییەشـیان لـە (١٩٩١/٤/١١) بەخوێنی ئاڵی شەهیدان (کـاك مـەلا عومـەر)ی مەسئول عەسکەری مەڵبەندی هەولێرو (کاکە شێروان) تۆمارکرد، شان بەشانی هێزولایەنــە سیاسـیەکانو جــەماوەری بــەرگریکار لــەئایینو گــەلو نیشتمان، کەچی مەخابن ئەم راستیە گەورەو حاشا هەڵنەگرە لەلایـەن هەنــدێ لایــەنو کــەناڵی ڕاگەیاندنــەوە پــەردە پــۆش دەکــرێو دەشاردرێتەوە، بـەڵام ئـەم ڕاسـتیو سـەروەریانەی کـاروانی جیهـادی ئیـسلامی کوردسـتان وەك خـۆر دەدرەوشـێنەوەو بـەری خـۆریش بـە بێـژنگ نـاگیرێو جوانیش لـە ڕاسـتی ئینـصاف دایە وەکـو گوتویانـە (الانصاف خیر الاوصاف).

شایەنی باسە دواتر تـەرمی پیرۆزی هەردوو شەهیدی دڵ پڕ لـە بـاوەڕو ئــەوینی نیــشتمان دوای تۆمــارکردنی داســتانەکە لــە گۆڕســتانی (سەرمەیدان) لە شەقڵاوە بەخاك سپێردران.

شەهیدی سەرکردە:
جەمال ئەحمەد فەتتاح ئەحمەد
ناسراو بە (صەلاحەددین)و
(مامۆستا جەمال شاربازێڕی)

کاروانی رابوونی ئیسلامیی‌و بزاڤی رزگاریخوازیی وەك داربەڕووی بنار‌ی چیاکان رەگ‌و ریشەی بە هەموو کون‌و قوژبنێکی کوردستانی نیشتمانەکەی صەلاحەددین‌و شێخ سەعیدی پیران‌و شێخ مەحموودو نەورەسیدا بلاوبۆتەوەو مەشخەڵە درەوشاوەکەی سەرپاکی گوندو شارەکانی گرتۆتەوەو لە خوێن‌و دەماری حەشاماتی مسوڵمانی کوردەواریدا بۆتە ئۆخژنی هیواو ئومێدو تەزووی بوێری‌و مەردایەتی... بەڕاستی هەر دەبێ واشبێ، چونکە ئەم بزاڤە خوایی‌و کاروانی نوورە وەجاخی روونی کوردان‌و هەوێنی رەسەنایەتی‌و قەڵغانی سەر سەرو پەرژینی دەوروبەریانەو لە نامۆیی‌و هەڵدێران‌و داوەشاوەیی سایکۆلۆژی‌و دەروونبەزین دەیانپارێزێ‌و بەرەو رێبازە پڕ سەروەرییەکەی پێغەمبەری پێشەوا (صلی الله علیه وسلم)، دەستیان دەگرێ کە تەقواو پەروەردەو جیهادو تێکۆشانی پێکەوە گرێداوەو جۆشداوەو رێگای چەسپاندنی حوکمی خواو سەرەنجام وەدیهێنانی ئازادی راستەقینەو سەرفرازیی‌و دادپەروەریی‌و بەختەوەریی هەتا هەتاییە.

ئەوەتا خوێنی شەهیدە سەروەرەکانی ئەم بزاڤ و کاروانە خواویستە وەك بارانی پەڵە ئیقلیم گیرەو هەموو رەوەزو لوتکەو بستووو گەوەو گردو دۆڵ‌و لاپاڵێکی گرتۆتەوە، بەرەکەت‌و تریفەی خوێنی گەشی ئەو عەزیزانە، ئاسۆی ئایندەی رۆشنکردۆتەوە، یەکێك لەو شەهیدە قارەمان‌و فەرماندە ئاکار پەسەندانەی ئەم بزاڤە خواییە مامۆستا جەمال ئەحمەد شاربازێرییە، کە لە ساڵی (١٩٥٧) لە گوندە زەنوێرو شاخاوییەکەی (قوڵەڕەش)ی ناوچەی سەرسەوزی شاربازێڕی سەر بە شاری سلێمانی چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، ژیانی منداڵیی هەر لە گوندەکەیان بەسەر دەبات‌و پاشان لە قوتابخانەی (خەمزە) تا

شەشەمی سەرەتایی دەخوێنیّ، دواتر لە سلێمانی دەست بە خوێندنی قورئانو زانستەشەرعییەکان دەکاتو لای مامۆستایان (مەلا فەتتاحی باپیریو مەلا فەرەجی واژەو مەلا عەبدوللای چوارتایی) دەخوێنیّو شارەزایی باش لە قورئانو فەرموودەدا پەیدا دەکات.

کەس نەیدەزانی رۆژێك دادیّ کاکە جەمال لەو گوندە تەریكو بیّ نازەوە دەستە چیلەی رابوونی ئیسلامیی هەڵدەگرێتو بە شەبەقەکەی ماڵە نوتەکەکان رووناك دەکاتەوەو هۆبەی کوردان لەپاش چەندەها ساڵ نامۆیی لە هەواری باسەفای جیهاد هەڵدەداتەوەو سەرەنجام شوێن پێی عومەرو حەمزەو سەید قوطب هەڵدەگرێتو هەر بە رێبازە خوێناوییەکەی واندا بەرەو بارەگای پەروەردگاری دەڕواتەوە.

سەرەتا ساڵی (١٩٨٣) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی پەیوەندیی ئیسلامی (رابطة)وە دەکات، بەهۆی موتاڵای کتێبەکانی مامۆستا موحەممەدی شارەزووریو وتارەکانی مامۆستا شێخ موحەممەدی بەرزنجیو شەپۆلی بێداری ئیسلامی کە لە رێی مامۆستایانی دڵبێدارو رۆشنبیرانی ئیسلامییەوە رۆژ بەرۆژ بەگوڕتر دەبوو، زیاتر بیروهۆشی فراوان دەبێتو ئاسۆ بەروونی دەبینێت.

بۆیە بە تەواوی رقی لە سایەی بەعسی شوومی ستەمکار دەبێتەوەو مەزڵومییەتی میللەتەکەشی حەجمینی لێدەبڕێتو سەرەنجام بڕیاری هیجرەت دەداتو لە ١٩٨٥/٥/٥ بە خۆیو خانەوادەکەیەوە دەچێتە دەریّو لەم هیجرەتەشدا خانەوادەکەی رێی لە (چاڵە خەزێنەو سنەو ئۆردوگای وەرامینو دیّ گولانو مەریوانو کانی سانانو برالەی شلێرو بۆیەنو شوێی بانە) دەکەوێتو تا ساڵی (١٩٩٢) خانەوادەکەیان کاڵەی غەریبی دادەپێچێتو لەو ساڵەداو دوای راپەڕینەکەی ئازاری (١٩٩١) دەگەڕێنەوە بۆ سلێمانی.

مامۆستا جەمال شاربازێڕی هەرچەندە کە قاچێکی ناتەواو بوو، بەڵام بڕواو ورەو ئومێدی لە چیا گەورەتر بوون و ئەو بزووتنەوە جیهادییەی کە بە رابەرایەتی مامۆستا شێخ موحەممەدی بەرزنجی لە ساڵی (١٩٨٤) ەوە جیهادی دژی رژێمی بەعس راگەیاندبوو هیواو ئاواتی ئەو بوو، بۆیە وەك کەسێکی دامەزرێنەرو پێکهێنەر لەتەك دەیان زاناو کەسایەتی شۆڕشگێڕی وەك مامۆستا موحەممەدی رازیو سەدان لاو لە (رابطة)دا لە ناوخۆو دەرەوەدا هەڵدەسوڕاو وەك بیلبیلەی چاوی خۆشی دەویستو لە مەفرەزە سەرەتاییەکاندا زیاتر لە کەسێکی ساغ بە جموجۆڵو چالاکی بوو، لە جەولەکاندا بەساموو هەیبەتەوەو لەخۆبوردووانە رێی دەبڕیو لەپاڵ ئەرکی پێشمەرگایەتییو فەرماندەییشیدا وەکو بانگخوازێك رۆڵی دەبینی، ساڵێك بە خێزانەوە لە ناوچەی شلێر کە بارەگای سەرکردایەتیو پێشمەرگەی لێبوو دەمێنێتەوەو بەشداری چەندان چالاکیو مەفرەزەی تایبەتیو جەولەو شەڕەکانی (بۆسکێنو سیاگوێز)ی ناوچەی پێنجوێن دەکات.

کاتێکیش کە رژێمی بەعس شاڵاوی بەناو (ئەنفال) دەستپێدەکات چەند مەفرەزەیەکی هێزی (فاروق)ی بزووتنەوەی ئیسلامیی روودەکەنە قەندیل کە بارەگای هێزەکانی (حەمزەو ئازادی) لێدەبن، مامۆستا جەمال یەکێك دەبێت لەو فەرماندانەی لەپاڵ ئەو هێزەدا دەکەوێتە گەڵ هێزی (حەمزە)و لە ناوچەکانی کەڵەکێن‌و شێخ شەرۆو کونە کۆترو خڕندۆڵی قەندیل دادەمەزرێن، ئەوسا کە ساڵی (١٩٨٨) بوو دوژمن چەندین پەلاماری بۆ سەر ناوچەکەو هێزەکانی پێشمەرگە دەهێنا، بەڵام هەموو جارێك لەگەڵ بەرگریو زەبری توندی پێشمەرگە گیان لەسەردەستەکانی ئیسلام بەتایبەتی لە سنووری کەڵەکێن رووبەڕوو دەبووەوە، کە مامۆستا جەمال وەك پێشمەرگەو فەرماندەیەکی دیار لەناو ئەو هێزەدا بە گورج‌و گۆڵی‌و ئازایەتیو پێکراویو جەماڵی نوورانییەوە دەبینراو ورەو وزەی بە هاوسەنگەران‌و برا پێشمەرگەکانی دەبەخشی، هەروەها لەپێش راپەڕینیشدا بەمەبەستی ئامادەسازی پێشمەرگەی بزووتنەوە بۆ راپەڕین، مامۆستا جەمال لە خدراوا بەشداری گواستنەوەی کاروانەکانی چەك‌و پێداویستییەکانی دەکرد بە کوێستانەکانی گوێزێو سادردا بۆ سنووری نێوزەنگو نۆکان کە لەوێوە هێزێکی گەورەی بزووتنەوەو لایەنەکان خۆی گەیاندەوە رانیەی دەروازە، شایانی باسە مامۆستا جەمال جێگای ئەوپەڕی متمانەو حورمەتی سەرکردایەتیو رابەرە زاناو تێکۆشەرە یەك لەدوای یەکەکانی کاروانە جیهادییەکە کە بریتی بوون لە مامۆستا شێخ موحەممەد بەرزنجیو مامۆستا شێخ عەبدوللەتیف واژەییو مامۆستا مەلا عوسمان عەبدولعەزیزو بەتایبەتی خودی مامۆستا عەلی باپیر بوو، بۆیە سەرەڕای پێسپاردنی دەیان بەرپرسیارێتی گرنگ لەگەڵ تەشکیلەی مەڵبەندەکانی بزووتنەوەی

ئیسلامیشدا کە لە سەرەتایساڵی (١٩٩١)و بەر لە راپەڕین ئەنجامدرا وەك یەكەمین لێپرسراوی مەڵبەندی (٣) دەستنیشان کراو تا ڕۆژی شەهیدبوونیشی ئەو بەرپرسیارێتییە گرنگەی هەر بە ئەستۆوە بوو.

مامۆستا جەمال لە هەڵسوڕانو ئازایەتیدا نموونەو سەرمەشقی براکانی بوو، بە هۆی ئەو شارەزاییە زۆرەی لە کاروباری چەكو چۆڵو سەربازییدا هەیبوو، بەردەوام خەریکی راهێنانو فێرکردنی برایانی پێشمەرگە بوو.

شەهید لە راپەڕینیشدا جێدەستی تەواو دیار بووو وەکو فەرماندەیەك لە خەتی هەیبەت سوڵتانو قەرەهەنجیرو کەرکووكو تا معەسکەر خالید رۆڵی مەردانەی نواندووە، لە دوای رزگارکردنی کەرکووك بە چەکی دژی هەوایی (٥٧)ملم کۆپتەرەکانی بەعسی دەدانەبەر، کاتێکیش بەعس دژەهێرشی بۆ سەر کەرکووكو معەسکەر خالید دەستپێکردەوە، مامۆستا جەمالو پێشمەرگەو فەرماندەکانی تری بزووتنەوە ئاخر کەس بوون کە شاریان دوای شەڕێکی سەختی نابەرابەرو بەرگرییەکی کەموێنە بەجێهێشت، پۆلە شەهیدەکەی کەرکووکیش زیندووترینو باشترین بەڵگەی ئەو راستییەیە کە تا ئێستاش تەرمە پیرۆزەکانیان بێ سەروشوێن ماونەتەوە.

مامۆستا جەمالی قارەمان شەوو رۆژ پڕکارو سەرقاڵی پەروەردەکردنو راهێنانی پێشمەرگە بوو لەسەر کاروباری سەربازیو پەروەردەییو هونەری شەڕکردن، دەیویست ئەزموونو شارەزایی خۆی بۆ برا پێشمەرگەکان بخاتەڕووو فێریان بکات، ئەوکاتەش کە بەهۆی دژە هێرشی رژێمەوە بۆ سەر جەماوەری راپەڕیوی کوردستان جەماوەر تووشی ئاوارەییو کۆچی ملیۆنیو حزبو لایەنەکانیش دووچاری چۆڵکردنی بارەگاکانیان بوون، مەڵبەندی سێی بزووتنەوە لە رانیە

بڕیاری چۆڵنەکردنی بارەگاکەیداو لەپاڵ ئەوەشدا چەند بارەگایەکی خەلفی لە ناوچەی پشدەر دامەزراندن‌و یەکێك لەو بارەگایانە بارەگای (دۆڵی نێسیێ)ی خەتی گەناو بوو کە مامۆستا جەمالیش جارجارە بۆ مەشق‌و راهێنانی پێشمەرگە دەچوو بۆ ئەوێ، مەخابن لە یەکێك لە خولەکانی مەشقدا کە خودی مامۆستا جەمال وانەی کردەیی لەسەر ئاربیجی دەگوتەوە لەکاتی تاقیکردنەوەی ئاربیجیداو بەهۆی تەقینەوەی خودی ئاربیجییەکە لە رۆژی ١٩٩١/٥/٦ دڵە گەورەکەی کە پڕاوپڕ بوو لە ئەوینی خواو چەوساوان لە لێدان کەوت‌و گەیشتە کاروانی شەهیدانی ئیسلام، دواتر تەرمەکەی لە نێو حوزن‌و ماتەمی هاوسەنگەرانیدا گەیەنرایەوە رانیەو یەکسەر لە گۆڕستانی (کێوەڕەش) کە هاوکات بوو لەگەڵ بەخاك سپاردنی شەهیدان کاکە زاناو کاکەی برایدا کە لەدوای شەهیدبوونیانەوە لە ٣/٣٠ لە پردێ، ئەو رۆژە تەرمەپاکەکانیان هێنرابوونەوە لەگەڵ ئەواندا و بە پەرۆشی قووڵ‌و فرمێسك باران ووردە ووردە دوور لە بەشداری خێزان‌و منداڵەکانی کە لە ئێران بوون ئەسپەردەی خاك کرا.

مامۆستا جەمالی فەرماندە کە هەموو ژیانی خۆی بەم ناتەواوی جەستەیی‌و بەنێو ئەو هەموو هەورازو نشێوو ئەو دیواودیو و تاڵی‌و سوێرییەدا گوزەراندووە لە ساڵی (١٩٨٢) خێزانی پێکەوە ناوەو دوای خۆی سێ کوڕو دوو کچی بەناوەکانی (قارەمان‌و موحەممەدو سومەییەو نوسەیبەو باوەڕ) بە دیاری‌و یادگاری بۆ ئیسلام‌و کوردستان بەجێهێشتوون.

شەهید: نەجمەددین عەبدوڵڵا ئیسماعیل
ناسراو بە (هێمن قەنناس)

ساڵی (١٩٧١) لە شاری کەرکووك لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی لە شاری هەولێر بەسەر دەبات، قۆناغەکانی خوێندنی لە قوتابخانەی (نبراس)ی سەرەتاییو ناوەندی (١٤ی تەممون)ی کوڕانو ئامادەیی (ئازادیی)کوڕان تەواودەکات.

کاکە هێمن هەر لە ساڵی (١٩٨٨) وە سەروکاری لەگەڵ ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامی پەیداکردووە تا ساڵی (١٩٩١) دەبێتە پێشمەرگە لە مەڵبەندی (٤)ی بزووتنەوەی ئیسلامی کاك هێمن نموونەی پێشمەرگەی پارێزگارو ئەدەبو ڕەوشتی بەرزبوو، زۆر بەشەرمو بەڕێز بوو،گوێڕایەڵو پابەندبوو بەفەرمانەکانی سەرووبراگەورەی خۆی، لە زۆرنەبەردیدا دەوری بەرچاوی هەبووە وەکو ئازادکردنی شارەکانی هەولێرو کەرکووكو لە شەڕی بەناوبانگی (کۆڕێ)شدا کاکە هێمن بە خۆیو (قەنناس)ەکەیەوە توانی نیشانە لە دڵی دوژمن بگرێ.

دواجار لەکاتی دەوامی پێشمەرگایەتیدا لە (کاولۆکان) کە سەربازگەیەکی گەورەی مەشقی هێزەکانی بزووتنەوەی لێدەبێت، بە کارەساتێکی دڵتەزێن لە مێژووی(١٩٩١/١٠/٢٩) لەگەڵ شەهید عەبدولقەهاردا شەهید دەبێتو پاشان تەرمەکەی لە هەولێر بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: تەحسین کەریم قادر ئەمین
ناسراو بە (عەبدولقەهار)

ساڵی (١٩٧٢) لە (سماقوڵی گرتك) لەدایكبووەو ژیانی منداڵیی هەر لەوێ بەسەربردووە، پاشان لە قوتابخانەی سماقوڵییش قۆناغی سەرەتایی دەخوێنێ.

ساڵی (١٩٨٨) پەیوەندی بە رێكخستنەكانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەكاتو ئەو ماوەیە سەرگەرمی قورئان خوێندنو كاری ئیسلامیی خۆی دەبێت، هەر لەو كاتەدا شەهید پێنج (جوزء) لە قورئانی پیرۆز لەبەردەكات.

ساڵی (١٩٩١) چەكی پێشمەرگایەتی لەشان دەكاتو دەبێتە پێشمەرگە لە مەڵبەندی (٤)ی بزووتنەوەی ئیسلامی، لە نەبەردییەكانی ئازادكردنی هەولێرو كەركووكو شەڕی كورێدا نموونەی پێشمەرگەی ئیسلامی بەرجەستە دەكات، ئەوەی هاوڕێو دۆستانی شەهید لێی دەگێڕنەوە كە چەند رۆژێك بەر لە شەهیدبوونی هەروەك هەواڵێك لە پەنهانەوە بەر گوێی كاك عەبدولقەهار كەوتبێ بەسەر خزمو دۆستانیدا دەگەڕێتو داوای گەردن ئازادییان لێدەكات، تا دواجار لە شەوی(٢٩/٣٠-١٠-١٩٩١)لە (كاولۆكان)ی سەر بە رەواندوز لەكاتی دەوامی پێشمەرگایەتیدا بەكارەساتێكی دڵتەزێن شەهید دەبێتو تەرمەكەی لە گۆڕستانی (كەسنەزان)ی سەربەهەولێر تەسلیم بە خاك دەكرێت.

شەهید: فارس عەباس مەجید

ناسراو بە (ئوسامە)

شـەهید سـاڵی (١٩٧٢) لـە شـاری هـەولێری قـەڵاو منـارە هاتووەتـە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە هەولێر بەسـەربردووەو قۆنـاغی سـەرەتایی لـە قوتابخانــەی (بـاداوان)ی سـەرەتاییو ناوەنـدی لـە قوتابخانــەی (قەنــدیل)ی كــوڕانو پاشــان دواناوەنــدیی دیراســاتی ئیــسلامیی تەواوكردووەو لە كۆلێژی شەریعەی زانكۆی دهۆك وەردەگیرێت، بـەڵام لەبەر خراپی باری ژیانی خێزانەكـەی دەسـتبەرداری خوێنـدن دەبێـت، شــەهید فــارس خــاوەنی بــەهرەی جــوان نووســی بــووەو دوای شەهیدبوونیـشی چـەند نموونەیـەك لـە تـابلۆ جـوان نووسـیەكانی لـێ بەجێماونو كەسێكی ژیرو دڵسۆزو مەندو هێمن بوو.

ساڵی (١٩٩١) پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەكاتو دەبێتە كادیری راگەیاندنو بەشداری بەرچاو لـە راپـەڕینو رزگـاركردنی شـاری هەولێر دەكاتو هەر لە هەمان ساڵو لـە هـەولێر دوای پەلاماردانـەوەی رژێم بۆ سەر جەماوەری راپەڕیو لەلایەن رژێمەوە دەسـتگیر دەكـرێو تا ئێستاش بێ سەروشوێنەو وەكو هـەزاران رۆڵـەی زوڵملێكـراوی ئـەم میللەتە بـێ گـۆڕو گڵكـۆو دورلـە نیگـای كـەسو كـارو خۆشەویـستانی دەمێنێتەوە.

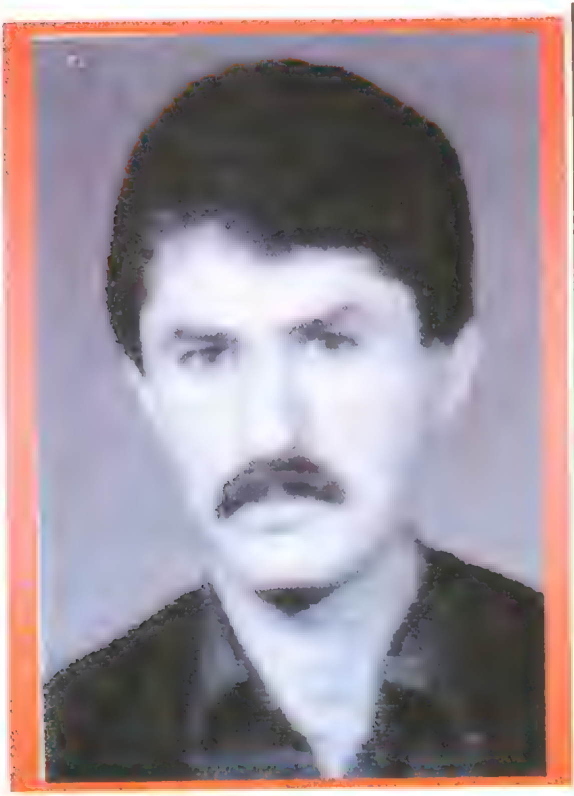

شەهید: مەغدید ئەسعەد مستەفا فەیزی
ناسراو بە (موجاهید)

ساڵی (١٩٦٦) لە گوندی (سوسێ)ی دۆڵی سماقوڵی لەدایکبووە، تەمەنی منداڵیی هەر لە گوندەکەی خۆیاندا بەسەربردووە، قۆناغی خوێندنی سەرەتایی لە قوتابخانەی سوسێ دەخوێنێو بۆ قۆناغی ناوەندیش دەچێتە ناوەندی (کامەران) لە شاری هەولێر.

شەهید ساڵی (١٩٨٣) هاوسەری ژیان هەڵدەبژێرێت، شەهید هەر لە تەمەنی لاوێتییەوە خەمی ناڕەحەتی ژیانی هاوزمانەکانی لەشان دەنێو دەبێتە پێشمەرگە لە ریزەکانی (یەکێتی نیشتمانی کوردستان)دا، پاش سێ ساڵو لەگەڵ کردنەوەی بارەگاکانی بزووتنەوەی ئیسلامیدا لە ناوچەی خۆشناوەتی کاکە مەغدید پەیوەندی بە هێزی (شافیعی) بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو خەمی ئەمجارەی دەبێتە دوو خەم، خەمی نەتەوەکەیو خەمی دینو بیروباوەڕەکەی، شەهید پێشمەرگەیەکی بە وەرەو هەڵسوڕاوی بزووتنەوە دەبێتو بەهۆی ئەوەوە کە بەمنداڵی لەگوند پەروەردە بوو بوو، لە بەڕێوە بردنی کاروبارەکانی بارەگاکاندا زۆر کارامەو لێزانو ئازابوو، کەلێنی زۆری لە ڕاپەڕاندنی کارەکاندا پڕکردبووەوە، بەتایبەت ئەو کارانەی کە بەهەموو پێشمەرگەیەك ئەنجام نەدەدران، وەکو بارهێنانو بارلێنانو بردنو دیاری کردنی جێگەو ڕێگەی گونجاو بۆ بارەگاو هێزی پێشمەرگە، لەڕاستیدا لەم بوارانەو لەزۆر بواری تریشدا شەهید موجاهید لەگەڵ چەند پێشمەرگەیەکی هاوشێوەیدا لایەکی هێزی شافعییان گرتبوو، شەهید پێشمەرگەیەکی بوێرو بەجەرگ بوو،

ناوو شۆرەتی ئازایەتیو مەردایەتی لە نێو هێزی پێشمەرگەی ئەوکات بەگشتیو دۆڵی سماقوڵی بەتایبەتی دەنگی دابووەوە.

هەقی خۆیەتی بگوترێ کە لەم ڕووانەوە وانەی گەورەی پێشکەشی پێشمەرگە تازە هاتوەکان دەکردوو هەموانی قەرزدارو منەت بار کردبوون، هەروەها شەهیدموجاهید لە چەندین نەبەردیدا دەوری کارا دەگێڕێت لەوانە شەڕی (جادەی کۆیە)وشەڕی چیای بەنەباویو چەندین عەمەلیاتی ناو شارەکان، ئەمە جگە لەوەی لە ڕاپەڕینە مەزنەکەی ئازاری (١٩٩١)داو لە ئازادکردنی شارەکانی هەولێرو کەرکووکدا نموونەی پێشمەرگەی ئازاو بەجەرگ بووە، شەهید دووجار لەلایەن جەللادەکانی بەعسی خوێنڕێژەوە دەستگیرکراوە، جارێک شەش مانگو جارێکی تریش هەشت مانگ لە زینداندا بووە، دواجار لە شاری سۆران لەگەڵ هاوڕێیەکیدا بە ناوی (فاخیر ئەسعەد) لەلایەن دەستێکی ڕەشەوە لە ساڵی (١٩٩١) دەگیرێنو بێ سەروشوێن دەکرێن.

شەهید: کەمال وسو برایم وسو

ساڵی (١٩٧١) لە گوندی (زەنگلان)ی ناوچەی پشدەرە ڕەقەی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر هاتووەتە دونیاوە، هەر لە سەرەتاوە لەگەڵ بنەماڵەکەیاندا خەریکی کارو کەسابەتو مەڕداریو گەرمێنو کوێستان بووەو بەوهۆیەشەوە دەرفەتی خوێندنی بۆ نەڕەخساوە، دوای ڕاگوێزانی پشدەر لەلایەن ڕژێمی بەعسەوە لە ساڵی (١٩٨٨)ماڵیان دەبرێتە کۆمەڵگەی (جدیدە)ی هەولێر.

ساڵی (١٩٩١)و لە کاتی ڕاپەریندا پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لە تیپی (٩٩)ی پشدەرو لە مەڵبەندی (٣)ی ڕانیە دەبێتە پێشمەرگەو لە ڕاپەرینیشدا چالاکو گورجوگۆڵ بووە، کاتێك کە بارەگای تیپەکەیان لە دەربەندی ڕانیە نیشتەجێ دەبێو دەبینێ لە چیای کێوەڕەشدا لوغمی زۆری ڕژێم هی سەردەمی شۆڕشی ئەیلولو ساڵانی دواتر هەیە، بە پشت بەستن بەو خەمخۆریو پەرۆشەی دەرهەق بە گەلەکەییو ئەو زانیارییە کەمەی لەسەر هەڵگرتنەوەی لوغم هەیبوو، لەگەڵ چەند پێشمەرگەیەکی تردا دەست دەکات بە هەڵگرتنەوەی کۆنە لوغەکانو تا (٥٠٠) دانەیان لەگەڵ مامێکیدا بە ناوی (عەبدوڵڵا برایم وسوو) لێ هەڵدەگرنەوە، سەرەنجام قینی خاچپەرستانەی بەعسیان لە لوغمێکدا لە مێژووی (١٩٩٢/٣/١٩) بەروویدا تەقیەوەو لەگەڵ (عەبدوڵڵا برایم وسوو)ی مامیدا شەهیدبوونو گەیشتنە سەر ترۆپکی سەروەرییو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی کێوەڕەش لە ڕانیە بەخاك سپێردراوە.

شەهید: عەبدوڵڵا برایم وسو

سالّی (١٩٥٧) له گوندی (زەنگلان)ی ناوچەی پشدەرە ڕەقەی سەربە شارۆچکەی سەنگەسەر هاتووەتە دونیاوە، لە نێو کوێرەوەریو ژیانی رەوەندایەتیو گەرمێنو کوێستاندا گوزەراندوویەتی، لە پێش راپەریندا رۆڵی بەرچاوی لە کارو چالاکی ئیسلامیو یارمەتیدانی پێشمەرگەکانی هێزی (حەمزە) کە لە قەلاتووکانو ناوچەی بەستەمەلەو خواری قەندیلدا بنکەو بارەگایان هەبوون بینیوە، لە راپەرینیشدا شێرانە زەبری گورچك بڕی لە بەعس داوەو دەستێکی بالای لە تەمبێکردنیاندا هەبووە، دواتر دەبێتە پێشمەرگەی تیپی (٩٩)ی پشدەری سەربە مەلبەندی (٣)ی بزووتنەوەو دلسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنیّ، کاتێك بارەگای تیپەکەیان لە دەربەندی رانیە دەبیّ بەهۆی ئەو شارەزاییەی لە هەلگرتنەوەی لوغمدا هەیبووە لەگەلّ کاك (کەمال وسوو)ی برازایدا دەست دەکەن بە لوغم هەلگرتنەوە لە چیای کێوەڕەش، بەمەبەستی دوورخستنەوەی زیانو مەترسی لە خەلکی دەڤەرەکە، مەخابن دوای هەلگرتنەوەو پوچەلکردنەوەی (٥٠٠) لوغم، لە مێژووی (١٩٩٢/٣/١٩) لوغمێکی ژەنگاویی بەرجەستەی رقی بەعسیان بە روویاندا تەقییەوەو هەردووکیانی شەهید کردوو ئەم راستییەیان بە خوێن لەسەر تاشەبەردەکانی کێوەڕەش نووسییەوە کە خۆیانو بزووتنەوەکەیان دلسۆزو فیداکاری نەتەوەو نیشتمانو لە پێناویاندا ئامادەی قوربانیدانن.

شەهید: صەدام حەسەن عەلی کاکەخان

ناسراو بە (موحەممەد)

نزیک نوێژی عەسری پێنج شەممەیەکی ساڵی (١٩٧٢) لە گوندی (گاکۆڵ)ی ناحیەی (قۆرەتوو)ی سەر بە قەزای خانەقین لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەیانو کەلار بەسەردەباتو لە قوتابخانەی (شێروانە) دەچێتە بەر خوێندنو تەنها تا پۆلی پێنجەمی سەرەتایی درێژە بە خوێندن دەدات، پاشان خەریکی کاروکەسابەت دەبێت، کاتێکیش راپەڕینی ئازاری (١٩٩١) بەرپادەبێت لە ناخی کاک موحەممەدیش راپەڕینێك دادەگیرسێو بە رووی دوژمنی داگیرکەردا دەتەقێتەوەو لەگەڵ سەرەتای راپەڕیندا پەیوەندی بە یەکێتییەوە دەکات، کاتێکیش لە سیماو قەڵافەتی پێشمەرگەکانی بزووتنەوە رادەمێنێ دەستبەجێو هەر لە ساڵی (١٩٩١)دا بە چەکی شانی خۆیەوە پەیوەندی بە بزووتنەوەوە دەکاتو لە تیپی (شەهید عەلی)و لە بارەگای مزگەوتی شێخ ئیبراهیمی کەلار دەبێتە پێشمەرگە، ئەو پێشمەرگە تازە نەفەسو گورجوگۆڵە جگە لەوەی بەشدارییەکی کارا لە راپەڕیندا دەکات لە دووبارە دەرپەڕاندنەوەی رژێمیشدا لە (١٩٩٢)دا رۆڵی جوامێرانە دەبینێو زۆر سوور دەبێ لەسەر بەشداریکردنی شەڕەکانو راونانی بەعسییەکاندا، تەنانەت جارێکیان کە لەلایەن کاك دڵشاد کەلارییەوە ژمارەیەك پێشمەرگە بۆ هێرشکردنە سەر بەعس دەستنیشان دەکرێنو ئەو دیاری ناکات عاجز دەبێتو زۆر خەفەتی پێوە دەخوات.

ئەم شەهیدە ئازیزە زۆر رقی لە ناوەکەی کە (صەددام)ە بووەتەوەو پێی رازی نەبووە بۆیە لەگەڵ یەکەمین هەنگاوی پێشمەرگایەتییدا لە ریزی بزووتنەوە روو لە هاوسەنگەرانیو بەتایبەتی کاك کەمال حەسەن دەنێ، کە ناوێکی نوێی بۆ دابنێن، ئەوانیش لە نێوان ناوەکانی

(موحەممەدو سەلاحەددین) ناوی موحەممەدی بۆ هەڵدەبژێرن‌و لەوساوە بوو بە کاك موحەممەد بۆ ئەوەی لەسەر ڕێبازو شەریعەتی موحەممەد بژیێت‌و بمرێت.

شەهید موحەممەد زۆر حەزی لە تێکەڵاوی خەڵك‌و پێشمەرگەی بزووتنەوە دەکردو تەنانەت بە مەبەستی یەکتر ناسین‌و خۆشەویستی جەولەی تایبەتی ئەنجام دەدا بۆ سەردان‌و بینینی برا پێشمەرگەکانی لە هەڵەبجەو سلێمانی‌و ڕانیەو سەربازگەی سەلاحەددین‌و هەروەها بینینی مامۆستایان‌و لێپرسراوان.

زۆریش سەرقاڵی پەروەردەکردن‌و قورئان خوێندن دەبووو دەیزانی لەچ سەرچاوەیەکی زوڵاڵەوە دڵ‌و دەروون‌و گیانی ئاوێتەی ئاسوودەیی‌و ئۆخژن‌و ئارامی دەبێت، هەر بۆیە ئەو موحیببەت‌و ئامەزرۆییەشی بۆ ئیسلام‌و قورئان‌و حزوری خوا ورەیەکی بەرزو روحێکی سووکی پێبەخشیبوو لە مردن نەدەسڵەمییەوە، تا دواجار هەر لە نزیکی نوێژی عەسرو لە ڕۆژی پێنج شەممەو لە مێژووی (١٩٩٢/٧/٣٠) لە کەلارو لە کاتی بەرگریکردن لە ئیسلام‌و بیروباوەڕەکەیدا شەهید دەبێت‌و تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (شێخ عەبدوڕڕەحمان) لە کەلار بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: خەلیل موحەممەد عەلی
ناسراو بە (خەلیل حاجی)

ساڵی (١٩٦٩) لەبنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی تاڵەبان لە گوندی (گۆڕە شەلە)ی سەر بە قەزای خانەقین هاتووەتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە کەلار بەسەربردووەو پاشان لە قوتابخانەی (وەحدە)ی سەرەتایی چووەتە بەر خوێندن‌و دواتر ئامادەیی پیشەسازی لە دەربەندیخان تەواوکردووە.

ساڵی (١٩٨٨) لە قۆناغی دووەمی خوێندنی ئامادەییدا خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆی دوو کوڕی بە ناوەکانی (ئیبراهیم‌و بیلال) بەجێهێشتوون.

ساڵی (١٩٨٩) پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە کردووەو لە راپەڕینی بەهاری (١٩٩١) دا چەکی پێشمەرگایەتی دەکاتەشان، لەناو برا پێشمەرگەکانیدا خۆشەویست بوو، بە دڵسۆزو وەفادار ناسرابوو، هەروەها لە بواری هونەری (کۆنفۆ)دا شارەزاو بەتوانا بووو خولی فێربوون‌و راهێنانی بۆ برایان دەکردەوە لە گەرمیان، بەر لە راپەڕینیش لەو هونەرەدا بەناوبانگ بوو.

شەهید خەلیل کەسێکی دامەزراوی کەم قسەو بە ویقارو هەڵوێست بووو لە راپەڕاندنی ئەرکەکانی سەرشانیدا درێغی نەدەکرد.

تا سەرەنجام لە رۆژی پێنج شەممە (١٩٩٢/٧/٣٠) لە کەلارو لە نزیك مزگەوتی شێخ ئیبراهیم گیانی دەبێتە قوربانی رێبازو بیروباوەڕەکەیی‌و دەچێتە ریزی کاروانی هەمیشە زیندووانەوە، پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (بەرلوت) لە کەلار بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئەسکەندەر عارف ولایەت عەبدوڵلا

ساڵی (١٩٦٨) لە شارۆچکەی (خورماڵ)ی باوەشی دەڤەری هەورامان چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەر بردووەو هەر لە خورماڵ دەستی بە خوێندنی قۆناغی سەرەتایی کردووەو دواتر سەرقاڵی کارو کاسپی بووە.

ساڵی (١٩٨٦) خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆی دوو کوڕو کچێکی بە ناوەکانی (هێمن و ریاو سۆزان) بەجێهێشتوون.

شەهید ساڵی (١٩٨٧) ڕێگای هیجرەت دەگرێتەبەرو سایەی شومی رژێمی بەعسی داگیرکەر بەجێدێڵێ‌و سەنگەری بەرگری دەگرێ‌و لە ریزی بزووتنەوەی ئیسلامی‌و لە تیپی (٢١)ی هێزی سەلاحەددین دەبێتە پێشمەرگە، شەهید لە چەندان چالاکی دژ بە هێزەکانی رژێم لە سنووری هەورامان بەشدار دەکاو لە راپەڕین‌و رزگارکردنی کەرکووکیشدا رۆڵی دیار دەبینێت‌و رقی خۆی بەسەر داگیرکەرانی کوردستاندا دەڕێژێ‌و لەگەڵ پێشمەرگە گیان لەسەر دەستەکانی ئیسلامدا لە راپەڕین‌و کەرکووکی خۆشەویستدا مێژوویەکی پڕ لە سەروەری تۆمار دەکات.

سەرەنجام کاک ئەسکەندەر عارف لە ساڵی (١٩٩٢)دا دڵە گەورەو پڕ لە باوەڕەکەی بە کارەساتی ئۆتۆمبیل لە خورماڵ لەلێدان دەکەوێت‌و دەچێتە ریزی کاروانی نەمرانەوەو هەر لەوێش بەخاک دەسپێردرێت.

شەهید: ئیبراهیم ئەحمەد مەولود
ناسراو بە (جوتیار)

کاکە جوتیار ساڵی (١٩٦٦) لە گوندی (گردەزبێر)ی ناوچەی شاربازێڕ چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، ژیانی منداڵیی لە نێو سروشتی جوان‌و دڵگیری ناوچەکەدا بەسەربردووە، لە قوتابخانەی گوندەکەیان دەنرێتە بەر خوێندن‌و قۆناغی سەرەتایی هەر لەوێ تەواودەکات. دواتر ماڵیان دەگوازرێتەوە بۆ شاری سلێمانی‌و لەوێ دەچێتە ناوەندیی خوێندنی ئیسلامیی‌و تەنیا دەتوانێت قۆناغی یەکەم ببڕێت، ئیدی دەگیرێ بە سەربازو دوای چوار مانگ لە سەربازی هەڵدێ، بەوهۆیەشەوە دەستگیر دەکرێت‌و شەش مانگ زیندانی دەکرێت. شەهید جوتیار هەر لە منداڵییەوە پابەندی ئەرکە دینییەکان بووە، ئاشنای مزگەوت بووەو لە حوجرە لە لای (مامۆستا مەلا شەریف)ی کوڕەداوێ خوێندوویەتی.

ساڵی (١٩٨٥) خێزان پێکەوە دەنێت‌و دەبێتە خاوەنی سێ منداڵ بە ناوەکانی (ئارام‌و هاوژین‌و خەندە)، بەر لە راپەڕین رۆڵی کارای هەبوو لە کۆکردنەوەی چەندین گەنج‌و ئامادەکردنیان بۆ پێشمەرگایەتی لە ریزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیدا، لە راپەڕینەکەشدا بەشداری چالاکانە دەکات لە گرتنی (ئەمنە سوورەکە)ی سلێمانی، دواتر بەهۆی بڕواو متمانەی زۆر دەکرێتە پاسەوانی (مامۆستا شێخ عەبدول لەتیف بەرزنجی)، لەو ئەرکەشدا دڵسۆزانە هەڵسوکەوت دەکات، تا دواجار لە (٢١-٦-١٩٩٣) لە نێوان بۆکان‌و مهابات لە کوردستانی ئێران لەگەڵ مامۆستا شێخ عەبدول لەتیف بەرزنجیدا کە لە سەفەرێکی ڕەسمیدا بوو بە رووداوی ئۆتۆمبیل شەهید دەبێت‌و دەگەڕێتەوە لای پەروەردگارو پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (دەباشان) لە شاری سلێمانی بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: موحەممەد موجاهید موحەممەد ئەحمەد

ساڵی (١٩٧٣) کاك موحەممەد کە سەربە عەشیرەتی (چووچانی)یە لە شاری کفری لەدایکبووە، هەر لەوێش ژیانی منداڵیی دەباتەسەرو لە قوتابخانەی (سیروان)ی سەرەتایی نراوەتە بەرخوێندنو قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووەو ناوەندیشی لە قوتابخانەی (مکاسب) دەخوێنێو لەوەش زیاتر دەرفەتی خوێندنی نامێنێو خەریکی کاروکەسابەت دەبێو بە پیشەی دوکانداریو سەعات سازییەوە خۆی سەرقاڵ دەکات.

کاکە موحەممەد گەنجێکی سپی رەنگی تازەپێگەیشتووی زیتەڵو خوێنگەرم بوو، هەر لە منداڵییەوە پابەندی ئیسلام دەبێتو ساڵی (١٩٩١) یش هاوکات لەگەڵ راپەڕینی جەماوەری گەلی کوردستاندا پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو هەر لەو ساڵەدا دەبێتە پێشمەرگەو لە بارەگای کفری درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەداتو لەو ماوەیەشدا لەبەر ئەوەی کفری هێڵی تەماسی عەسکەری بوو لەگەڵ رژێمی بەعسدا کاك موحەممەد لەلایەن رژێمەوە دوو جار بریندار دەبێتو دوای برینداربوونی دەگوازرێتەوە بۆ بارەگای مزگەوتی (شێخ ئیبراهیم) لە کەلار کە سەر بە هێزی گەرمیان بوو.

سەرەنجام کاك موحەممەدی دڵ پڕ لە نوری قورئان لە پێناو پارێزگاریکردن لە رێبازەکەیدا لە (١٩٩٣/٨/١٥) بە رووداوێکی دڵتەزێن لە دەوامی پێشمەرگایەتییدا بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (باوە شاسوار) لە کفری بەخاك دەسپێردرێت

شەهید: حەمید کەریم موحەممەد سلێمان

ساڵی (١٩٦٣) له کەلار هاتووەته دونیاوه، له قوتابخانەی سەرەتایی (کلار الجدیدة) دەستی بە خوێندن کردووه، پاشان بە کڕین‌و فرۆشتن‌و شۆفێرییەوه سەرقاڵ بووەو بژێوی ژیانی پەیداکردووه.
ساڵی (١٩٩٠) خێزانی پێکەوەناوەو خوای پەروەردگار کوڕێك‌و کچێکی بەناوەکانی (سەلاحەددین‌و سیڤانا) پێبەخشیوەو کچەکەشی دوای شەهیدبوونی باوکی لەدایکبووه.
هەر لەو ساڵەدا واتە ساڵی (١٩٩٠) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوه کردووه.
ساڵی (١٩٩١) له راپەرینه جەماوەرییەکەی گەلی کوردستاندا شەهید حەمید چەکی پێشمەرگایەتی دەکاتەشان‌و لە تیپی شەهید (عەبدوڵڵا)و پاشان لە هێزی گەرمیان درێژەی بە خەباتی پێشمەرگایەتیداوه. لە رزگارکردنی کەلارو باوەنورو کوڵەجۆو خانەقین‌و بەرپەرچدانەوەی دژه هێرشی رژێمدا رۆڵی بەرچاوی بینیوه.
شەهید لە دەوامی پێشمەرگایەتی‌و راپەڕاندنی کاروباری بارەگادا زۆر لێبڕاوو چوست‌و چالاك‌و بەمشوور بووەو هەم وەکو پێشمەرگەو هەم وەکو شۆفێرو کارگوزاریش کاروبارەکانی راپەڕاندوون‌و خزمەتی برایان‌و کاروانەکەی کردووه، بە خۆیی‌و (ئیڤا)کەیەوه کە شۆفێری بوو شەوو رۆژ لە سەفەری دوورو نزیکدا لەخزمەتدا بووو هەموو پێداویستییەکانی بارەگای بە جوانترین شێوه دابین دەکرد.
تا دواجار کاك (حەمید کەریم)ی قارەمان‌و بەمشوور لەکاتی راپەڕاندنی ئەرکی پێشمەرگایەتییدا ئۆتۆمبیلەکەی لە (١٩٩٣/٩/٢٥) لە پێنجوێن وەردەگەڕێ‌و لەگەڵ کاکە (موحەممەد نوری)دا شەهید دەبێت‌و دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شێخ عەبدوڕەحمان) لە کەلار بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: موحەممەد نوری علی عوەید

ناسراو بە (نوریە سوور)

ساڵی (١٩٥٦) لە گوندی (حەوش کوڕ)ی ناحیەی قۆرەتـووی سـەر بە قـەزای خانـەقین لـەناو بنەماڵەیـەکی ئیـسلام پـەروەری سـەر بـە عەشیرەتی هەمەوەندی هاتووەتە دونیـاوە، سـەرەتای ژیـانی منـداڵیی هەر لە گوندەکەی خۆیان بەسەربردووەو هەر لـە قوتابخانـەی حـەوش کوڕی سەرەتایی تا پۆلی پێنجەمی سەرەتایی خوێندوویـەتیو پاشـان لای باوکیشی کە مەلا بووە قورئانی خوێندووە، ساڵی (١٩٨٣) خێزانی پێکەوەناوەو سێ کـوڕی بـە نـاوەکـانی (هونـەرو هاوکـارو هیـوا) دوای خۆی بەجێهێشتوون.

سـاڵی (١٩٨٨) پەیوەنـدی بـە ڕێکخـستنەکانی یەکێتییـەوە دەکـاتو سەرپەرشـتی دەسـتەیەك دەکـات، سـاڵی (١٩٨٩) پەیوەنـدی بـە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو تێکەڵاوی مزگەوتو قۆنـاغێکی نـوێی ژیـانی دەبێـت، بـەهۆی جموجـوڵو چـالاکییەوە لـە (١٩٨٩/١٠/٣٠) لەلایــــەن ئیــــستخباراتی ڕژێمــــی بەعــــسەوە دەسـتگیردەکرێتو ڕەوانــەی مەنزومــەی ئیـستخباراتی کـەرکووك دەکرێتو بۆ ماوەی زیاتر لە (١٠) ڕۆژ دەخرێتە ژووری ئینفیرادییـەوە، دوای تــەنها (٤) ڕۆژ لــە گیرانــیو لــە (١٩٨٩/١١/٣) ئیـستخبارات هەڵدەکوتێتـە سـەر هاوڕێکـانیو (٧) هـاوڕێی بـە ناوەکـانی (ئـەنوەر عومەر ئەمینو سلێمان سەمین میرزاو صاڵح موحەممەد حەمیدو تالـب محمودو یاسـین خـضر سـلێمانو پشتیوان عەبدوڕڕەحمان حەسـەنو تەحسین عەبدولکـەریم) دەستگیردەکرێنو ئـەوانیش دەخرێنـە ژووری ئینفیرادییەوەو بەسەختی تەعزیب دەدرێـن، بـەپێی ووتـەی یـەکێك لـە دەسگیرکراوەکان هۆکاری گیرانەکەیان بۆ ئیخبارکرانیانو درانـی نـاوی سیانییو نهێنییـان بـە ئیستخبارات لـە پێشووتردا لەلایـەن کەسـانی خۆفرۆشـەوە بـە ئیـستخباراتی کـەرکووك بـووە، کاتێـك جـەللادەکانی

بەعس دەیانەوێت بە شەهید موحەممەد تەعزیبی هاوڕێکانی بدەنو کێبلێکی پێدەدەن، شەهید چاونەترسانە کێبلەکە فڕێدەداتو پێی گوتبوون "کەی ئەوە ئسلوبە خەڵك ئاوا رووت دەکەنەوە بۆ تەعزیب" و بە بینینی هاوڕێکانی بەم شێوەیە دەستی کردبوو بە گریان، دوای ئەوە هەر هەشتیان رەوانەی شوعبەی پێنجی بەغداد دەکەنو دوای یەك مانگ رەوانەی رەقەم (١)و ئەمجار بۆ ماوەی چوار مانگو بە (حجز خاص) دەگوازرێنەوە بۆ گرتووخانەی (ئەبوغرێب)و دوای ئەوە رەوانەی (محکمە ثورة) دەکرێن کە ئەوکاتە (عواد البندر) سەرۆکی مەحکەمەی بەناو سەورە دەبێتو لەسەر ماددەی (١٥٦و ١٥٧) دادگایی دەکرێنو دوای چەندان جار دادگاییو ئیعتراف نەکردنیانو دواجار دادگایی کرانیان بە پێی ماددەی (١٨٢) بڕیاری بێتاوانییان دەدرێتو سەرەنجام لە (١٩٩٠/١١/٥)و دوای ساڵێكو شەش رۆژ گیرانو تەعزیبو دادگایی کردن، هەر هەشتیان پێکەوە ئازاد دەکرێنو دەگەڕێنەوە ناو خزمو کەسوکارو هاوڕێکانیان، بەڵام ئەم گیرانو ئازارانەش چۆك بە کاك نوری دانادەنو سەرلەنوێ لەگەڵ رێکخستنەکانی بزووتنەوەدا گەرموگوڕتر لە جاران تێهەڵدەچێتەوە، تا دوای داگیرکردنی (کوەیت) لەلایەن رژێمی بەعسەوەو دەرپەڕێنرانی کە زەمینەی راپەڕینێکی جەماوەری بۆ گەلی کوردستانو عێراق بەگشتی رەخسا، بۆیە لەو کاتەشدا رێکخستنەکانی بزووتنەوە دەکەونە حاڵەتی ئامادەباشی تەواوەوە، لەو بارەوە کاك کەمال حەسەنی هاوڕێی دەڵێ: "رۆژی (١٩٩١/٢/٢٠) لەگەڵ کاك دڵشاد گەرمیانیدا لە کەلارەوە چووینە گوندی (سونێ)ی پشتی قەڵادزێ لەوێ لەگەڵ لێپرسراوانی بزووتنەوە سەبارەت بە چۆنیەتی دەستپێکرنو هەنگاوەکانی راپەڕینو وەرگرتنی تەوجیهاتی دانیشتنمان ئەنجامدا، کاتێك کە گەشتینەوە

کەلار بینیمان پێویستی زۆرمان بە ئۆتۆمبیل هەیە بۆ راپەڕاندنی کاروبارەکانمان، ئا لەو کاتەدا کاك نوری شەهید هەڵوێستێکی مەردانەی نواندو وتی "ئەوە ئۆتۆمبیلی من لە خزمەتتاندایەو چاوەڕوانی هێنانەوەشی ناکەمو بۆ خۆشم بە هەموو شێوەیەك لە خزمەتتاندام" بەم پێیە وەخۆ کەوتینو رۆژی راپەڕینمان لەگەڵ جەماوەری راپەڕیودا لە بەعسییەکان کردە جەهەننەم، کە کاکە نوری رۆڵێکی گرنگی لەگەڵماندا گێڕا".

کاك نوری هەر لەو کاتەوەو لە ساڵی (١٩٩١)ەوە بە شێوەیەکی رەسمی بووە بە پێشمەرگەو لە هێزی (١)ی گەرمیاندا بەهۆی لێهاتووییەوە دەکرێتە فەرماندەی تیپ، شەهید جگە لە راپەڕین لە راوەدونانەوەی جاری دووەمی بەعسییەکانیشدا لە ساڵی (١٩٩٢) بەشداری بەرچاو دەکاتو لەناو برا پێشمەرگەکانیدا زۆر رووخۆشو دڵفراوانو خاوەن حورمەت دەبێتو هەمیشە زمانی لەگەڵ هاوسەنگەرانیدا بە وشەی (جزاك الله) گۆی دەکردو بە ماڵو خێزانەوە لەتەك بنکەو بارەگاکاندا دەژیانو دەربەستی هەژارییو ئازارو ساردیو گەرمی نەبووە لە پێناو بیروباوەڕو رێبازەکەیدا، تا سەرەنجام لە کاتی بەجێهێنانی ئەرکێکدا لە (پێنجوێن) لەگەڵ کاك (حەمید کەریم)دا لە رۆژی (١٩٩٣/٩/٢٥) شەهید دەبێتو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (شێخ عەبدوڕڕەحمان) لە کەلار بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئیحسان عەبدورڕەحمان ئەمین

ساڵی (١٩٦٦) لەناو هۆزی جمورو لە قۆرەتووی خانەقین چاوی بە ژیان و ناسۆرەکانی گەلی کورد هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی لە دەربەندیخان بەسەربردووەو هەر لەوێش چووەتە بەر خوێندن و تەنها تا قۆناغی سەرەتاییشی خوێندووە.

ساڵی (١٩٨٦) چووەتە قۆناغێکی نوێی ژیانەوەو خێزانی پێکەوەناوەو لە پاش خۆیشی کوڕێك و چوار کچی بە دیاری و یادگاری بە ناوەکانی (سوزان و ساراو شەیماو موحەممەدو سومەییە) بەجێهێشتوون.

سەرەتای پابەندبوونی ئیسلامی لە ساڵی (١٩٨٧) وە دەستی پێکردووە، لە پێناو دابینکردنی ژیان و مەعیشەتدا خەریکی کارو کەسابەت بووەو فیتەری کردووە.

شەهید ساڵی (١٩٩١) بۆتە پێشمەرگەو لە هێزی گەرمیانی بزووتنەوەی ئیسلامی ئەرکی پێشمەرگایەتی راپەڕاندووە، لەو ئاستەنگانەی بۆ کاروانی ئیسلامی هاتوونەتەڕێ ئامادەی گیان بەختکردن بووە، یەکێك بووە لە پێشمەرگە دامەزراوەکانی سنووری گەرمیان و سەرەڕای خێزانداریی لە هەردوو بوارەکانی پێشمەرگایەتی و رێکخستندا خزمەتی دەکردو ماندووبوونی پێوە نەدەبینرا. شەهید حەزی لە بەجێهێنانی سیلەی رەحم بووەو تەنانەت نیو کاتژمێر پێش شەهیدبوونی لای برایەك وتبووی: "خۆزگە دایکم ئەبینی"، زۆریش تامەزرۆی شەهیدی بوو، تا سەرەنجام لە ١٩٩٣/١٠/٢٣ دوای نوێژی عەسر لە کەلار لەگەڵ (عوسمان عەبدولقادر)دا گەیشتە ترۆپکی سەروەری و شەهید دەبێت. کاتێك باوکی دەچێتە سەر تەرمەکەی پێی دەڵێ: "رۆڵە پیرۆزت بێ، ئەوەی مەبەستت بوو هاتەدی".

پاشان تەرمی ئەو شەهیدە قارەمانە لە گۆڕستانی (شێخ عەبدوڕڕەحمان) لە کەلار بەخاك سپێردرا.

شەهید: عومەر حسەین عەبدولکەریم عەلی، ناسراو بە (عومەری خونچە)

ساڵی (١٩٦٩) لە ئامێزی بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی نەورۆڵی لە هەڵەبجەی ئیسلام پەروەر چاوی بەژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵیشی لەویٚ بەسەربردووە، پاشان لە قوتابخانەی (حەمدون)ی سەرەتایی نراوەتە بەر خوێندن و تا پۆلی شەشەمی سەرەتایی درێژەی بە خوێندن داوە.

شەهید ماوەیەك لە حوجرەی قوتابخانەی پێگەیاندنی شۆڕەسوارانی میللەتەکەی لەلای مامۆستا (موحەممەدی موفتی و شێخ عەزیزی سازانی) لە مزگەوتی مەلا صاڵحی گەورە لە هەڵەبجە خوێندوویەتی.

ساڵی (١٩٨٨) بە زۆر رەوانەی سەربازی کراوە و تا داگیرکردنی (کوێت) لەلایەن عێراقەوە سەربازی کردووە.

لەگەڵ راپەڕینی ئازاری ١٩٩١ دا پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات و لە ئازادکردنی کوردستان لە ژێر دەستی بەعسی تاغوت لە قۆڵی هەڵەبجە و هەورامان و ناوچەکانی گەرمیانەوە بەشداری کردووە و لە بەرپەرچدانەوەی دژە هێرشەکانی بەعس و هێزەکانی موجاهیدینی خەلقدا رۆڵی بەرچاوی بینیوە.

شەهید زۆر داکۆکی لە بیروباوەڕی جیهادی و شەریعەت کردووە و حەزی بەکاری خێرو چاکە و هاوکاری خەڵك و هاوسەنگەرانی کردووە، لەپێناو دابینکردنی بژێوی ژیانیشدا پیشەی دوکانداریی و کشتوکاڵی کردووە.

سەرەنجام کاك عومەر لە (١٩٩٣/١٠/٢٥) لە هەڵەبجە شەهید دەکریٚ و پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (گوڵان)ی ئەو شارە ئەسپەردەی خاك دەکرێت.

شەهید: شەریف ئەحمەد حوسێن موراد
ناسراو بە (عەبدوڵڵا مەدەنی)

ساڵی (١٩٦٩) لە بنەماڵەیەکی سەر بە هۆزی جاف‌و لە گوندی (پەلەچەفت)ی سەر بە شارۆچکەی (قۆرەتوو) چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی لە کەلار بەسەر دەبات‌و پاشان لە قوتابخانەی (ئەڵوەند)ی سەرەتایی دەچێتە بەر خوێندن‌و ناشتوانێ لە قۆناغی سەرەتایی زیاتر درێژە بە خوێندن بدات.

لە ساڵی (١٩٨٧) ەوە وەکو گەنجێکی مسوڵمان دەرکەوتووەو بەرەبەرە لەگەڵ قورئاندا خەریک بووەو خەتمی قورئانی کردووە.

ساڵی (١٩٩١) لە ریزی بزووتنەوەی ئیسلامییدا دەبێتە پێشمەرگەو لە تیپی شەهید (عەبدوڵلا) دەوام دەکات، پاشان لە هێزی (١)ی گەرمیان‌و ئەمجار لە مەڵبەندی (٧)ی گەرمیان ئەرکی پێشمەرگایەتی ئەنجام دەدات.

شەهید عەبدوڵلا مەدەنی پێشمەرگەیەکی ڕووخۆش‌و رووح سووک بوو بە مانای وشە لە عیبادەتدا قووڵ ببۆوەو لە کۆتاییەکانی پێش شەهیدبوونیدا زۆر لەگەڵ شەونوێژدا ئاوێتە ببوو بە خۆیی‌و قورئانێکی بچووکەوە ئەندازەیەکی زۆر لە حزووری پەروەردگاردا دەوەستا، زۆر حەزی لە شارەزایی‌و شوێنکەوتنی شەرعی خوا بوو، هەر شتێکیش نەیزانیایە پرسیاری لەبارەوە دەکرد، لەگەڵ هاوەڵانیدا زۆر کراوەو بە گفت‌و لفت بوو، هەر جارێك دەگەیشت بە برایانی دوای سەلامکردن لەناخی دڵەوە دەیگوت: "چۆنی، باشی، چاکی، سیحەتت باشە".

لەلایەکی ترەوە شەهید عەبدوڵلا مەدەنی پێشمەرگەیەکی چاپووك‌و گورج‌و گۆڵ بوو، هەمیشە ئامادەبوو لە پێناوی رێبازەکەیدا گیانی ببەخشێت، هەر بۆیە لە هەر رووداوێکی ناهەمواردا کە دەهاتە پێشەوە، لە مردن نەدەسڵەمییەوەو هەیبەت‌و ئازایەتیی لێدەباری.

تا سەرەنجام ئەم پێشمەرگە جوامێرو خۆشەویستە لەپێناو بیروباوەڕو ڕێبازەکەیدا گیانی خۆیی کردە خەلاتو لە ڕۆژی ١٩٩٣/١٢/١٨ و لە بازگەی کفری کە لەگەڵ ژمارەیەك لە هاوسەنگەرانیدا دەبێت، دەستڕێژیان لێدەکرێتو وێڕای بریندار بوونی چەند پێشمەرگەیەك کاکە شەریفو کاکە هیوا شیوەڕەزی شەهید دەبنوماڵئاوایی لە هاوڕێیانو خۆشەویستانیان دەکەن.

شەهید: کامەران خالید مستەفا
ناسراو بە (کەمال)

ساڵی (١٩٦٨) لە شاری هەولێر لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی لە گەڕەکی (تەیراوا)ی ئەو شارە بەسەربردووە، قۆناغەکانی خوێندنی لە قوتابخانەی (زانین)ی سەرەتاییو ناوەندی (شکاك)و دواتر ئامادەیی پیشەسازی کارەبا تەواودەکات، شەهید کەمال لە تەمەنی لاوێتی خۆیدا بە دڵگەرمی وابەستەی مزگەوتو قورئان بوو، هەر ئەو هەستە بەتینە کاکە کەمالی هاندا هەموو قورئانی پیرۆز لە دڵدا جێگە بکاتەوەو قورئان لەبەر بکاتو هەمیشە سەرگەرمی فێرکردنی منداڵانو قوتابییەکانی بوو بە قورئان.

شەهید ساڵی (١٩٨٧) پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو ساڵی (١٩٩١) دەبێتە پێشمەرگە لە مەڵبەندی (٤)ی هەولێری بزووتنەوەی ئیسلامی. شەهید کەمال لەگەڵ کاری پێشمەرگایەتیدا هەمیشە دڵی پاکی منداڵانی بە خوێندنو فێرکردنی قورئان ئاو دەدا، بۆیە ژمارەیەکی زۆر قوتابی لە دەوری کۆدەبوونەوەو لە رێگەی کاکە کەمالەوە بە قورئانی پیرۆز بەهرەمەند دەبوون، تا دواجار بە دڵی پڕ لە نووری قورئانەوە کاکە کەمال لە (١٩٩٣/١٢/٢٠)دا لە بارەگای شەقلاوەی بزووتنەوەی ئیسلامی لەکاتی پارێزگاری کردن لە ڕێبازو بیرو باوەڕەکەی شەهید دەکرێتو دەبێتە ئەستێرەیەکی ترۆپکی سەروەریی و تەرمە پاکەکەشی لە هەولێر بەخاك دەسپێردرێ

شەهید: عەبدوڵڵا فەقێ موسا
ناسراو بە (مەلا عەبدوڵڵای جەلکی)

ساڵی (١٩٧٤) لە گوندی (جەلكی) دەڤـەری پـشدەرە رەقـەی ئیـسلام پەروەر لەدایكبووە.

ساڵی (١٩٨١) لە قوتابخانەی (سەركەپكان) دەنێردرێتە بەر خوێنـدن‌و تا پۆلی پێنجـەمی سـەرەتایی دەخـوێنێ، پاشـان بـە هـۆی نـەبوونی‌و هەژارییەوە دەستبەرداری خوێندن دەبێت‌و دەست دەكات بە شـوانی‌و كەسابەت، جارێكی تر لە رێگەی حـوجرەوە دەگەڕێتـەوە نـاو دونیـای زانست‌و لای مامۆستا مەلا حەمەد ئەمین لە مزگـەوتی (حـاجی عـەزین) قورئان‌و زانستە شەرعییەكان دەخوێنێ.

بە هۆی نزیكیـشی لـە مامۆسـتا مەغدیدەوە ئاشـنایەتی لەگـەڵ كـاری ئیسلامیدا پەیدا دەكات‌و ساڵی (١٩٨٨) پەیوەندی بـە رێكخـستنەكانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەكات‌و چالاكانە ئەركەكانی رادەپەڕێنێ.

كاتێك بوركانی راپەڕین لە ٥ی ئازاری (١٩٩١) بـە رووی بەعـسییەكاندا دەتەقێتەوە، شەهید مەلا عەبدوڵڵای جەلكی بەشداری دەكـات‌و دواتـر لە تیپی (شـەهید عەبـدوڵڵا عـەزام)ی سـەر بـە مەڵبەنـدی (٣) دەبێتـە پێـشمەرگەو بـە تـەواوی خـۆی بـۆ كـاری ئیـسلامی یـەكلا دەكاتـەوە، تەنانەت نەیتوانی خێزانیش پێكەوە بنێ، تا لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢١و لە كاتی بەرگریكردن لە بیروباوەڕەكەی لە ناو بارەگای تیـپ لـە حاجیـاوا شەهید دەبێت‌و دواجار تەرمەكەی لە گۆڕسـتانی كێـوەڕەش لـە رانیـە بەخاك دەسپێردرێ.

شەهید: ڕەسوڵ نەبی ئەحمەد

ساڵی (١٩٧٢) لە گوندی (جەلکان)ی ناوچەی پشدەرەڕەقانی ئیسلامپەروەری سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر چاوی بە ژانو ناسۆری کوردەواریی هەڵهێناوە، ساڵی (١٩٧٤) خێزانەکەیان لەگەڵ هەزاران بنەماڵەی تر ئاوارەی ئێران بووەو دوای نسکۆی شۆڕشیش لە شاری (دیوانیە)ی باشووری عێراق گیرساوەتەوەو دواتر گەڕاوەتەوە سەنگەسەر، قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (میرزا رۆستەم)و ناوەندیو دواناوەندیشی تا پۆلی شەشەمی وێژەیی لە سەنگەسەر تەواوکردووە.

ساڵی (١٩٨٧) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو دوای ئەوەی بەعسی ملهوڕ لە ساڵی (١٩٨٩)دا پشدەری کردە خەزانو ئەو دەڤەرە سەر سەوزەی تەختکردو دانیشتووانەکەی راگواستن، ماڵی کاك رەسوڵ لە کۆمەڵگای زۆرەملێی (جدیدە)ی سەر بە شاری هەولێر گیرسایەوە.

شەهید لە راپەڕینە جەماوەرییەکەی (١٩٩١)دا رۆڵی بەرچاوی بینیوەو دواتر لە تیپی (٩١)ی شەهیدان لە مەڵبەندی (٣)ی رانیە دەبێتە پێشمەرگەو لە پەرەپێدانی گیانی وەرزشیو سەربازی برا پێشمەرگەکانیدا دەورێکی کاریگەری هەبووەو بۆ ئەنجامدانی هەر کارێکی ئیسلامی فیداکارو ئامادەبووە، لە زستانی (٩٣)دا کە دەوامی تیپەکەیان لەسەر چیای (هەیبەت سوڵتان) بوو، بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەستاوە، سەرەنجام ئەو هەڵۆ چاوتیژەی هەیبەت سوڵتان لەو رێیەداو لەوێ لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٢ لەگەڵ (عەبدوڵڵا پیرۆت رەسوڵ) گیانە پاکەکەی بەرەو بارەگای میهرەبانی خودا لە شەقەی باڵ دەداتو دوایی تەرمە پاکەکەشی لە (حاجیاوا) بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئیبراهیم عەبدوڵڵا ئیبراهیم شێخاوەدەلی
ناسراو بە (خاڵ ئیبراهیم)

ساڵی (١٩٦٩) لە گوندی (شێخاودەلان)ی بناری چیای مامەندەی سەر بە قەڵادزێ لە دایك بووە، قۆناغی سەرەتایی لە شێخاودەلانو ژاراوە بەهۆی ڕاگوێزانی گوندەکەیان لەلایەن ڕژێمەوە تەواو دەکاتو لەوەش زیاتر بە هۆی هەژاریو کارو کەسابەتەوە بواری خوێندنی نامێنێ، لە هەشتاکاندا ماوەی ساڵێك لە ریزی ڕێکخستنەکانی سۆسیالیستدا

کاردەکات.

ساڵی (١٩٨٦) بەتەواوی بەرچاوی ڕۆشن دەبێتەوەو پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامییەوە دەکاتو ساڵی (١٩٨٧)یش لە هێزی (حەمزە)دا دەبێتە پێشمەرگەو خۆییو خانەوادەکەیان بەگشتی هیجرەت دەکەنو حاشا لە سایەی شوومی ڕژێمی بەعس دەکەن.

ساڵی (١٩٨٩) خێـزان پێکـەوەدەنێتو بـەردەوام دەبـێ لـە خزمـەتی پێـشمەرگایەتی، خـاڵ ئیـبراهیم لــە ژیـانی پێـشمەرگایەتیداو لـەناو هاوسـەنگەرانیدا پێـشمەرگەیەکی بەشـەرمو ویقـارو خۆشەویـستو دڵسۆزبوو لە خۆشەویستیدا بـە (خـاڵ)یـان نـاودەبرد، لـەکاتی ڕوبـەڕو بونـەوەی تەنگانـەو مەترسیەکانیـشدا بـەورەو ئـازابوو ڕقـی بەسـەر دوژمنـدا دەبارانـد، لـە شـەڕەکانی قـەڵا توکـانو قەندیلـدا دلێرانـە ئەرکەکانی خـۆی ڕاپەڕانـدوون، لـە ڕاپەڕینیـشدا وەك پێشمەرگەیەکی قارەمان ڕۆڵی خۆی لە ڕزگارکردنی شارەکانی کوردستاندا دەگێڕێ.
دواتر لە تیپی (١)ی (برایـەتی) لـە قـەڵادزێ دەوام دەکـاتو لـە کـاتی ئاڵۆزییـەکانی زسـتانی (١٩٩٣)شـدا هـەر لـەوێ دڵسۆزانە ئەرکـەکانی سەرشانی رادەپەڕێنێ، دواجار لە ڕۆژی (١٩٩٣/١٢/٢٢) لەگـەڵ برایـان (عەبدولجبار عەلی ئیبراهیمو عومەر حەمـە شێخە)دا بـە پلـەی بـەرزی شەهیدی دەگاتو تەرمە پاکەکەشی هـەر لـە گونـدی (شێخاودەلان)ی زێدی باوو باپیرانی بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: جەبار عەلی ئیبراهیم حەسەن
ناسراو بە (عەبدولجەبار سۆفیانی)

ساڵی (١٩٦٨) لە گوندی (سۆفیان)ی بەری مەرگەی سەر بە قەزای دوکان لە نێو بنەماڵەیەکی ئیسلامپەروەردا چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، قۆناغی سەرەتایی لە گوندی مەرگەو ناوەندیو دواناوەندیشی لە ناوەندی (ئاسۆس)و دواناوەندیی (قەڵادزێ) تەواوکردووە، ساڵی (١٩٨٥) لە کۆلێژی (کارگێڕیو ئابووری) زانکۆی موصڵ وەرگیراوە، لە ناو خوێندکارانی زانکۆدا پێشەنگی تەقواو سەرڕاستی بووە، بە هۆی رەفزکردنی جەیشی شەعبی رژێمی بەعسەوە لە زانکۆ دەردەکرێتو ماوەی دوو ساڵ لە خوێندن دادەبڕێت، ماوەیەکیش لە موصڵ لەلایەن رژێمەوە دەستگیردەکرێت، دواتر بە هۆی پاشگەزبوونەوەی رژێم لە بڕیارەکەی خۆی کاك عەبدولجەبار دەگەڕێتەوە زانکۆو خوێندن تەواو دەکاتو دەبێتە کادرێکی زاناو رۆشنبیری ئیسلامی لە ناو کۆمەڵگەدا.

ساڵی (١٩٨٧) پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو لە راپەڕینیشدا لە شارۆچکەی حاجیاواو دواتر لە هەولێرو کەرکووك رۆڵی مەردانە دەگێڕێت، پاشان وەك مامۆستاو روناکبیرو نووسەرێك درێژە بە خەباتو تێکۆشانی دەداتو لە ریزی بزووتنەوەی راپەڕینی ئیسلامیدا کاردەکاتو بەوانە وتنەوەو هۆشیار کردنەوەی جەماوەرەوە سەرقاڵ دەبێت.

ساڵی (١٩٩٣)ش کاتێك بزووتنەوە تووشی شەڕێکی نەخوازراو بوو، شەهید مامۆستا عەبدولجەبار پەیوەندی بە بارەگای تیپی (١)ی برایەتی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە لە قەڵادزێ دەکاتو چەکی بەرگری لە ئیسلامو رەسەنایەتی کوردستان دەکاتە شانو وەك پێشمەرگەیەکی بەبیرو باوەڕو رۆشنبیر قۆناغێکی نوێ لە ژیان دەسپێدەکات، تا سەرەنجام هەر لەوێو لەو شەڕە نەخوازراوەداو لە رۆژی (١٩٩٣/١٢/٢٢) لەگەڵ برایان (ئیبراهیم عەبدوڵلا ئیبراهیمو

عومـەر حەمـە شـێخە)دا بـە پلـەی بـەرزی شـەهیدی دەگـاتو تەرمـە پاکەکەشی لە گۆڕستانی حاجیاوا بە خاك سپێردراوە.

مامۆسـتا عەبدولجـەبار سـاڵی (١٩٩٨) خێزانـی پێکـەوەنابوو و دوو کۆڕپەی بە ناوەکانی (ڕێبازو ڕۆشنا) لەدوای خۆی بەجێهێشتوون.

شەهید: عومەر حەمە شێخە رەسوڵ
ناسراو بە (ئارام)

پشدەری مەڵبەندی ئەخلاق و خواناسیی، هەمیشە شوورەی پۆڵاینی دەوری قورئان و ئیسلام بووەو ئەو دریشە تیژە بووە مستی ستەمی ناحەزانی لێگەڕاوەتەوە، ئەوەتا مێژووی کۆن و تازە بخوێنیتەوە چەندجار بروسکەو چەخماخەی دڵی (قەڵادزێ) لە ئامێزی قەندیل و مامەندەوە دڕی بە شەوەزەنگ داوەو بووە بە کڵپەی گڕو پەڕو باڵ و چاوی شەمشەمەکوێرەی هەڵپڕوزاندووە! (بادەڵیان)یش یەکێکە لەو پۆلە گوندە ڕەسەنەی لە دەوری مانگی (قەڵادزێ) بوونەتە خەرمانەو لەگەڵ هەموو ڕاچەنینێکی شاردا ڕاچەنیوون. کاک (عومەر حەمە شێخە) ساڵی (١٩٧٣) لە گوندی (بادەڵیان) چاوی بە ژیان هەڵێناوە، دوای ڕاگواستنی گوندەکەیان بۆ کۆمەڵگەی زۆرەملێی (پێماڵك)ی سەر بە قەڵادزێ نراوەتە بەر خوێندن و تا پۆلی پێنجەمی سەرەتایی لە قوتابخانەی (زرنگ) خوێندوویەتی. کاتێك لە (١٩٨٩/٦/٢٥)دا گوڵی گەشی پشدەر سەرانسەر لە دۆزەخی سۆشیالیزمی عەفلەقیدا هەڵپڕوکاو هەموو شارو گوندەکانی ڕاگوێزان و کرایە ئەرزی (محرمە)! ماڵی کاك عومەر لە ئۆردوگای زۆرەملێی (بازیان) گیرسایەوە. لە ڕاپەڕینەکەی ساڵی (١٩٩١)یشدا لەگەڵ یەکەمین ساتەکانیدا لەگەڵ شانە چەکدارەکانی بزووتنەوەدا چەکی جیهادی لەشان کردووەو لە گرتنی ئیستخباراتی (تەینال)دا ڕۆڵی بەرچاوی بینیوە. دوای ئاوەدان بوونەوەی پشدەر، کاك عومەر وەك پێشمەرگەیەکی چالاك و دیار لە تیپی (١)ی برایەتی لە قەڵادزێ درێژەی بە کارو ئەرکەکانی سەرشانی خۆی دا. دواجار، ئەو شێرە پێشمەرگەیە لە ڕۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٢ لە کاتی بەرگریکردن لە ئیسلام، لەگەڵ کاك عەبدولجەبار سۆفیانی و خاڵ ئیبراهیم شێخ ئاودەلانی لە قەڵادزێ بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشت و تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی پێماڵك بە خاك سپێردراوە.

شەهید: ئەحمەد کەریم موحەممەد
ناسراو بە (مامۆستا عەبدوڵڵا)

ساڵی (١٩٧١) لە گوندی (صاڵحائاغا)ی سەر بە کەلار چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵییشی هەر لەوێ بەسەربردووە.

شەهید ئەحمەد وەك هەر مرۆڤێکی کۆمەڵگای کوردەواری ژیانی بە چەند قۆناغێکی جیاجیادا تێپەڕاندووە، لە سەردەمی پێش ڕاپەڕیندا کە هێشتا بە تیشکی خۆری هیدایەتی خوایی، دڵو دەروونی تەواو ڕۆشن نەبۆوە، ماوەیەك دەبێتە چەکداری میری، هەروەها بە کاروکەسابەتیشەوە خۆی خەریك دەکات، ماوەی (٦) مانگیش لە ریزی یەکێتییدا ئیش دەکات.

ساڵی (١٩٩١) لە رێگای شەهید موحەممەد حەسەن عەلی کاکەخانەوە پەیوەندی بە کاك (کەمال حەسەن)ەوە دەکات، بۆ ئەوەی ببێتە پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامیو بەهۆی ئەو گەڕانەوە ریشەییو هەمەلایەنەی لە کاك (ئەحمەد کەریم)دا وەدی هاتبوو بە خۆشحاڵییەوە وەك پێشمەرگەیەکی ئیسلام قبوڵ دەکرێت، دواتر کاریگەری زۆریش بۆ پەیوەندی کردنو گەڕانەوە بۆ راستە شەقامی ئیسلام بەسەر هاوڕێکانییەوە دادەنێو دڵسۆزانەش ئەرکەکانی جێبەجێدەکات.

کاتێکیش مەکتەبی عەسکەری بڕیاری کردنەوەی خولێکی مەشقو راهێنانو وانەی شەرعی دەدات لە فێرگەی سەربازی، کاك ئەحمەد کەریم لەلایەن هێزەکەیەوە دەستنیشان دەکرێت بۆ خولەکەو ئەویش بەوپەڕی حەماسەتو زیرەکییەوە بەشداری خولەکە دەکاتو تەواوی دەکاتو دەگەڕێتەوە ناو برا پێشمەرگەکانیو ئەمجا شەهید وەکو مامۆستا مەشق بە هاوڕێکانی دەکاتو بەم هۆیەوە وەکو مامۆستا عەبدوڵڵا دەناسرێت.

هـەروەها لـە هـەموو حاڵەتـە نائاساییەکانیـشدا وەك پێـشمەرگەیەکی گیـان لەسەردەسـت ئامـادەی پارێزگـاریکردن بـوو لـە رێبازەکـەی، تەنانـەت بـە هـۆی چاونەترسـی لـە یـەکێك لـە رووبەڕووبوونەوەکانـدا ئەوەندە دەچێتە پێشەوە خـەریك دەبێـت لولـەی چەکەکەی بەچاوی بەرامبەرەکەیدا بکاتو لـە پـڕ پڕدەدەنـە چـەکەکەیو لێـی دەڕفێـنن و ئەویش یەکسەر پـڕ دەداتـە چـەکی بەرامبەرەکـەیو لێـی دەڕفێنێـت و دەگەڕێتەوە بۆ لای هاوسـەنگەرانیو هـەر لـەو رووبەڕووبوونەوەیەشـدا کە لە مانگی ١٩٩٢/٧ دا بوو بریندار دەکرێت.

هـەروەها لـە تێکهەڵـچوونەکانی ١٩٩٣/١٠/٢٢ و مـانگی ١٩٩٣/١٢ شـدا دڵسۆزانە ئەرکـەکانی رادەپـەڕێنێ، سـەرەنجام مامۆسـتا عەبـدوڵڵا لـە پێنـاوی رێبـازو پەیامەکەیـدا لـە سـەعات (٩)ی سـەرلەبەیانی ١٩٩٣/١٢/٢٣ لەگەڵ کاك (ئەرسەلان)دا گەیشتە کاروانی شەهیدان.

باوکیشی کـە بەشـداری بەرگرییـەکان بـوو دەڵـێ: "مـاوەی هەفتەیـەك تەرمەکەیمان لابوو، بەڵام هیچ نـەگۆڕابوو" ، وە گـەلێکیش دڵخۆشـبوو بە شەهید بوونی کوڕەکەیو تەنانەت خۆشی زۆر ئـاواتی بـۆ شـەهیدی دەخواست، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شـێخ عەبدوڕڕەحمان) لـە کەلار بەخاك سپێردرا.

شەهید: سائیب حەمە یوسف حەمە کەریم

ساڵی (١٩٧١) لە گوندی (دەرەمەڕ)ی دەڤەری هەورامانی سەر بە شارۆچکەی خورماڵی ئیسلامپەروەر چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، ژیانی منداڵییشی لە گوندەکەیانو خورماڵ بەسەر بردووە.

ساڵی (١٩٨٨) لەگەڵ سەدان بنەماڵەی ناوچەی شارەزووردا بنەماڵەکەیان ئاوارەی کوردستانی ئێران دەبێتو لە ئۆردوگای (دزلی) نیشتەجێ دەبن، هەر لەو ساڵەداو لەوێ کاکە سائیب دەبێتە پێشمەرگەی هێزی (سەلاحەددین)ی بزووتنەوەی ئیسلامیو بەمەبەستی پەیداکردنی بژێوی ژیانیش گەلێك جار سەرقاڵی کارو کاسپیو بازرگانی بووە.

شەهید لە ڕاپەڕینی ئازاری (١٩٩١)دا بەشداری دەکاتو ڕۆڵی خۆی دەبینێت، لە هێزەکەیدا تاپلەی بەرپرسی کەرتی پێدەسپێردرێت، لە ژیانی پێشمەرگایەتییدا دڵسۆزانە ئەرکەکانی خۆی ڕادەپەڕێنێ تا سەرەنجام لە (١٩٩٣/١٢/٢٥) لە خورماڵ بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو هەر لەوێش بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: زیاد بەکر حەسەن

ساڵی (١٩٧٤) لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی (شوان) لە گەڕەکی ئیسکانی شاری هەولێر چاوی بە ژیانو ناسۆرەکانی میللەتەکەی هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی هەر لەوێ بەسەربردووەو پاشان لە قوتابخانەی (یەکگرتن) لە ئیسکانو (هەندرێن) لە گەڕەکی نەورۆز قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووە، قۆناغی ناوەندیشی لە قوتابخانەی (عێراق)ی گەڕەکی نەورۆز بڕیووەو دواتر چۆتە ئامادەیی پیشەسازیو بەشی کارەبای هەر لە هەولێر بەکۆتایی گەیاندووە، هەروەها لە بواری ئەلیکترۆنیشدا شارەزایی هەبووە، لە زانستە شەرعییەکانیشدا بەهۆی خوێندنو خوێندنەوەوە بەتایبەتی لە قورئانو فەرموودەدا هەوڵی پەیداکردنی شارەزایی داوە، لە راپەڕینی ئازاری (١٩٩١)دا بەشداری چالاکانەی کردووەو لە ساڵی (١٩٩٢)شدا لە مەڵبەندی (٤)ی هەولێری بزووتنەوەی ئیسلامی بووە بە پێشمەرگەو دڵسۆزانە ئەرکەکانی پێشمەرگایەتیی راپەڕاندوون، کاکە زیاد زۆر تینوو تامەزرۆی شەهیدی بووەو زۆرجار گوتوویەتی "ئەگەر شەهیدبووم با کەس بۆم نەگری".

سەرەنجام لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٥و لە دامێنی چیای (ماکۆك)، گیانی شیرینی دەکاتە پەرژینی رێبازو بیروباوەڕەکەیو لەو پێناوەدا شەهید دەبێت، دواتر تەرمەکەی دەهێنرێتەوە شاری هەولێرو لە گۆڕستانی (گردە رەشە) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: بورهان ئەحمەد عەبدولعەزیز رەحیم
ناسراو بە (بورهان ئەحمەد)

ساڵی (١٩٦٩) لە ناحیەی (قۆرەتوو)ی سەر بە قەزای خانەقین هاتووەتە دونیاوە، سەردەمی لە دایکبوونی شەهید بورهان، گەرمەی دەبەرێك راچوونی شۆڕشی کوردو رژێمی بەعسی داگیرکەر بوو، ئەو رژێمەی هەمیشە ئاگرو ئاسنی بەسەر خەڵکی کوردستانو شارو گوندەکاندا دادەباراندو داخی دڵی رەشی خۆی پێدەرشتن، ئەوەتا کاکە بورهان کە هێشتا تەنها لە تەمەنی پێنجساڵیدایە کەچی خۆیو خێزانەکەی لە گوندی (عەلی خانە)ی سەر روباری سیروان بەر بۆردومانی رژێمی بەعس دەکەوێتو لە ئاکامدا خۆی بە سەختی زامدار دەبێتو دایکیو برایەکیو پورێکیشی شەهید دەبن، ئەمەش سەرەتای ژیانێکی سەختو خوێناوی دەبێت بۆ کاکە بورهانو بەم ئازارانەوە دەچێتە بەر خوێندنو لە قوتابخانەکانی سەرەتایی (ئەڵوەند)ی ئێستاو ناوەندی (سیروان) قۆناغی سەرەتاییو ناوەندی تەواودەکاتو پاشان بەناچاری خەریکی کاروکاسبی دەبێتو ماوەی ساڵێکیش سەربازی دەکاتو دواتر پەیوەندی بە ریزەکانی یەکێتییەوە دەکاتو ماوەی دوو ساڵ لەو حزبەدا دەبێتە پێشمەرگەو بۆ دووەمین جار بریندار دەبێت.

لەگەڵ راپەڕینی جەماوەری کوردستاندا پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لە هێزی (١)ی گەرمیاندا دەبێتە پێشمەرگەو چالاکانە ئەرکەکانی پێشمەرگایەتی رادەپەڕێنێو هەمیشە ئامادەو گیان لەسەردەست دەبێت، هەر بۆیە لە مانگی تەمموزی (١٩٩٢)دا لە پێناو بەرگریکردن لە بیروباوەڕەکەی بریندار دەبێتو دوای برینداربوونی دەچنەسەریو دەستڕێژێکی بە ناودەمو ددانیدا دەکەنو بە حیساب بە کوژراوی بەجێ دەهێڵن، بەڵام دەبێتە شەهیدی زیندوو سەرلەنوێ چارەسەری بۆ دەکرێتو لە دوا مەوعیدی عەمەلیاتیدا کە

بڕیاردەبێ بچێ بۆ (تاران)[٤] بە هۆی ڕووداوەکانی کۆتایی سالی (١٩٩٣)وە بەدەم مەوعیدەکەوە ناچێتو بەوحاڵەوە دێتەوە ناو هاوسەنگەرانیو سەرەنجام لە ١٩٩٣/١٢/٢٥ لە کەلار بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات، ئەم هەڵۆ بەرزەفڕو باڵ خوێناوییە بەسەر ترۆپکی سەروەرییەوە دەنیشێتەوەو پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی کەلاری کۆن بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید بورهان ئەحمەد هەمیشە هاوسەنگەرانو ڕێبوارانی ڕێبازەکەی هاندەدا کە ئەم ڕێگایە بەرنەدەن تا لە ژیاندا ماونو لە پێناویشیدا تێبکۆشن.

شەهید: یوسف مەحمود رەمەزان

سالّی (١٩٦٤) لە گوندی (گولّپ)ی دەڤەری هەورامانی سەر بە شارۆچکەی خورمالّ هاتووەتە دونیاوە، ژیانی مندالّیی لە گوندەکەیان بەسەر بردووەو قۆناغی سەرەتاییو ناوەندی هەر لە گولّپ خوێندووە.

لە سالّی (١٩٧٥)ەوە ئیلتیزامی ئیسلامی پەیدابووەو فرچکی بە ئیسلامەتیو رەسەنایەتییەوە گرتووە.

سالّی (١٩٨٧) لە هێزی (سەلاحەددین)ی بزووتنەوەی ئیسلامی بووە بە پێشمەرگەو لە چەندان جەولەو شەڕی پارتیزانی سنوورەکەدا بەشداری کردووە.

سالّی (١٩٩٢) خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆی تەنها کچێکی بە ناوی (سومەییە) بەجێهێشتووە.

شەهید حەزی لە ئاشنایەتیو تێکەلاّوی خەلّك کردووەو، بەمەبەستی پەیداکردنی بژێوی ژیانیش زۆرجار دەستی داوەتە کرێکاری.

شەهید لە ژیانی پێشمەرگایەتیدا بووەتە ئامر کەرتو دلّسۆزانە ئەرکەکانی راپەڕاندوون، سەرەنجام لە (١٩٩٣/١٢/٢٥) لەکاتی بەرگریکردن لە ئیسلامو رەسەنایەتی کوردستان لە خورمالّ بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو دەچێتە ریزی کاروانی نەمرانەوەو هەر لە خورمالّیش تەرمەکەی بەخاك سپێردراوە.

هونەرمەندی شەهید
موحەممەد حەسەن سەعید
ناسراو بە (موحەممەد خەلەکانی)

سەرە بەهاری (١٩٩٢) بوو، پشدەر لە گەشیی‌و رازاوەییدا پێشبڕکێی لەگەڵ ئەستێران دەکردو بە جوانترین شێوە بەهرەی وردەکاریی پەروەردگاری رادەنواند. لە ئاهەنگێکدا کە لەناو ئەو مێرگو زەمەندانەدا بزووتنەوەی ئیسلامی بە بۆنەی جێژنەوەسازی کردبوو، لەناکاو ئاوازی بەجۆش‌و خرۆشی دەنگێکی مەلەکورتی بەسۆز بەسەر گوڵ‌و کڵووک‌و سەوزەگیادا خەرمانەی داو بوو بە پەلکە زێڕینەی بەهار، ئەوە چریکەی گەنجێکی نوورانی بوو، کە بە تفەنگێک‌و هەشت مەخزەنەوە وەك مانگی چواردە لە بەرانبەر جەماوەر دیاریداو هونەری لێدەباری‌و صەفای دەخستە ناو وشە پیرۆزەکانی (شیعاری بەرزی بەڕێز لااله الا الله)و (هەموو هەستن بەجاریٚ، دەست بەرزکەن بۆ خودا).

کاتێك لە ئاسۆی بزە ئیمانییەکەیەوە ئەو وشە ناسك‌و ئاوازە بەپێزە بەسەر خەڵکدا دەباری، بەهار رەونەقێکی دیکەی پەیدادەکردو دڵان هێندەی دیکە دەکەوتنە خورپەو لە دەریای نووردا شەلاڵ دەبوون‌و ئەو ناوە یەکپارچە دەبوو بە ئەوین باران. ئەو لاوە نوورانیە کاك موحەممەد خەلەکانی بوو، کە وەك مێلاقە سوورەی بناری کۆسرەت بەسەر سینگی بەهارەوە دەدرەوشایەوە.

ئاخر تاشەبەردەکانی کۆسرەت جارەهای جار گڕی ئیمانیان لێهەستاوەو رووناکی داوەتە لووتکەو رەوەزە دوورەکان‌و چەندان کاك (جەمال)ی لە ئامێزی خۆیدا رەنێو هێناوە کە مەشخەڵی تاقگەی خوێنە گەشەکەیان پەرپوەتە سەر روخساری کێلیٚ‌و سالارەو دارەشمانەو (کانیە زێن)و (گردی حوسنی)و (قولە)و (کوێرەکانی)شیان کردوونەتە چراخان.

ساڵی (١٩٦٩) لە گەرمەی ژانو راچەنینی میللەتەکەماندا منداڵێکی چکۆلە خۆی هاویشتە نێو باوەشی (کۆسرەت) کە لە دواییدا بوو بە هەوێنی گەورەتر بوونی ئەو کێوە سەربەرزەو وەکو تاجێکی سوور لەسەر سەری داناو ئێستا هەر لە دوورەوە پێی دەناسرێتەوە.

کاك موحەممەد خەلەکانی لە قوتابخانەی سەرەتایی خەلەکان چووەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتاییو ناوەندی لە خەلەکان تەواوکردووەو بۆ ماوەیەك چووەتە قوتابخانەی ئامادەیی دوکانو پاشان گەڕاوەتەوە خەلەکانو لە ساڵی (١٩٨٧) شەشەمی زانستی تەواوکردووە، لە ١٩٨٨/١٠/٧ دەچێتە پەیمانگای تەکنەلۆجی و لە ١٩٩٠/١٠/١٧ بەسەرکەوتوویی کۆتایی پێهێناوە.

شەهید موحەممەد خەلەکانی زۆر تامەزرۆی خوێندنەوەو فێربوونو خۆرۆشنبیرکردن بووەو پەروانە ئاسا بەدەوری چرای زانستدا خولاوەتەوە.

لە کۆتایی هەشتاکاندا وەك لاوێکی رەسەنو هەقخواز جێی شیاوی خۆی دۆزیوەتەوەو لەسەر رێبازی راستەقینەی خەباتی کوردەواریی

قەراری گرتووەو پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنـەوەوە کـردوو، سـاڵی (١٩٩١) کـە شـەپۆلی پـیرۆزی ڕاپـەڕین دامودەزگـا سەرکوتکەرەکانی ڕژێمی سۆشـیالیزمی عەفلـەقی رامـاڵی‌و جـەماوەری ڕاپـەڕیوو و پێـشمەرگە قارەمانـەکانی بزووتنـەوەو لایەنـە شۆڕشگێڕەکانی دی تێکەڵاوبوون‌و پێك شادبوونەوە، کاك موحەممەدی دڵ پڕ لە باوەڕو ئومێد لەگەڵ سەدان لاوی خوێنگـەرمی دیکـە، کـە لـە مێژبوو چاوەڕوانی ڕۆژێکی وابـوون، بوونـە هـاوڕێی هەمیـشەیی چەك‌و پێشمەرگە.

موحەممەد خەلەکانی خاوەنی دەنگێکی دڵگیرو بەسۆز بـوو، ئێـستاش سروودە بەجۆشـەکانی (ئـەی گـەلی کـورد تێبگـە)و (پێـشەنگم صـلاح الدین)ەو (الله اکبر گوللەی ئاگرین)و (چاوەکانتان پڕبێ لـە زیـخ، ئـەی بەعـسییە خـوێن تاڵـەکان)، کـە لـە سـاڵانی (٩٢–٩٣) بـە کۆرسـی پێـشمەرگەوە بـۆ تەلـەفزیۆنی بزووتنـەوەی ئیـسلامی تۆمـارکردن، لـە گوێماندا دەزرنگێنەوە، شەهید بەو دەنگـە زوڵاڵ‌و رووحـە سـووکەوەو بەو قەدو قەڵافەتە بەرزەوەو بەو سیما نورانیەوە بە تونێلەکانی ژیانـدا گـوزەری دەکـردو نەیـدەزانی هونـەرو بـەهرەی جـوان دەکەوێتـە نـاو گـەرووی خەزانـەوەو زریـان پـەلکی وەنەوشـەو نێرگـزو مێلاقـە هەڵدەپرۆکێنێ.

دواجـار شـەوی ٢٥–١٩٩٣/١٢/٢٦ مـەدالیای سـووری شـانازی لـە چـوارقورنەوە بـە ملـی کۆسـرەتی سـەربەرزەوە کـردو بەسـەر شـانی خەلەکاندا هاتە خواریٚ‌و ئاوازەکـانی ئـاوێزانی پـشووی شـەماڵ بـوون‌و بەسەر دوندی نەمرییەوە دەشنانەوە، تەرمەپاکەکەشی لـە گۆڕسـتانی گوندی (شێخاجی) نزیك (خەلەکان) بەخاك سپێردراوە.

هونەرمەندی شەهید
تەها بابكر ئەحمەد

گوێم لە ئاوازێکی گەرمە
ئەریٚ ئەوە
چرقەی هەناوی بیتوێنە
یان نەعرەتەی
بڵندگۆی رۆژی راپەڕینە؟!
گرمەی رەهێڵەی ماکۆکە
یان چریکەی
ئازاری دوای گەرمە برینە؟!
لرفـو هوڕی
رەشەبای خەزەڵ وەرێنە؟!
یان ئەوانە هیچیان نییەو
هاژەی تاڤگەی سووری خوێنە؟!
ئەو ئاوازە
خوێنی دەماری هەستاوی سرووديٚکە
هەتا ئێستا نەگوتراوە
خورپەو هەستێکی کێوییەو
هەتا ئێستا
بە کەس دەستەمۆ نەکراوە
قوڵپەو هەنسکی گریانەو
لە نێو گەرووی
(کلکەی کوڵین)دا تاساوە!

شەهید تەها هەرچەندە بە پێی ناسنامەکەی ساڵی (١٩٧٠) هاتووەتە دونیاوە، بەڵام بە پێی مێژووی دروست ساڵی (١٩٦٩) لە شاری رانیە لەدایکبووە، قۆناغەکانی خوێندنی سەرەتایی و ناوەندی و دواناوەندی هەر لە رانیەو لە قوتابخانەی (بیتوێن)ی سەرەتاییو دواناوەندی (رانیەی کوڕان) تەواوکردووەو دوای تەواوکردنی شەشەمی زانستی لە (مرکز تدریب میهنی) موصڵ وەرگیراوە، هەر لە ساڵی (١٩٨٧)یشەوە چالاکانە لە ریزی رێکخستنەکانی بزووتنەوەدا دەستبەکاربووەو دەبێتە پردی نێوان شاخو شارو جار جارە نامەو رێنومایی لە هێزی (حەمزە)وە دەگەیەنێتەوە بەشێك لە رێکخستنەکان، لە ١٩٩١/٣/٥دا لە شاری رانیەوە لە ریزی شانە چەکدارەکانی رێکخستنەکانی بزووتنەوەدا تا رزگارکردنی کەرکووك، رۆڵی مەردانە دەبینێتو لەوێشەوە بەتەواوی خۆی بۆ کاری ئیسلامیو خزمەتی میللەتەکەی یەکلایی دەکاتەوەو بوارەکانی رێکخستنو پێشمەرگایەتیو راگەیاندنو هونەر پێکەوەگرێ دەداتو دەبێتە کادرێکی چالاکی راگەیاندنی مەڵبەندی (٣)ی بزووتنەوەو وەك ئەکتەرێکی بەتوانا لە بواری شانۆو نواندنو سروودبێژێکی دەنگخۆش لە تیپی سروودی (باوەڕ)و پێشکەشکارێکی سەرکەوتووی بەرنامەی (لێرەو لەوێ)ی تەلەفزیۆنی بزووتنەوەی ئیسلامیو پێشمەرگەیەکی گوێڕایەڵو کراوەو خۆش خولقوخوی مەڵبەند دەردەکەوێت.

شەهید کۆمەڵێك بەرهەمی هونەری جوان لە بواری نواندنو سروودا بە دەنگە زوڵاڵەکەی لەدوای خۆی بۆ سەر خەرمانی هونەری رەسەنی ئیسلامی جێدێڵێ.

دواجار شەوی ٢٥-١٩٩٣/١٢/٢٦ لە کاتی پارێزگاریکردن لە تەقویەی تەلەفزیۆنو رابوونی ئیسلامی کوردستان لە (کلکەی کۆڵێن)ی نێوان

رانیەو چوارقورنە شەهید دەبێتو دواتر تەرمەكەی لە گۆڕستانی (گردی سەغرە)ی گوندی بۆسكێنو ئامێزی بیتوێندا بە خاك دەسپێردرێت.

شایەنی باسە هەرلەو ڕێبازەداو لە ٢٧ـ١٢ـ١٩٩٣ برایەكیشی بەناوی (ئەحمەد بابەكر) لە چیای ماكۆك بەدیلی ڕەمی دەكرێتو بەپلەی بەرزی شەهیدی دەگات.

شەهید: ناسیح ئەحمەد موحەممەد

ساڵی (١٩٧٥) لە بنەماڵەیەکی سەر بە پیرخدریو لە ئامێزی خانەوادەی (حاجی ئەحمەد گەورە دێیی)داو لە شاری چەمچەماڵ لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی هەر لەوێ بەسەربردووەو لە قوتابخانەی (ڕۆژ)ی سەرەتایی چووەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی لەوێ تەواوکردووەو قۆناغی ناوەندیشی لە ناوەندی (ڕوناکی) کوڕان تەواوکردووەو پاشان چۆتە ئامادەیی (چەمچەماڵ)و ئەو قۆناغەشی بەسەربەرزی بڕیوەو دواتر لەزانکۆی (سلێمانی) درێژەی بەخوێندن داوە. شەهید ماوەیەك بەمەبەستی فێربوونی زانستەشەرعییەکان لەلای مامۆستا (مەلا موحەممەد) لە مزگەوتی (مەلا عەزین) لە چەمچەماڵ خوێندوویەتیو شارەزایی لە فیقهدا پەیداکردووەو نزیکەی (١٢) جوزو قورئانی لەبەرکردووە.

شەهید ناصیح گیانی وەرزشیی تێدا بەهێزبووەو لەگەڵ ئەوەشدا زۆر حەزی لە خوێندنەوەش کردووە. ساڵی (١٩٩١) پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لە بنکەی (شەرەفخان)و لەتیپی (٣٣)ی گەرمیانی بزووتنەوە دەبێتە پێشمەرگەو زۆر بە گورجوگۆڵیو دڵسۆزییەوە ئەرکەکانی ڕادەپەڕێنیو هەمیشەش ئامادەیماڵبەخشین دەبێت لەپێناو ڕێبازەکەیدا، هەر بۆیە لە هەموو ئەو مەترسیو پەلامارانەی دێنە پێشێ بەئەرکی خۆی هەڵدەستێتو سنگی دەکاتە قەڵغانو دەبێتە پەرژین بۆ پارێزگاریکردن لە بیروباوەڕەکەی، تا سەرەنجام کاکە ناصیحی دڵ پڕ لە باوەڕو حەماسەت بەئاواتی خۆی دەگاتو لە ١٩٩٣/١٢/٢٦ لە کەلار بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو بۆ دواجار ماڵئاوایی لە ژیانی دونیا دەکاتو بەرەو بارەگای میهری خودایی دەگەڕێتەوە، دواتر تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی (شێخ سەعید) لە چەمچەماڵ ئەسپەردەی خاك دەکرێت.

شەهیدی سەرکردە
مەغدید حسێن ئەحمەد
ناسراو بە (مامۆستا مەغدید)

گوندە لاچەپو دوورە دەستەکانی کوردستان، بەردەوام مەکۆی ئیسلامەتیی‌و ڕەوشت‌و ڕەسەنایەتی بوون، هەوێنی بەرەنگاریی‌و شۆڕش‌و خەبات، لەو دەشت‌و ڕەوەزو دوندانەوە، وەکو ئاگری شوانان تروسکەیان هاتووەو کوردەوارییان نورباران کردووە.

مزگەوت‌و حوجرەکانیان بوونەتە لانەی شێرە پیاوانی خواناسی بەمشوور، کە هەریەکەیان میللەتێك بووە بۆ خۆی‌و تەمی نەزانی‌و جاهیلیەتیان ڕەواندۆتەوەو بیری جەماوەریان ڕوونکردۆتەوە.

چەندەها (شارەزووریی‌و بێتووشیی‌و ئیبنوسیرین‌و ئیبن خەلەکان) لە خەرمانەی ئەو گوندانەوە تریفەیان هاویشتووەو، چاوو دڵی سەرپاکی کوردەوارییان ڕۆشنکردۆتەوە.

گوندی (ڕێزێنە)ی دۆڵی (سەرکەپکان)ی پشتی ڕانیەی دەروازەی ڕاپەڕین ساڵی (١٩٥٣) بووە زێدی منداڵە کوردێکی خنجیلانە، کە لە پاشاندا بووە لاوێکی خواناسی شۆڕشگێڕو، زانایەکی بە مشوورو لە پاش چل ساڵ لە فێربوون‌و فێرکردن لەسەر ترۆپکی جیهاد تاجی شەهیدیی لەسەرناو لەسەر قەلاَفەتی کەلەگەتی (ماکۆك)ەوە گەیشتە سەر لووتکەی مێژوو.

مامۆستای شەهید، لە تەمەنی (٦-٧) ساڵیدا لە شەستەکاندا، هەر لە گوندەکەی خۆیان لای (مەلا کەریم)ی خۆشناو، خرایە بەر خوێندن، کە ماڵیشیان دەچووە کوێستان لای (فەقێ مریەمی ڕەوەندۆك) دەیخوێندو نەیدەهێشت کاتی بێ فێربوونی زانست‌و زانیاریی بەزایە بچێت. هەر لەسەرەتاوە زیرەکی‌و ڕەوشت بەرزییەکی ئاشکرای پێوە دیاربووە، کە لەسەرجەم دۆست‌و هاوتەمەن‌و، تەنانەت لە منداڵەکانی دیکەی بنەماڵەکەشی جیاکردووەتەوە، لەوبارەوە (پوور هەمین)ی دایکی دەڵێ "ئەو لە هەموو منداڵەکانی دیکە جودابوو، تەنانەت کاتێك

له سكيشمدا بوو، هەستم بە ئارامييەكی رووحيی دەكرد، هەرچەندە ئەلحەمدوليلا دەوڵەمەند بووين، بەڵام زۆرجار بۆ تاقيكردنەوە نانی وشكم لەپێش دادەنا، دەنگی نەدەكردو، سوپاسی خوای لەسەر دەكرد".

هەروەها ماوەيەكيش لای (مەلای سپيی جەلك) دەخوێنیٚو، دواتر بۆ خوێندن روودەكاتە گوندی (وەرتیٚ)و، لەپێناوی وەرگرتنو فێربوونی زانستدا زۆر تاڵو سوێريی چێشتووە، بەتايبەتی كاتێك هەر بەو مەبەستە دەچێتە گوندی (پشتاشان)ی ئامێزی قەنديلو، بەهۆی بەفرو سەرماوە دەكەوێتە بەر هەڕەشەی مەرگو، بەسەدحاڵ قوتاری دەبێت!

وەك زۆربەی فەقێيانی ئەو سەردەمە، لەپێناوی خوێندندا كاڵەی غەريبی لە گەلێك جیٚ كردووەتەوەو خۆی گەياندووەتە بەشە كوردستانی سەر بە ئێرانو، لەم ديويش لە شارەكانی (قەڵادزەو هەولێرو رانيەو كۆيەو چوارقورنەو حاجی هۆمەران)و گوندەكانی (ئەستريلانو مەران) خوێندوويەتیو (مەلا موسای شارۆشيیو مەلا عەبدوڵڵای گوڵانیو مەلا خدری مەلەكانیو مەلا تەيبو مەلا سەيد كاكە) دەرسيان پێگوتووە.

لە حەفتاكاندا ئيجازەی مەلايەتی وەرگرتووەو، لە مزگەوتی (ناجيەخان) لە رانيە بووەتە مەلا... لەوكاتەدا مامۆستا بۆ خۆی لە ژوورێكی مزگەوتی گەورەدا ژيانێكی زاهيدانەی دەبردەسەرو، ژوورە فراوانەكەی كە كتێبخانە دەوڵەمەندو پڕ لە كتێبەكەی لێدانابوو، بوو بوو بە مەڵبەندێكی لاوانی خواناسی دەڤەرەكەو، خوێندكارانی دواناوەندیيو زانكۆ، وەكو پوورە هەنگ لێی خڕ دەبوونەوەو، شيلەی زانستو ئيسلامخوازييان لێدەمژی.

لەوکاتەدا جموجوڵێکی ئیسلامیی بەگوڕ ئەو دەوروبەرەی داگرتبوو، و مامۆستای شەهید ڕۆڵێکی گرنگی هەبوو لە پێکەوە بەستن و فراوانکردنی بازنە گەشەکانی ڕابوونی ئیسلامیی ئەوکاتەو، ناساندنی ڕێچکەو بەرنامە دەستکردەکان کە بوو بوونە مۆدێل.

لە ١٩٨١/١/٥دا خێزانی پێکەوە ناوە، لەو حەدوسەرەدا ڕێکخستنی برایانی مسوڵمان گەیشتووەتە ناوچەکەو، مامۆستاش پەیوەندی پێوە دەکاتو، چالاکانە لەو مەیدانەدا هەڵدەسووڕێتو، شەووڕۆژ خەریکی قوڵتر کردنی ریشەی ڕابوونو، وریاکردنەوەی لاوانی ناوچەکە دەبێت، هەر لەو سۆنگەیەشەوە لەلایەن بەعسییەکانەوە، کە بۆ بیرە عەلمانییە شۆڤێنییەکەیان بە مەترسییان دەزانی، دووجار دەستگیر کراوە، ساڵی (١٩٨٧)یش کاتێک بەهۆی ستەمو زۆری سۆشیالیزمی عەفلەقییەوە، بزووتنەوەی ئیسلامیی چووە قۆناغێکی تازەوەو، سەدان لاوو مامۆستای شۆڕشگێڕ پێوەندییان پێوەکرد، مامۆستاش ئەو جووڵانەوەی بە بەرجەستەی خەونو ئاواتی خۆی زانیو، ساڵی (١٩٨٨) لەگەڵ پۆلێك لە کوڕانی ئیسلامیی، کە لەسەر دەستی خۆی پەروەردەکرابوون، بەیەکەم هەنگاوی هیجرەت، سامو ستەمی بەعسی داگیرکەر پێشێل دەکاتو، چەکی جیهادو تێکۆشان

دەکاتە شانو، هێزی (ئازادیی) دەکاتەوەو، دەبێتە ئامرهێز، وەکو تەعبیر کردن لەو کۆچە پیرۆزە، نازناوی (رەوەند) بۆ خۆی هەڵدەبژێریو، بارەگای هێزەکەی لە بناری قەندیل دادەمەزرێنێ.

لە کۆنگرەی پێنجەمی بزووتنەوەدا لە (درزلی) بە ئەندامی سەرکردایەتی هەڵبژێردراوەو، چەند ئەرکێکی جیا جیای گرتووەتە ئەستۆ، لە راپەرینە شکۆدارەکەی (١٩٩١) یشدا، وەکو بەرپرسی مەکتەبی عەسکەری بزووتنەوە، رۆڵی دیارو بەرچاوی لە جۆشدانی جەماوەرو، رێکخستنو رێنوێنی کردنی شانە چەکدارەکانی بزووتنەوەو هێزی پێشمەرگەدا هەبووە.، نەخاسمە لە رزگارکردنی کەرکووکی خۆرە گیراوەکەی کوردستانو دواتریش بەرگری لێکردنی لە بەرامبەر سوپای داگیرکەری بەعسدا، لەگەڵ هێزێکی فیداکاری بزووتنەوەدا، کە کاک (ئیبراهیم)ی برایو دەستەیەك پێشمەرگەی گیانبازی بزووتنەوە لە ١٩٩١/٣/٢٨ لەو شەڕە نابەرانبەرەدا شەهید بوونو، تا دواهەناسەو دوا فیشەك بەگژ داگیرکەردا چوونەوەو، ئیمپریالیزمی عەفلەقی تەنها بەسەر تەرمی لەخوێندا شەلاڵی ئەواندا گەیشتەوە کەرکووکی کوردەواریی.

شەهیدی فەرماندە مامۆستا مەغدید. لە کۆنگرەی شەشەمی بزووتنەوەدا لە (سەرئەشکەوتان) لە ساڵی (١٩٩٢) بە ئەندامی مەکتەبی سیاسی هەڵبژێردراو، کرایە بەرپرسی مەکتەبی دارایی، ئەو زاتە بەرێزە، نموونەی بێ فیزییو نەرمونیانیو کۆڵنەدان بووە وتاربێژێکی لێزانو، رۆشنبیرێکی بە مشوور بوو، دەستێکی باڵای لە چارەسەرکردنی کێشەو گرفتە کۆمەڵایەتییەکاندا هەبوو.

ساڵی (١٩٩٣) ئەندامی ئەو وەفدەی بزووتنەوە بوو، کە سەردانی تورکیاو عەرەبستانی سعودیەی کرد، لەو کاتەدا واجبی حەجی بەجێهێنا، لە کاری خێرو چاکەدا هەمیشە چالاکو پێشەنگ بوو.

مامۆستا، کەم ژیا، بەڵام هەموو ساتو کاتەکانی ژیانی جێگەی شانازیین‌و، خاڵی گەشن بەنێو چاوانی مێژووەوە، چونکە ئەو لەو کەڵە پیاوانە بوو کە هەر بۆ خۆیان ناژین‌و، لەبەر ڕەزامەندیی پەروەردگاریان، خۆیان بە قوربانی خەڵك دەکەن‌و، خۆشیی‌و ئاسوودەیی خۆیان، لەبەرقەراربوونی دادپەروەریی‌و خۆشگوزەرانیی خەڵکیدا دەبینن، مامۆستا مەغدیدی سەرکردە بەم پەیام‌و مەشخەڵەوە ژیاو بەم بیرو بەرنامەیەوە تێدەکۆشا، تا سەرەنجام لە ١٩٩٣/١٢/٢٦ لە بارەگای سەرکردایەتی لە (سەرئەشکەوتان) گەیشتە کاروانی شەهیدان‌و چووە ریزی نەمرانەوە، مامۆستا لەدوای خۆی دوو کوڕو سێ کچی بە ناوەکانی (شاکار، سەلاحەددین، شانار، شاپەری، شاگوڵ) بە دیاری بۆ ئیسلام‌و کورد بەجێهێشتوون.

هاوکات لەگەڵ شەهیدبوونی مامۆستادا، کاك (عەلی)ی (برا)شی ڕۆژێك دواتر لە ١٩٩٣/١٢/٢٧ هەر لەو ڕێیەدا سەری نایەوە، ئیدی بنەماڵەی مامۆستا بەو سێ شەهیدە سەربەرزەیان، بووە بنەماڵەی شەهیدان.

بەداخەوە سێ جار جەرگ سووتان لە دڵی مام (حاجی حوسێن)ی باوکی مامۆستا بووە کەسەرو سەرەنجام ئەویش لە ١٩٩٧/١٢/١٢دا بەو حەسرەتەوە چاوەکانی لێکناو لە گۆڕستانی (مێکوکە) بەخاکسپێردرا. هەزاران سڵاوی خوای پەروەردگاری کاربەجێ لە گیانی پاکی مامۆستا مەغدیدی سەرکردەو کاك ئیبراهیم‌و کاك عەلی برای‌و مام حاجی حوسێن‌و سەرجەم شەهیدانی ڕێگای ئیسلام‌و مسوڵمانان‌و ڕێگایان هەر پڕ لە ڕێبوار بێت.

شەهید: موحەممەد رەحیم فەرەج
ناسراو بە (حەمە شوان)

ساڵی (١٩٥٥) لە گوندی (حاجی حەسەن)ی سەر بە ناحیەی (كۆكن) هاتووەتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەكەیان بەسەربردووە، لە سەرەتای لاوێتییەوە سیمای پابەندیو ئیسلامەتیی پێوە دیار بووەو حەزی لە دۆستایەتیو تێكەڵاوی خەڵك كردووەو هەرگیز خۆی بە زۆر نەزانیوەو رقی لە خۆبەزلزانین بۆتەوە.

شەهید لە پێناو دابینكردنی بژێوی ژیانیدا كاری شۆفێری كردووەو لە كارگەی (نەسیج)یش دامەزراوە.

كاكە حەمەشوان ساڵی (١٩٨٠) خێزانی پێكەوەناوەو دوای خۆی چوار كوڕو دوو كچی بە ناوەكانی (ئیحسانو عەبدوڕڕەحمانو لوقمانو ئیبراهیمو مەریەمو سنوور) بەجێهێشتووە.

شەهید حەمەشوان ماوەی (٧) مانگ لە ریزی یەكێتییدا ئیشیكردووەو لە ساڵی (١٩٨٧) دا پەیوەندی بە كاری ئیسلامییەوە كردووە، لە راپەڕینەكەی ئازاری (١٩٩١) دا چەكی پێشمەرگایەتیو ئیسلامەتی لەشان كردووەو رۆڵی بەرچاوی بینیوە لە ئازادكردنی كوردستاندا.

پاشان لە تیپی شەهید (عەلی)ی هێزی گەرمیانی بزووتنەوەی ئیسلامیدا درێژەی بە خەباتی پێشمەرگایەتی داوەو لەگەڵ ئەوەشدا لای برایانی هاوسەنگەری وانەی ئیسلامی خوێندووەو لەگەڵ قورئاندا تێكەڵاو بووەو چەند جوزئێكیشی لەبەركردووە.

شەهید بە خۆیو جێبەكەیەوە كە كەسابەتی پێدەكرد لە بارەگادا ئامادە دەبوو ئامادەیی خۆشی بۆ جێبەجێكردنی هەموو ئەركێك دەردەبڕیو هەمیشە بۆ گیان بەختكردن لە پێناو رێبازو بیروباوەڕەكەیدا دەست لەسەر سنگ بوو، تا سەرەنجام لە ١٩٩٣/١٢/٢٦ لە ژاڵەی سەفەر، لە كەلار، دوای بەدیل گیرانی شەهید

دەکرێتو تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شێخ عەبدوڕڕەحمان) لە کەلار بەخاك دەسپێردرێت.

خێزانەکەی لە بارەی شەهید حەمە شوانەوە دەڵێت: "من ئاڵتونەکانی خۆم بۆ فرۆشتو پارەکەیو ئەوەی هەشمانبوو دامان بە ئۆتۆمبیلێك، کەچی حزبی بەعس ئۆتۆمبیلەکەی گرتو بردیو ئێمەش زۆر خەفەتمان پێوە دەخوارد، بەڵام ئەو زۆر بەلایەوە ئاسایی بوو دەیگوت قەدەری خوایەو پێی بێتاقەت نابم"، هەروەها دەڵێ: "ڕۆژی شەهیدبوونی نوێژی بەیانی لە خەو هەستام تەماشا دەکەم قورئان دەخوێنێ، پێمگوت خەوم پێتەوە بینیوە، هەر ئەو ڕۆژە بەیانییەکەی وەسیەتی بۆ کردم کە ئەگەر شەهیدبووم قژم بۆ نەڕنیو ئاگات لە منداڵەکان بێت، ئەمە جگە لەوەی کە قەرزەکانی نووسیبوو".

شەهید: ئەرسەلان کاکە عەزیز سلێمان، ناسراو بە (شەهید)

ساڵی (١٩٧١) لە گەڕەكی (زێویە)ی شاری كەركووك چاوی بەژیان هەڵێناوە، پاشان لەگەڵ خانەوادەكەیاندا كە خەڵكی گوندی (كوێـە فلووسە)ی ناوچەی خۆشناوەتین، لە هەولێری دێرین درێژەی بەژیان داوەو هەر لەوێش نراوەتە بەر خوێندنو لە قوتابخانەی سەرەتایی (سۆران)و (كامەران) تا شەشەمی سەرەتایی خوێندوویەتی، دواتر وازی لەخوێندن هێناوەو بە كاروكەسابەتو بژێوی ژیانەوە خەریكبووە.

ماوەی شەش مانگ لەلایەن رژێمەوە راپێچی خزمەتی سەربازی كراوەو دواتر وەك گەنجێكی مسوڵمان لە گەڕەكی گڵكەندی شاری هەولێر دەردەكەوێتو هۆگری خواناسیو مسوڵمانەتی دەبێتو هاتووچۆی مزگەوتی حاجی عەزیز دەكات.

ساڵی(١٩٨٨) پەیوەندی بە رێكخستنەكانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەكات لە شاری هەولێرو ئەركەكانی سەرشانی رادەپەڕێنێت، هەر لەو ساڵەشدا خێزان پێكەوەدەنێتو دوای خۆشی سێ كچی بە ناوەكانی (ئاشتیو ئاسیاو هودا) بەجێهێشتوون.

شەهید ئەرسەلان كە زیاتر لە (١٠) جوزو قورئانی لەبەربووە، زۆر حەزی لە فێربوونو وەرزشو هامووشۆو تێكەڵاوی خەڵك كردووە.

لە راپەڕینی ئازاری (١٩٩١) و ئازادكردنی هەولێرو كەركووكیشدا رۆڵی بەرچاوی گێڕاوە، لە زستانی ١٩٩٣دا ئەركەكانی پێشمەرگایەتی راپەڕاندوونو هەر لەو بەرگرییەشداو لە (١٩٩٣/١٢/٢٦) لەبەرانبەر بارەگای مەڵبەندی (٤)ی هەولێری بزووتنەوە گیانی شیرینی خۆی پێشكەشی رێبازو بیروباوەڕەكەی كردو بوو بە ئەستێرەیەكی تروپكی سەروەری، دواتر تەرمی پاكی شەهید ئەرسەلان لە گۆڕستانی (شێخ ئەحمەد) لە هەولێر ئەسپەردەی خاك كرا.

شەهید: عەباس حەمەد حسێن
ناسراو بە (مەلا عەباس)

پێشمەرگەیەکی ئازاو چەلەنگ بووە لە بواری بانگەوازو وریاکردنەوەی منداڵان و لاوانیشدا جێدەستی دیار بووەو هەر لەبەر سەرقاڵیش دەرفەتی پێکەوەنانی خێزانی نابێت.

لە (١٩٩٣) بەمەبەستی تەواوکردنی خوێندن چووەتە هەولێرو سەنگەری زانستو بەرگری پێکەوە گرێدەداتو هەر لە زستانی هەمان ساڵدا بەمەبەستی بەرگریکردن لە ڕێبازو بیرو باوەڕەکەی لەمەڵبەندی چواری هەولێر دلێرانە بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێو دڵسۆزانە ئەرکەکانی خۆی ڕادەپەڕێنێ، سەرەنجام لە (٢٦-١٩٩٣/١٢/٢٧)دا گەیشتە ترۆپکی سەروەریی، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (مام ڕەشك)ی مێرگەسەر بە خاك سپێردراوە.

شەهید: شێرۆ ئیبراهیم شەخصە عوسمان

کێ دەیزانی ئەو کۆرپە چاوگەشەی بۆ یەکەمجار لە ساڵی (١٩٦٥)دا لە باوەشی پڕ لە سۆزی شارۆچکەی (هێرۆ)دا چاو بە دیمەنە دڵگیرەکانی کوێستانەکانی پشتی قەڵادزێ هەڵدێنێ، بڵێسەی باوەڕی نێو دڵە گەورەکەی بەگژ شەختەی چەواشەیی و زوڵمەوە دەنێت و ئەو ناوە دەکاتە چراخان و مەدالیای شەهادەتی لە ملی کێوەڕەش دەکات و لە بەرزیدا دەیباتە ئاستی دوندەکانی (کەوگەن)و (شێخ شەرۆ).

ساڵی (١٩٧٤) وەکو چەندەها ماڵە کوردی ئاوارەی دیکە ماڵی باوکیان ڕوودەکاتە ئێران و دوای نسکۆی (١٩٧٥) کە گەڕانەوە ڕژێم بۆ خوارووی عێراقی ڕاگواستن، هەر بۆیە لە میانەی خوێندندا تاڵ و سوێری غەریبی چەشتووە و پۆلی سێیەمی سەرەتایی لە ئێران خوێندووە و دوای گەڕانەوەشیان تا پۆلی دووەمی ناوەندی لە (فەلوجە) درێژەی بە خوێندن داوە و دوای هاتنەوەشیان بۆ کوردستانی زێدو نیشتمان پۆلی سێیەمی ناوەندی لە قوتابخانەی (ئاسۆس) لە قەڵادزێ تەواوکردووە و لەوەش زیاتر بواری خوێندنی بۆ نەڕەخساوە و بە کارو کەسابەت و ئاسنگەرییەوە خەریك بووە.

ساڵی (١٩٨٥) خێزانی پێکەوەناوە و دوو کوڕو دوو کچی بەناوەکانی (ئیدریس و هیواو سیوە و پەیمان) دوای خۆی بە یادگار بەجێهێشتوون.

ساڵی (١٩٨٨) پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات، ساڵی ١٩٩١ چەکی هەوێنی سەرفرازی و سەروەریی جیهادی لەشان کردوو بوو بە پێشمەرگەیەکی هەڵسوڕاوی تیپی (١)ی برایەتی سەر بە مەڵبەندی (٣) لە شاری قەڵادزێ و لە زستانی (١٩٩٣)یشدا بەوپەڕی دڵسۆزییەوە ئەرکەکانی ڕادەپەڕێنێ، تا دواجار لە شاخی

کێوەڕەش‌و لە شەوی (٢٦-١٩٩/١٢/٢٧)٣داو لەکاتی جێبەجێکردنی ئەرکی پێشمەرگەیەتیدا کۆنە لوغمێکی ژەنگاوی سۆژیالیزمی عەفلەقی پێیدا دەتەقێتەوەو شەهیددەبێت‌و لەوێوە پەیامی سۆزو وەفاداریی بە خوێن دەنووسێتەوە، کاکە شێرۆ دوای شەهیدبوونی تەرمەکەی لە (پێمالْك) لە قەڵادزێ بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: عەبدولحەمید عەبدورڕەحمان رەشید
ناسراو بە مامۆستا عەبدولحەمید هەولێری

لە ساڵی (١٩٦٦) لە گوندی (مەلحەوالی)ی راگوێزراوی سەر بە (قوشتەپە)ی هەولێر لەدایکبووە، ساڵی (١٩٧٤) گوازراونەوە بۆ ناحیەی (دبس)دواتر لەوێش لە ساڵی (١٩٧٥) گوازراونەتەوە شاری سلێمانیو دوای ماوەیەك ماڵیان ڕۆیشتوە بۆ هەولێر، لەوێ چووەتە خوێندنگەی ئیسلامی تا لە ساڵی (١٩٨٥) ئامادەیی ئیسلامی تەواودەکات، پاشان دەچێتە (پەیمانگای باڵای ئیسلامی) بەغداو لە ساڵی (١٩٨٦) بڕوانامەی (دبلۆمی باڵا)ی بەدەستهێنا.

ناوبراو لە ساڵی (١٩٨٦) پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی (برایانی مسوڵمان)ەوە کردو لەو رەوتەدا کەوتە کارو چالاکی پەروەردەو ڕێکخستن، وە لە ساڵی (١٩٨٩) لەبەر راژەنەکردنی بۆ سوپای رژێم، دەبێتە فیرار.

شەهید هەر لە کارەکانی خۆی بەردەوام بوو، تا لە ئازاری ١٩٩١دا هاوکات بەشداری لە راپەڕینە مەزنەکەی گەلی کورد کردو لە مەڵبەندی (٤)ی بزووتنەوەی ئیسلامی لە هەولێر بووە پێشمەرگەی ئیسلامو چەکی شەرەفو بەرەنگاری کردە شانی دژی داگیرکەرو دوژمنانی ئاینو گەلەکەی، مامۆستا (عەبدولحەمید) بەشداری کارو چالاکیەکانی راپەڕینو دامەزراندنی بارەگاکانی بزووتنەوەی کردووەو لە مانگی ٦ی (١٩٩١)دا لە سەربازگەی (سەلاحەددین) لە (کاولۆکان) بەشداری لە خولێکی ڕۆشنبیری شەرعی کرد، پاشان بە کاری ڕێکخستن گەڕایەوە ناو هەولێرو لە (١٩٩١/١٠/٢٤)دا بە پلەی (ئیمامو خەتیب) لە مزگەوتی (حاجی عەبدوڵڵا) لە تەیراوا دامەزرا.

مامۆستا عەبدولحەمید خاوەنی وتاری گرنگو کاریگەر بوو بەسەر نوێژ خوێنان بەگشتیو لاوانەوە بەتایبەتی، بۆیە لە ئەو مزگەوتە لادراو گوازرایەوە بۆ ئۆردوگای (بنەصلاوە)، لەوێش جارێکی تر لە

(١٩٩٢/٦/٨) نـــەقڵی مزگـــەوتی (ســـەفین) کـــرا لـــە ســـەرمەیدانی شـەقلاوەو زۆر بـە گـەرمی کەوتـە کارکردن بـۆ زیـاتر شـارەزاکردن‌و پێگەیاندنی مسوڵمانان بە گشتی‌و توێـژی لاوان بەتایبـەتی، وێـڕای ئەوەش ئەوسا لەلایەن (هـەرێمی یـــەکی ڕێکخـــستنی هـــەولێر)ی بزووتنـــەوەوە بـــە بەرپرســـی ڕێکخراوی شارۆچکەی (شەقلاوە) دانرا، تا لـە (١٩٩٣/٦/٣) دیسان بـۆ جـاری سـێیەم بڕیـاری نقڵـی بـۆدراو گواسـترایەوە بـۆ مزگـەوتی (ڕەفـاعی)ی هـەولێر، شـەهید لـەوێش دەسـتی کـردەوە بـە کـارو چـالاکییەکانی جـارانی، وەك زانایـەکی پێـشمەرگەو پێـشمەرگەیەکی زانابەوپـــەڕی هێـــزو توانـــاوە درێـــژەی بـــە بانگـــەوازو ڕێکخـــستن‌و پێشمەرگایەتی‌و خزمەتی ئاین‌و گەل‌و نیشتمان دا، تا لـە شـەوی ٢٦-(١٩٩٣/١٢/٢٧) لەکاتی بەرگریکردن لەبیروباوەڕەکەی ئەم مامۆستاو کادیرو پێشمەرگە جوامێرە لە هـەولێر کەوتـە کەمینـەوەو شـەهیدکرا، شـەهید لـەپاش خـۆی سـێ جگەرگۆشـەی لـێ بـەجێماون بـەناوەکانی (بەنان‌و سومەییەو یاسر)، هاوکات لە هەمان شـەڕو هـەمان شـەودا لـە گونـدی (باخـەمرە)ی بێـستانە کـاك (عەبدولحـەکیم)ی برایـشی کەوتـە (کەمین)ەوەو وەك ئەم شەهیدکراو کچێکی بەناوی (هالە) لەپاش خۆی بەجێماوە.

شەهید مامۆستا (عەبدولحەمید) پیاوێکی ئازاو بەجەرگ بوو، پیـاوێکی خوێنـدەوارو رۆشـنبیرو چـالاك بـوو، پیـاوێکی داعـیو خـەتیب بـوو، بـەجۆرێ کـە لـە هـەموو ئـەو جێیانـەی کـە باسـکران.، لـە مـاڵو لـە مزگەوتـەکان، لـە ناوەنـدە کۆمەڵایـەتیو رێکخراوەییەکانـدا، رۆڵێکـی کاریگـەرو بەرچـاوی هـەبوو لـە کـارو بانگـەوازی ئیـسلامی.، لـە پـەروەردەکردنی وەچـەی نـوێ، بـەجۆرێ کـە چـەندەها خـەڵکی بـۆ ئیسلام بانگهێـشتو دروسـت کـرد، وتارەکانی بـەپێزو هـەقگۆ بـوون، دەرسو دەورەی بـۆ خـەڵكو بـۆ رێکخـستنەکان دەکـردەوە، هـەموو کارێکی خێرو چاکەی بۆ خەڵكو بۆ هـاوبیرانی دەکـرد، لـە هەمانکاتـدا پیـاوێکی گیانفیـداو شۆڕشـگێڕ بـوو، کـادیرێکی کـاراو خۆشەویـستو ناسراو بوو، پیاوێکی ساغو پاكو شەریفـو خوانـاس بـوو، بۆیـە خـۆی کـردە قۆچـی قوربـانی لـەپێناو ئیـسلامو رێبـازی ئـازادی راسـتەقینەو بەختیاریی هەمیشەییدا.

شەهیدی سەرکردە
شەریف حسێن مستەفا
ناسراو بە (مەلا شەریف)

گەلێك تروسکەی درەوشاوە هەن لە پاشاندا دەبنە نوورستانی گەرمیان‌و کوێستان، وەکو خەرمانەی دەوری مانگ لە دوورو نزیکەوە دیاری دەدەن‌و چاو و دڵی رێبوارانی رێگای راستی‌و سەرفرازیی روون دەکەنەوە، لەو حاڵەتەدایە خامە سەری خەجاڵەت بەردەداتەوەو وشە ماتو بێدەنگ دەبێتو شیعرو پەخشان دۆش دادەمێنن‌و هەستو خوستیان لێنایە... کام پۆلە وشە لەدەستی دێت ببێتە چوارچێوەی ئەو بلێسە عاشقەی لە هەموو لاوە شەوگار شەق دەکاتو راوەستان‌و پشوودان نازانێ‌و شەپۆل ئاسا، مانی خۆی لە جۆش‌و خرۆش‌و جووڵاندا دەبینێ‌و وچان بە مەرگو نەمان دەزانێ؟!

زۆر تاسەو خورپە هەن وەکو ئەو دەریایەن لە دۆلکەی وشەو دەربڕیندا جێیان نابێتەوە، تەنها جەزبە گرتووەکانی ئەو حاڵەتە دەرکی پێدەکەن‌و لە گوتن‌و نووسین نایەن!

ئاخر نەخونچەی نێو بەستەڵەك پێناسە دەکرێتو نەئەو ئاگرە شوانانەی لەسەر دوندو رەوەزانەوە چاوی بەفرانبارو رێبەندان دەکوڵن، دەستەمۆ دەکرێن!

ئەو داستانانەی وشە بەوشە بەخوێن نووسراون خامەو دەربڕین دەرەقەتیان نایەتو هەر ئەوەندە دەکرێ چەند ساتێك سەرسام‌و بێدەنگ لەبەردەمیان راوەستی‌و بیر لە مەزنیی خاوەنەکانیان بکەیتەوە! ئەو سەرانەی لە قەندیل‌و ماکۆك تێپەڕین‌و لە نێو تەم‌و مژو تارمایی کانووندا وەکو بابەگوڕگوڕ کوردستانیان کردە چراخان، دەستی کام شیعرو پەخشان نووسی کەڵەگەتیان دەگاتێ؟!

ئەو شەهیدانەی بەوپەڕی تامەزرۆییەوە بوونە ئەستێرە گەشەی ئاسمانی سەروەری، کامەدێڕ دەتوانێ پڕبە چاوان لێیان بڕوانێ‌و لە ئامێزی خۆیدا حەشاریان بدات؟!

ئەو زاتانە هەر خوا دەزانێ کێن‌و چەندە بەرزن‌و شایانی چین.، ئێمە هەر ئەوەندەمان لەدەست دێ پێیان بڵێین: سەلامی خواتان لێبێ ئەو ڕۆژەی لەدایك بوون‌و ئەو ڕۆژەی بۆ لای پەروەردگار گەڕانەوەو ئەو ڕۆژەی زیندوو دەکرێنەوە...

یەکێك لەو شەهیدە قارەمانانە، شەهیدی سەرکردە (شەریف حسێن مستەفا)یە کە بە مامۆستا شەریف ناسراوە....

شەهید مامۆستا شەریف ساڵی (١٩٦٩) لە گوندی (خدران)ی بناری کۆسرەت چاوی بە ئازارو ژانی میللەتەکەی هەڵێناوە... شەهید تا پۆلی شەشەمی سەرەتایی خوێندوویەتی، پاشان ملی لەبەر کاروکاسبی‌و شوانیی ناوە، لاوێکی مەندو هێمن‌و لەخواترس بووەو بەردەوام ڕووی لە خێروچاکە بووە...

مامۆستا شەریف لەگەڵ پۆلێك پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامییدا، قەندیل

هەر لەسەرەتای هەشتاکانەوە ئاشنایەتیی لەگەڵ کاری ئیسلامیی پەیداکردووەو وەك لاوێکی خوێن گەرمی دڵ پڕ لەئیمان چالاکانە هەڵسوڕاوەو لە تێگەیاندن‌و پێگەیاندنی مسوڵمانانی زەحمەتکێشی نەتەوەکەیدا کاری کردووەو وەکو گزنگ تارمایی تەم‌و گومانی دەوری

ئیسلامی دەرەواندەوە... هەر لە سۆنگەی ئەو چالاکییە بەردەوامەی بوو کە دەزگا سەرکوتکەرەکانی بەعس خستبوویانە ژێر چاودێریی توند، سەرەنجام فەرمانی گرتنیان بۆ دەرکرد بەڵام خوا پاراستی‌و نەکەوتە نێو کەمەندی بەعسیەکانەوە ساڵی (١٩٨٦) پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەوە دەکات.

ساڵی (١٩٨٧) کاتێک نەوە ئیماندارەکانی سەلاحەددین مەشخەڵی جیهادیان لە گەوەو ڕەوەزو ترۆپک‌و لاپاڵەکانی کوردستانەوە هەڵایساندەوەو وەجاخی ئەو شێرە پیاوانەیان ڕۆشنکردەوە، مامۆستا شەریفی لەخوا ترسی لەخۆبوردوو، خۆیی لە نێو ئاپۆرەی کوڕانی هێزی شافیعی دیتەوەولە (مەلەکان)ەوە وەکو هەنگ بە بێدەنگی کەوتە کاروچالاکیی، مامۆستا لەنێو براکانیدا بە (بێدەنگ)

ناسرابوو.

پاش ئەوەی لە کۆتایی مانگی (٨)ی هەمان ساڵدا بڵێسەی خەبات‌و بەرەنگاریی لە قەڵاتووکانەوە زمانەی کێشاو چاو و دڵی مسوڵمانانی

روونکردەوە، مامۆستا چووە نێو هێزی (حەمزە) و بەردەوام هەوڵی تەقواو ورەبەرزیی بوو و وەکو قەندیل دامەزراو و نەگۆڕو خۆڕاگر بوو و بۆ براکانی سەرمەشقی بێ فیزیی‌و ئیسلامخوازیی راستەقینەو لێزانی بوو، بەگوفتارو رەفتارە جوانەکانی هەمیشە دەوروبەری بۆ خێرو چاکە رێنوێنی دەکرد، لەبەر لێوەشاوەیی‌و لێهاتوویی لە کۆنگرەی چوارەمی بزووتنەوەدا کە ساڵی ()١٩٨٧لە ناوچەی شلێر بەسترا دەکرێتە ئەندامی سەرکردایەتی‌و لە کۆنگرەی پێنجەمیشدا کە لەناوچەی دزڵی بەسترا بۆ جاری دووەم بە ئەندامی سەرکردایەتی هەڵدەبژێردرێتەوە... شەهیدی سەرکردە لە نەخشەو بەرنامەڕێژیی راپەڕین‌و جۆشدانی جەماوەردا رۆڵێکی دیارو بەرچاوی هەبوو ، یەکەم مەفرەزەی پێشمەرگە کە گەیشتە نێو جەماوەری راپەڕیوی بیتوێن بەسەرپەرشتی مامۆستا شەریف بوو، مامۆستا نوێنەری بزووتنەوە بوو لە لیژنەی بالأی سەرپەرشتی راپەڕیندا لەم دەڤەرەداو لە سەرپەرشتی‌و رابەرایەتی کردنی پێشمەرگەکانی بزووتنەوەدا بۆ راماڵینی سۆشیال ئیمپریالیزمی عەفلەقی‌و پاك کردنەوەی کوردستاندا، بێڕاوەستان‌و پشوو شەو و ڕۆژ کاری دەکردو دەورێکی هەتا بڵێی کاریگەری هەبوو.

بۆ جاری سێیەم لە ساڵی (١٩٩٢) لە کۆنگرەی شەشەمی بزووتنەوەدا لە سەرئەشکەوتان بە ئەندامی سەرکردایەتی هەڵبژێردرایەوەو کرایە بەرپرسی مەکتەبی عەسکەریی‌و تا (١٩٩٣/١٠/١٢) ئەو ئەرکە قورسەی هەر لەسەرشان بوو.

ماوەیەك بەرپرسی کاروباری مەکتەبی کۆمەلأیەتی بوو، وەکو هەموو بوارەکانی دیکە لەو بوارەشدا کارودەسکەوتەکانی لەقەدەر پلەی خوێندنی نەبوون‌و بەهۆی ئەو بەهرە مەزنەی لەمەڕ وتاردان‌و گفتوگۆو

لێزانی کە خوا پێی بەخشیبوو، لە دامرکاندنەوەی ئاگری چەندان ئاستەنگو کێشەی کۆمەڵایەتیو بنیاتنانی چەندەها خێزانی تازەدا جێدەستی ئاشکراودیارە.

مامۆستا سەرمەشقی بێ فیزیو تەقواو ورەبەرزیو خۆڕاگریو بۆخوا ژیانو بۆ خوامردن بوو و لەهەر جێیەك گیرسابایەوە جەماوەری مسوڵمانی کوردەواریی وەکو پەپولە لێی دەهاڵانو لە هەڵوێستو قسەو وتەشیرینەکانی بەهرەمەند دەبوون، خەمخۆرییو لێبڕانو دڵسۆزیی بەتەواویی لە روخسارە نوورانیو بزە ئیمانوییەکەیدا بەرجەستە بوو و بێ پسانەوە لە هاتووچۆدا بوو بۆ نەهێشتنی دڕدۆنگیو ساردییو پتەوکردنی پەیوەندیی نێوان خێزانەکانو سەردانی ماڵو کەسوکاری موجاهیدانو شەهیدانو زانایانی ئیسلامو لاوانی ئیسلامخوازو بەتەواوی خۆی بۆ خزمەتکردنی رابوونی ئیسلامیو گەلی کوردی مسوڵمان یەکلا کردبووەوەو لە هەر شوێنێ هەستی بە کەلێنو درزو پێویستی کردبا لەوێ بوو...

خەڵکی بیتوێنو خۆشناوەتی ئێستاش وەکو دیاردەیەکی سەیر دەیگێڕنەوە کە چەندەها جار مامۆستا کە لەنێوان سەرئەشکەوتانو رانیەدا هاتووچۆی دەکرد، ئۆتۆمبیلەکەی پڕدەکرد لەو منداڵە چاوگەشە چەوساوانەی بە خۆیانو جانتاو کتێبەکانیانەوە لەسەر رێگا بۆ ئۆتۆمبیل رادەوەستانو جاری واهەبوو بە ئاستەم جێیان دەبووەوەو خۆیان بە شانوپشتی مامۆستاوە هەڵدەواسییو وەکو پەروانە لەو چراگەشە دەئاڵانو تەنها رووخسارە نوورانییەکەی دەبینرا...

پەناو ئومێدی هەتیوانو هەژارانو چەوساوان بوو، هیواو پشت ئەستووریو باوەڕ بەخۆبوونی دەخستە دڵو دەروونیان...

سالّی (١٩٩٣) لەگەلّ وەفدێکی بزووتنەوە بەسەرۆکایەتی مامۆستا مەلا عوسمان چووە عەرەبستانی سعودیەو بە زیارەتی حەج شادبوو، شەهیدی سەرکردە مامۆستا مەغدیدیش ئەندامی وەفدەکە بوو کە سەردانی تورکیاو عەرەبستانی سعودییە یان کردو زنجیرەیەك دانیشتنیان لەگەلّ بەرپرسانی هەردوو ولآتو چەندان کەسایەتیی ئیسلامییدا سازداو چاوپێکەوتنو دانیشتنیان ئەنجامدا.

مامۆستا کەسایەتییەکی مەعنەویی‌و رووحانیی ئەوەندە بەهێزی هەبوو، تەنانەت خەڵکی دوور لە ئیسلامیش بەرێزو شەرمو شکۆوە رەفتاریان لەگەلّ دەکردو دەکەوتنە ژێر تەئسیری وتە راشکاوو شیرینەکانی کە لە دلّەوە دەردەچوونو یەکسەر دەچوونە نێودلّ.، چونکە ئەوەندەی دەیزانی دەیویست بیخاتە نێو چوارچێوەی کردارەوەو لە رەفتارییدا بەرجەستەی بکات، هەرئەوەش بوو وایکردبوو مامۆستا وەکو زاتێکی رووح سووكو خۆشەویست لەنێو دلّی هەموو ئەوکەسانەی دەیانناسی جێی خۆی بکاتەوەو روویەکی گەشی بزووتنەوەی شەهیدانو تێکرای رابوونی ئیسلامیو مۆری مصداقییەتی حاشالێنەکراوی جموجوولّو کاری ئیسلامخوازانەی کوردەواریی بوو... هەستو هۆشێکی حەساسو بیرکەرەوەو دلّێکی ناسكو ورياو زمانێکی بە زیکری خودا گۆیا، پایەیەکی مەعنەوی تایبەتیان بە مامۆستا شەریف دابوو.

بەراستی راهیبیی شەوو سوارچاکی رۆژ تەواو لە مامۆستا دەوەشایەوە... بەردەوام لە فکرو خەمی ئەوەدابوو میللەتی کوردی بەش مەینەتو بێ ئالاّ لەژێر سایەی ئیسلامدا بحەسێتەوەو بە خەونەمێژووییەکانی بگات.، دەشیزانی ئەوە تەنها بە یەکگرتنو یەکریزی مسولّمانان دێتەدی، لەبەر ئەوە بەوپەری توندوتیژیی بەگژ

پەرتەوازەیی و کۆمەڵبازییدا دەچووەوەو دوژمنی سەرسەختی ناکۆکی و دووبەرەکی بوو...لەوپێناوەشدا لەهیچ مەترسییەك سڵی نەدەکردو شەهیدبوونی بە سەرفرازیی دنیاو رووسووری قیامەت دەزانی، تا سەرەنجام لە (١٩٩٣/١٢/٢٧) لەگەڵ چوار برای تردا بەناوەکانی (مامۆستا حەسەن بابەکرو ئەحمەد بابەکرو موحەممەد یونس و حاجی نبی) بە دیلی لەسەر چیای ماکۆك رەمی دەکرێت و بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات، شایەنی باسە لەم کارەساتەدا مامۆستا حەسەن بابەکر دوای رەمی کرانیان رزگاری دەبێت و دەبێتە شەهیدی زیندوو! مامۆستا شەریفی سەرکردەو سێ هاوڕێ و هاوسەنگەرە قارەمانەکانیشی لەسەر ترۆپکی مێژوی کوردان و لەنێو دڵی دەریائاسای شەیدایانی ئازادیی و بەختەوەرییدا جێگیربوون.

مامۆستا شەریف کەدوو هاوسەری هەبوو، لە هاوسەری دووەمیان کە لە ساڵی (١٩٨٩)دا خواستبووی کچێك و دوو کوڕی بەناوەکانی (ئاشتی و شەهیدو موحەممەد) بەدیاری و یادگاری بەجێهێشتوون و پاش شەهیدبوونیشی تەرمەپاکەکەشی لە گۆڕستانی چوارقوڕنە بەخاك سپێردراوە.

شەهید: نەبی مینە حەسەن نەبی
ناسراو بە (حاجی نەبی)

ساڵی ١٩٦٨ لە گوندی (بایەوان)ی بناری چیای کونەکۆتری ناوچەی ناودەشتی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر هاتووەتە دونیاوە، چەند ساڵێکی منداڵیشی لەو گوندە بەسەر بردووەو لە قوتابخانەی سەرەتایی (بۆتێ)دەستی بە خوێندن کردووەو لەبەر هەژاریو کارو کەسابەت نەیتوانیوە درێژە بە خوێندن بدات، دواتر بنەماڵەکەیان بەهۆی راگواستنی گوندەکانی ناودەشتەوە بۆ کۆمەڵگای زۆرەملێی رانیە لەوێ نیشتەجێ دەبێت، بەهۆی تێکەڵاویی لەگەڵ چەند مامۆستاو لاوێکی ئیسلامخوازدا خۆشەویستیی کاری ئیسلامیی لە دڵدا دەچەسپێتو لە ساڵی (١٩٨٦)ەوە وەك لاوێکی پابەندو پەیوەست بە کاری ئیسلامییەوە دەردەکەوێت.

لە ساڵی (١٩٩١)دا لە ریزی رێکخستنو شانەچەکدارەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیدا شانبەشانی جەماوەری راپەڕیوو برا پێشمەرگەکانی دەستێکی باڵای لە راپەڕینو رزگارکردنی شارو شارۆچکەکانی کوردستاندا هەبووە، لەبەرپەرچدانەوەی شاڵاوە کوێرانەکەی پیاوەکانی صەدام حوسێندا لەکاتی کۆڕەودا ، زەبری گورچووبڕی لە دوژمنانی کورد داوەو قارەمانانە بەرگری لە چەوساوانی میللەتەکەی کردووە، بەتایبەتی لە داستانی بەناوبانگی (پردێ)دا کە بۆ هەموولایەکی سەلماند پێشمەرگەی ئیسلام پشتوپەنای گەلی کوردستانو تۆقێنەری دوژمنە ستەمکارەکانی میللەتەکەمانن. شەهید حاجی نەبی لەم داستانەدا کە دەستەیەك پێشمەرگەو فەرماندەی قارەمانی ئیسلامی تێدا شەهیدو زامداربوون، رۆڵی جوامێرانەی گێڕا، دوای ئەوە وەك پێشمەرگەیەکی دانسقەی مەڵبەندی (٣)و پاسەوانی تایبەتی مامۆستا شەریفی سەرکردە درێژەی بە خزمەتی پێشمەرگایەتی داو لە نووری رووحانییەتی خاوێنی مامۆستا شەریف

بەتـەواوی بەهرەمەنـد ببـوو، بۆیـە بـە گورجوگـۆڵیو شـەرمو حـەیاو جەماڵی پاکییەوە هەمیشە لە پەنای ئەودا دەتدۆزییەوە.

شەهید لە شەڕە نەخوازراوەکەی کۆتایی مانگی (١٢/١٩٩٣)یشدا هـەر لەگـەڵ ئـەودا ببـوو بـە پەروانـەی دەوری ئیـسلامو رەسـەنایەتی کوردستانو سـەرەنجام لـەو رێیـەداو لـە رۆژی (٢٧/١٢/١٩٩٣) لەگـەڵ شەهیدی سەرکردە (مامۆستا شەریف حوسێنو کاك ئەحمـەد بابکرو کـاك موحەممـەد یـونس قـادر) لەسـەر چیای مـاکۆك بـە دیلـی رەمـی دەکرێتو ئەم پۆلە رووحە پاکە بەرەو قاپی پڕ لە میهرەبانی خودا لـە شەقەی باڵ دەدەن، بەم پێیە شەهید حاجی نەبی ماڵئـاوایی لـە ژیان کردو تەرمە پاکەکەشـی لـە گۆڕسـتانی کێوەڕەش لـە رانیـە بـە خـاك سپێردرا.

شـەهید لـە سـاڵی (١٩٩٣)دا خێزانـی پێکـەوەناوەو لـە دوای خۆشـی کیژۆڵەیەکی بە ناوی (مژدە) وەك مژدەی سەرکەوتنی ئیسلامو ئـازادی کوردستان بەیادگاری بەجێهێشت.

موحەممەد حەسەن بەگ
ناسراو بە (حەسەن کارەباچی)

سـالّی (١٩٧٣) لـه گونـدی (خـەتێ)ی ناوچـەی خۆشـناوەتی لە بنەماڵەیەکی ئیسلام پـەروەر لـەدایکبووە، لـه تەمـەنی شـەش سـاڵیدا چووەته قوتابخانەی (خەتێ) تا خوێدنی سەرەتایی لەوێ تەواوکردوە، دواتـر پـۆلی دووەمـی ناوەنـدیی لـه قوتابخانـەی (کفـاح)ی هـەولێر تـەواوکردووە، شـەهید هـەر لـه هـەڕەتی لاوێتیـدا لاوێکـی دینـدارو دەستپاك بوو، لە ساڵی ١٩٨٧ قورئانی خوێندووە، لە مانگی ١٩٨٨/٨ هاوکات لەگەڵ هێرشەکانی بەناو ئەنفالو داگیرکردنەوەی ناوچـه ئـازاد کراوەکان لەلایەن رژێمەوە، ماڵـەوەیان لـه گونـد ئـاوارەی (بێرکـۆت)ی هـەولێر بـوون، پاشـان لـه سـاڵی ١٩٩٠ لـەوێ چـوونه (باداوان) تـا لـه ١٩٩١/٣/٣١ لـەکاتی کۆڕەوەکـەی کوردسـتان پەڕاگەنـدەی ئۆردوگـای (نەسڕ)ی کوردستانی ئێران بـوون، پاشـان دوای نزیکـەی چـوار مـانگ گەڕانەوە هەولێر، هەرزوو ناوبراو لە مانگی (١٩٩١/١٠) پەیوەنـدی کـرد بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە بۆ مـاوەی چـەند مانگێك لەو ریزەدا بە ئیسلام گۆشو پـەروەردەکرا، پاشـان لەبـەر دڵـسۆزیو پەرۆشی بۆ ئیسلام لە ناوەڕاستی (١٩٩٢) لە مەڵبەندی هەولێر بوو بـه پێـشمەرگەی ئیـسلامو بـوو بـه پیـاوێکی خوانـاسو دینـدارو پـاکو خۆشەویست، بوو بە پێشمەرگەیەکی ئازاو دلێرو جەسوور...

شەهید لـه مـانگی (١٩٩٣/١٢) خێزانـی پێکـەوەناوە، بـەڵام ئەنـدازەی ئەجەل بواری نەدا تا لە رۆژی (١٩٩٣/١٢/٢٧) لە کاتی بەرگریکردن لە رێبازو بیروباوەڕەکـەی لـه شـاری هـەولێر بـه پلـەی بـەرزی شـەهیدی گەیشت.

شـەهید پیـاوێکی خواویـستو بـەڕێزو بـه وەفـا بـوو، پێـشمەرگەیەکی دڵسۆزو گوێڕایەڵو چەلەنگو کـارا بـوو، بـەجۆرێ کـه زوو پێگەیـشت، پیـاوێکی بیرتیـژو کـارزانو پیـشەزان بـوو لـه بـواری ئـەلیکترۆنیاتو

کارەباییدا شارەزا بوو، بە کردار ئەندازیاری کارەبا بوو، چاکسازی رادیۆو سەعاتو تەلەفۆنات بوو، هەر بۆیە بە (حەسەن کارەباچی) ناسراوە، هەر لە هەرزەکاریدا جۆرێک لە ئامێری سەرکەوتووی تەقەکردنی داهێنا، زۆر پەرەی بە ئەفراندنو داهێنانی ئامێرو ئاسن دەدا، بۆیە لە ساڵی (١٩٩٧) جارێك نارنجۆکێکی پیا تەقییەوەو بووە هۆی بریندار بوونی خۆیو هاوەڵانی، شەهید لە ژیانی پێشمەرگایەتیدا عەدەد دۆشکەو ئاربیجیو گراد بوو، بەشداری چەندان کارو باروو دەوراتی سەربازی کردووە، تا لەسەر کاتیۆشا خەڵتانی خوێن بووو گەیشتە ترۆپکی سەروەری.

شەهید: سلێمان ڕەفیق شەریف

وایان زانی (نالی) بڕوا
ئیتر شارەزوور وێرانە
کوردستانم سەرانسەری
کەلاوەو شاری کوێرانە
تەنها ئەستێرەیەک بکشێ
تا قیامەت شەوە زەنگەو
گشت دنیا تاریکستانە
گوڵە مێلاقەیەک بپسێ
دروێنەی گوڵو جوانییەو
لەنێو چەمەندا خەزانە
چڵە بیزایەک هەڵوەرێ
بناری قەندیلو شنروێ
بیابانە
نەیانزانی
لەنێو دەروونی پایزو
دڵی ڕەشی ئەم زستانە
بەهاری جوانو ڕووگەشو
ئامێز پڕ لە گوڵستانە

لە ساڵی (١٩٦٨) لە گوندی (پەلی هێرۆ) لەدایکبووە، ژیان و یاریی و خۆشییەکانی سەردەمی منداڵیی هەر لە گوندەکەی خۆیدا بەسەر بردووە، خوێندنی سەرەتایی لە گوندی (کەولۆس) تەواوکردووەو ناوەندیی لە کۆمەڵگەی (شانەدەری) نزیك سەیدسادق خوێندووە.

ساڵی (١٩٨٢) پەیوەندی دەکات بە ڕێکخستنەکانی (برایانی مسوڵمان)ەوەو دواتر دەبێتە قوتابیی پەیمانگای ئیسلامیی لە هەڵەبجەو پاشان لە کۆلێژی شەریعەی بەغدا وەرگیراوە، بەڵام لەبەر زەبرو زەنگی ڕژێم نەیتوانیوە درێژە بە خوێندن بدات.

ساڵی (١٩٩١) پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات و لە تیپی (١١٤)ی مەڵبەندی (٢) دەبێتە پێشمەرگە، شەهید لە ڕاپەڕیندا بەشداری چالاکانەی کردووە، لە گرتنی کەتیبەی مەدفەعییەی (میرەدێ)و شەڕەکانی پاککردنەوەی ڕێگای (عەربەت ـ سلێمانی)دا نموونەی پێشمەرگەی ئازاو چەلەنگ بووە، هەمیشە بە دڵسۆزییەوە ئەرکەکانی ڕاپەڕاندووە.

دواتر شەهید لەبەر لێهاتوویی و دڵسۆزیی پۆستی جێگری مەڵبەندی دووی پێدەسپێردرێت، سەرەنجام ڕۆژی (١٩٩٣/١٢/٢٧) لە شارۆچکەی عەربەت لە شەڕی بەرگریکردن لە بیروباوەڕەکەیدا شەهید دەبێت و پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شێخ عیسا)ی گوندی پەلی هێرۆ بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید سلێمان فەرماندەو تێکۆشەرێکی بەئەمەك و دنیا بەکەم گر بووە، زۆرجار لای هاوڕێ و هاوسەنگەرانی گوتوویەتی "من بۆ خوا کار دەکەم و بەتەمای پاداشتی کەس نیم، من ئاوا بزووتنەوەدەبم و خەڵکییش خۆی و خوای خۆی".

شەهید: دلێر سەمین ڕەشید

ساڵی (١٩٧٣) کاکە دلێری سەر بە عەشیرەتی جبور لە (قۆرەتوو)ی خانەقین چاوی بە ژیان هەڵێناوە، بەڵام ژیانی منداڵی لە کەلار بەسەردەبات، پاشان لە قوتابخانەی (حورییە) قۆناغی سەرەتایی‌و قۆناغی ناوەندییش لە ناوەندی (شێروانە) دەخوێنێ، ماوەیەکیش لە وەزارەتی بەرگری درێژە بە خوێندن دەداتو پاشان بە جوتیاری‌و کشتوکاڵەوە لە پێناو پەیداکردنی بژێوی ژیاندا خۆی خەریك دەکات.

ساڵی (١٩٨٩) پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو لەگەڵ راپەرینی ئازاری (١٩٩١) دا چەکی پێشمەرگایەتی لە ریزی بزووتنەوەدا دەکاتەشان‌و دواتر لە هێزی (لێدان) درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەداتو بەهۆی دلسۆزی‌و گورج‌وگۆڵییەوە جێگای خۆی لەناو دڵی برا پێشمەرگەکانیدا دەکاتەوە، لەناو خانەوادەو خەڵکیشدا کەسێکی خاوەن حورمەتو هێمن بووو زۆریش رقی لە زوڵم‌و ناهەقی دەبۆوەو هەمیشە حەزی لەوەبوو هاوکاری مەزڵومان‌و لێقەوماوان بکاتو تامەزرۆی شەهیدییش بوو.

باوکی سەبارەت بە چاونەترسی کاکە دلێر دەگێڕێتەوەو دەڵێ: "دلێر هێشتا لەناو بێشکەدا بوو کابرایەکی ئێرانی هاتە ماڵمان وتی: "کاك سەمین ئەم کوڕەی تۆ لە گوللە ناترسێ"، وتم "چۆن ئەزانیت" وتی: "هەرچیم لەگەڵ کردووە چاوی نەتروکاندووە"."

کاکە دلێر هەمیشە دەیویست پەرژینی رەسەنایەتی کوردستان بێتو لە پێناو بیروباوەڕەکەیدا گیانی لەسەر لەپی دەست دانابووو دەیزانی ئەو رێبازەی ئەو گرتوویەتی شایانی ماڵ‌و گیان لەپێناودا بەخشینە. تا سەرەنجام لە (١٩٩٣/١٢/٢٧) لەگەڵ (حەیدەر موحەممەد رەحیم)دا گیانی دەکاتە خەڵاتی بیروباوەڕەکەی‌و دەچێتە ریزی کاروانی شەهیدانەوە.

شەهید: سابیر فەرەج فەتحوڵلا نەسروڵلا
ناسراو بە (هێمن)

ساڵی (١٩٦٦) لە گوندی (سپیدارە)ی ناوچەی شاربازێڕ چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، ژیانی منداڵی هەر لە گوندەکەی خۆیان بەسەربردووە، شەهید قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانە دەخوێنێتو وەك هەمیشە کە مزگەوتو حوجرەکانیش لە کوردستاندا هاوشان خەڵکیان لە خوێندنو زانستو زانیاری بەهرەمەند کردووە، کاکە هێمنیش لە حوجرەو لە لای مامۆستای رەحمەتی مامۆستا (عومەر رێشاوی) وانە ئاینییەکانی خوێندووە.

لە (١٩٨٣/٦/١) هاوسەری ژیان بۆ خۆی هەڵدەبژێرێت، شەهید زوڵمو ستەمی حکومەتی بەعس وای لێدەکات چەکی پێشمەرگایەتی بکاتە شانو لە ریزەکانی یەکێتی نیشتمانیدا بەرگری لە خاكو نەتەوەکەی بکات، ساڵی (١٩٨٧) هەستی دینداری وایلێدەکات پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە بکات، ساڵی (١٩٩١) دەبێتە پێشمەرگەیەکی کاراو هەڵسوڕاوی هێزی (سلێمانی) بزووتنەوەی ئیسلامیو لە راپەڕینەکەی بەهاری ١٩٩١دا بەشدارییەکی چالاکانە دەکات، دواجار هەر بارەگای مەڵبەندی (٢)ی سلێمانی دەبێتە وێستگەی دوایین هەناسەکانی ژیانی شەهید هێمنو لە (١٩٩٣/١٢/٢٧) رابوونی ئیسلامیو هاوەڵو دۆستانی بۆ دوا جار بەجێدێڵێو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (گردی سەیوان) لە شاری سلێمانی بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید لەدوای خۆی شەش منداڵی بەناوەکانی (سەربەست، عەبدوڵڵا، بڕوا، ڤیان، هودا، سارا) بۆ خزمەتی دینو وڵات بەجێ دەهێڵێت.

شەهید: حەیدەر موحەممەد رەحیم
ناسراو بە (موحەممەد ئیسلامی)

ساڵی (١٩٧٠) لە خانەقین چاوی بە ژیانو ناسۆرەکانی کورد هەڵێناوە، ژیانی منداڵییشی هەر لە ئامێزی خانەقینی دەلال دا بەسەربردووە، پاشان چووەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (خانەقین)ی سەرەتاییو ناوەندیو دواناوەندیشی لە ناوەندی (خانەقینو سەورە) خوێندووەو دواتر لە بەعقوبە دەچێتە پەیمانگاو درێژە بە خوێندن دەدات.

ساڵی (١٩٨٧) پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو لە کاروکەسابەتیشدا هاوکاری ماڵی باوکی دەکات.

شەهید حەیدەر موحەممەد حەزی لە هاوکاریو تێکەڵاوی خەڵكو چاکە دەکرد، هەر بۆیە لەلای خەڵکیش خۆشەویست بوو، وەفادارو دڵ ئاوەدانو خۆش خولق بوو، لە کاری ئیسلامیشدا گەنجێکی گورجوگۆڵو خوێن گەرمو ماندوویی نەناس بوو، پەیوەندی لەگەڵ قورئاندا پتەوبوو لە بواری مێژووشدا شارەزاییەکی باشی هەبوو.

ساڵی (١٩٩١) لەگەڵ راپەڕینی جەماوەری کوردستان کاك حەیدەری دڵ پڕ لە حەماسەو هیوا پەیوەندی بە بزووتنەوەوە دەکاتو لە هێزی گەرمیان درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتیو خزمەتی ئایینو گەلو نیشتمان دەدات.

زستانی ساڵی (١٩٩٣) بە دڵە پڕ لە بیروباوەڕو ورەکەی، بەرگری لە رێبازو بیروباوەڕەکەی دەکاتو سەرەنجام هەر لەو رێیەداو لە (١٩٩٣/١٢/٢٧) لەگەڵ شەهید (دلێر سەمین)دا دەکەوێتە بەر رقی گوللە قەناسێكو بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو دەبێتە ئەستێرەیەکی گەشی ترۆپکی سەروەریو دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شێخ عەبدوڕڕەحمان) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئەحمەد موحەممەد خضر
ناسراو بە (دانا)

شەهید دانا ساڵی (١٩٧٢) لە گوندی (سەرگەینێل)ی بناری قەندیل هاتووەتە دونیاوە، تا تەمەنی هەشت ساڵی لە گوندەکەی خۆیان بەسەر دەبات، پاشان بە هۆی راگواستنی گوندەکەیان ماڵیان لە چوارقورنە نیشتەجێ دەبێتو هەر لەوێش لە قوتابخانەی (ئالان)ی سەرەتایی قۆناغی سەرەتایی تەواودەکات.

دواتر بۆ فێربوونی زانستە شەرعییەکان دەچێتە حوجرەو لە گوندی خدرانو هەروەها قەلادزێو سەنگەسەرو چوارقورنە لە لای مامۆستایان (مامۆستا ئەحمەد سینەمۆکیو مەلا خدری پشتاشانو مەلا حەسەنی شیوەرەزی)دەخوێنێو شارەزاییەکی باش پەیدادەکات.

شەهید ساڵی (١٩٨٦) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامییەوە دەکاتو ساڵی (١٩٨٨)یش بەمەبەستی بەرگری لە ئاینو گەلو نیشتمان لە هێزی (ئازادی) دەبێتە پێشمەرگەو چالاکانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ.

لە راپەرینیشدا وەك پێشمەرگەیەکی جوامێر لە ریزی پێشمەرگە جەربەزەکانی ئیسلامدا لە رزگارکردنی شارەکانی کوردستاندا رۆڵی بەرچاو دەبینێ.

کاك دانا ساڵی (١٩٩٢)

خێزان پێکەوە دەنێت‌و تەنها کچێکی بە ناوی (پـەیام) لـە دوای خـۆی جێهێشتووە.

کاتێکیش لە مانگی (١٢)ی ساڵی (١٩٩٣) بزووتنەوە تووشی شـەڕێکی نــەخوازراو دەبێــت شــەهید (دانــا) بــە ئــەرکی سەرشــانی خــۆی هەڵدەســتێت‌و ســـەرەنجام لـــە رۆژی (١٩٩٣/١٢/٢٧) لـــە گونـــدی (پڵنگان)ی دۆڵـی ئاکۆیـەتی بـە دیلـی گوللـەباران دەکرێـت‌و بـە پلـەی بـەرزی شـەهیدی دەگـات، دواتـر تەرمەکـەی لـە گۆڕسـتانی گونـدی (ئەستریلان)ی بناری حاجیلە بە خاك دەسپێردرێت.

ئەحمەد ئەبوبەکر حەسەن ئەحمەد

ناسراو بە (ئەحمەد سیتاقانی)

ساڵی (١٩٧٣) لە بنەماڵەیەکی ئیسلام پەروەری سەربە عەشیرەتی ساداتی باقلانی لە گەڕەکی سێتاقانی شاری هەولێر چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی هەر لەوێ بەسەربردووەو لە قوتابخانەی (خالیدی کوڕی وەلید) نراوەتە بەر خوێندن، بەڵام بەهۆی کارو کەسابەتەوە بواری بڕینی قۆناغەکانی تری خوێندنی نەبووە، بۆیە بەناچاری لەگەڵ باوکیدا لە گومرگی سەوزەو میوە خەریکی ئیشکردنو پەیداکردنی بژێوی ژیان بووە، بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا زۆر هۆگری مزگەوت بووەو بەگەرمی هاتووچۆی مزگەوتی (حاجی عەزین)ی گەڕەکی گڵکەندی کردووەو بەمەش زیاتر ئاشنایەتی لەگەڵ ئیسلامو کاری ئیسلامیدا پەیداکردووە، تەنانەت بەهۆی دڵسۆزیو خۆشەویستیی بۆ بانگەوازی ئیسلامیو خۆشبەختی خەڵك، شارەزایی لە وتاردانو وەعزو ئامۆژگاریدا پەیداکردبوو.

کاك ئەحمەد سێتاقانی لە ساڵی (١٩٩٢)دا لە ریزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیدا دەچێتە سوپای بەرگریو دڵسۆزانە بەشداری خولەکانی مەشقو راهێنان دەکات، لە زستانی (١٩٩٣)شدا وەك پێشمەرگەیەکی لێبڕاو بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێتو سەرەنجام لە رۆژی (١٩٩٣/١٢/٢٧) لە مەڵبەندی (٤)ی هەولێر لەکاتی پارێزگاریکردن لە بیروباوەڕو رێبازەکەیدا بەپلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (کەسنەزان) بەخاك دەسپێردرێت.

عادل عوسمان رەسوڵ ئەمین
ناسراو بە (هیوا)

کاکە هیوا لە (١٩٧٣/٥/١) لە گەڕەکی (مەجیدبەگ)ی شاری سلێمانی هاتووەتە دونیاوە، ژیانی منداڵی لەوێ بەسەربردووەو لە قوتابخانەی (ئەمین زەکی بەگ) قۆناغی سەرەتایی تەواودەکات، ئیدی گوزەرانی و ژیان و دەوروبەر بۆ کاکە هیوا لەبار نابن کە کتێبەکانی لەبندەست بنیّ و پێبەپێی لەگەڵ خوێندندا ڕێگە ببڕێت، ناچار دەچێتە نانەواخانەیەك و سەر سفرەی ماڵان بە نانی گەرم دەڕازێنێتەوە.

شەهید ساڵی (١٩٩٣) بەهۆی کاریگەری براکانیەوە پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات و دەبێتە پێشمەرگە و لە جێبەجێکردنی ئەرکەکانیدا کەسێکی وریا و گوێڕایەڵ بووەو لە نێو هاوڕێ و دۆستانیدا بە کەسێکی خۆشەویست و ڕۆح سووك ناسرابوو، کەلەهەر جێیەکەوە دەربکەوتایە سەرنجی هەموو دەورو بەری بەلای خۆیدا ڕادەکێشا.

کاکە هیوا کە خێزانەکەیان پەروەردەکاری ڕۆڵەی دڵسۆزو بەئەمەکی دینە، قەدەر ڕێگەی نەدا لەوە زیاتر ئەرکەکانی خۆی درێژە پێبدات، بۆیە هەر لە هەمان ساڵی پەیوەندیکردنیدا واتە ساڵی (١٩٩٣)و لە (١٢ـ٢٧) لە کفری شەهید دەبێت و دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (دەباشان) لەشاری سلێمانی بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: عومەر فازڵ موحەممەد ئەمین

ساڵی (١٩٧٣) کاکە عومەر وەك رۆڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی جاف لە کفری چاوی بە ژیان هەڵێناوەو ژیانی منداڵیی هەر لەوێ بەسەربردووە، پاشان چووەتە بەر خوێندنو تا پۆلی شەشەمی سەرەتایی خوێندوویەتی.

لەپێناو دابینکردنی ژیانو گوزەراندا خەریکی کاروکەسابەتو فەلاحەتی بووە.

ساڵی (١٩٩٣) پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانە ئەرکەکانی پێشمەرگایەتی رادەپەڕێنیّو بەوپەڕی لێبڕاویو ئامادەیی بەرگریو پارێزگاریی لە رەسەنایەتی کوردستانو بیروباوەڕەکەی دەکات، دواجار کاکە عومەر لەو رێبازەداو لە شەوی (٢٧-١٩٩٣/١٢/٢٨) لە (دەشتی گۆبان) لە کفری شەهید دەبێتو دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی کفری ئەسپەردەی خاك دەکرێت.

شەهید:
سالار مەحمود عەبدولغەفور موحەممەد

ساڵی (١٩٧٨) لە گوندی (زمناکۆ)ی ناوچەی شارەزوورو لە ناو عەشیرەتی ئیمامی سەربە شاری هەڵەبجە هاتووەتە دونیاوە، بەڵام هێشتا دوو مانگ بەسەر لەدایك بوونیدا تێپەڕیبوو کە گوندەکەیان لەلایەن رژێمی بەعسی دڕندەو سەددامی دیکتاتۆرەوە وەکو هەزاران گوندی تری ئەم کوردستانە بەر سیاسەتی دوژمنکارانەی ڕاگواستن دەکەوێتو لە کۆمەڵگای (عەنەب) نیشتەجێ دەکرێن، شەهید هەر لە عەنەب دەخرێتە بەر خوێندنو تا پۆلی سێیەمی سەرەتایی دەخوێنێت، ساڵی (١٩٨٨) خانەوادەکەیان بەهۆی دڕندەیی رژێمی بەعسو صەددامی دیکتاتۆرو بۆ دەرچوون لە سایەی شوومی بەعسیەکان هیجرەت دەکەن بۆ ئێرانو لە شاری (جوانڕۆ) نیشتەجێ دەبن، لە کوردستانی ئێرانو لە ئاوارەییدا کاکە سالار لە پۆلی چوارەم دەست دەکاتەوە بە خوێندنو هەر لەوێش خۆشەویستی بۆ کاری ئیسلامیو ڕێبازی ئیسلامی بەدڵدا دەچێتو ئاشنایەتی لەگەڵ پێشمەرگەکانی بزووتنەوەدا پەیدادەکاتو بە چاوی ئومێدەوە لێیان دەڕوانێت.دوای بەرپابوونی ڕاپەڕینو گەڕانەوەی بنەماڵەکەیان لە ساڵی (١٩٩٣) لە تیپی (٢٧)ی مەولەوی سەر بە مەڵبەندی گەرمیان دەبێتە پێشمەرگەو هەر لەو ساڵەشدا ئەرکی سەرشانی خۆی لە بەرگریکردن لە ئیسلام رادەپەڕێنێ، شەهید سالار بەمەبەستی بەدەستهێنانی زانستی شەرعی ماوەیەك لەلای مامۆستا (سەید نەجمەددین) لە مزگەوتی (بیلال) لە عەنەب دەخوێنێ. دواجار لە (١٩٩٤/١/٤) لە گوندی (زمناکۆ) ئەو گوندەی کە تێیدا چاوی بە ژیان هەڵهێنا، بەڵام بەهۆی زەبرو زەنگی رژێمەوە تێر نەبووبوو لە دیمەنە جوانەکەی، خانووی بەسەردا دەرووخێتو دەچێتە ریزی کاروانی شەهیدانەوەو بە ڕەبەنی ماڵئاوایی لە خانەوادەکەیانو خزمو کەسو کارو هاوسەنگەرانیو رابوونی ئیسلامی کوردستانو شارەزوورو چیای سەرکەشی زمناکۆ دەکات.

شەهید: نەجمەددین عەبدوڵڵا موحەممەد

ساڵی (١٩٦٦) لە گوندی (کانی تووی)ی سەر بە قەزای هەڵەبجەی شەهیدو لە بنەماڵەیەکی ئایین پەروەر هاتووەتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەی خۆیان بەسەر بردووە، قۆناغی سەرەتایی‌و ناوەندیی و دواناوەندیی لە هەڵەبجە خوێندووە، لەگەڵ خوێندنی قوتابخانەدا لەلای مامۆستا (مەلا صاڵحی گەورە)ش لە گوندی (تریفە) لە حوجرە خوێندوویەتی، ئەوەش بووەتە هۆی ئەوەی شارەزاییەکی باش لە زانستە شەرعییەکاندا پەیدا بکات‌و نزیکەی (١٥) جوزء قورئان لەبەر بکات، دواتر دەبێتە خوێنکاری کۆلێژی شەریعەی زانکۆی بەغداد.

بەهۆی زەبرو زەنگی رژێمی بەعس‌و بەمەبەستی بەرگریی لە ئایین‌و نیشتمان لە ساڵی (١٩٨٨) خانەوادەکەیان هیجرەت دەکات بۆ ئێران‌و هەر لەو ساڵەدا لە هێزی (نەصر)ی بزووتنەوەی ئیسلامی دەبێتە پێشمەرگەو حاشا لە دیلی‌و ژێردەستەیی دەکات‌و وەڵامی بانگەوازی خوایی بۆ جیهادو تێکۆشان لە پێناوی خواو چەوساواندا دەداتەوە.

شەهید لە راپەڕینە مەزنەکەی ئازاری ١٩٩١یشدا رۆڵی خۆی دەبینێت‌و لە ساڵی (١٩٩٣-١٩٩٤)دا دڵسۆزانە بەرگری لە ڕابوونی ئیسلامی‌و ڕێبازەکەی دەکات‌و لەبەر لێهاتوویی‌و کارامەییش دەبێتە سەرتیپ، تا دواجار لە کاتی بەجێهێنانی ئەرکێکی پێشمەرگایەتیدا لە شاخی (شنرویّ)ی نزیك هەڵەبجە لە زستانی (١٩٩٤) بەهۆی بەفربارین‌و سەختی سەرماو سۆڵەوە شەهید دەبێت‌و دەچێتە ڕیزی کاروانی شەهیدانەوە، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی(گوڵانی خواروو) لە هەڵەبجەی شەهید ئەسپەردەی خاك دەکرێت. شایەنی باسە کاکە نەجمەددین کوڕی تاقانەی خانەوادەکەیان بووە.

شەهید نەجمەددین عەبدوڵڵا کە لە ساڵی (١٩٨٩)و لە ژیانی هیجرەتو غەریبیدا خێزانی پێکەوەناوە دوای خۆی کوڕێكو کچێکی بە ناوەکانی (ئومێدو بەنان) بە یادگاری بەجێهێشتوون.

شەهید: ئارام مەحمود موحەممەد سەعید

سالّی ١٩٧٤ لەگوندی (دەڵەمەڕ)ی نزیك هەڵەبجە لەدایکبووە، ژیانو سەردەمی منداڵیی لە زێدی خۆی بەسەردەبات، لە هەڵەبجەی شەهید نراوەتە بەرخوێندنو فێری یەکەمین پیتی شیرینی کوردی دەبێت، قۆناغی سەرەتاییو ناوەندی هەر لە هەڵەبجە تەواودەکا.

کاکە ئارام هەر لە تەمەنی حەوت ساڵییەوە ئاشنایەتی گەرمو گوڕی لەگەڵ مزگەوتدا هەبووە، هەمیشە یەکێك بوو لە منداڵە پاکوخاوێنەکانی مزگەوتی (دار الصفا).

شەهید لەساڵی ١٩٨٨ پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لە تیپی (٢٧)ی غەزالی دەبێتە پێشمەرگە، لە راپەڕینەکەی (١٩٩١)دا دەوری ئازایانە دەگێڕیو سەربەرزانە بەشداری لە ئازادکردنی ولاتە ژێردەستەکەیدا دەکات لەدەستی بەعسی داگیرکەر.

ئەو کاتەی کاکە ئارام لە گەرمەی دڵخۆشیو بەختەوەریدا بەکارەکەی خۆی، بەو چەکەی کە بۆ خزمەتی بیروباوەڕەکەیو پارێزگاریکردنی لە کوردستان لەشانی کردبوو، لە (١٩٩٤/٥/٢) لەگوندی بەشارەت شەهید دەبێتو دەگەڕێتەوە خزمەتی خوای خۆی، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شەهیدان) لەهەڵەبجە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید بەر لەشەهیدبوونی نامەیەك بۆ باوکی دەنووسیو دەڵێ: "ئێستە دڵم خۆشە پێشمەرگەمو خزمەتی ئیسلامو خەڵك دەکەم، چونکە ئەمە کارو پیشەی پێغەمبەران بووە".

ئەحمەد عەبدوڕڕەحمان مستەفا فەتاح

ناسراو بە (دکتۆر ئەحمەد)

سـالّی (١٩٦٧) لـه گونـدی (باوەکۆچـەك)ی نزیـك هەڵەبجـەی ئیسلام پـەروەر لـەدایکبووە، ژیـانی منـداڵیی لـە ئـامێزی گوندەکەیانـدا بەسـەردەبات،قۆناغی سـەرەتایی لـە قوتابخانـەی (باوەکۆچـەك)ی سەرەتایی تەواوکردووەوقۆناغی ناوەندی لە ناوەنـدی (شـارەزوور) لـە هەڵەبجە تەواوکردووەو پاشان لە ئامادەیی پیشەسازی بەشی میکانیك وەردەگیرێتو ئەویش تەواودەکات.

شـەهید سـالّی (١٩٨٧) پەیوەنـدی بـە ریزەکـانی بزووتنـەوەی ئیسلامییەوە دەکـاتو دەبێتـە پێشمەرگە لـە هێـزی (نەصـر)و سـالّی (١٩٨٨)وەك پێشمەرگەیەك بەشداری دڵگەرمانەی ئازادکردنی هەڵەبجە دەکات لە دەست بەعسی خوێنڕێژو زاڵم.

سالّی (١٩٩٠) لە ئۆردوگـای (کامیـاران)و لـە غەریبیـدا لەگـەڵ (گـەردە هوسـەین)دا خێـزان پێکـەوەدەنێتو پـەروەردگاری مـەزن دەیانکاتـە خاوەنی کوڕێـكو کـچێك بـە ناوەکـانی (کەلـسومو ئاسـۆ)، شـەهید لـە راپەڕینەکەی بەهاری (١٩٩١)یشدا بەشداری چالاکانە دەکات.

شەهید کەسێکی هوشیارو بیرکراوە بووەو هەمیشە لـە هـەوڵی ئـەوەدا بوو خۆی بە زانیاری دەوڵەمەند بکات، بۆیـە بەشـداری چـەندین خـولی رۆشنبیریی کردووە لەوانە: (معهد اعداد الدعاه)و (زانیاری تەندروستی) لەبەر لێهاتوویی لەو خولەدا شەهید نازناوی (دکتۆر ئەحمـەد)ی لێنـرا، دواجـار لـە کـاتی بـەرگریکردن لـە بیروباوەڕەکـەیوپارێزگاریکردن لـە ئیسلامداو لـە رۆژی (١٥/٥/١٩٩٤) لـە گونـدی (شـیرەمەڕ)ی سـەر بـە ناحیەی (خورماڵ) شەهید دەکرێتو تەرمەکەی لە گوندی (یالانپێ) بـە خاك دەسپێردرێتو دواتر دەگوازرێتەوە بۆ گۆڕستانی (گولانی سەروو) لە هەڵەبجەی شەهید.

شەهید: کانەبی رەسوڵ حەمەد

ساڵی (١٩٧١) لە ئامێزی گوندی (ماخۆبزنان)ی دەڤەری پشدەر و رەقەی سەربە شارۆچکەی سەنگەسەر لەدایکبووە، پاشان نراوەتە بەر خوێندن‌و تا پۆلی سێیەمی ناوەندی لە سەنگەسەر خوێندوویەتی، لە نێوەڕاستی هەشتاکاندا کاتێك گوندەکەیان بوو بە مەڵبەندێکی رابوونی ئیسلامی بەهۆی لەویۆ نیشتەجێبوونی مامۆستا عەلی باپیر، لە هەموو لایەکەوە لاوانی بە مشووری دڵ پڕ لە ئیمان روویان تێدەکردو ئەم حاڵەتەش کاریگەرییەکی گەورەی کردە سەر خەڵکی دەروون پاکی ناوچەکەو تارمایی بەرچاوی چەندانی وەکو کاکە (کانەبی)شی رەواندەوەو بەڕاستەقینەی ئیسلامی ئاشناکردن، بۆیە کە دواتر بارەگاکانی هێزی (حەمزە)لە قەڵاتووکان‌و بناری قەندیل کرانەوە، کاك (کانەبی) پەیوەندی خۆی لەگەڵ کاروانە ئیسلامییەکەدا توندترکردو بوو بە پردی نێوان شاخ‌و شارو لەگەڵ شەهیدی قارەمان کاك (فەقێ حەسەنی ماخۆبزنان)ی ئامۆزایدا بوو بە دەست‌و چاوی پێشمەرگەکانی ئیسلام .

شەهید هەتا بڵێی چاونەترس‌و بە دەست‌وبردو قارەمان بوو، دوای ئەوەی لە کوێ گومانی هەبوونی مەترسییەك کرابا لەوێ ئامادەبوو، لە دەرەنجامی هەڵکردنی رەشەبای حەزێکی شێتانە لە زستانی ١٩٩٣دا شەوێکی نوتەك بەرۆکی کوردەواری گرت، کاکە (کانەبی) لە دەڤەری سالارەو دارەشمانەو لە هێزی یەك خۆیی دۆزییەوە، تا سەرەنجام ئەو پێشمەرگە ئازاو جەربەزەیە لەگەڵ (کاك عومەری وەستا رەحیمی قەڵادزەیی‌و کاك عەلی هەنجیرەیی) لە (١٩٩٤/٦/١) لە کورەتاڵ گەیشتە کاروانی شەهیدان‌و دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی سەنگەسەر لە نێو حوزن‌و ماتەمی کەس‌وکارو خۆشەویستانیدا بەخاك سپێردرا.

شەهید: عەلی عەبدوڵڵا حەمەد ڕەسوڵ
ناسراو بە (عەلی هەنجیرەیی)

بیتوێنی قەڵای دمدمی ئیسلامەتی، لە گیانبازییو فیداکاریی لە پێناوی ئیسلامو رەسەنایەتی گەلی کوردستاندا،بەقەد کێوەڕەش سەربەرزەو هەر دەڵێی دەرسی خۆڕاگرییو سەرکەشی لەوەوە فێربووە کە رمو شیری هەزاران جەنگیزو هۆلاکۆ لەسەرو پرچیدا ژەنگیان هێناوەو ئەو هەروەکو خۆی بەرزو سەختو مەحکەم ماوەو لەوەدا شارو گوندەکان پێشبڕکێ لەگەڵ یەکتر دەکەنو دەبنە مەدالیای شانازییو بەدەروازەی راپەڕینەوە هەڵدەواسرێن.

گوندی (هەنجیرە)ی دامێنی رەوەزە سەختەکانی کێوەڕەش لە ساڵی (١٩٧١) بۆ یەکەم جار کاك (عەلی عەبدوڵلا حەمەد)ی لە باوەشگرت، سەرەتای تەمەنی منداڵی لە گوندەکەی خۆیان بەسەر بردووەو دواتر تا پۆلی چوارەمی سەرەتایی لەوێ خوێندوویەتیو پۆلی شەشەمی سەرەتایشی لە رانیە تەواوکردووە، لەوەزیاتر بەهۆی هەژاریوسەرقاڵی بە کاروکاسبییەوە دەرفەتی خوێندنی نەبووە.

ساڵی (١٩٨٥) پەیوەندی بە یەکێتییەوە دەکاتو دەبێتە پێشمەرگە ساڵی ١٩٨٨ دەگەڕێتەوە داخلو لە راپەڕیندا خۆی رەگەڵ ئاپۆڕای پێشمەرگەی بزووتنەوە دەداتو لە راماڵینی بەعسییاندا رۆڵی بەرچاو دەبینێ، ساڵی (١٩٩٢) لە بنکەی پارێزگاری تەقویەی تەلەفزیۆن لەسەر چیای (هەیبەت سوڵتان) دەوامی پێشمەرگایەتی دەکات، زستانی (١٩٩٣)ش بە ئەرکی خۆی هەڵدەستێتو دوای ئەوە بەماڵەوە هیجرەت دەکاتو ماڵی لە ئوردوگای (پیرشێخ)ی سەردەشت نیشتەجێ دەبێت، لە مانگی(٥ی١٩٩٤)لە بەرەی پشتی قەڵادزێو لە هێزە (١) درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەداتو هەمیشە لەناخەوە دەیگوت: "خۆزگە خۆمو ماڵەکەم هەمووی فیدای ئیسلام دەبوون".

بەهەق پێشمەرگەیەکی دڵسۆزو چەلەنگ بوو، تا سەرەنجام لە

(کوڕەتـــاوڵ)ی نزیـــك قـــەڵادزێ لەگـــەڵ (کانـــەبی رەســـوڵو کـــاك عومەرقەڵادزەیی)دا لە رۆژی (١/٦/١٩٩٤) گەیشتنە کاروانی شەهیدانو تەرمە پاکەکەشی هەر لە گوندی هەنجیرە ئەسپەردەی خاك کراوە.

شەهید عەلی هەنجیرەیی دووجار ژنی خواستووە، یەکەمیان لـە سـاڵی (١٩٨٩)و دووەمیـشیان لـە سـاڵی (١٩٩٢)ولـەدوای خۆیـشی کوڕێـكو کچێکی بە ناوەکانی (هەنگاو و پەیمان) بۆ ئیسلامو کوردستان بـەجێ هێشتوون.

شەهید: عومەر رەحیم عەلی خەلیل

ناسراو بە (عومەر قەڵادزەیی) و (عومەری وەستا رەحیم)

ساڵی (١٩٥٧) لە قەڵادزێ لەدایکبووە و ژیانی منداڵیشی لەوێ بەسەر بردووەو قۆناغی سەرەتایشی هەر لە قەڵادزێ تەواوکردووە، دواتر هاوتای بنەماڵەکەی بە کاری ئاسنگەرییەوە خەریك بووەو ملی دەبەر کاروکەسابەت ناوە، کاتێك پەی بەو هەموو زوڵمو ستەمە دەبات کە لەسەر شانی میللەتەکەیەتی چاوی بەرایی ناداو لەبەر ئەوە بەمەبەستی تێکۆشان لە پێناو گەلەکەیدا رێبازی حزبایەتی دەگرێتەبەرو پەیوەندی بە پارتییەوە دەکات، هەر لەبەر رەتکردنەوەی زوڵمو ستەمیش بەماڵەوە هیجرەت دەکاتو لە ئۆردوگای (بێزیلێ)ی سەر بە سەردەشت نیشتەجێ دەبێت.

ساڵی (١٩٨٩) پەیوەندی بەبزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لە هێزی (حەسەن بەننا) دەبێتە پێشمەرگە، لە راپەرینەکەی ئازاری (١٩٩١)دا رۆڵی بەرچاو دەبینێتو لە دوای زستانی (١٩٩٣)ش کاك عومەر بەمەبەستی گێڕانەوەی شکۆی ئیسلامخوازان لەبەرەی پشدەر لە هێزی (١) خۆی دەبینێتەوەو بەوپەڕی لێبڕاویو دڵسۆزییەوە تێدەکۆشاو ئەوەی سڵی لێنەدەکردەوە مردن بوو، تا ئەویش لە (١٩٩٤/٦/١) لەگەڵ (کاکە کانەبی رەسوڵو کاك عەلی هەنجیرەیی)دا لە (کورەتاوڵ)ی نزیك بە قەڵادزێ بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشت، دواتر تەرمە پاکەکەشی لە قەڵادزێ ئەسپەردەی خاك کرا.

شەهید عومەر دوو هاوسەری هەبووەو یەکەمیان لە ساڵی (١٩٨٤)و دووەمیانی لە ساڵی (١٩٨٧) خواستووەو دوای خۆشی سێ کوڕو سێ کچی بە ناوەکانی (سۆرانو سامانو هێمنو بەیانو بەهارو سارا) بە یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێ هێشتوون.

شەهید: شەریف مەجید شەریف

ناسراو بە (عەبدولباست)

ساڵی (١٩٦٢) لە (کانی میران)ی سەر بە قەزای پێنجوێن لەدایکبووە، ژیانی منداڵی لە نێو دیمەن و سروشتی جوانی گوندەکەیاندا دەگوزەرێنێت، تا ئەوکاتەی ڕژێمی بەعسی دڕندە وەك هەموو گوندەکانی کوردستان گوندەکەی کاکە عەبدولباست رادەگوازێتە کۆمەڵگا زۆرەملێیەکان.

شەهید لەبەر سەختی و خراپی بارودۆخ و زروف ئەو سەردەمە ناخرێتە بەر خوێندن، بۆیە کاتێك تەمەنی هەڵدەکشێ و هەستدەکات هەموو کەسێك بەلایەنی کەمەوە پێویستی بەوە هەیە بتوانێ بنووسێ و بخوێنێتەوە دەچێتە (قوتابخانەی نەهێشتنی نەخوێندەواری) تا پۆلی شەشەمی نەهێشتنی نەخوێندەواری بەسەرکەوتوویی دەبڕێت، شەهید عەبدولباست بە تەبیعەت کەسێکی ڕووخۆش و مرۆڤدۆست بوو، هەمیشە گیرفانەکانی پڕ لە چکلێت بوون تا بتوانێت گەر بە چکلێتێکیش بێت دڵی منداڵان و دۆستانی خۆشبکات.

ساڵی (١٩٨٠) هاوسەری ژیانی هەڵدەبژێرێت و زەماوەند دەکات، خوای پەروەردگار چوار کوڕو کچێکی پێبەخشین بە ناوەکانی (یوسف و یاسین و ئیسماعیل و صادق و هاجەر). ساڵی (١٩٨٤) پەیوەندی بە (بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامی)یەوە دەکات و لە هێزی (فاروق) دەبێتە فەرماندەی هێز، لەتەمەنی پێشمەرگایەتیدا بەشداری زۆربەی مەفرەزەکان دەکات کە دابەزیونەتە کوردستان و لە ڕاپەڕینە پڕ شکۆکەی گەلی کورددا لە پاککردنەوەی پێنجوێن، سەیدسادق، سلێمانی، کەرکوکدا ڕۆڵی کاریگەری دەبێت.

دوای زستانی (١٩٩٣) لەڕیزی هاوسەنگەرانیدا بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێت و لەپشتی قەڵادزێ وەکو پاسەوانی مامۆستا عەلی باپیر درێژە بەخەباتی پێشمەرگایەتی دەدات.

دواجار لە (٨ ـ ٦ ـ ١٩٩٤) لە قەڵادزێ لە کاتی بەرگریکردن لە بیروباوەڕەکەیدا لەگەڵ (١٠) برای هاو سەنگەریدا شەهید دەبێت و تەرمە پاکەکەشی لەگۆڕستانی (کێوەڕەش) لەڕانیە دور لەماڵ و منداڵی کە لەگوندی (شوێ)ی بانەی کوردستانی ئێران نیشتەجێبوون لەلایەن خێر خوازانەوە بەخاك دەسپێردرێت، بەڵام تا ئێستاش نەزانراوە کامە گۆڕ گۆڕی شەهیدە.

شەهید: میرە عەلی حەسەن
ناسراو بە (ئەبوبەکر)

سـاڵی ١٩٧٠ لـە گونـدی (کـەورین)ی ناوچـەی رەوانـدوز لـەدایکبووە، قۆنـاغی سـەرەتایی هـەر لـە کـەورینو رەوانـدوز تـەواوکردووەو قۆناغەکانی ناوەندییو دواناوەندیی لە قوتابخانەی (قضاء الحديث) تەواوکردووەو لە زانکۆی بەغداد وەرگیراوە.

شـەهید ئەبوبەکر چـوار سـاڵی زانکـۆ بەسـەرکەوتوویی تـەواودەکاتو دەبێتە مامۆستا، شەهید لاوێکی خوێندەوارو رۆشنبیر بووەو هەمیشە خەریکی خوێندنـەوەو شـارەزابوون بـووە لـە ئـاینی پـیرۆزی ئیسلام، ساڵی ١٩٩٢ لەگەڵ (سەوسـەن خـان) خێـزان پێکـەوە دەنێـتو خـوای پەروەردگار دوو کـچیان پێدەبەخـشێت بـە ناوەکـانی(پـەیامو نـەمام)، شەهید زرۆجار لەگەڵ هاوسەرەکەیدا باسی شەهیدیی کردووەو دوعـای بەدەستهێنانی ئەو بەخششە پیرۆزەی لە پەروەردگار کردووە.

شـەهید ئەبوبـەکر دوای ئـەوە پەیوەنـدی بـە ریزەکـانی بزووتنـەوەی ئیـسلامییەوە کـردووەو لـە راپەرینەمەزنەکـەی سـاڵی ١٩٩١یـشدا بەشـدارییەکی گـەرموگوڕی کـردووەو لـە پێشمەرگایەتیشدا دڵـسۆزانە ئەرکـەکانی ڕاپـەڕانو ڕاپەڕانـدوونو دوای زسـتانی ١٩٩٣ لـە پـشتی قەڵادزێ لەگەڵ هاو سەنگەرانیدا ئـامێز لـە چـەكو چیا وەردەنێتـەوەو لەناو برا پێشمەرگەکانیشیدا وەك پێشمەرگەیەکی ئـازاو خۆشەویستو سەنگین دێتە ئەژمار.

شەهید لەوکاتەی بەرگری لە بیروباوەڕەکەی دەکرد لە ١٩٩٤/٧/١٥ لـە نزیـك (ئاشـی زادە)ی خـوار هەڵـشۆی سـەربە قـەڵادزێ دەکەوێتـە بۆسەوەو دەستبەسەر دەکرێتو لە ژێر ئازارو ئەشـکەنجەداندا شـەهید دەکرێت، پاشان تەرمەکەی بۆ دواجار لە گۆڕسـتانی (کـەورین)یزێـدی باو باپیری بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: عەبدولسەلام عەلی عەبدوڵڵا

ساڵی ١٩٦٠ لە گوندی (سیاگوێز) لەدایکبووە، تەمەنی منداڵی لە سلێمانیو بەغداد بەسەر بردووەو قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (شێخ مەحمود)و ناوەندی لە (پێنجوێن)و دواتریش ئامادەیی پیشەسازی لە سلێمانی تەواوکردووە.

لەبەر ئەوەی کە شەهید لە بنەماڵەیەکی ئایین پەروەردا پەروەردە دەبێت هەمیشە تینوی فێربوونی زانستی شەرعی بووە، بۆیە لەلای باپیری خۆی (مامۆستا بابە شێخ) ماوەیەك زانستە شەرعییەکان دەخوێنێت.

شەهید بۆ پەیداکردنی بژێوی ژیان لە کارگەی چیمەنتۆی (تاسلۆجە) دادەمەزرێت، لەگەڵ کارو ئەرکی رۆژانەیدا هەمیشە لە هەوڵدا بووە بۆ بەدەستهێنانی زانیاری زیاتر لە بواری خوێندنەکەی خۆیدا، بۆیە چەندین بابەتی وەرگێڕانو نووسینی لەو بوارەدا هەبووە کە بەداخەوە لە کۆڕەوەکەی ساڵی ١٩٩١دا فەوتاون.

ساڵی (١٩٨٦) خێزانی پێکەوەناوەو بووەتە خاوەنی سێ کوڕ بە ناوەکانی (موحەممەدو میرانو دڵشاد)، عەبدوسسەلام خوێنەرێکی باشی کتێبەکانی (سەید قوتب) دەبێتو پاشان پەیوەندی دەکات بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە لە ساڵی (١٩٨٧)، لە دوای راپەرینەکەش راستەوخۆ پەیوەندی بە هێزی (سلێمانی)یەوە دەکات، شەهید وەك پێشمەرگەیەکی خاوەن باوەڕو سەنگین لە کاری پێشمەرگایەتی بەردەوام دەبێت تا لە (١٩٩٤/٧/٢٧) لە ناوچەی (پێنجوێن) لەگەڵ چەند پێشمەرگەیەکی تری هاوڕێیدا لە کاتی بەرگریکردن لە باوەڕەکەیان شەهید دەبێتو دواتر تەرمەپاکەکەشی لە (گردی شەهیدان)ی سلێمانی بە خاك سپێردرا.

شەهید: قادر حەسەن عەزیز میکائیل
ناسراو بە (ئەیوب)

ساڵی (١٩٦٩) له گوندی (کوڵی متکان)ی سەربه قەزای هەڵەبجە له بنەماڵەیەکی سەر به عەشیرەتی ئێناخی لەدایکبووه، تەمەنی منداڵیی هەر له ئاواییەکەی خۆیان بەسەربردووه.

هەر له هەڵەبجه خوێندنی قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووه، زیاد له پێنج ساڵ له تەمەنی منداڵیدا قوتابی مزگەوتو قورئان بووه لەلای مامۆستای شەهید (مامۆستا سەیفەددین).

ساڵی ١٩٨٥ لەگەڵ (هەیبەت خان) ژیانی هاوسەری پێکەوەناوەو لەدوای خۆی دوو کچی بەناوەکانی (بەیانو بەنان) بەجێهێشتووه.

ساڵی ١٩٨٧ پەیوەندی بە ریزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوه دەکاتو دواتر دەبێتە ئەندامی شورای هێزی (نەصر)و لێپرسراوی تیپی (٨٧)ی مەشخەڵ، لەشەڕەکانی هەڵەبجە لە ساڵی (١٩٨٨)و راپەڕینو بەرگریەکان لە ئیسلامو میللەتەکەی بەشداری کارای کردووه.

شەهید لە (١٩٩٤/٨/٤) لەلای (مەعەسکەری هەڵەبجە)و لەسەنگەرا لەکاتی پێداگریو پارێزگاری لە بیروباوەڕ شەهید دەکرێت، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (بامۆك) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: کەمال عوسمان حسێن عەزیز
ناسراو بە (عەبدولهادی)

ساڵی (١٩٧٣) لە شاری رانیەو لە ناو خێزانێکی ئیسلامپەروەردا چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، قۆناغی سەرەتایی و ناوەندیی و دواناوەندی لە رانیە تەواوکردووەو ساڵی (١٩٩٢) لە پەیمانگای تەکنەلۆژیای هەولێر وەرگیراوە، بەڵام چووەتە کولیەی (شەریعە)ی دهۆک و زانیاری لەسەر قورئان و زانستە شەرعییەکان پەیداکردووە.

ساڵی (١٩٩١) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات و چالاکانە لەو بوارەدا وەکو لاوێکی رۆشنبیرو بەمشوور هەڵسوڕاوە، زستانی ساردی (٩٣)ی بە کورەی دڵە پڕ لە باوەڕەکەی کردە کوانووی نەبەردیی و شوورەی قایمی دەورەی ئیسلام و قورئان بوو.

کاک عەبدولهادی هەم کادرێکی لێزانی رێکخستن و هەم پێشمەرگەیەکی قارەمان بوو، لە راپەڕینەوە خەباتی رێکخستن و پێشمەرگانەی ئاوێتەی یەکتر کردبوون و عەوداڵی ئازادی میللەتەکەی بوولە ژێر ئاڵای ئیسلامدا، تا دواجار لە رۆژی (١٩٩٤/٨/٧)دا لە گوندی (دێری)ی پشتی قەڵادزێ لەپێناوی رێبازو بیروباوەڕەکەیدا بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشت و تەرمەکەشی لە گۆڕستانی کێوەڕەش لە رانیە بە خاک سپێراوە.

شەهید: عومەر نەبی فەقێ
ناسراو بە (فاروق)

ساڵی (١٩٦٩) لە شارۆچکەی (سەرکەپکان)ی سەر بە رانیە هاتووەتە دونیاوە، قۆناغی سەرەتایی هەر لە سەرکەپکانو ناوەندیو دواناوەندیشی لە رانیە تەواوکردووەو پاشان لە (پەیمانگای تەکنەلۆژی موصلّ) وەردەگیرێ، بەڵام بە هۆی خرۆشانی گیانی شۆڕشگێڕیو بینینی ستەمە یەك لەدوای یەکەکانی بەعسو بە فەڕز زانینی جیهادو تێکۆشان دەست لە خوێندن هەڵدەگرێتو لە ساڵی (١٩٨٧) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لە (١٩٨٨/٦/٢٢)یش رێگای شۆڕشو پێشمەرگایەتی دەگرێتەبەرو لە هێزی (ئازادی)ی بزووتنەوە کە لێپرسراوەکەی مامۆستا مەغدید دەبێت دەبێتە پێشمەرگەو هەروەها لەو هیجرەتو پێشمەرگایەتیەشدا نازناوی (فاروق) بۆ خۆی هەڵدەبژێرێت.

شەهید فارووق کەسێکی چالاكو بە ئاگاو کراوە بووەو لە ناو برا پێشمەرگەکانیدا خۆشەویستو لەبەر دڵان بوو، لە کاتی راپەڕینیشدا رۆڵێکی کاریگەری هەبوو لە بەگژدا چوونەوەی بەعسییانو رزگارکردنی شارەکانی کوردستاندا.

لە دوای راپەڕین بوو بە جێگری تیپی (٧)ی راپەڕینو لە زستانی (١٩٩٣)شدا وەفادارانە کەوتە سەنگەری بەرگری لە رەسەنایەتی کوردەواریو، هەر لەو ساڵەدا خێزانی پێکەوەناوە، شەهید فاروق کەسێکی هەڵکەوتەو ڕوو خۆشو خۆشەویست بوو لەناو خەڵكو هاو سەنگەرانیداو لەکاتی تەنگانەو نارەحەتیەکانیشدا خاوەنی هەڵوێستی دلێرانەو چاو نەترسو دلێری بووە.

بەم پێیە درێژە بە خەباتو پێشمەرگایەتی دەداتو ساڵی (١٩٩٤)یش لە سالارە وەك فەرماندەیەکی کارامە لە تیپی تایبەتدا رۆڵی خۆی

دەگێڕێ، سەرەنجام لە (١٩٩٤/٨/١٨)دا لە پشتی قەڵادزێ شەهید دەبێتو تەرمەکەی لە گۆڕستانی (سەرکەپکان) بەخاک سپێردراوە.

شەهید لە دوای خۆی کچێکی بە ناوی (یوسرا) کە شەش مانگ دوای شەهیدبوونی لەدایکبووە بۆ رابوونی ئیسلامیو کوردو کوردستان بەجێهێشتووە.

شەهید: عومەر قادر سەعید

ناسراو بە (بەهێز)

گوندی (بۆسکێن)ی دامێنی (کێوەڕەش)ی سەربەرز بە بڵندی دوندەکانی ئاسۆس‌و کێوەڕەش لە رابوونی ئیسلامییدا سەربەرزەو بە پانتایی دەشتی (بیتوێن)ی بەرین لە گیانبازییدا بەخشندەو دڵفراوانەو ئەستێرەیەکی درەوشاوەی ئاسمانی ساماڵی رابوونە. شەهید عومەر ساڵی ١٩٧٦ لەو گوندە رازاوەیەی سەر بە شاری رانیە چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، هەر لەو گوندە نراوەتە بەر خوێندن، دەستکورتی‌و نەداری ژیان دەرفەتیان پێنەداوە لە پۆلی چوارەمی سەرەتایی زیاتر درێژە بە خوێندن بداتو کەمێکیش لە حوجرە خوێندوویەتی، هەر لە سەرەتای منداڵییەوە وریایی‌و زیتەڵی پێوە دیار بووەو رووح سووك‌و قسەخۆش بووە، لە کارو کەسابەتدا هاوکاری ماڵی باوکی کردووە، شەهید زۆر حەزی بە راوی ماسی دەهات. ساڵی ١٩٩٢ پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو دەچێتە ریزی سوپای بەرگری ئیسلامییەوەو ساڵی ١٩٩٣ش لە مەڵبەندی (٣) لە رانیە دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانە ئەرکەکانی سەرشانی رادەپەڕێنی‌و زستانی (٩٣)ش بەرگری لە رێبازو بیروباوەڕەکەی دەکات، لە دوای ئەوە لە ١٩٩٤/٦/١ خۆیی گەیاندەوە ریزی برا پێشمەرگەکانی‌و لە تیپی نەورەسی‌و لە هێزی یەك ئامێزی لە بەژنی تفەنگ‌و چیا وەرێنایەوە، گیان بەختکردن گەورەترین خەڵات‌و پلەبوو بەلایەوەو وەك هەڵۆ بەسەر سەری سالارەو دارەشمانەوە دەسوڕایەوە، تا سەرەنجام لە شەوی ٢١-١٩٩٤/٨/٢٢ لە گردی (تەرزە)ی پشتی قەلادزێ کەوتە کەمینەوەو گیانە پاکەکەی وەك تیرەئەستێرە بەنێو شەوەزەنگدا کشاو تریفەی بزە ئیمانییەکەی بوو بە خەرمانەی خوێناویی رووحە بێگەردەکەی‌و لەگەڵ (شەهید فاروق‌و ئیسماعیل ئەحمەدو عەبدولهادی عوسمان) وەك ئەستێرە بەرەو ترۆپکی سەروەریی کشاو تەرمە پاکەکەشی هەر لە گوندی بۆسکێن بەخاك سپێردراوە.

شەهید: کەمال صاڵح مەحمود حەسەن
ناسراو بە (کەمال کۆنگۆ)

شــەهید ســاڵی (١٩٦٩) لــە هەڵەبجــەی شــەهید لــەدایکبووە، ژیــانی منداڵیی هەر لە هەڵەبجە بەسەربردووە، دواتر لە قوتابخانەی (شاهۆ)ی سەرەتایی دەنرێتە بەر خوێندن.

ساڵی (١٩٨٨) ڕاپێچی سەربازیی دەکرێت تـا سـاڵی (١٩٩٠)، شـەهید وەرزش وانێکی چالاك بوو لە بـواری (کۆنفـۆ)داو هـەوڵی زۆریـشیدا بـۆ ئاشـــناکردن‌و شـــارەزاکردنی کۆمـــەڵێکی زۆر گـــەنج‌و لاوی شـــاری (هەڵەبجەی تازە) بە کۆنفۆو پێگەیاندنیان.

ســاڵی (١٩٩١) پەیوەنــدی بــە تیپــی (٩٧)ی هێــزی (هــەورامان)ی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات لە هەڵەبجـەی تـازە، شـەهید لەگـەڵ ئەرکی پێشمەرگایەتیدا هەمیشە سەرگەرمی هونـەری کۆنفـۆش بـووەو هەوڵی ئەوەی داوە گەشە بەم هونەرە بدات.

دواجار شــەهید کـەمال کۆنفـۆ لـە ڕۆژی (١٩٩٤/٨/٢٣) لەگـەڵ شـەهید ئاسۆی هاوەڵیدا لە گوندی (مایندۆڵ)ی سـەر بـە ناحیـەی سەیدسادق شەهید دەکرێت‌و پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (زەڕایـەن) بـە خـاك دەسپێردرێ.

شەهید: موحەممەد عەبدوڕڕەحمان ڕەسوڵ

ساڵی (١٩٧٧) لە گوندی (بایەوان)ی دامێنی چیای (كونە كۆتر)ی ناوچەی (ناودەشت)ی سەربە شارۆچكەی سەنگەسەر لەدایكبووە، هێشتا كاك موحەممەد منداڵێكی بچكۆلە بوو و لە دەریای پاكی و بەستەزمانیدا مەلەی دەكرد كە بەعسیەكان لە درێژەی پیلانە شوومەكانیاندا بۆ كاولكردنی كوردستانو كۆیلەكردنی خەڵكەكەی، ناوچەی ناودەدەشتیان وەكو گەلێك ناوچەی تری كوردستان راگواستو لە ئۆردوگای زۆرەملێی رانیەی نیشتەجێكردن.

پاشان كاك موحەممەد ملی دەبەر خوێندن ناو لە قوتابخانەی (بۆتی)ی سەرەتایی تا پۆلی شەشەمی سەرەتایی درێژەی بە خوێندندا. لەگەڵ گەورەبوونیدا چاوی بە دونیای سیاسەتو تێكۆشان دەكرێتەوەو ماوەی چەند ساڵێك لە ریزی پارتیدا ئیش دەكاتو چەكی پێشمەرگایەتی دەكاتەشان، كاتێكیش نووری نێوچاوانە نوورانییەكان تێكەڵ بە بۆنو بەرامەو شنەی شەماڵی چیاو رەوەزەكانی سالارە دەبێت، لە ساڵی ١٩٩٤دا لە پێناو خەملێنەوەی گوڵە ژاكاوەكاندا. كاك موحەممەدیش هەر لەوێ، خۆی لەگەڵ ئەم كاروانە پیرۆزەداو بە یەجگاری ماچی چەكی ئیسلامو نێوچاوانی ڕەسەنایەتی كردو بوو بە پێشمەرگەی تیپی (نەورەسی) لە هێزی یەكو بەردەوام سوپاسو زەردەخەنە لە سیماو لێوەكانییەوە دادەباریو لە خۆشیان شاگەشكە ببوو بەوەی كە خۆی بەو ناووسیماو سەروەرییەوە دەبینێتەوە. بۆیە هەمیشە ئومێدێكی بەرزو ورەیەكی پۆلایین لە روخساریدا دەخوێندرایەوە، تا سەرەنجام شەوی ٢٣-١٩٩٤/٨/٢٤) لە سەر شاخی (مانگا كێوی) دامێنی سالارەی پشتی قەلادزێ لەگەڵ كاك (موحەممەد عەبدوڵلا ئاكۆ)ی هاوسەنگەریدا بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشتو ئەم لاوە عەودالەی راستیو رەسەنایەتی تاجی سەروەری لەسەرناو تەرمە پاكەكەشی لە گۆرستانی كێوەڕەشی رانیە بە خاك سپێردرا.

شەهید: سامی حەسەن حەمە غەریب
ناسراو بە (حەمدان)

له (١٩٧٦/٩/٢٠) لەبنەماڵەیەکی سەربە عەشیرەتی نەورۆڵی چاوی بە دیمەنە جوانەکانی باڵامبۆو شنرویێو شارەزوور هەڵهێناوە، تەمەنی منداڵیی لە راپەڕینو هەڵەبجەی تازە بەسەربردووە، کاک سامی قۆناغەکانی سەرەتاییو ناوەندی لە ناوەندی (ئالان) دەبڕێتو دواتریش تا قۆناغی دووەمی ئامادەیی پیشەسازی بەردەوام دەبێت لە خوێندن.

ساڵی (١٩٩١) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو ساڵی (١٩٩٣) دەبێتە پێشمەرگە لە مەڵبەندی (١)ی هەڵەبجە، پابەندبوونو چالاکیو رۆح سووکی لە سیفەتە دیارەکانی کاک سامی بوون.

دوا زێدو ماوای کاک سامی گوندی پریسی خواروی سەربە هەڵەبجە بوو کە لە ساڵی (١٩٩٤) بە هەتا هەتایی دونیای براوەی بەجێهێشتو گەڕایەوە بۆلای پەروەردگار، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (گوڵان)ی هەڵەبجە بەخاک سپێردرا.

شەهید: جەبار عەبدولکەریم وەلی
ناسراو بە (عەبدولجەبار)

ساڵی (1968) لە گوندی (دانە سۆڤ)ی سەر بە قەزای چەمچەماڵ لەدایکبووە، لەبەر خراپی گوزەرانی کوردو کوردستانیان لەوسوردەمەدا منداڵانو لاوانی کورد بە کەمی توانیویانە بخوێنن یاخود درێژە بە خوێندنەکەیان بدەن، کاکە عەبدولجەبار وەکو هەزاران منداڵی گەلی کورد تەنها تا پۆلی پێنجەمی سەرەتایی دەخوێنێ، لەتەمەنی لاوێتییدا دەستی کردووە بە کاری تەختەبەسیو بەوەش گوزەرانی ماڵەوەی دەستەبەر کردووە، لەگەڵ ئەوەشدا دڵی هەر وابەستەی مزگەوتو قورئان خوێندن بوو، بۆیە وەك قوتابییەکی قورئان لەلای مامۆستا مەلا (نەجمەددین پیریادی) وانە دەخوێنێ.

عەبدولجەبار بەخاوەن کەسایەتییەکی سەنگینو کراوەو رووخۆش دەناسرێتو لە (١٩٩٢/٩/١٥) پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لە بنکەی (شەرەفخانی بەدلیسی) سەر بە هێزی کەرکووك دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ، سەرەنجام لە ساڵی (١٩٩٤) لە چیای (خۆرنەوازان) لەکاتی راپەڕاندنی ئەرکی پێشمەرگایەتیدا شەهید دەکرێو پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شێخ سەعید) لە چەمچەماڵ بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ناطق عەلی ئەحمەد حەمە ئەمین

ساڵی (١٩٧٦) لە شاری هەڵەبجە لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی لە هەڵەبجە بەسەربردووە، قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (حەمدوون)ی سەرەتایی تەواوکردووە، قۆناغی ناوەندی لە قوتابخانەی (ئەحمەدی خانی) لە شاری سلێمانیو لە قوتابخانەی (ئەحمەد موختار جاف) لە هەڵەبجەی شەهید تا پێنجەمی ئامادەیی خوێندووە، ناوبراو لە هونەری وێنەکێشاندا سەلیقەیەکی جوانی هەبووە.

شەهید لەگەڵ زیرەکیو لێهاتوویی لە قوتابخانەدا خۆشەویستی جیهادو بەرەنگاری وای لێ دەکات واز لەخوێندن بێنێت، کە لە پۆلی پێنجەمی زانستیدا بووە.مێردمنداڵێکی وردیلە، گەنجێکی بە ئەخلاقو بەویقارو رووخۆشو بەسەلیقە، لەبەر گورجوگۆڵیی کاکە ناتق خۆشەویستی هەمووان بوو.

لە ساڵی (١٩٩٢) شەهید ناتق پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە کردو لە تیپی ٨٧ی مەشخەڵ بوو بە پێشمەرگە ، شەهید لە کاری پێشمەرگایەتیدا پیاوێکی بە ورەو چاو نەترس بوو، تا ئێستاش چەندین رووداوی ئازایەتیو چاونەترسی شەهید ناتق دەوترێنەوە کە لە کاتی زستانی سەختو شەختەبەندی (١٩٩٣)دا بووە بە قەڵغانی گیانی هاوسەنگەرانیو لە پێناو پاراستنیاندا خۆی خستۆتە مەترسییەوە. هەر ئیشێك کە هاورێکانی سڵیان لێدەکردەوە ئەم دەیوت: "أنا لها". لە هەر رووبەڕووبوونەوەیەکدا بەچەندان مەتر لەپێش پێشمەرگەکانی هاوسەنگەرییەوە هەنگاوی دەنا، تا براکانی دەگەیشتن ئەو پشووی دابوو. زەردەخەنەو پێکەنینەکانی هاوسەنگەرانی خۆشحاڵدەکرد، خۆشەویستو هیوای خانەوادەو بنەماڵەکەیان بوو، دەستڕەنگین بوو لە هونەری خەتخۆشییو

وێنەکێشاندا، بەشداری دوو پێشانگای وێنەکێشانی کردووە لە هەڵەبجەی شەهید.

ئەم لاوە خوێنگەرمەو جوانمەردە لە (١٩٩٥/٩/١) لەگەڵ شەهید (ئیبراهیم موحەممەد صالح)دا کە پێکەوە دوو هاوڕێی خۆشەویستی یەکتربوون، لە گوندی (نەیجەڵە)ی نزیک رووباری سیروان لە دامێنی چیای بالآمبۆ بەهۆی تەقینەوەی نارنجۆکێکی دەستی هەردووکیان بە پلەی بەرزی شەهادەت گەیشتن، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (گولآنی سەروو) لە هەڵەبجە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: جەمال موحەممەد موحەممەد عەزیز
ناسراو بە (حەمە بچکۆل)

ساڵی (١٩٧٠) لە ناحیەی (خورماڵ) چاوی بە ژیان هەڵێناوە، تەمەنی منداڵیی لە خورماڵ بەسەر بردووەو پاشان نراوەتە بەرخوێندن‌و قۆناغی سەرەتایی‌و ناوەندیی هەر لە خورماڵ تەواوكردووە.

شەهید ساڵی (١٩٨٥) هاوسەری ژیان هەڵدەبژێرێت‌و دەبێتە خاوەنی كوڕو كچێك.

ساڵی (١٩٩١) پەیوەندی بە ریزی پێشمەرگەكانی ئیسلامەوە دەكات‌و دەبێتە پێشمەرگە لە هێزی (هەورامان)ی بزووتنەوەی ئیسلامی، شەهید رۆڵی گەورەی بینیوە لە بەشداریكردن لە راپەڕینەكەی بەهاری (١٩٩١) ی كوردستان‌و راونانی بەعسییەكان‌و بەكرێگیراوەكانیاندا.

دواجار لە رووداوێكی دڵتەزێنداو بەبێ تاوانی كاكە جەمال لە رۆژی (١٩٩٦/١/٦) لە خورماڵ شەهید دەكرێت‌و پاشان تەرمە پاكەكەی لە گۆڕستانی خورماڵ بەخاك دەسپێررێت.

شەهید: حەسەن ئەسعەد سەعدی
ناسراو بە (عەبدول غەففار)

ساڵی (١٩٧٦) لە (سماوە)ی سەر بە هەولێر لەدایکبووە، تەمەنی منداڵیی لە شاری هەولێر گوزەراندووەو قۆناغی خوێندنی سەرەتایی لە قوتابخانەی (سیروان)و ناوەندیو ئامادەیی لە قوتابخانەی (هێرش) خوێندووە، پاشان لە پەیمانگای مامۆستایانی هەولێر وەردەگیرێ.

ساڵی (١٩٩١) پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو ساڵی (١٩٩٣) لە هێزی (٢)ی سۆرانی بزووتنەوەی ئیسلامی دەبێتە پێشمەرگە، کاک عوبدولغەفار لە کاری پێشمەرگایەتیدا لاوێکی هەڵسوڕاو و گورجو گۆڵ بوو لە خۆشییو تەنگانەدا پێشمەرگەیەکی گەرموگوڕ بوودڵسۆزو خواویستو ئەمەکداری گەلونیشتمان بووەخۆی بۆ خوا ساغ کردبوەوەوتینوی بەختیارییو ئاسودەیی هەمیشەییو سەرفرازبوو. هەر بۆیە کاتێ لە ڕۆژی (١٩٩٦/٦/١٩) دەیەوێت بگاتە بارەگای مەڵبەندی(٤)ی هەولێر کە چواردەوری بارەگاکە گیرابوو، لەوکاتەدا کاک عوبدولغەفار بریندار دەبێتو پاش ماوەیەك بە هۆی کاریگەری برینەکەیەوە شەهید دەبێت، تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (بەردەڕەشە)لە کۆمەڵگای دارەتوویینزیك هەولێر بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: عەبدورڕەحمان موحەممەد صاڵح
ناسراو بە (عەبدولغەنی)و (هەژار)

ساڵی (١٩٦٢) لە گوندی (کڵاو قوت)ی ناوچەی شوان لە کەرکووکی خۆرە گیراوەکەی کوردستان چاوی بە ژیانو ناسۆری نەتەوەکەی هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەی خۆی بەسەربردووەو هەر لەوێش نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی بڕیوەو قۆناغی ناوەندیشی لە کەرکووك تەواوکردووەو دواتر ئامادەیی (کشتوکاڵ)ی لە بەکرەجۆ بەکۆتا گەیاندووە.

شەهید ماوەیەکیش دووچاری سەربازیی بووە.ساڵی (١٩٨١) بووە بە پێشمەرگەو ماوەی (١٥) ساڵ لە ریزی (کۆمەڵەی رەنجدەرانی کوردستانو یەکێتی)دا بووەو پلەکانی (ئامرکەرتو سەرتیپو ئامرهێزو ئامربەتالیۆن)ی بڕیووەو دوو جاریش لە شەڕی نێوان یەکێتیو پارتیدا برینداربووەو لەزۆربەی چالاکیو شەڕەکانی یەکێتی وەکو (دابانو قەندیل) بەشداریکردووە، ناوبراو پێشمەرگەیەکی ئازاو دلێر بووەو زۆر حەزیشی لە هاوکاریو بەدەمەوەچوونی خەڵك کردووە. ساڵی ١٩٩٦ دڵی کاکە هەژاری تێکۆشەر زیاتر بە ئیمانو باوەڕی ئیسلام ئاودەدرێتو پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لە ریزی بزووتنەوەدا درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەداتو هەوڵی شارەزاییو تێگەیشتن دەدات لە زانستە شەرعییەکانو چەند جوزئێکیش قورئان لەبەردەکات بەهۆی هاتووچۆی بۆ مەدرەسەی (یوسف) لە خورماڵ.

شەهید عەبدوڕڕەحمان ساڵی ١٩٨٤ خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆی کوڕێكو چوار کچی بە ناوەکانی (کاردۆو تاڤگەو ژیوارو سۆماو دانیە) بۆ ئیسلامو کوردستان بەدیاری بەجێدێڵێ.

سەرەنجام ئەم پێشمەرگە قارەمانو خاوەن ئەزموونو دڵ پڕ لە ئیمانە لە (١٩٩٧/١/١٧) لە بازگەی (بەختیاری) لە سلێمانی نەخافڵ شەهید دەکرێتو پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شێخ سەعید) لە چەمچەماڵ بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: شێخ عەزیز شێخ سەلام سازانی
ناسراو بە (حەمە سەعید)

ساڵی ١٩٦٣ لە گوندی (سازان)و لە نێو بنەماڵەی بە ئیمانو ئاین پەروەری شێخ موئمینی سازانی کە مەولەوی شاعیر لە وەسفیاندا دەڵێ:

مامۆستا عەلی باپیرو شێخ عەزیز سازانیو مامۆستا شەریف

نەتیجەی پاك دین شێخ سازانی
خاس وەتەن نە دڵ مەعدوم سازانی

لەدایکبووە، ژیانی منداڵیشی لەوێ بەسەر بردووەو قۆناغی سەرەتاییشی هەر لە قوتابخانەی گوندەکەیاندا خوێندووە، پاشان بە هۆی نەبوونی قوتابخانەی ناوەندی لە گوندەکەیانو سەرقاڵ بوون بە کارو کەسابەتەوە نەیتوانیوە لەوە زیاتر درێژە بە خوێندن بدات، دوای ڕاگواستنو کاولکردنی گوندەکەیان لەلایەن ڕژێمی بەعسەوە لە کۆتایی حەفتاکاندا ماڵیان چووەتە (هەڵەبجە)و لە هەردوو قۆناغەکانی منداڵیو لاوێتیشدا زیتەڵو چاونەترسو ئایین پەروەر بووەو لە

هەڵەبجە زیاتر پابەندیو خۆشەویستی بۆ ئیسلامو کاری ئیسلامی تێدا درەوشاوەتەوە.

شەهید حەمە سەعید بە پێچەوانەی کەمی دەرفەتی خوێندنی قوتابخانە، ژیانی خۆی پەیوەست کردووە بە قورئانو ژیانی پێغەمبەرو هاوەڵە بەڕێزەکانیو بەردەوام خەریکی موتاڵاو خۆ رۆشنبیرکردنو بانگەوازو ئامۆژگاری خەڵکو هاوڕێ نزیکەکانی بووە.

ساڵی (١٩٧٩) خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆی شەش کوڕی بە ناوەکانی (ئەیوبو ئومێدو ئوسامەو موصعەبو حەمزەو میقداد) بەجێ هێشتوون کە لە خۆشەویستی یارانی پێغەمبەر ناوی ناونو بەو هیوایەی بە ڕێگای ئەواندا بڕۆن، ئەیوبی کوڕی لە دەرەوەی وڵات کۆچی دوایی کردووە.

لەگەڵ ڕاگەیاندنی رابیتەی ئیسلامی بە رابەرایەتی مامۆستا شێخ موحەممەد بەرزنجی لە ساڵی (١٩٨٤)داو ئیعلانکردنی جیهاد دژی رژێمی بەعسی داگیرکەرو ستەمکار، شەهید حەمە سەعید وەك قارەمانێکی ئیسلامخوازی میللەت پەروەر دێتە مەیدانەوەو لەگەڵ یەکەمین تەشکیلەی رابیتەدا لە بواری سەربازی کە لە (٣) تیپی (نەصرو خالیدو صلاح الدین) پێکدێ کاك حەمە سەعید دەکرێتە سەر تیپی (تیپی خالیدی کوڕی وەلید)و جوامێرانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێتو یەك لەدوای یەك هەڵوێستی مەردانە دەنوێنێ.

دوابەدوای فراوانبوونی بازنەی رابیتەو هیجرەتی دەیان زاناو مامۆستای شۆڕشگێڕو سەدان لاوی جوامێرو دلێر بۆ گۆڕەپانی جیهاد دژی بەعسو گۆڕینی ناوی رابیتە بۆ بزووتنەوە، ساڵی (١٩٨٧) مەیدانو بوارەکانی کارکردن لە هەموو روویەکەوە فراوانیو هەنگاوی گەورەیان بەخۆوە بینی، لە بواری سەربازییدا تیپەکان بوونە هێزو

چەندان هێزی نوێش تەشکیل کرانو دەیان بنکەو بارەگا لە ناوچە سنوورییەکان دامەزرێنرانو چەندان مەفرەزەی تایبەتی رەوانەی ناخۆ کرانەوە بەمەبەستی ئەنجامدانی چالاکیو جەولەو گەڕانو گەیاندنی پەیامی بزووتنەوە بە جەماوەری ستەمدیدەی گەلی کوردستان، هەر بۆیە لەگەڵ یەکەمینی ئەوهەنگاوانەدا کاك حەمە سەعید بە بەرپرسی دەستەیەك لە پێشمەرگەکانی هەردوو هێزی (نەصرو سەلاحەددین) دیاری دەکرێتو بەرەو ناوچەی قەرەداغ دەکەونەڕێ کە بۆ ماوەی (٦) مانگ لەو ناوچەیەو چەند ناوچەیەکی تردا دەمێننەوەو چەندین داستانو سەروەری تۆماردەکەن کە دیارترینیان نەبەردییەکانی (ناوتاقو کانی هەنجیرو بەردەڕەقە)یە.

یەکێك لە هاوسەنگەرانی کاك حەمە سەعید دەگێڕێتەوە کە: " لەو کاتەدا رژێم پەلاماری چڕوپڕی بۆ سەر ناوچە ئازادکراوەکانی کوردستان دەستپێکردبوو و بەگشتی هێزی پێشمەرگەی کوردستان لە پاشەکشەدا بوو، لە یەکێك لە بەرگرییەکاندا کاك حەمە سەعید هەر لەناو سەنگەرەکەیدا بوو نەدەکشایەوەو لەناکاو هاوەنێك دای لە سەنگەرەکەیو ئێمە هەموو وتمان شەهید بووە، بەڵام شەهید کاك حەمە سەعید لەناو تەپوتۆزدا هاتەدەرەوەو پێمان وت ئەمە موعجیزەیە تۆ زیندوو ماوی! "

کاتێك رژێم ناوچەکانی گەرمیانو قەرەداغ کیمیایی بارانو ئەنفال دەکات، پرۆسە سەربازییە وەحشیگەرییەکەی بەرفراوان دەکات، ناچار هێزەکانی بزووتنەوەش دەکەونە جێگۆڕکێو ئەو هێزەی کاك حەمە سەعید لێپرسراوی دەبێ بەرە بەرە بە بەرگری کردن دوای (٤٥) رۆژ دەگاتە سنووری بالیسان.

کاك (هەڵمەت شەفیق موحەممەد)ی هاوسەنگەری شەهید کاك حەمە سەعید دەڵێ: "مانگی ١٩٨٨/١ لە قەرەداغ بووین، شێخ عەزیزی سازانی لەسەر چۆنیەتی بەکارهێنانی چەکی قورس فێری دەکردین‌و بێ وچان کاری دەکرد بۆ فێربوونمان‌و ورە بەرزیمان،هەرکات کە مەوعیزەیەکی باس دەکرد چاوەکانی قەتیس دەبوون لە فرمێسك‌و دڵی دەلەرزی‌و دەیگوت ئەم ڕێبازەمان تەنها لەبەر ڕەزامەندی خوای پەروەردگار گرتووەتەبەر، هەر بۆیە ئامادەین سەرو ماڵمان لە پێناویدا بەخت بکەین، هەرکاتێك لە هەر شوێن‌و لادێیەك بووینایە پێی دەگوتین ئاگاتان لە چاو و زمانتان بێت، دەخیلتان بم بەبێ ئیجازە وەرگرتن نەچنە هیچ ماڵێك‌و بەشەرم بن، کاتێك ئەو شەهیدە بەڕێزە ماوەیەکی زۆر بوو لە قەرەداغ‌و گەرمیان مابوونەوە هەندێك پێشمەرگە ڕۆیشتینە خزمەتیان بۆ ئەوەی بگەڕێنەوە ناو ماڵ‌و منداڵیان بەڵام شەهید شێخ عەزیزو شەهید حەمە مرادو شەهید حەمە وەیس‌و شەهید عەلی مەسۆیی‌وشەهید ئاسۆ،حاجی مەحمودی قەرەداغی، مامۆستا موحەممەدی رازی، مامۆستا ئیبراهیمی کوڕی مامۆستا عوسمان، شەهید ئەحمەد مەسۆیی‌و کاك عوسمان ناسراو بە کاکە رەش‌و کاك نەبەزو کاك فەتاح‌و چەندین پێشمەرگەی تر ، گوتیان ئێمە خوا چاودێری ماڵ‌و منداڵمانەو ئێرە ماڵی ئێمەیە، قبوڵیان نەکردو قەرەداغیان بەجێ نەهێشت، هەر بۆیە ئەو پیاوە هەرکاتێك چەکی لەشان دەکرد شێری مەیدان‌و چاونەترس‌و ورەبەخشی براکانی بوو، هیچ کاتێکیش بەرامبەر بە پلەوپایەو دەسکەوتی ماڵی دونیایی کاری نەدەکردو خاوەنی ورەو ویقارو زوهدو تەقواو ئازایەتی بوو،لە هەر کوێیەك لە ڕۆیشتنماندا خەتەرێك لە پێشمانەوە هەبایە شەهید شێخ عەزیز خۆی پێش دەکەوت".

شەهید شێخ عەزیز سازانی بۆ خوا صولّحان‌و ئامەزرۆیی شەهیدیی ناخی دڵ‌و دەروونیدا رۆچوو بوو، بۆیە هەمیشە دەیگوت "مرۆڤ بۆ خواپەرستی دروستکراوەو دونیا کێڵگەی دواڕۆژەو ژیان کۆتایی دێت، کەواتە با بە شەهیدی بمرین".

شەهید کاتێك بەر لە شەهیدبوونی نەخۆش دەبێت‌و دەکەوێتە ناو جێگا چەند جار ئەم وتەیەی (خالیدی کوڕی وەلید) دووپات دەکاتەوە کە دەڵێ: "دەترسم پاش ئەو هەموو شەڕو نەبەردییانە لەناو جێگادا بمرم" بۆیە زۆر دوعای شیفا دەکات‌و خوای پەروەردگاریش شیفای بۆ دەنێرێت‌و رزگاری دەبێ لەوەی لەناو جێگادا بمرێت.

شەهید شێخ عەزیز ماوەیەك پێشنوێژی مزگەوتی (عمری فاروق) بووەو مزگەوتەکەی بە وتارو پێشنوێژییەکانی قەرەباڵغ‌و روناك کردبووەوە.

ئەم شەهیدە قارەمان‌و فەرماندە خواویستە لە راپەڕینە جەماوەرییەکەی گەلی کوردستانیشدا بەشدارییەکی دیارو بەرچاوی هەبووەو لەبەر چاونەترسی‌و ئازایەتی کرایە لێپرسراوی میحوەری (سلێمانی ـ کەرکوك) لەلایەن بزووتنەوەوەو سەرپەرشتی هێزی ئەو میحوەرەی دەکرد کە بەرەو کەرکوك دەڕۆیشتن‌و لە پێشەوەی هێزی پێشمەرگەی لایەنەکانی ترەوە وەك بەور دەڕۆیشتن‌و جگە لە ئازادکردنی کەرکوك بەشدارییەکی کاریگەریان لە شەڕی (مەعەسکەر خالد)دا کرد، شەهید هەر لەو شەڕەدا برینداربوو، ئەمە جگە لە شەهیدبوونی دەیان پێشمەرگەی قارەمانی ئیسلام.

دوای راپەڕین لە دامەزراندنی مەڵبەندی (٦)ی سلێمانیدا دەکرێتە بەرپرسی سەربازی مەڵبەندو کاتێکیش مەڵبەندی (٧)ی گەرمیان کرایەوە ئەمجار لەوێ لێپرسراوێتی بەشی سەربازیی مەڵبەندی

گەرمیانی دەخرێتە ئەستۆو بەم پێیە لەبەر لێهاتوویی تا پلەی بەرپرسی مەڵبەند لێپرسراوێتی پێ دەسپێردرێت.
شەهید شێخ عەزیز هەموو ژیانی پڕبوو لە جیهادو تێکۆشانو خزمەتکردنی ئایینو گەلو نیشتمانوبەرەنگاربوونەوەی ستەمی داگیرکەرانو دوژمنانی ئیسلاموکوردی مسوڵمان، هەروەها هەمیشە داوای یەکخستنو ڕێکخستنی ریزەکانی دەکردو رۆڵی بەرچاوو دیاری هەبوو لە چاکسازییو چارەسەری کێشەو گیروگرفتە ناوخۆییەکاندا.
شەهید لە هەموو ئەو شەڕە نەخوازراوانەشدا کە هاتوونەتە رێی کاروانی رابوونی ئیسلامی کوردستان بە ئەرکی ئیسلامییانەی خۆی هەڵدەستێتو بەرگری لەو کاروانە ئیسلامییە دەکات کە لەساڵی ١٩٨٤ەوە تێیدا تێدەکۆشێتو مێژوویەکی پڕ لە سەروەریو قارەمانێتی لە دژی رژێمی بەعسو بەرپەرچدانەوەی ستەمو زۆرداری تۆمارکردووەو رووبارێك لە خوێنی پاکی شەهیدانی لە پێناودا ڕژاوە.
سەرەنجام بەو هەموو ئەزموونو خەونو خولیاو ئومێدەوە لە ئێوارەی ١٩٩٧/٤/٧ لە هەڵەبجە لە کاتی بەرگریکردن لە رێبازو بیروباوەڕەکەی بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی گوندی (بامۆك) ئەسپەردەی خاك دەکرێتو پەیامو مەشخەڵو بەیداخە خوێناوییەکەی بە هاوسەنگەرانو رێبوارانی رێبازی راستیو رەسەنایەتیو رزگاری دەسپێرێتو بۆ دوایین جار سڵاوی پڕ لە ئەمەكو خۆشەویستی بۆ ئیسلامو کوردو کوردستان دەنێرێت.

شەهید: خدر وسوو عەبدوڵڵا وسوو
ناسراو بە (خەبات)

ساڵی (١٩٧٠) له (هەڵشۆ)ی دڵڕفێنی سەر بە قەڵادزێ لە دایك بووە، دوای ئەوە دەخرێتە بەر خوێندن تا پۆلی سێیەمی سەرەتایی لە قوتابخانەی (بڵفەت) خوێندوویەتی، بەڵام بەهۆی چوونە ناو دونیای سیاسەتو پێشمەرگایەتییەوە هۆشیارو زیرەك بووە، ئەو هەر لە زووەوە لە بیری ئازادیو سەرفرازیی میللەتەكەیدا بووە، ماوەی (٣) ساڵ لە ریزی حزبی سۆسیالیستو ماوەی (٤)ساڵیش لە ناو پارتیدا ئیشی كردووەو جارێكیش لە ناو سۆسیالیستدا بریندار بووە، ساڵی (١٩٨٨) پەیوەندی بە رێكخستنەكانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەكاتو ماوەیەكیش بە خۆیو خێزانەكەیەوە لە ژیانی ئاوارەییو غەریبیدا لە كوردستانی ئێران دەمێنێتەوە. لە راپەریندا بەشداری بەرچاو دەكاتو لە شەڕە نەخوازراوەكەی زستانی (١٩٩٣)شدا بە ئەركی سەرشانی خۆی هەڵدەستێ، پاشان لە ساڵی (١٩٩٦) لە ناوچەی قەڵادزێ دەوامی پێشمەرگایەتی دەكاتو لەبەر لێهاتوویی كاكە خەبات دەكرێتە ئامر كەرت. شەهید خەبات زۆر تامەزرۆی شەهیدی دەبێت، بۆیە لەپێش شەهیدبوونیدا وێنەیەك دەگرێتو بۆ پۆستەری دوای شەهیدبوونی دایدەنێت. ساڵی (١٩٨٨) خێزانی پێكەوە ناوەو دوای خۆی دوو كوڕو سێ كچی بە ناوەكانی (رێبوارو بەختیارو چنارو سنوورو روخسار) بۆ رابوونی ئیسلامیو كوردستان بەجێهێشتوون. شەهید خەبات مرۆڤێكی دڵسۆزو خاوێنو خۆشەویست بوو تا سەرەنجام لە سەعات چواری دوای نیوەڕۆی (١٩٩٧/٤/٧)دا كە لەگەڵ دەستەیەك لە لێپرسراوو پێشمەرگەكانی ناوچەی قەڵادزێدا دەبێ لە بالیسان دەكەوێتە بۆسەیەكەوەو خۆیو دوو برای تر بە ناوەكانی (یوسف خدر ئیبراهیمو مەریوان بابكر ناصر) دوای تێكشكاندنی بۆسەكە شەهید دەبێتو دواتر تەرمەكەی لە گۆڕستانی هەڵشۆ بە خاك دەسپێرێ.

شەهید: نەریمان بابکر ناصر ئەحمەد بێکڵۆیی
ناسراو بە مەریوان

لە رۆژی (١٩٧٧/١٢/٢٨) لە کەرکووك لە دایك بووە، ئەوەش بەهۆی چوونی ماڵی باوکی بۆ ئەوێ، ژیانی منداڵی لە کەرکووك‌و ژاراوە بەسەر بردووە، دواتر لە قوتابخانەی (ژاراوە)ی سەرەتایی بەهۆی ڕاگواستنی گوندە (بێکڵۆ) بۆ ئەوێ لەلایەن حزبی بەعسەوە، نراوەتە بەر خوێندن، لە ناوەندی (ئاسۆس) تا پۆلی سێیەمی خوێندووە.
ساڵی (١٩٩٢) پەیوەندی بە ریکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات‌و ساڵی (١٩٩٤)یش لە بارەگای ناوچەی قەڵادزێ بۆتە پێشمەرگەو پاشان بە هۆی لێزانی‌و دڵسۆزییەوە دەبێتە عەدەد جیهازی ناوچەو بە ڕێکوپێکی ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ تا سەرەنجام کاکە مەریوانیش لەگەڵ دەستەیەك لە برایانی ناوچەی قەڵادزێ لە بالیسان‌و لە سەعات چواری دوانیوەڕۆی ١٩٩٧/٤/٧ دەکەوێتە بۆسەوەو دوای هەڵکەندنی بۆسەکە لەگەڵ دوو پێشمەرگەی تر بە ناوەکانی (یوسف خدر ئیبراهیم‌و خدر وسوو عەبدوڵڵا) شەهید دەبێت‌و ماڵئاوایی لە هاوسەنگەرانی‌و کەس‌وکارو رابوونی ئیسلامی‌و کوردستان دەکات‌و تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (گربداغ)لە قەڵادزێ بە خاك سپێردراوە.

شەهید: یوسف خدر ئیبراهیم موحەممەد هێرۆیی

ساڵی(١٩٧٤) لە گوندی (خویَ بیان)ی ناوچەی مەنگوڕایەتی سەر بە ناحیەی ژاراوە لە دایك بووە، ئەمەش لەبەر ئەوەی ماڵی باوکیان لە گوندی هێرۆوە بەهۆی کێشەو باری نائاسایی کۆچیان کردووە بۆ ئەو سنوورە، شەهید ژیانی منداڵی لە (خویَ بیانو بەستەستێنو حاجیاوا) بەسەر بردووەو تا پۆلی شەشەمی سەرەتایی لە قوتابخانەی (شیلان)ی سەرەتایی خوێندوویەتی، پاشان بۆ ماوەی شەش ساڵ لە ریزی پارتیدا ئیش دەکات.

ساڵی (١٩٩٣) پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاو ساڵی ١٩٩٥ لە بارەگای ناوچەی قەڵادزێی بزووتنەوە دەبێتە پێشمەرگە، بەهۆی شارەزاییو رەوشت بەرزییەوە دەبێتە شۆفێری ناوچەو بە دڵسۆزیو ئەمانەتەوە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ، دوای ئەوەی بزووتنەوە لە ساڵی (١٩٩٧)دا تووشی شەڕێکی نەخوازراو دەبێتەوەو باری ئاسایی کوردستان تێکدەچێتەوە، شەهید یوسف لەگەڵ دەستەیەك لە برایانی ناوچە لە بالیسان لە سەعات چواری دوانیوەڕۆی (١٩٩٧/٤/٧) دەکەوێتە بۆسەوەو لە ئەنجامدا کاکە یوسفو دوو برای تر بە ناوەکانی (خدر وسوو و مەریوان بابکر) شەهید دەبن، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شێخ وسوو) لە قەڵادزێ بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: موحەممەد حەمید موحەممەد

ساڵی (١٩٥٥) لە گوندی (عەنەب)ی سەر بە قەزای هەڵەبجەی شەهید هاتووەتە دونیاوە، لە هەڵەبجە دەستی بە خوێندنی قۆناغی سەرەتایی کردووە، پاشان بەمەبەستی دابینکردنی بژێوی ژیانی خەریکی کارو کەسابەت بووەو بەو هۆیەوە شارەزایی لە دەراسەو ئۆتۆمبیلدا پەیداکردووەو کەمو زۆریش لەگەڵ دوکانداریدا خەریك بووەو ماوەیەکیش لە فەرمانگەی کشتوکاڵی هەڵەبجە دامەزراوە.

شەهید ساڵی (١٩٧٧)خێزانی پێکەوەناوەو شەش کوڕو دوو کچی بە ناوەکانی (بێستونو پشتیوانو بەهمەنو بۆکانو ڕێبینو بیلالو باخانو ئیمان) دوای خۆی بەجێهێشتووە. ساڵی (١٩٨٨) پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە کردووە، بەهۆی زەبرو زەنگی ڕژێمی بەعسەوە هیجرەتی کردووە بۆ کوردستانی ئێرانو لەوێ نیشتەجێ بووە، شەهید هەمیشە وەسیەتی بۆ منداڵو خزمو کەسو کارەکەی ئەوە بووە کە "شوێن ڕێبازی ئیسلامو بەرنامەکەی خوا بکەونو لێی لانەدەن"، شەهید خۆشەویستی دەوروبەرو هاوسەنگەرانی بووەو زۆر حەزی لە تێکەڵاویی کردووەو لە بەجێ هێنانی سیلەی ڕەحمو ئاشتەوایيو وەلانانی ناکۆکییەکانو چاندنی تۆوی سینگ فراوانیولێبوردەییدا دریغی نەکردووە. ساڵی (١٩٩٣) لە هێزی (تایبەت) وەك پێشمەرگەیەکی خواویست ئەرکەکانی ڕاپەڕاندوون، لە ساڵی (١٩٩٦-١٩٩٧)دا شورەی پاراستنی کاروانی ڕابوونی ئیسلامی کوردستان بووە، لەبەر لێهاتوویی کراوەتە فەرماندەی کەرت، دواجار لە ڕۆژی سێشەممە ١٩٩٧/٤/٢٦ لە گوندی (قەدەفەری)ی ناوچەی شارەزوورو لەکاتی بەرگریکردن لە ڕێبازو بیروباوەڕەکەی شەهید دەکرێتو دەچێتە ڕیزی کاروانی شەهیدانی ئیسلامەوەو دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شەهیدان)ی هەڵەبجە بە خاك دەسپێردرێت.

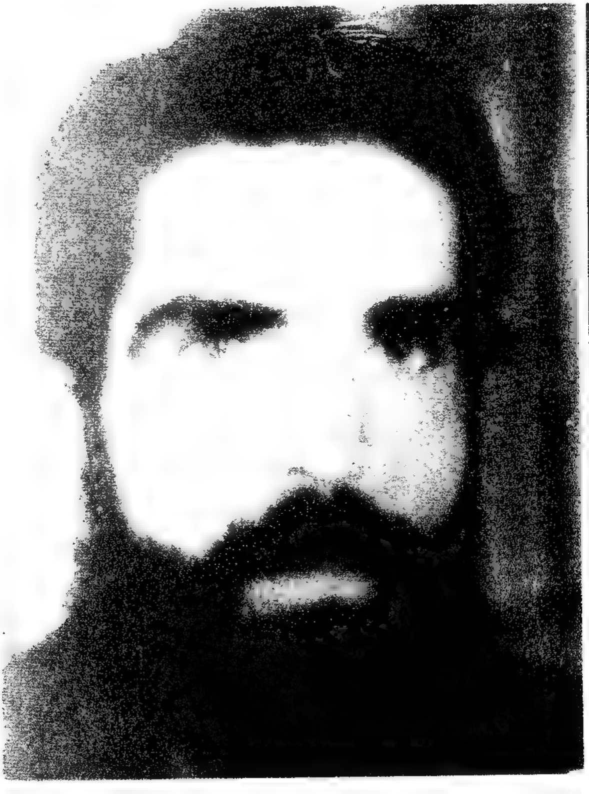

شەهید: موحەممەد هوسەین عەبدولقادر
ناسراو بە (کاروانی)

ساڵی (١٩٧١) لە بنەماڵەیەکی سەربە عەشیرەتی زەردۆیی لە گوندی (نەیجەڵە)ی سەر بە شاری هەڵەبجەی شەهید هاتووەتە دونیاوە، هێشتا لە سەرەتای منداڵییدا بوو کە گوندەکەیان لەلایەن رژێمەوە بەر شاڵاوی راگواستنی زۆرەملێ دەکەوێو بنەماڵەکەیان لە کۆمەڵگەی زەمەقیی نزیك هەڵەبجە نیشتەجێ دەکرێن.

یەکەمین پۆلی قوتابخانەی لە گوندی (سازان) دەخوێنێو پۆلی دوو تا شەشی سەرەتایش لە کۆمەڵگەی زەمەقی دەخوێنێ، دواتر پۆلەکانی یەکەمو دووەمی ناوەندیش لە ناوەندی (مەولەوی) لە هەڵەبجە تەواودەکاتو لەوەش زیاترت بواری خوێندنی نامێنێ.

ساڵی (١٩٨٧) خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆی کوڕێكو سێ کچی بە ناوەکانی (ئاڵاو ئاشناو بەڵێنو ئەمەل) بەدیاریو یادگاری بەجێهێشتوون.

ماوەی شەش مانگ لە ریزی یەکێتیدا بووە بە پێشمەرگەو ساڵی (١٩٨٨)یش هیجرەتی کردووە بۆ کوردستانی ئێرانو لە شاری (جوانڕۆ) لە مزگەوتەکانی (فیصل قادرو حاجی سان ئەحمەد) خەریکی وانەوتنەوە بووە.

هەمان ساڵ لە تیپی (٥٦)ی شێخ مەحمودی سەربە هێزی (نەصر)ی بزووتنەوەی ئیسلامی بووە بە پێشمەرگە.

شەهید بەردەوام شارەزایی زیاتری سەبارەت بە ئیسلامو زانستە شەرعییەکان وەدەست هێناوەو لە بواری ئەدەبیشدا لە ساڵی (١٩٩٠) دەبێتە ئەندامی (کۆمەڵەی ئەدەب دۆستان) لە ئۆردوگای جوانڕۆو گۆڤارێکیان بەناوی (گزنگ) دەرکردووە، کاك موحەممەد بەناوی (کاروانی) بەرهەمی لەو گۆڤارەو گۆڤاری (رابەر)دا بڵاوکردۆتەوە.

شەهید لە بەجێهێنانی ئەرکەکانیدا گورجوگۆڵ بووەو لە ساڵانی (٩٣-٩٤)و دواتریشدا وەك هەمیشە ئامادەی گیان بەخشین بووە کە خۆشەویسترین شتە لای مرۆڤ لەپێناوی پارێزگاریکردن لە بیروباوەڕەکەیدا.

شەهید دواتر لە تیپی (مەشخەڵ)ی سەربە هێزی (١)ی هەڵەبجە وەك فەرماندەی کەرتێکی ئازاو لێهاتوو دەردەکەوێتو زۆربەی پێشمەرگە هەست بە ئاسوودەیی دەکەن کاتێك لەژێر فەرماندەیی ئەودا تێبکۆشن.. هەربۆیە بە ئەندازەی هەریەك لە منداڵەکانی خۆی بەخەم ئەو پێشمەرگانە بوو کە لێپرسراویان بوو، ئەمەش ڕێزو پلەیەکی زیاتری پێبەخشیبوو. شەهید لەگەڵ نەبوونیو دەستکورتیو قەرزاریدا بەردەوام حەزیدەکرد ماڵەکەی هەوارگەی دۆستو خۆشەویستانی بێت. تەنانەت لەپاش شەهیدبوونیش پارچە کاغەزێك لە گیرفانیدا بوو کە لێی نووسیبوو "ئاخ لەدەست قەرزاری". کە قەرزەکانی تێدا تۆمارکردبوو، بەئەندازەی (٧٥٠٠) حەوت هەزارو پێنج سەد دیناری سویسری.

شەهید کاروانی کەسێکی هەژار دۆست بووەو زۆر حەزی لە تێکەڵاویو هاوکاری خەڵك کردووە، جارێکیان لە بەرەجەژنانێکدا کە پێڵاو بۆ منداڵەکەی دەکڕێتو دێتەوە ماڵەوە منداڵی جیرانێکیان دەبینێ سەیری پێڵاوەکان دەکات، ئەویش جەرگی بۆی دەسووتێتو سەرباری نەبوونیو قەرزاریی خۆی یەکسەر دەچێت جوتێك پێڵاویش بۆ ئەو دەکڕێت. تادواجار لەکاتی بەرگریکردن لەڕێبازو بیرو باوەڕەکەی لە شەوی ٢٧-١٩٩٧/٤/٢٨ لە گردی (بێژنەسەری) ناوچەی نەورۆڵیو بەدەم خوێندنی ئایەتی (إن الله اشتروا من المؤمنين أنفسهم وأموالهم بأنّ لهم الجنّة)و لەکاتی تەقاندنی گوللە (R.B.G)یەکدا فیشەکێك بەر

سنگی دەکەوێتو پاش چەند دەقیقەیەك گیانی بەرزەفڕی بەرەو بارەگای پەروەردگار لەشەقەی باڵ دەداتو دەچێتە ریزی کاروانی شەهیدانەوە. پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (بامۆك) لەئامێزی شەهید (مامۆستا سەیفەددین)و شەهید (تەها)دا بەخاك دەسپێردرێت.

ئەم پارچە شیعرەی خوارەوە نموونەیەکە لە شیعرەکانی (کاروانی) کە لە ئایاری ١٩٩١ دا بەناوی (بۆ گزنگ) بۆ گۆڤاری گزنگی نووسیوە:

گزنگی بەربەیان دەرکەوت شەوی تاریک پێچایەوە
شەوی رەشپۆش بەسەردا چوو رۆژی رووناک گەڕایەوە
کە گزنگی بەختیاری هەڵهات لەسەر ئاسۆی ئیسلام
رەشبەڵەکی نەفامی چوو دەنگی ژین هاتەکایەوە
زۆر دەمێکە کزین ئێمە، دەناڵێنین لەژێر غەمدا
خودا یاربێ ئەبێ ئیتر خەریک نەبین بەوکایەوە
جارێکی تر خۆناکوژین بۆ تاغوتان بە نەزانی
ئەنجامیشمان لەپاشەڕۆژ وەک بتێک بین بەلایەوە
وا ژیان دەستپێدەکاتو (گزنگ)یش هەر لەبۆ ژیان
سوپاس بۆ خوا کەوا پەردەی لەڕووی گشت شت هەڵدایەوە
گزنگ پاشەڕۆژی دیارە ئاشکرایە لەخۆی روونتر
نەفامی ملهوڕ ئیتر با بناڵێو بەخەتایەوە
(کاروانی) وا گزنگ دیارەو هاوار ئەکا لەدەم ئاسۆ
ئەڵێ کێیە مشتەری ژین وا ژیان دێتەکایەوە

شەهید: خالید سلێمان موحەممەد
ناسراو بە (خالد بنزێری)

ساڵی (١٩٧٦) لە گوندی (گرتکی) دەڤەری پشدەرەڕەقەی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر لە دایك بووە، ژیانی منداڵی لە گوندەکەیان‌و دواتر لە گەڕەکی (٥)ی ئازادی سەنگەسەر بەسەر بردووە پاش ئەوەی ساڵی (١٩٨٠) ماڵیان هاتووە بۆ ئەوێ، قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (ئاشوران) تەواوکردووەو تا پۆلی یەکەمی ناوەندیشی لە ناوەندی سەنگەسەر خوێندووە، بەڵام مەخابن نەداری‌و دەستکورتی وەکو چەندان منداڵە کوردی خێر لەخۆنەدیوی تر رێی خوێندنی لێدەگرن‌و ناهێڵن چیدی بەردەوام بێ، دیارە هەر لە سەنگەسەر ماوەیەکیش لە حوجرە خوێندوویەتیئەمجارە بەهۆی ڕاگواستنی پشدەرەوە لەلایەن ڕژێمەوە ماڵیان لەکۆمەڵگەی زۆرە ملێی (جەدیدە) نیشتە جێ دەبێت، ساڵی (١٩٩٠) کە باوکی کۆچی دوایی دەکات باری لە ئاست بەرپرسیارێتی خانەوادەکەیاندا قورستر دەبێت، کاتێکیش لە ئازاری (١٩٩١) رقی پیرۆزی جەماوەری مسوڵمانی کورد بە رووی عەفلەقییە خوانەناسەکاندا تەقییەوە، کاکە خالد رۆڵێکی بەرچاوی لە راپەڕیندا بینی لە کۆمەڵگەی زۆرەملێی (جدیدە) لەگەڵ ئاپۆڕەی راپەڕیوی میللەتدا هەڵی کوتایە سەر دوژمن‌و پاشان لە رزگارکردنی کەرکووکی خۆرە گیراوەکەی کوردستاندا شانبەشانی سەدان پێشمەرگەی تری ئیسلامی مەردایەتی دەنواند، دوای راپەڕین لە تیپی (٩١)ی شەهیدان لە بارەگای پارێزگاری تەقویەی هەیبەت سوڵتانی تەلەفزیونی بزووتنەوەی ئیسلامی درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەدات، لە زستانی (٩٣)دا بەرگری لە قورئان‌و رەسەنایەتی کوردان کردو وەکو هەڵۆیەکی درپی دوندی (هەیبەت سوڵتان) بە زامداری کەوتە ناو قەفەسی دیلی‌و دوای مانگو نیوێك لە ئەسارەت‌و زامداری بەرەو گەوەو قەدپاڵەکانی سالارەو دارەشمانە لە شەقەی باڵی

دایەوەو ماڵو خێزانیشی وەك زۆر پێشمەرگەی تر دوچاری هیجرەتو ئاوارەیی بوون.

ساڵی (١٩٩٥) گەڕایەوە سەنگەسەرو پاشان ژیانو نەداری دوچاری ئەوەی كرد، ماوەیەك بۆ كارو كەسابەت رووبكاتە ئێران، بەڵام بەداخەوە وردە وردە كۆنەبرینەكەی هەیبەت سولتانی لێهەڵدایەوەو بەوهۆیەوە لە ١٩٩٧/٦/٥ گیانە بەرزەكەی بەرەو لای خوای مەزن گەڕایەوە، دواتر تەرمەكەی هێنرایەوە زێدو نیشتمانی خۆییو لە نێو پێشوازی گەرمی دۆستو براو هاوسەنگەرانیداو بەوپەڕی رێزەوە لە سەنگەسەر بە خاك سپێردرا.

كاك (خالید سلێمان) لە كۆتایی ساڵی (١٩٩٢) خێزانی پێكەوە نابوو و دوای خۆی تەنها كوڕێكی بە ناوی (سلێمان) بە یادگاری بەجێهێشتووە، كەپاش شەهید بوونی لەدایكبووە.

شەهید: فەتاح ئەحمەد ڕەشید

ساڵی (١٩٦٥) لە گوندی (نەوێ)ی بناری چیای سورێن لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی لە نێو دەشتە دڵگیرەکەی شارەزوورو گوندی نەوێدا بەسەردەبات، هەر لە گوندەکەی خۆیان قۆناغی سەرەتایی دەخوێنێت.

ساڵی (١٩٨٢) (چیمەن مەحمود) دەبێتە هاوسەری ژیانیو دەبنە خاوەنی سێ کورو چوار کچ، شەهید ساڵی ١٩٨٩ پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لە ڕاپەڕینە جەماوەرییەکەی (١٩٩١)دا بەشدارییەکی چالاکانە دەکات، بەتایبەتی لە ئازادکردنی شاری کەرکوکدا.

ساڵی (١٩٩٣) دەبێتە پێشمەرگەی تیپی (١١٤)سەربەمەڵبەندی (دوو) شەهید فەتتاح لە کاری پێشمەرگایەتیدا هەمیشە لێبڕاوو دڵسۆز بووە، دواجار لە بەرواری(١٩٩٧/٨/١٢) لە گوندی (سیامێوە) لەگەڵ دوو پێشمەرگەی خۆشەویستیدا شەهید دەکرێتو تەرمەکەی لە گۆڕستانی (وارس عابان) لە گوندی (نەوێ)ی زێدی خۆی بە خاک دەسپێردرێت.

شەهید: یوسف کەریم ئەحمەد
ناسراو بە (عەلی)

ساڵی (١٩٦٧) لە گوندی (قەرەوەیس)ی سەر بە ناحیەی قەرەهەنجیر لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی لە گوندی قەرەوەیس بەسەربردووە، شەهید هەر لە قۆناغی سەرەتاییدا واز لە خوێندن دەهێنێتو لە تەمەنی لاویدا دەست بە کارو کاسبی دەکاتو ساڵی (١٩٩٢) خێزان پێکەوە دەنێتو دەبێتە باوکی تاقە کچێك بە ناوی (ئەسما).

ساڵی (١٩٩٣)دەبێتە پێشمەرگە لە هێزی کەرکووكو بنکەی (شەرەفخان).

شەهید کەسێکی کۆمەڵایەتیو کراوەبووە، لە سەردانو هەواڵپرسینو دۆستایەتیدا نموونەیەکی جوانی رەوشت بەرزی بوو، دواجار شەهید عەلی لە ساڵی ١٩٩٧ لە (ملەی عامووورە)ی بناری سورێن شەهید دەبێتو تەرمەکەی لە گۆڕستانی (خورماڵ) بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئیبراهیم حەمە عەبدوڕڕەحمان هەمزە

ساڵی (١٩٧٢) لە (هەڵشۆ)ی رازاوەو دڵڕفێنی دامێنی چیای بڵفەتو پشدەری مەڵبەندی شۆڕش‌و رەسەنایەتی چاوی بە ژیان هەڵێناوە، سەرەتای ژیانی منداڵیی هەرلە هەڵشۆ بەسەر بردووە بەڵام بەر لەوەی تێر لە دیمەنە رەنگینەکانی رامێنیّ‌و تام لە ئاوی سازگاری سەرچاوەکانی بکات، (هەڵشۆ)ش وەکو هەموو گوندەکانی تری کوردستان دەکەوێتە بەر رقی شێتانەی رژێمی بەعسی عەفلەقی‌و ساڵی (١٩٧٨) دەگوازرێتەوە بۆ ئۆردوگای زۆرەملێی (توووەسووران)کاکە ئیبراهیم لەویّ لە قوتابخانەی (ئاوان) دەست بە خوێندن دەکات‌و تەنها تا پۆلی پێنجەمی سەرەتایی بواری درێژەدان بە خوێندنی دەبێت‌و پاشان سەرقاڵی کارو کەسابەت دەبیّ.

لە دوای راپەڕینەوە پەیوەندی بە رێکخستنەکانی یەکێتییەوە دەکات تا ساڵی (١٩٩٤)، هەر لەو ساڵەدا پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات‌و لە ناوچەی قەڵادزیّ دەبێتە پێشمەرگەو بە دڵسۆزییەوە ئەرك‌و فەرمانەکان رادەپەڕێنیّ.

لە نیسانی ساڵی (١٩٩٧)دا کاتێك بارودۆخێکی ئاڵۆزو نائارام دێتە پێشەوە کاك ئیبراهیم لەگەڵ ژمارەیەك لە هاوسەنگەرانیدا بەرەو سنوور تێدەکشیّ‌و مەخابن لە دیوی ئێران بە رووداوی ئۆتۆمبیل لەمانگی (٤)ی (١٩٩٧)بە کۆمەڵێك خولیاو ئاواتی مەزن‌و هیوای گەڕانەوەیەکی سەربەرزانە ماڵئاوایی لە ژیان دەکات‌و دەچێتە ریزی شەهیدانەوە، دوابەدوای ئەوە تەرمەکەی دەهێنرێتەوەو هەر لە (هەڵشۆ)ی زێدی خۆشەویستی باب‌و باپیرانیدا بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئەبوبەکر ئەحمەد وەیس موحەممەد
ناسراو بە (مەلا سەلمان)

ساڵی (١٩٧٤) لە گوندی (زەمەقی خواروو)ی سەر بە هەڵەبجەی شەهید لە ناو عەشیرەتی هاروونی چاوی بە ناسۆرو مەینەتیەکانی گەلی کورد هەڵهێناوە، ژیانی منداڵیی هەر لەوێ بەسەر بردووە، پاشان چووەتە بەر خوێندنو تا پۆلی شەشەمی سەرەتایی لە قوتابخانەی گوندەکەیان خوێندوویەتی، لەوەش زیاتر بواری بۆ نەرەخساوە بخوێنێو ناچار لەگەڵ خێزانەکەیدا خەریکی کارو کەسابەتو کشتوکاڵو پەیداکردنی بژێوی ژیان بووە.

ساڵی(١٩٩١) وەك لاوێکی خواناس دەرکەوتووەو لە ساڵی (١٩٩٢)دا پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لە تیپی (٩٩)ی زمناکۆ لە مەڵبەندی گەرمیان دەبێتە پێشمەرگە، شەهید لەناو هاوسەنگەرانیدا خۆشەویستو لە دڵدا شیرین بووە، هەمیشە ویستوویەتی پەرژینی ئیسلام بێتو تەنانەت لە گیان بەخشینیشدا رژدی نەنوێنێت، هەر ئەم بیروباوەڕەش بووە کە پاڵی پێوەناوە لە سالانی (١٩٩٣-١٩٩٤-١٩٩٧)دا رۆڵی خۆی لە پارێزگاریکردنی ئیسلامدا ببینێو دڵسۆزانە ئەرکەکانی راپەڕێنێت، تا سەرەنجام هەر لەو رێگایەداو لە ساڵی ١٩٩٧و لە (گردەگرێ)ی نزیك گوندی (شیرەمەڕ)ی سەر بە خورماڵ لەگەڵ کاك مەشخەڵو کاك حەمە مورادداەبێت کە بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو دەبێتە ئەستێرەیەکی گەشی ترۆپکی سەروەریی‌و پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (گولان)ی هەڵەبجەی شەهید بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید مەلا سەلمان خێزاندار بووە دوای خۆی دوو کوڕی بە ناوەکانی (موحەممەدو کۆسار) بە دیاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێ هێشتوون.

شەهید: سالم طاهر خارو
ناسراو بە (هەڵمەت)

ساڵی ١٩٧٣ لە بنەماڵەیەکی ئایین پەروەری سەربە هۆزی زراری گوندی (وسوو ملیان)ی سەربە شاری هەولێر لەدایکبووە، ژیانی منداڵیشی لە گوندەکەیان بەسەربردووە.

کاکە هەڵمەت تەنها ماوەیەك لای چەن مامۆستایەك لە هەولێر هەندێك وانەی ئایینی خوێندووە، پاشان بە کاروکەسابەتو دابینکردنی بژێوی ژیانەوە خەریك بووە.

ساڵی (١٩٩٢) پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە کردووەو خۆشەویستی خواو ئیسلامو کاری ئیسلامی لەدڵدا چەسپیوە، شەهید زۆر هۆگری مزگەوت بووەو کەسێکی رووخۆشو کراوە بووە لەگەڵ خەڵکدا.

ساڵی (١٩٩٣) لە مەڵبەندی (٤)ی هەولێری بزووتنەوەی ئیسلامی بووە بە پێشمەرگەو لە زستانی هەمان ساڵدا بووە بە شوورەی دەوری بیروباوەڕەکەیو هەر ئەوسا لەناو بارەگای مەڵبەندا جارێك بریندار بووە.

کاکە هەڵمەت هەمیشە ئەرکەکانی خۆی بە دڵسۆزییەوە جێبەجێ دەکردنو پێشمەرگەیەکی خۆشەویستو گوێڕایەڵ بووە لەناو هاوڕێیانیدا.

تا سەرەنجام ساڵی (١٩٩٧) لە (بەستۆرە) بەناهەق دەستڕێژی لێکراو شەهید بوو، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (بێرکۆت) لە هەولێر بەخاك سپێردرا.

شەهید: عاسی موحەممەد فەرەج مارف
ناسراو بە (ئوسامە)

ساڵی (١٩٧١) لە شاری چەمچەماڵ لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی لە چەمچەماڵ گوزەراندووەو هەر لەوێش نراوەتە بەر خوێندن و قۆناغی سەرەتایی و ناوەندیی تەواوکردووە.

ساڵی ١٩٩٣ پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات و دەبێتە پێشمەرگە لە هێزی (کەرکوك)و جوامێرانە ئەرکەکانی خۆیی راپەڕاندووە.

شەهید ساڵی (١٩٩٥) هاوڕێ و هاوسەری ژیان هەڵدەبژێرێت و خوای پەروەردگار کچێکی جوانکیلەی پێدەبەخشێت بە ناوی (ئاسیا)، شەهید عاسی پێشمەرگەیەکی پابەندو سەر راست و سەنگین بوو.

کاکە ئوسامە لە (١٩٩٨/٢/٢) لەگەڵ پۆلێك لە براپێشمەرگەکانیدا لە کاتی بەجێهێنانی ئەرکی پێشمەرگایەتی لە گوندی (گردی گۆ) بەکارەساتی وەرگەڕانی ئۆتۆمبیل شەهید دەبێت و پێکەوە دەگەڕێنەوە بۆلای پەروەردگاری هەمیشەزیندووی خۆیان، دواتر تەرمی پیرۆزی ئەو کۆمەڵە موجاهیدە تێکۆشەرە لە گۆڕستانی (شێخ سەعید) لە شاری چەمچەماڵ بەخاك سپێردران.

شەهید: حسێن موحەممەد صاڵح
ناسراو بە (مەلا شافیعی)

شەهید لەساڵی (١٩٦٤) لە گوندی (گورگەیی) سەر بە چەمچەماڵ لەدایکبووە، تەمەنی منداڵیی هەر لە گوندەکەی خۆیدا بەسەربردووە، لە قوتابخانەی (بێتوش)ی سەرەتایی دەنرێتە بەر خوێندنو پاشان قۆناغی ناوەندیو دواناوەندی لە دواناوەندی (چەمچەماڵ) تەواودەکات، دواتر لە پەیمانگای نەوت لە شاری کەرکوك درێژە بە خوێندن دەدات.

ساڵی ١٩٨٥ ئاشنایەتیو هاتوچۆی گەرموگوڕ لەگەڵ مزگەوت پەیدادەکاتو بە گەرمی دڵی وابەستەی قورئان دەبێت، ساڵی ١٩٨٨ هاوسەری ژیان هەڵدەبژێرێتو هەر هەمان ساڵ پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات، ساڵی ١٩٩١ دەبێتە ئامرکەرت لە بنکەی (شەرەفخان) لە چەمچەماڵو لە ریزەکانی بزووتنەوەدا درێژە بە کاروانی کاری ئیسلامی دەدات تا بەرواری ١٩٩٨/٢/٢ لەگەڵ حەوت هاوڕێیدا لە گوندی (گردی گۆ)ی ناوچەی شارەزوور بە کارەساتی ئۆتۆمبیل لە کاتی بەجێهێنانی ئەرکی پێشمەرگایەتیدا گیان لەدەست دەداتو بۆ دواین جارماڵئاوایی لە دونیا دەکاتو دەگەڕێتەوە بۆ لای پەروەردگار، کاکە مەلا شافیعی لەگەڵ هاوڕێکانیدا لە گۆڕستانی (شێخ سەعید) لە چەمچەماڵ بە خاك دەسپێردرێت.

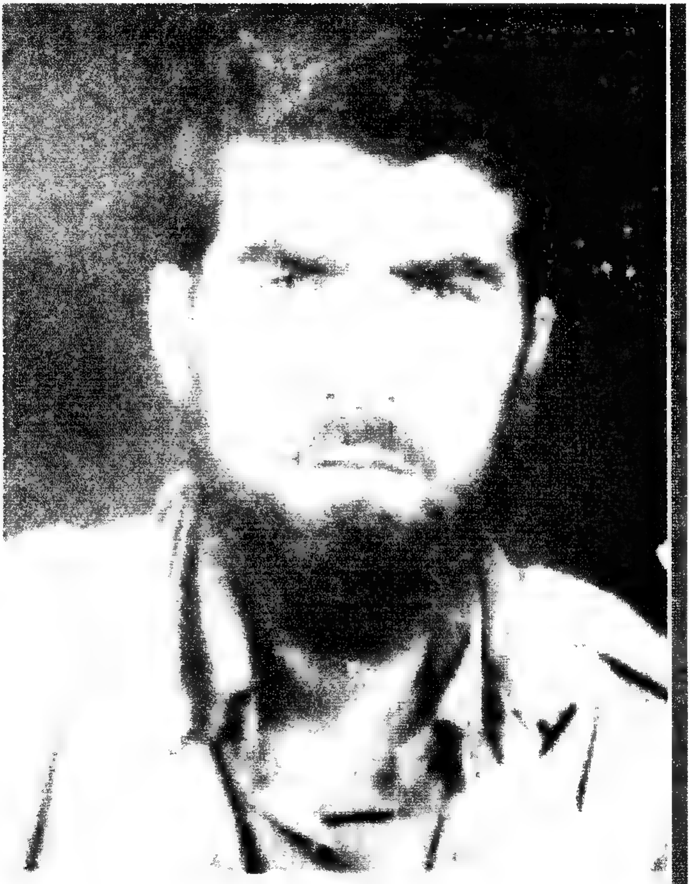

شەهید: سالار کاکەبرا عەبدولکەریم
ناسراو بە (موجاهید)

ساڵی (١٩٧٢) لە گوندی (تەوەکەڵ)ی سەر بە قەزای چەمچەماڵ هاتووەتە دونیاوە، لەگەڵ گەورەبوونی تەمەنیدا نراوەتە بەر خوێندنو لە قوتابخانەی (تەوەکەڵ) قۆناغی سەرەتاییو قۆناغی ناوەندیشی لە ناوەندی (تەکیەی کاکەمەند) تەواوکردووەو پاشان لە بەشی ئەلیکترۆن لە ئامادەیی (پیشەسازی) چەمچەماڵ وەرگیراوەو تەواوی کردووە. شەهید ماوەیەکیش لەلای مامۆستا (شێخ موحەممەد) لە تەکیە خوێندوویەتیو شارەزایی لە عەقیدەو شەریعەتدا پەیداکردووەو نزیکەی (٢٠) جوزو قورئانیشی لەبەرکردووە.

کاکە موجاهید کاتێك ماڵیان لە تەکیەی کاکەمەند دەبێت بەهۆی هاتووچۆی مامۆستایانو لاوانی ئیسلامخوازەوە پەیوەندیو پابەندی بە ئیسلامو فەرمانەکانی خواو پێغەمبەری خواوە مەحکەم دەبێتو خۆشەویستی ئیسلامو ئیسلامخوازانی بەدڵو دەروونیدا رۆدەچێت، بۆیە لە ساڵی ١٩٩١ پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو دواتر لە هێزی (حەمرین) دەبێتە پێشمەرگەو ماوەیەکیش وەکو لێپرسراوی تیپ لە تیپی تەکیە درێژە بەخەباتی پێشمەرگایەتی دەدات.لە مێژووی (١٩٩٤/١٢/١٦) خێزان پێکەوەدەنێتو دوای شەهیدبوونی کچێكو کوڕێك بە ناوەکانی (رەیانو عەبدوڵڵا) بە دیاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێدێڵێت. شەهیدی موجاهید زۆر حەزی لەوەدەکرد کە منداڵی کورد شارەزای قورئانو ئیسلام ببێت، بۆیە وانەی ئایینی بە منداڵانی کوڕو کچ دەوتەوە، لە پێشمەرگایەتیشدا پێشمەرگەیەکی خۆشەویستو گورجوگۆڵو لێهاتوو بوو، تا سەرەنجام لە ١٩٩٨/٣/١٤ چاوەکانی لێکنانو گەیشتە کاروانی شەهیدانو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (کانی بناو) لە تەکیە بەخاك سپێردرا.

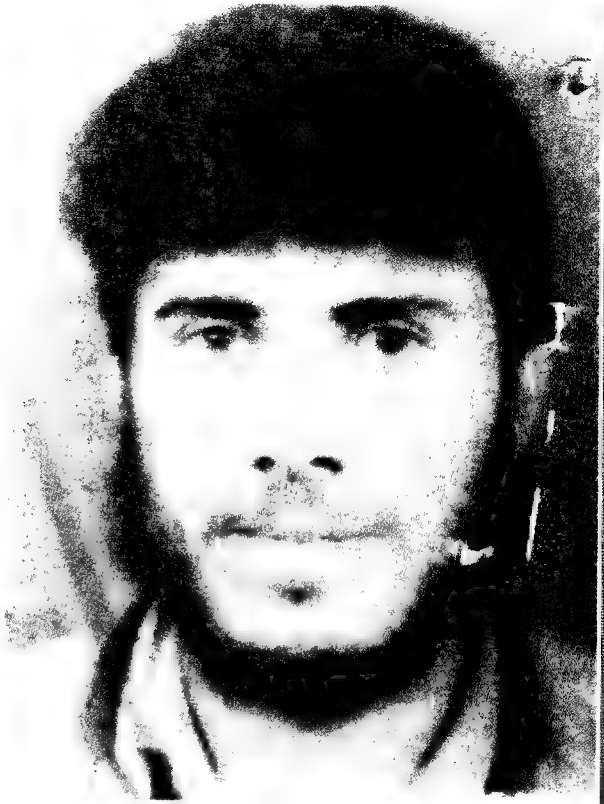

شەهید: سیروان سەلام سەعید
ناسراو بە (بیلال ئاغجەلەری)

لە رۆژی ١٩٧٨/٧/١٣ لە ناحیەی (ئاغجەلەر) لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی لە ئاغجەلەرو ناحیەی (تەکیە) بەسەر بردووە، لەبەر نارەحەتی ژیان و گوزەران کاکە سیروان تا پۆلی سێیەمی ناوەندی دەخوێنێ، دواتر لەلای مامۆستا سالار قورئان و چەند وانەیەکی تر دەخوێنێ.

شەهید سیروان مانگی (٨)ی ١٩٩١ پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات و لە تیپی تەکیەی سەر بە هێزی (سلێمانی) دەبێتە بەرپرسی جیهازی بێتەل، کاکە سیروان لە جێبەجێکردنی کارو ئەرکەکانیدا دەست و بردی تەواوی هەبووە، شەهید لە (١٩٩٧/١١/٢)دا ژیانی هاوسەریی دەست پێدەکات.

دواجار لە ١٩٩٨/٦/١٥ لە گوندی (شێرەمەڕ)ی سەربە ناحیەی خورماڵ بەکارەساتێکی دڵتەزێن هاوڕێ و خزم و دۆستانی بەجێهێشت و گەڕایەوە بۆ بارەگای خودا، پاشان تەرمەکەشی لە ناحیەی (ئاغجەلەر) بەخاك سپێردرا.

بەختیار موحەممەد تاهیر مەجید

١٩٧٦/٤/١ لە سەردەمێکی تاریك‌و نوتەك کە گەلی کورد دوای نسکۆی شۆڕش گوزەری پێدادەکرد، لە گوندی (کوڵە جۆ)ی زەنگاباتی کەلار چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەی بەسەربردووەو هەر لەوێش نراوەتە بەر خوێندن‌و تا شەشەمی سەرەتایی درێژە بە خوێندن دەدات.

شەهید بەختیار کوڕێکی کراوە بووو حەزی بە هاوکاری‌و تێکەڵاوی خەڵك دەکرد، لەسەرەتای لاوێتییەوە پەیوەندی بە پارتییەوە دەکات‌و گیانی نیشتمان پەروەری‌و خزمەتکردن بە میللەتی تێدا پەرەدەسێنێ‌و تێدەگات کە دەبێت لەپێناو بەختەوەری‌و رزگاری میللەتەکەیدا تێکۆشێت.

شەهید کە لە بنەماڵەیەکی ئایین پەروەردا پێگەیشتبوو، خواستی بنەماڵەکەشیان وابوو کە کاکە بەختیار بەو چوست‌و چالاکی‌و هۆشیاری‌و دڵسۆزییەوە زیاتر ئامێز بە ئیسلامدا بکات‌و بەناو خۆشییەکانی باوەڕدا بکەوێتە گەشت.

هەربۆیە جگە لەوەی وەك لاوێکی تامەزرۆی کاری ئیسلامی پەیوەندی لەگەڵ کاروانی رابوونی ئیسلامیدا گرێدابوو.

ساڵی ١٩٩٨ یش لە هێزی گەرمیان دەبێتە پێشمەرگەو لەماوەیەکی کەمدا دەبێتە جێگای متمانەی تەواوی هاوسەنگەرانی‌و بە گیانی هەستکردن بە لێپرسراوێتی‌و دڵسۆزییەوە ئەرکەکانی بەزیادەوە رادەپەڕێنێ.

شەهید جارجارە بەمەبەستی سەردانی ماڵەوەیان لە شارۆچکەی (رزگاری) مۆڵەتی لە فەرماندەی هێزەکەیان دەخواست.

تا جارێکیان مۆڵەت دەخوازێ بۆ ئەوەی سەردانی کەلار بکاتەوە، بەڵام هەرگیز کاکە بەختیار نەیدەزانی ئەمە دوایین جاری مۆڵەت

دەبێتو ئیتر ماڵئاوایی لە ژیانی دونیا دەکات، بۆیە لەم سەفەرو سەردانەیدا لە ١٩٩٨/١٠/٢٤ لە کەلار دەڕفێنرێتو دەستبەجێ شەهید دەکرێو دوای ئەوە تەرمەکەی لای تەقویەکەی کەلار دەدۆزرێتەوەو ئەمجار لەلایەن کەسوکارو هاورێو دۆستو خۆشەویستانیەوە بەڕێزو پەرۆشی قووڵەوە کاکە بەختیاری دڵ پڕ لە باوەڕو هیوا ئەسپەردەی خاك دەکرێت.

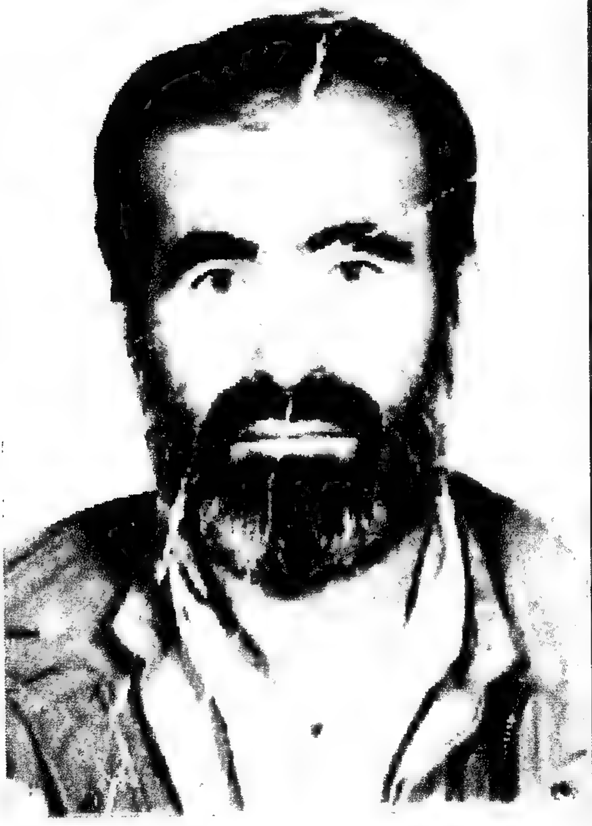

شەهید: موحەممەد موحەممەد وەیس رۆستەم

ساڵی ١٩٥٢ لە دەڤەری هەورامانو لە شارۆچکەی ئیسلام پەروەری خورماڵی دامێنی چیای سەربڵندی (سورێن)ی قەلای شۆڕشو پێشمەرگایەتی چاوی بە ژیان هەڵێناوە، خوێندنی قۆناغی سەرەتایی لە خورماڵ دەستپێدەکات.
لەگەڵ گەورەبوونی تەمەنیدا تێکەڵاوی ژیانی کولەمەرگیو سەربازیو کاروکاسپی دەبێت، شەهید ساڵی ١٩٧٧ خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆی چوار کوڕو چوار کچی بە ناوەکانی (زاناو داناو تواناو وریاو گۆناو رۆشناو سومەییەو روئیا) بەدیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کورد بەجێهێشتوون.
ساڵی ١٩٨٧ لە سلێمانی ماوەیەك لەلایەن رژێمی بەعسەوە گیراوە.
ساڵی ١٩٨٨ وەك زۆرێك لە دۆستو هاوەڵانو خەڵکی دەڤەرەکە هیجرەت دەکاتو حاشا لە سایەی شوومی بەعسییەکان دەکاو دەبێتە پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامی، لە راپەڕینی ئازاری ١٩٩١دا بەشداری دلێرانە دەکاتو لە رزگارکردنی کەرکووکدا رۆڵی خۆی دەبینێ.
بەم پێیە کاکە موحەممەد ژیانێکی پڕ لە هەورازو نشێو دەباتەسەرو سەرەنجام لە ئۆردوگای (باراماوا)ی کوردستانی ئێران لە ١٩٩٩/٤/٧ ماڵئاوایی لە دۆستانو هاوسەنگەرانی دەکاتو پاشان تەرمەکەی دەهێنرێتەوە خورماڵو لە زێدی لەدایك بوونی بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: سەردار ئەحمەد موحەممەد پیرك

شەهید سەرداری سەر بە عەشیرەتی (جمور) لە ساڵی ١٩٦٧ لە گوندی (پەروێزخان)ی سەر بە قەزای خانەقین چاوی بە ژیانو کوردستانی رەنگین هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەیانو دەربەندیخان بەسەربردووەو سەرکەوتووانە قۆناغەکانی سەرەتاییو ناوەندی دەبڕێتو پاشان تا قۆناغی شەشەمی زانستی درێژە بە خوێندن دەدات.

ساڵی ١٩٨٩ پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە کردووە، ساڵی ١٩٩١ لەگەڵ رێکخستنە جوامێرو پێشمەرگە چەلەنگەکانی بزووتنەوە، لەگەڵ پێشمەرگەی لایەنە شۆڕشگێڕەکانو جەماوەری راپەڕیودا بەشداری راپەڕینی کردووەو لە رزگارکردنی خانەقینو کولەجۆو مرواریو شەڕەکانی کفریو شکاندنی هێرشی بەعس بۆ سەر کەلار رۆڵی بەرچاوی بینیوەو وەك پێشمەرگەیەکی قارەمانی هێزی گەرمیان دەهاتە ئەژمار.

شەهید لە بەدەنگەوە چوونی هەژارانو چارەسەری کێشە کۆمەلایەتییەکاندا ئەوەی بۆی کراباو بەدەستییەوە هاتبایە درێغی نەدەکرد، کەسێکی میوان نەوازو دڵ کراوەو رووخۆش بوو، لەلای برایانی هاوسەنگەریو لێپرسراوەکانی خاوەنی ئەوپەڕی رێزو متمانە بوو.

لە کاروکەسابەتو دابینکردنی بژێوی ژیانیشدا بەپێی گونجان کاروکەسابەتو کڕینو فرۆشتنی ئەنجام دەدا، شەهید زۆر حەزی لە ژیانی سەربەرزانە بوو ، لەبەر لێهاتووییو دڵسۆزی لە پێشمەرگایەتیدا تا پلەی (سەرتیپ)و (ئەندام هێز)ی بڕیوە.

ساڵی ١٩٩٥ خێزانی پێکەوەناوەو دوو کوڕو کچێکی بە ناوەکانی (عەبدوڵڵاو عەبدوڕڕەحمانو سانا) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتوون.

کاک سەرداری قارەمان کە بەخۆیو خێزانەوە لە خورماڵ ژیانی بەسەردەبردو ئەرکی پێشمەرگایەتی ئەنجام دەدا، مەخابن ئەو پێشمەرگە فەرماندە خواویستە لە ڕووداوێکی نەخوازراودا، لە دوای ڕاگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلامی لە ٢٠٠١/٨/١ لە خورماڵ بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشتو پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (بەرلوت) لە شاری کەلار بەخاک سپێردرا.

شەهید: فاتیح مستەفا رەحیم حمە ئەمین کۆکۆیی

لەساڵی ١٩٥٣ لەگوندی (چنار)ی کۆکۆیی سەربە قەزای هەڵەبجە لەدایکبووە، تەمەنی منداڵیو هەرزەکاری لەگوندەکانی چنارو سەرچاوگ بەسەربردووەو تا قوناغی سەرەتایی خوێندووە.

ساڵی ١٩٦٩ دەبێتە پێشمەرگە لەگەڵ باوکیدا، هەر لەوساڵەدا. تاکو نسکۆی شۆڕش لەساڵی ١٩٧٤ پێشمەرگە بووە، بەشداری شەڕەکانی (زۆزكو حاجی هۆمەران)ی کردووە. پاش نسکۆی شۆڕش سەرگەرمی بەدەستهێنانی بژێوی ژیانی خۆییو خانەوادەکەیان دەبێت.

ساڵی ١٩٧٠ لەگەڵ (پیرۆز عەبدورڕەحمان) ژیانی هاوسەری پێکدەهێنن، پاش سەرهەڵدانەوەی شۆڕش پەیوەندی بە یەکێتی نیشتمانی کوردستانەوە دەکات، ساڵی ١٩٨٠ لەڕێگەی چەند مامۆستایەکی ئاینی ناوچەکەو خانەوادەکەیانەوە لەگەڵ بانگەوازی ئیسلامیدا ئاوێزانی یەکتر بوون، ئیتر لەو بەرواره بەدواوە بەیەکجاری پابەندی عەقیدەی ئیسلامی بووەو لەگەڵ ئەوەی تەنها تا قۆناغی سەرەتایی خوێندووە بەڵام هەموو قورئانی خەتم کردووەو شارەزاییەکی سەرەتایی لەشەریعەتی ئیسلامیدا وەدەست هێناوە. هەموو هەوڵو کۆششێکی بۆ بانگەوازی ئیسلامی بووەو بەو شێوە بەردەوام بووە تا راپەڕینەکەی مانگی (٥/١٩٨٧)ی شاری هەڵەبجەی شەهید کە جەماوەری راپەڕیوی هەڵەبجە لەدژی زوڵمو ستەمی بەعس هەستا، کە مامۆستایانو زانایانی ئایینی دەوری سەرەکییان تێدا بینی. دوابەدوای راپەڕینەکە رژێمی بەعس هەستا بەسەرکوتکردنی راپەڕینەکەو وێرانکردنو تەقاندنەوەی گەڕەکی (کانی عاشقان)ی ئەو شارە، شەهیدی فەرماندەش بەماڵو منداڵەوە کۆچیان کردو چیدی توانای مانەوەیان نەما لەژێر چنگی بەعسی کافرو دڕندەداو روویان لەکوردستانی ئێران کردو لە ئۆردوگای (سەریاس) نیشتەجێ بوونو

ئەمجار خۆیی‌و براکانی لەڕیزی بزووتنەوەی ئیسلامیدا مەردانە قۆڵی جیهادو تێکۆشانیان دژی زوڵم‌و ستەمی ڕژێمی بەعس لێهەڵمالی‌و وەك پێشمەرگەو فەرماندەیەکی جەربەزە بەشداریان کرد لەو جیهادەدا، سەرەتا لەهێزی (نەصر) وەك فەرماندەی کەرت‌و لەگەڵ کردنەوەی یەکەم بنکەو لەناوچەی هەڵەبجەو لەگوندی (چنار) بەشداربوو، ئیتر لەو ڕۆژەوە فەرماندەیەکی لێهاتووی ماندوویی نەناس بووەو لەهەموو ئەو ڕووبەڕووبوونەوانەی کە لەسنورەکەدا لەگەڵ ڕژێمدا ڕوویاندەدا، شەهید فاتیح ڕۆڵی بەرچاوی دەبینی، هەروەها بەهۆی خۆماندووکردن‌و عەزیەتدانی زۆری خۆیەوە لەدروستکردنی خانووو کردنەوەی بنکەکانی هێزی پێشمەرگەی بزووتنەوەدا لەساڵی ١٩٨٨ تووشی نەخۆشی فەقەرات دەبێت‌و بەو هۆیەشەوە لەشاری (کرماشان)ی کوردستانی ئێران نەشتەرگەری بۆ دەکرێت. لەکاتێکدا بەتەواوی چاك نەبووبووە هێرشی ئێران‌و هێزی پێشمەرگە بۆ ئازادکردنی شاری هەڵەبجە دەستی پێکرد، بەو حاڵەشەوە گەڕایەوە ناو برایانی پێشمەرگەو یەکێك بوو لەبەشداربووان، هەرچەندە لەوکاتەدا لەسەر بڕیاری سەرکردایەی بزووتنەوەی ئیسلامی ئەوسا ڕاستەوخۆ لەم شەڕەی هەڵەبجەدا بەشدارنەبوو ئەمەش بەهۆی مەترسی لەڕوودانی کارەساتی دڵتەزێن لەو شارەدا، بەڵکو دواتر بڕیاریدا لەسەر دابەزاندنی هێزەکانی بۆ بەهاناوەچوونی لێقەوماوان‌و ئاواران لەدوای کارەساتی کیمیایی بارانکردنی ئەو شارە لەڕۆژی ١٩٨٨/٣/١٦، پاشترو دوای وەستانی شەڕی (٨) ساڵەی نێوان (ئێران–عێراق)و دوای ئەوەی ڕژێم چەند جارێك لێبوردنی گشتیی دەرکرد بۆ کوردەکان کە لەئاوارەییدا ژیانیان بەسەردەبردو لەدەستی ڕژێم هەڵهاتبوون. ئەوەبوو زۆرێك لەهاولاتیان پاش ئەوەی ماندوو

بووبوون لەژیانی ئاوارەیی تەسلیم دەبوونەوەو دەگەڕانەوە ناو ڕژێم بەڵام کاکە فاتیح لەبەرامبەردا دەیگوت: "باشە ئەم خەڵکە هاتنی لەچیو گەڕانەوەی لەچی، ئایا نەیاندەزانی ژیانی ئاوارەیی چەندە سەختەو دەبێ خۆیانی بۆ ئامادەبکەن!، پاشان چۆن دەبێ ڕژێمێک ستەمی لەئێمە کردبێو ماڵو خانووی وێران کردبین هێشتا ئەو لێبوردن بۆ ئێمە دەربکات؟ بەڵکو دەبێ ئێمە لێبوردن بۆ ئەو

دەربکەین کە ئەمەش نابێت، بۆیە دەیگوت: تا رژێم لەدەسەلاتدا بمێنێ ناگەڕێمەوە، مەگەر بەسەر بەرزیو بەچەکی شانمەوە نەبێ بۆ تۆڵەسەندنەوە".

کاک فاتیح لە درێژەی ژیانی پێشمەرگایەتیدا لەهاوینی (١٩٨٨) بوویە لێپرسراوی تیپی (١١)ی سلمانو بەردەوام بەوپەڕی دڵسۆزیو مشورخۆرویەوە بەتەنگ پێشمەرگەکانیەوە بوو، حەزی دەکرد پێشمەرگە بەردەوام چالاکو وریابێتو لەراپەڕاندنی ئەرکەکانیدا کەمتەرخەم نەبێت.

لەڕاپەڕینی ئازاری (١٩٩١)یشدا وەك فەرماندەیەکی لێهاتووو کارامە بەشداری ردوەو لە ڕزگار کردنی شارەکانی (کەلارو کفریو صمود) داکرد لەدەستی هێزەکانی رژێمو رۆڵی کاریگەرو مەردانەی بینیوە.

دواتریش وەك فەرماندەیەکی دیارو کارای بزووتنەوەی ئیسلامی لەناوچەی هەڵەبجە لەپێناو پاراستنی بیرو باوەڕو ڕێبازەکەیدا درێغی نەدەکردو دڵسۆزانە تێدەکۆشا.

ساڵی (١٩٩٧) بووەتە فەرماندەی هێزی (١)ی هەڵەبجەو ئەو لێپرسراوێتییەی لەئەستۆدابوو تا راگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلامیو لەگەڵ راگەیاندنی (کۆمەڵ)یشدا لەبەر دڵسۆزیو کارامەیی خۆی کرایە ئەندامی مەکتەبی عەسکەریو لەگەڵ ئەوەی خاوەنی منداڵی زۆربوو بەڵام هەرگیز خۆشەویستی بۆ ماڵو منداڵی ڕێگر نەبوو لەبەردەم ئەنجامدانی ئەو ئەرکو چالاکییانەی کە دەخرانە ئەستۆی.

کاك فاتیح لەبەرامبەر هەر کەمتەرخەمیو نادادگەرییەکدا خاوەن هەڵوێستو دەنگی دلێرانە بوو، وە لەبەرامبەر هەر دڵسۆزیو چاکەیەکدا رووخۆشو بەئەمەك بوو.

ئەو شەوەش کە بارەگاکانی کۆمەڵی ئیسلامی کەوتنە بەر پەلاماری زاڵمانەی هێزەکانی ئەمریکا، کاک فاتیح لە کۆبوونەوەیەکی ئەندامانی مەکتەبی عەسکەریدا بووو پاش تەاوبوونی کۆبوونەوەکە دەڵێ: "بەخوا چەند ساڵە ئێمە لەگەڵ رژێمدا شەڕ دەکەینو ئاواتی ئەو رۆژە دەخوازین کە تێیدا سەرنگوم بێت، وا ئەو رۆژە بە ئومێدی خوا نزیکە بەڵام دەترسم پێکەوە پێچ بکەینەوە!!".

ئەوەبوو ئەو شەوە لە ٢١- ٢٠٠٣/٣/٢٢ پاش ئەوەی بارەگای هێزی راپەڕین بەر مووشەکی یەکەم دەکەوێتو کاک فاتیح کە لەگەڵ ژمارەیەک لە برایانی هاو سەنگەری لە بارەگای مەکتەبی عەسکەری دەبێ دەڵێ: "مەترسنو مشەوەش مەبنو بەهێمنی خۆتان کۆبکەنەوەو بیناکە بەجێ بهێڵن، لەم کاتەدا مووشەکێك بەر مەکتەبی عەسکەری دەکەوێتو کاک فاتیحو دەستەیەك لەبرایانی پێشمەرگە بەر دەکەوێتو بەپلەی بەرزی شەهیدی دەگات.

دواتر تەرمی پاکی ئەو فەرماندە دڵسۆزو قارەمانە لەگۆڕستانی (گولانی سەروو) لە هەڵەبجەی شەهید بە بەرگی جیهادو سەرفرازییەوە بەخاك سپێردرا.

شەهید فاتیح لەدوای خۆی چوار کوڕو چوار کچی بەناوەکای (هونەرو هەڤاڵو صەفائەددینو نەصرەددینو کەژاڵو بەیانو ژیانو بەنان) بەدیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتون.

شەهید: ئازاد سوارە حەمەد

ساڵی ١٩٨١ لە گوندی (قەڵات)ی سەر بە قەزای دوکان هاتووەتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەیان بەسەربردووە، لە (خەلەکان) دەستی بە خوێندنی سەرەتایی کردووە، ساڵی ١٩٨٩ بەهۆی راگوێزانی گوندەکەیانەوە لەلایەن رژێمی بەعسەوە لە کۆمەڵگای زۆرەملێی (پیرەمەگروون) نیشتەجێ دەبن، لەوێ تا پۆلی چوارەمی گشتی لە دواناوەندی (سوسێ)ی کوڕان درێژە بە خوێندن دەداتو ماوەی دوو ساڵ لەگەڵ خوێندکاراندا خەریکی کاری رێکخراوەیی دەبێت، ساڵی ١٩٩٥ پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکات، شەهید لە ٢٠٠١/٩/٨دا خێزان پێکەوەدەنێتو قۆناغێکی نوێ لە ژیانیدا دەست پێدەکاتو دەست بە کارو کەسابەت دەکات.

ساڵی ٢٠٠٣ لە هێزی (راپەڕین)ی کۆمەڵی ئیسلامی دەبێتە پێشمەرگەو ئەرکەکانی پێشمەرگایەتیی بە رێکوپێکیو دڵسۆزییەوە بەجێدێنێ، شەهید بە کۆمەڵێك خولیاو هیوای رەنگینەوە دەژیاو چاوی لە ئاسۆی روونی کاروانی ئیسلامی کوردستانو میللەتەکەی بڕیبوو، تا سەرەنجام لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لە ناو بارەگای هێزەکەیاندا بەر موشەکبارانی ستەمکارانەی ئەمریکا دەکەوێتو لەگەڵ پۆلێك فەرماندەو پێشمەرگەی ئیسلامدا دەچێتە ریزی کاروانی شەهیدانەوەو پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (پیرەمەگروون) بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: عەبدوڵڵا حاجی عەبدوڵڵا
ناسراو بە (عەبدوڵڵا ریشە)

ساڵی ۱۹۷۱ لە گوندی (شێخ مەنصوریان)ی سەربە قەزای دوکان چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەر بردووەو قۆناغی سەرەتاییشی لەوێ خوێندووەو بەهۆی کۆسپەکانی ژیانەوە نەیتوانیووە لەوەزیاتر درێژە بە خوێندن بدات.

ساڵی ۱۹۹۰ خێزان پێکەوە دەنێت‌و دوای خۆی یەك کوڕو دوو کچی بەناوەکانی (موحەممەدو ڕۆشناو ریبار) بە یادگاریو دیاری بۆ ئیسلام‌و کوردستان بەجێهێشتووە. شەهید ماوەی (٥) ساڵ لە ریزی یەکێتییدا ئیشیکردووەو لە راپەڕینیشدا ڕۆڵی خۆی دەبینێ.

شەهید عەبدوڵلا ریشە ساڵی ۱۹۹٥ کە ماڵیان لە شارۆچکەی حاجیاوا دەبێت پەیوەندی بە بزووتنەوەوە دەکات‌و هەر ئەو ساڵەش دەبێتە پێشمەرگەو لە هێزی هەندرێن کە بارەگاکەی لە حاجی ئۆمەران دەبێت دەوام دەکات، کاتێکیش لە ساڵی ۱۹۹۷دا بزووتنەوە دووچاری شەڕو ئاستەنگ دەبێت شەهید عەبدوڵلا ریشە بە ئەرکی خۆی هەڵدەستێت‌و بەرگری لە رەسەنایەتی کوردان دەکات، کاتێکیش کە هێزی راپەڕین دادەمەزرێ لەو هێزەدا وەك پێشمەرگەیەکی قارەمان درێژە بە ئەرکەکانی دەدات‌و بە هۆی لێوەشاوەییەوە دەکرێتە فەرماندەی تیپ، تا سەرەنجام ئەو پێشمەرگە چەلەنگەی ئیسلام لە شەوی ۲۱-۲۲/۳/۲۰۰۳دا لە خورماڵ لە ناو بارەگای هێزی راپەڕیندا بەهۆی موشەکبارانی ئەمریکاوە بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات، دواتر تەرمەکەی لە زێدی باب‌و باپیرانی لە گوندی (شێخ مەنصوریان) بە خاك دەسپێردرێت.هاوسەرە بەڕێزەکەی لە دیمانەیەکدا دەربارەی عەبدوڵلا ریشە دەڵێت: "ئەو پێش شەهیدبوونی قەرزی خەڵکی لەلابوو لە هەموو شتێك ئاگاداری کردم‌و هەڵس‌وکەوتی زۆر غەریب بوو، دڵم زۆر لەدووی بوو".

شەهید: سۆران رەسوڵ خدر

ساڵی ١٩٨٤ لە گوندی (خەندەکە)ی پشدەر چاوی بە ژیان هەڵێناوە، دوای تەواوکردنی قۆناغی سەرەتایی دەیەوێت زیاتر درێژە بە خوێندن بدات، بۆیە دەچێتە قۆناغی ناوەندیو لە شارۆچکەی حاجیاوا تا پۆلی سێیەمی ناوەندی دەخوێنێ، ماوەیەکیش بەمەبەستی فێربوونی زانستە شەرعییەکان چووەتە حوجرەو وەك لاوێکی خواناسو دڵبێدارو هۆشیار لە ناو خەڵکدا دەردەکەوێو کاتێك بە ناخی خواناسیو مسوڵمانەتیدا شۆڕدەبێتەوە زیاتر هەست بە بەرپرسیاریو ئەرکی سەرشانی دەکات بەرامبەر ئاینو گەلو نیشتمان، بۆیە لە ساڵی (٢٠٠٢)دا چەکی پێشمەرگایەتی دەکاتەشانو لە هێزی (راپەڕین)ی کۆمەڵی ئیسلامی دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانە ئەرکەکانی سەرشانی رادەپەڕێنێ.

کاکە سۆران شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لە ئەنجامی موشەکبارانی زاڵمانەی ئەمریکا بۆ سەر بارەگاکانی کۆمەڵی ئیسلامی لە ناوچەی هەورامانو خورماڵ لەگەڵ پۆلێك فەرماندەو پێشمەرگەی قارەماندا لە بارەگای هێزی راپەڕین شەهید دەبێتو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی حاجیاوای خواروو بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئەحمەد عەبدوڕڕەحمان خدر جەلکی
ناسراو بە (وریا)

ساڵی ١٩٧٨ لە شارۆچکەی (قەصریّ) هاتووەتە دونیاوە، ژیانی منداڵی تا ساڵی ١٩٨٣ هەر لە قەصریّ بەسەر بردووە، لەدوای ئەو ساڵەوە ماڵیان دێتە چوارقوڕنەو لە قوتابخانەی (ئالان) قۆناغی سەرەتایی‌و یەکەمی ناوەندیش لە ناوەندی (چوارقوڕنە) دەخوێنیّ.

شەهید وریا کوڕێکی دەنگ خۆش‌و خۆشەویست بووە لە ناو خەڵکیدا، لە راپەڕینەکەی ئازاری (٩١)یش کە تەمەنی تەنها (١٣) ساڵ بووە بەشداری گرتنی فیرقەی چوارقوڕنە دەکات.

ساڵی ١٩٩٥ پەیوەندی بە رێکخستنی بزووتنەوەی راپەڕینی ئیسلامییەوە دەکات، پاشان لە ساڵی ١٩٩٧ لە هێزی (پشدەر)ی بزووتنەوەی ئیسلامی دەبێتە پێشمەرگە .

جگە لە کاری پێشمەرگایەتی زۆر خولیای کاری وەرزش بووە بەتایبەتی تۆپی پیّ، دوای راگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلامی لە ریزی هێزی (ئازادی)دا درێژە بە کاری پێشمەرگایەتی دەدات، تا دواجار لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ بە هۆی موشەکبارانی ئەمریکاوە بۆ سەر بنکەو بارەگاکانی کۆمەڵی ئیسلامی لە خورماڵ بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشت.

شەهید وریا کە لە ساڵی ٢٠٠٢ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی تەنها کۆرپەیەکی بە ناوی (عەبدوڕڕەحمان) بۆ رابوونی ئیسلامی کوردستان بە دیاری بەجیّ هێشتووە.

شەهید: خدر حەمەد عەبدوڵڵا خدر
ناسراو بە (مەلا خدر هەرتەلی)

سـاڵی ١٩٥٧ لـە گونـدی (هەرتـەل)ی ناوچـەی خۆشـناوەتی هاتووەتە دونیاوە، ژیانی منداڵی لە گوندەکەی خۆیان بەسەربردووەو هـەر لـەویش نراوەتە بەر خوێندن، بە هۆی سەرقاڵی بـە کـارو کەسابەتەوە دەرفـەتی زیاتری نەبووە درێژە بە خوێندن بدات، بـەڵام شـەهید هەمیـشە خولیـای فێربوونی زانست بـووە، بۆیـە لەلایـەکی تـرەوە لەگـەڵ خوێندنـدا ئاوێتـە دەبێتەوەو لە لای مامۆستا مەلا عەبدوڕەحمان لە حـوجرە دەخوێنێـت، شـەهید مـەلا خـدر کەسـێکی کـراوەو تێکـەڵاوی خـەڵك بـوو، هەمیـشە دەیویست سوود بە گەلەکەی بگەیەنێتو ئاسوودەییان بۆ بـەدی بێنێـت. بۆیە تێکەڵاوی کاری ڕێکخراوەیی دەبێتو لەسـەرەتادا مـاوەی دوو سـاڵ لـە ڕیـزی پارتیـدا کـار دەکـات دوای ئـەوە بـەر لـە ڕاپـەڕینو لـە سـاڵی ١٩٨٧ەوە پەیوەندی بە ریزی ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیـسلامییەوە دەکاتو لە ڕاپەڕینیشدا ڕۆڵی خۆی دەبینێت، هەر لەو ساڵەشدا لە تیپـی (شەهید عەبدولقادر)درێژە بە دەوامی پێشمەرگایەتی دەدات، لە زسـتانی (٩٣)یشدا بەوپـەڕی لێپرسـراویو دڵـسۆزییەوە پارێزگـاری لـە قورئـانو ڕابوونی ئیسلامی کوردستان دەکات. ساڵی ١٩٩٤ خێزان پێکـەوەدەنێت، شـەهید دوای خـۆی یـەك کـوڕو سـێ کـچ بـە ناوەکـانی (موحەممـەدو کەلسومو سومەییەو بوشرا) بە یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان جێدێڵێ. شەهید مەلا خدر لە هێـزی (ڕاپـەڕین) وەك کـادرێکی بـە توانـاو دڵسۆزو خۆشەویست لە ناو بـرا پێـشمەرگەکانیدا لەسـەر کـاری پێشمەرگایەتیو بانگەواز بەردەوام دەبێـت، تـا سـەرەنجام لـە پـەلامارێکی ستەمکارانەی ئەمریکادا بۆ سەر بنکەو بارەگاکـانی کۆمـەڵی ئیـسلامی لـە شـەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لەگـەڵ (٤٣) فەرمانـدەو پێـشمەرگەی تـردا لـە خورمـاڵ بـە مووشەك شەهید دەبێتو پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی گـردی شـکارتە بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئەحمەد عەبدوڵڵا ئەحمەد ئیسماعیل

ناسراو بە (ئەحمەد هورێوەیی)

ساڵی ١٩٦٨ لە گوندی (هۆڕێوە)ی سەر بە قەڵادزێ چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵی لە گوندەکەیان بەسەربردووەو پاشان لە قوتابخانەی گوندی (دارەشمانە) نراوەتە بەر خوێندن و چەند ساڵێك دەخوێنێت بەڵام هەر لە قۆناغی سەرەتاییدا وازی لە خوێندن هێناوەو بەناچاری مل دەبەر کارو کەسابەت دەنێت، دوابەدوای راگواستنی گوندەکەیان لەلایەن رژێمی بەعسی خوێنخۆرەوە لە کۆمەڵگای (پێماڵك) لە تەنیشت قەڵادزێ نیشتەجێ دەکرێن، ساڵی ١٩٨٦ خێزان پێکەوە دەنێت و سێ کوڕو پێنج کچی بەناوەکانی (عەبدوڵڵاو سامان و هاوڕێ و شۆخان و پەیمان و ئاسیاو ڤیان و پەنا) لە دوای خۆی بە یادگار بۆ ئیسلام و کوردستان بەجێ دێڵێت.

دوای راپەڕین بۆ ماوەی سێ ساڵ دەبێتە لایەنگری پارتی.

ساڵی ١٩٩٤ پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات، ساڵی ٢٠٠١ لە هێزی راپەڕین دەبێتە پێشمەرگەو چەکی پارێزگاریی لە ئیسلام و گەل و نیشتمانەکەی دەکاتەشان و لە خۆبوردوانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ، سەرەنجام لەو رێیەداو لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لەناو بارەگای هێزی راپەڕیندا لە خورماڵ بە ناهەق بەر موشەکبارانی ئەمریکا دەکەوێت و لەگەڵ پۆلێك لە هاوسەنگەرانیدا گیانی پاکی بەرەو بارەگای میهرەبانی خواپەرواز دەکات. دواتر تەرمەکەی هەر لە گوندی (هۆڕێوە)ی زێدی باب و باپیرانی بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: موحەممەد حەسەن خدر وسوو
ناسراو بە (جوتیار)

ساڵی ١٩٧٤ لە گوندی (ئاڵاوە)ی سەر بە قەڵادزێ چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، دوایی ماڵەکەیان بە هۆی راگواستنی گوندەکەیان لەلایەن رژێمی داگیرکەری بەعسەوە لە کۆمەڵگای زۆرەملێی (پێماڵك) لە قەڵادزێ نیشتەجێ دەبن، لەوێ لە قوتابخانەی (بلفەت)ی سەرەتایی دەست بە خوێندن دەکاتو لەوەش زیاتر بواری خوێندنی نابێت، خولیای کوردایەتییو خزمەتی میللەتەکەی دەچێتە کەللەیەوەو ماوەی چەند ساڵێك لەگەڵ لایەنەکانی (پارتیو یەکێتیو سۆسیالیست)پەیوەندیو سەروکاری هەبووە.

ساڵی ٢٠٠١ پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەوە دەکاتو لە ساڵی ٢٠٠٢ش لە هێزی (راپەڕین) دەبێتە پێشمەرگەو جێگای خۆی لە ناو دڵی هاوسەنگەرانیدا دەکاتەوەو بە دڵسۆزییەوە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ، دواجار لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لە ناو بارەگای هێزی راپەڕیندا لە خورماڵ بەهۆی موشەکبارانی زاڵمانەی ئەمریکا بۆ سەر بارەگای هێزەکەیان لەگەڵ دەیان فەرماندەو پێشمەرگەی تردا شەهید دەبێتو تەرمە پیرۆزەکەشی لە گۆڕستانی پێماڵك بە خاك سپێردراوە.

شەهید جوتیار کە لە ساڵی ١٩٨٩ خێزانی پێکەوەنابوو سێ کوڕی بە ناوەکانی (ئەردەڵانو خدرو رێباز) بە یادگار بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتوون.

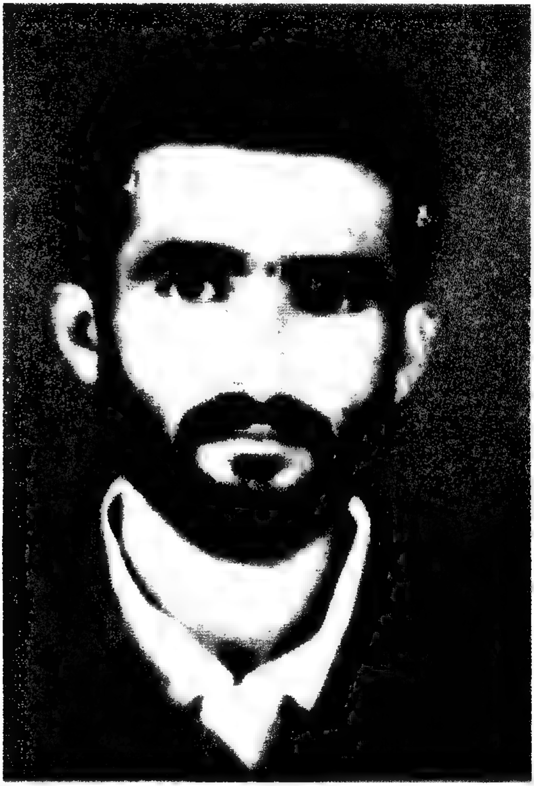

شەهید: عومەر حەمە ئەحمەد مستەفا
ناسراو بە (پێشڕەو)

ساڵی ١٩٧٥ لە گوندی (بێناسە)ی سەر بە شارۆچکەی هێرۆی ناوچەی پشدەرو لە ئامێزی (گردەبێناس)دا لە دایك بووە، بەهۆی راگواستنی گوندەکەیان لەلایەن رژێمی بەعسەوە ماڵی باوکیان لە کۆمەڵگای زۆرەملێی (پێماڵك) نیشتەجێ دەبنو لە قوتابخانەی (بلفەت)و (ئاسۆس) قۆناغەکانی سەرەتاییو ناوەندی تەواودەکات.

ساڵی ١٩٩١ پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو دوایی لە تیپی (١)ی برایەتی سەر بە مەڵبەندی (٣) کە بارەگاکەی لە قەڵادزێ دەبێت دەبێتە پێشمەرگەو بە دڵسۆزیو رێکوپێکی ئەرکەکانی رادەپەڕێنێت، لە زستانی (١٩٩٣)دا دەبێتە پارێزەری ئیسلامو شوورەی دەوری کاروانی رابوونی ئیسلامی کوردستان. دوای ئەوە لە ناوچەی قەڵادزێ درێژە بە کاری پێشمەرگایەتی دەدات، پاشان لە هێزی راپەڕین وەك پێشمەرگەیەکی ئازاو چاكو رووخۆش لەناو براو هاوسەنگەرانیدا دەردەکەوێتو لە پێناو شەکانەوەی ئاڵای ئیسلامو گەلە چەوساوەکەیدا شان وەبەر ئازارو ناخۆشییەکانی ژیان دەدات، تا لەو رێیەداو لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لە ناو بارەگای هێزی راپەڕیندا لە خورماڵ بەهۆی موشەکبارانی زاڵمانەی ئەمریکا بۆ سەر بارەگای هێزەکەیان لەگەڵ دەیان فەرماندەو پێشمەرگەی تردا بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو پاشان تەرمەکەی لە پێماڵك بە خاك دەسپێردرێت، شەهید پێشڕەو کە ساڵی ٢٠٠٠ خێزانی پێکەوەنابوو دوای خۆی کورێكو کچێك بە ناوەکانی (ئومێدو یوسرا)بە یادگار بەجێدێڵێ.

شەهید: موحەممەد عەبدوڵڵا سلێمان کامەلا
ناسراو بە (مەڕوان)

ساڵی ١٩٧٣ لە گوندی (بێگەڵاس)ی ئامێزی (مامەندە)ی سەرکەشی پشتی قەڵادزێ چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، بنەماڵەکەیان دوای راگواستنی گوندەکان لەلایەن رژێمی بەعسەوە لە کۆمەڵگای زۆرەملێی (پێماڵك) نیشتەجێ دەبنو لە قوتابخانەی (زرنگ) دەخرێتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی تەواودەکاتو قۆناغی ناوەندیش لە ناوەندی (ئاسۆس) دەخوێنێو دواتر دەچێتە ئامادەیی پیشەسازی رانیە، هەستی شۆڕشگێڕیو میللەت پەروەری لە دڵدا جۆش دەخواتو بۆ ماوەی چوار ساڵ لە ریزی پارتیدا کاردەکات.
ساڵی ١٩٩٤ پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو هەر لەو ساڵەشدا لە ناوچەی قەڵادزێ دەبێتە پێشمەرگە، بەوپەڕی دڵسۆزییەوە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێو لە دەمی ئاستەنگو ئاڵۆزییەکانیشدا ئامادەو بە دەستوبردو گورجو گۆڵ دەبێت.
ساڵی ١٩٩٨ ژیانی هاوسەری پێکدێنێتو دوای خۆی کوڕێكو کچێك بە ناوەکانی (ئومێدو پەیام) بە یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێدێڵێت.

شەهید (مەڕوان) لە درێژەی کاری ئیسلامیداو بەهۆی جموجوڵوگورجوگۆڵییەوە ماوەی (٢٤) رۆژ دەگیرێت، بەڵام ئەوە سوورتری دەکات لەسەر کارو بانگەوازی ئیسلامی، بۆیە لە هێزی (راپەڕین) کە بارەگاکەی لە ناوچەی شارەزوور دەبێت درێژە بە ئەرکی پێشمەرگایەتی دەدات، تا لە شەوی ٢١-٢٢/٣/٢٠٠٣ بەرمووشەکبارانی زاڵمانەی ئەمریکا دەکەوێتو دەبێتە ئەستێرەیەکی ترۆپکی سەروەرییو تەرمەکەشی لە پێماڵك بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: عومەر حەمەد عەبدوڵڵا
ناسراو بە (عومەرە سوور)

ساڵی ١٩٧٤ لە گوندی (بەلك)ی ناوچەی پشدەری لانکەی شۆڕش‌و بەرخودان چاوی بە ژیان‌و ناسۆرەکانی گەلەکەی هەڵهێناوە،دوای ڕاگواستنی گوندەکەیان لەلایەن ڕژێمی بەعسی دیکتاتۆرەوە بنەماڵەکەیان لە کۆمەڵگای زۆرەملێی حاجیاوا نیشتەجێ دەبێ‌و لە

قوتابخانەی (چواس)ی سەرەتایی دەنێردرێتە بەر خوێندن‌و تا پۆلی سێیەمی ناوەندیش لە قوتابخانەی ناوەندی حاجیاوا درێژە بە خوێندن دەدات، گرفت‌و ناهەمواریيەکانی ژیانی سیاسی‌و ئابووری کوردستان ڕێگەنادەن زیاتر لەسەر خوێندن بەردەوام بێت.

ساڵی ١٩٩١ وەك لاوێکی خواناس دەردەکەوێت‌و ساڵی ١٩٩٢ بەشداری سوپای بەرگری بزووتنەوەی ئیسلامی دەکات‌و دواتر لە هێزی دووی هەولێر دەبێتە پێشمەرگەو پاشان لە هێزی (هەندرێن) کە بارەگاکەی لە (حاجی هۆمەران) بوو درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەدات‌و وەك پێشمەرگەیەکی گورج‌و گۆڵ ئەرکەکانی ڕادەپەڕێنێ، لە زستانی ١٩٩٣دا بەرگری لە ئیسلام‌و ڕەسەنایەتی کوردستان دەکات، ساڵی ١٩٩٤ لە دارەشمانەو سالارە دەبێتە شوورەی دەوری ڕابوونی

ئیسلامی کوردستان، دوای ڕووداوە ناهەموارەکان لە هێزی (ڕاپەڕین)
کە بارەگاکەی لە ناوچەی شارەزوور دەبێت بەردەوام دەبێت لەسەر
بەجێهێنانی ئەرکی پێشمەرگایەتی، شەهید لە ژیانی پێشمەرگایەتییدا
بەهۆی لێوەشاوەیی تا پلەی (سەرتیپ) بەرپرسیارێتی
پێدەسپێردرێت. دواجار لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لەناو بارەگای
هێزی ڕاپەڕیندا بەهۆی مووشەکبارانی بەناهەقی ئەمریکا لەگەڵ دەیان
فەرماندەو پێشمەرگەی قارەمانی تری کۆمەڵی ئیسلامیدا بە پلەی
بەرزی شەهیدی دەگات.

شەهید عومەر لە ساڵی ١٩٩٥ خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆی
کوڕێك‌و دوو کچی بە ناوەکانی (موحەممەدو ئیلهام‌و سوهام) بە دیاری
بۆ ئیسلام‌و کوردستان بەجێهێشتوون.

هاوسەرەکەی لەبارەی شەهید عومەرەوە دەڵێت: "شەهید عومەر
مایەی هیدایەتم بوو و زۆر هانی دەدام بۆ کاری ئیسلامی، بەر لە
شەهیدبوونی پێی وتم گەردنم ئازادبکە هەقی تۆم زۆر بەسەرەوەیە،
دەزانی لاقێکم لەم دونیایەیەو لاقێکیشم لەو دونیایە" .

تەرمە پیرۆزەکەشی لە گۆڕستانی حاجیاوای خوارو ئەسپەردەی خاك
کراوە.

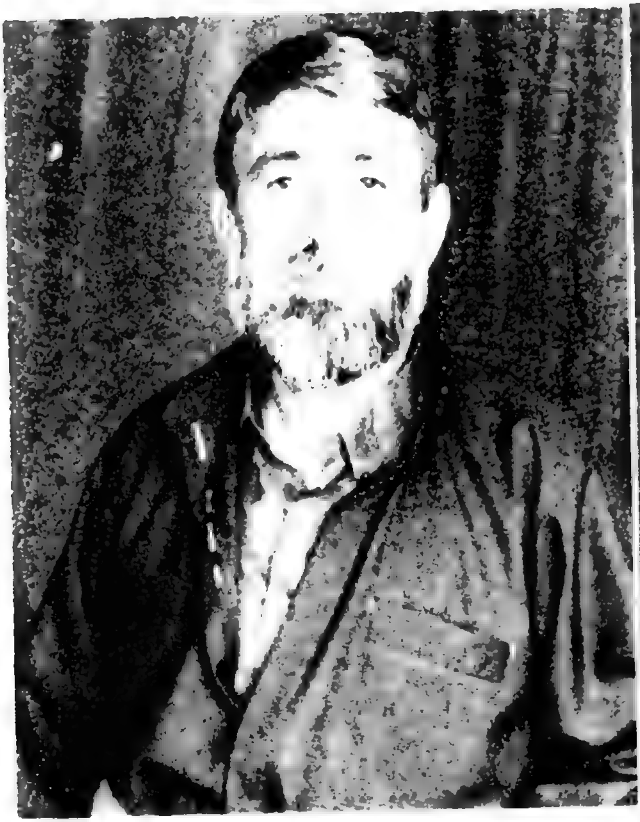

شەهید: سەعید حەسەن صاڵح ڕەشید

ساڵی ١٩٥٤ لە گوندی (عەنەب)ی نزیک هەڵەبجە لەدایکبووە، لە قوتابخانەی گوندەکەی خۆیان نراوەتە بەرخوێندنو قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووە.

لەسەردەمی لاوێتییدا دەبێتە فەرمانبەری شارەوانی هەڵەبجە وەك موراقبی چاودێرەکان.

ساڵی ١٩٧٦ لەگەڵ (گەلاوێژ خان)دا ژیانی هاوسەری پێکدێنێتو دوای خۆی کورێكو چوار کچ بەناوەکانی (هیوا، نیان، هودا، پەیام، ڕۆژگار) بەدیاری بۆئیسلامو کوردستان بەجێدەهێڵێت.

ساڵی ١٩٨٧ پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو لە ساڵی ١٩٨٨ دەبێتە پێشمەرگە لە هێزی (نەصر)، دواتر دەچێتە دەفتەری (کرماشان)ی بزووتنەوەی ئیسلامی لە کۆماری ئیسلامی ئێران.

شەهید لە ڕاپەڕینەکەی ١٩٩١ دا دەوری کاریگەری بینیوە، لە ڕێگەی پاراستنو بەرگریکردنی لە بیروباوەڕەکەشیدا خەباتو ماندووبوونی زۆری دیوە، هەر لەبەر لێهاتوویی‌و دڵسۆزی ماوەیەك ئەندام هێز بووە لە هێزی شەهید عومەری بزووتنەوە لە هەڵەبجە، دوای ڕاگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلامییش بووە بە ئەندام بەشی مەکتەبی عەسکەری.

دواجار لە تاوانەکەی دژ بە کۆمەڵی ئیسلامی لەلایەن ئەمریکاوە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ کە بارەگاکانی کۆمەڵ لە خورماڵ مووشەکباران کران، سەعید حسێن یش لەگەڵ کۆمەڵێك لە دۆستو هاوبیرانیدا دەچێتە ڕیزی شەهیدانەوەو بۆ دواجار ماڵئاوایی لە خزمو کەسو کارو هاوسەنگەرانی تری دەکات، پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (گولانی سەروو) لە هەڵەبجەی شەهید بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئەکرەم موحەممەد صاڵح

سالّی ١٩٦٩ لە گوندی (خولّامی)ی سەربە قەزای هەڵەبجەی شەهید لە بنەماڵەیەکی ئایین پەروەری سەربە عەشیرەتی هاروونی چاوی بە ژان و ناسۆری گەلە ستەمدیدەکەی هەڵێناوە، پاشان ماڵی باوکی چۆتە هەڵەبجەو ژیانی منداڵیی لەوێ بەسەربردووەو لە قوتابخانەی (حەمدوونی سەرەتایی) نێرراوەتە بەر خوێندن و قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووەو لە ناوەندی (مەولەوی)ش تا پۆلی سێیەمی ناوەندی خوێندووەو دواجار لە ساڵی ١٩٨٤ وازی لە خوێندن هێناوە.

بەهۆی ئەو جوڵانەوە ئیسلامییەی لە دەڤەری هەڵەبجەو هەورامان و شارەزووردا هەبووە، شەهید (ئەکرەم)یش پابەندی ئیسلامیی زیاتر بووەو لەلای مامۆستایانی هەڵەبجە وانەی ئایینی لە حوجرکاندا خوێندووەو خۆشەویستی کاری ئیسلامی چۆتە دڵیەوە.

کاکە ئەکرەم ساڵی ١٩٨٨ لەکاتی کیمیایی بارانی هەڵەبجەدا ئاوارەی ناحیەی وارماوا (زەڕایەن) بووەو پاشان لە شارۆچکەی هەڵەبجەی تازە نیشتەجێ بووە، لە کاتی کۆڕەوەکەی گەلی کورد لە بەهاری ١٩٩١ دا دووبارە ئاوارە بۆتەوەو ڕووی لە کوردستانی ئێران کردووەو لە ئۆردوگای (دووئاو) نیشتەجێ بووە.

شەهید ئەکرەم دوای گەڕانەوەی لە ئێران لە هەمان ساڵدا واتە ساڵی ١٩٩١ پەیوەندیی بە ڕیزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە کردووەو لە هێزی (یەک)ی سەربە مەڵبەندی (یەک)ی هەڵەبجە بووە بە پێشمەرگەو لە ئیش و کارەکانیدا، پێشمەرگەیەکی زۆر گورج و گۆڵ و چالاك بووەو زۆر بە دڵسۆزی و لێبڕاوانە ئەرکەکانی سەرشانی ڕاپەڕاندووە، لە زستانی (١٩٩٣)دا لەگەڵ برا پێشمەرگەکانیدا بەرگریی لە بیروباوەڕەکەی کردووە، ساڵی (١٩٩٧)یش لە (ملەی داریێ)دا دەوری بەرچاوی بینیوەو بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەستاوە.

کاکە ئەکرەم کەسێکی زۆر رۆح سووكو گورجو گۆڵو چالاك بووەو لە نێو خزمو کەسوکارو برا پێشمەرگەکانیدا زۆر خۆشەویست بووە، زۆر حەزی بە سەردانو بەجێهێنانی سیلەی رەحم کردووە.

شەهید لە ساڵی ١٩٨٨ لەگەڵ (گوڵاڵەخان) خێزانی پێکەوەناوەو لەدوای خۆی دوو کوڕو سێ کچی بە ناوەکانی (شنۆو سەلمانو مەروانو شێنێو شەیدا) بۆ خزمەتی ئیسلامو کوردو کوردستان بەجێ هێشتووە.

کاکە ئەکرەم بە مەبەستی پەیداکردنی بژێوی ژیانی ماڵو منداڵی، لە ژیانیدا چەندین جۆر کاری کردووە لەوانە (کشتوکاڵو کرێکاریو وەستا بەنایی).

پاشان شەهید ئەکرەم بووە بە (ئەندام بەشی مەکتەبی عەسکەری)و تا رۆژی شەهیدبوونی ئەرکەکانی سەرشانی زۆر بە زیادەوە راپەڕاندوون، سەرەنجام لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لەکاتی بۆردومانکردنی بەناهەقی بنکەو بارەگاکانی کۆمەڵی ئیسلامی لە

سـنووری خورمـاڵو ئەحمـەدئاوا لەلایـەن ئـەمریکاوە، کاکـە ئـەکرەم موحەممەد لەگەڵ کۆمەڵێك لە کادیرو برا پێشمەرگەکانیدا بـەبێ تـاوان شەهید دەکرێتو بۆ دواجار ماڵئاوایی لە ژیانی پڕ لەناسـۆرو میحنـەتی دونیا دەکات دەگەڕێتەوە لای خوای پەروەردگار، دواتر تەرمەکـەی لـە گۆڕستانی (گولانی سەروو) لە هەڵەبجەی شەهید بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئیبراهیم ڕەشید ئەحمەد
ناسراو بە (سەفوان)

ساڵی ١٩٥٨ لە گوندی (حەسەن ئاوا)ی نزیک هەڵەبجە لەدایکبووە، تەمەنی منداڵیی لە گوندەکەی خۆیدا بەسەربردووە.

لە تەمەنی لاوێتییدا شەهید ئیبراهیم دەبێتە فەرمانبەری حکومەتو لە (فەرمانگەی ئاگرکوژێنەوەی هەڵەبجە) دادەمەزرێت.

ساڵی ١٩٨٣ هاوسەری ژیان هەڵدەبژێرێتو پێدەنێتە قۆناغێکی نوێی ژیانییەوەو دوای خۆی دوو کوڕو چوار کچ بەناوەکانی (کەنعان، کاروان، خێلان، نگین، بوشرا، ئیمان) بەدیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان جێدێڵێو کەمێك دوای شەهید بوونیشی کاکە کەنعان بەڕووداوی ئۆتۆمبێل کۆچی دوایی دەکات. ساڵی ١٩٩١ دەبێتە پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامی، دواتر لەبەر دڵسۆزیو لێبڕاویی دەکرێتە ئەندامی هێز لە هێزی (٢) لە سکرتاریەتی رابەری گشتی، پاش راگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلامی دەبێتە ئەندام بەش لە مەڵبەندی یەکی هەڵەبجە.

دواجار لە سەرەتای بەهاری کوردستانو لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ دا لە بارەگای مەکتەبی عەسکەری کۆمەڵی ئیسلامی لە شارۆچکەی (خورماڵ) کەوتە بەر درندەترین هێرشی موشەکەکانی ئەمریکاو کۆمەڵێك لە فەرماندەو پێشمەرگەکانی کۆمەڵی ئیسلامی شەهید کرد کە کاکە ئیبراهیم یەکێك بوو لەو شەهیدانە، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی (گولانی خواروو) لە هەڵەبجە بەخاك سپێردرا.

شەهید: عومەر موحەممەد سەعید شەریف
ناسراو بە (حاجی عومەر)

ساڵی ١٩٥٢ لە گوندی (دەڵەمەڕ)ی سەر بە شاری هەڵەبجە لەدایکبووە، هەر لە گوندەکەی خۆیاندا ژیانی منداڵیی بەسەربردووە، پاشان لە گوندی (عەبابەیلیّ) نراوەتە بەر خوێندن.

کاك حاجی عومەر لە ساڵی ١٩٨١ دەگیرێت بە سەربازو بۆ ماوەی دوو ساڵ لە گوندی (بەڵخە)ی ناوچەی هەورامان سەربازیی کردووە.

سەرەتای پابەندبوونو ئاشنایەتی شەهید لەگەڵ کاری ئیسلامیو قورئانو مزگەوتدا دەگەڕێتەوە بۆ ساڵی ١٩٧٠ بەهۆی نزیکیو دۆستایەتیی لەگەڵ بەڕێز مامۆستا مەلا عوسمان رابەری گشتی بزووتنەوەی ئیسلامیدا.

ساڵی ١٩٧١ کاك حاجی عومەر لەگەڵ (عائیشە خان)دا دەبنە هاوسەری یەکترو ژیانێکی نوێ پێکدێنِنو دوای خۆشی چوار کوڕو پێنج کچ بەناوەکانی (یەحیا، وریا، سەحەر، کەوسەر، زانا، سەناء، هەوار، دانا، چنور) بەجێهێشتوە.

ساڵی ١٩٨٨ لەگەڵ کۆمەڵێکی زۆر لە مسوڵمانانی شاری هەڵەبجە هیجرەت دەکاتو چەکی ئیسلامەتی لەشان دەکاتو دەبێتە پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامی، دواتر دەبێتە فەرماندەی تیپی (٢٧)ی غەزالی هێزی (نەصر).

شەهید لە راپەڕینەکەی ١٩٩١ دا رۆڵێکی کاریگەری هەبووەو بەشداری لە ئازادکردنی کوردستاندا کردووەو تا رۆژی شەهیدبوونی بەبێ ماندووبوون بەرگری لە رێبازوبیروباوەڕەکەی کردووەو ساڵی ١٩٩٧ بەرپرسیارێتی فەرماندەیی تیپو ئەندامێتی هێزی بەئەستۆوە بوەو دڵسۆزانە ئەرکەکانی ڕاپەڕاندون.

دوای راگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلامی شەهید عومەر دەکرێتە ئەندامی مەکتەبی کۆمەڵایەتی، پاش تەشکیلاتی لەشکرەکانی مەکتەبی

عەسکەری لەبەر دەستپاکی‌و ئەمینداری دەکرێتە ئەندامی لەشکرو بەرپرسیارێتی بەشی دارایی لەشکری (صلاح الدين أيوبي)ی دەخرێتە ئەستۆ.

شەهید حاجی عومەر پیاوێکی مسوڵمان‌و ئارام‌و لەسەرخۆو سەنگین‌و بەویقاربوو، ئەوکاتەی بەرامبەرەکەی تووڕە دەبوو ئەم بە زەردەخەنەیەك وەڵامی دەدایەوە، لەبەرئەوەی لە کۆتایی حەفتاکانەوە زیارەتی ماڵی خودای کردبوو، بەڕاستی حاجییەکی راستەقینە بوو، پابەندی بنەماڵەکەیان بە ئیسلامەوە هۆکارێکی کاریگەربوو لەسەر پەروەردەکردنی کاك حاجی. دواجار شەوی ٢١-٢٢/٣/٢٠٠٣ لە (خورماڵ)، لە ئەوەڵ دەمی بەهاردا بەغەدر دەکەوێتە بەر موشەکبارانی هێزەکانی ئەمریکاو لەگەڵ پۆلێك لە هاوڕێ‌و هاوسەنگەرانیدا شەهید دەکرێت، پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شەهیدان) لە هەڵەبجە بەخاك دەسپێردرێت.

جەزا ئەحمەد صاڵح

ناسراو بە (پێشڕەو)

ساڵی ١٩٧٠ لە گوندی (پریسی سەروو)ی ناوچەی نەورۆڵیی نزیک هەڵەبجە لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی لەگوندەکەی خۆیان‌و شاری هەڵەبجە بەسەربردووە، دواتر لە قوتابخانەی (سەرکەوتن) دەنرێتە بەرخوێندن، دوای تەواوکردنی قۆناغی سەرەتایی دەچێتە (ناوەندی ئیسلامی) لەهەڵەبجە.

ساڵی ١٩٨٨ پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامیەوە دەکات‌و لە هێزی (نەصر) دەبێتە پێشمەرگە، دواتر لەبەر لێهاتوویی دەبێتە فەرماندەی هێز، شەهید لەکاتی راپەڕین‌و رزگارکردنی کوردستاندا لەساڵی ١٩٩١ دەوری بەرچاوی بینیوەو لەشەڕەکانی (کەلارو کفری‌و کەرکووک)دا بەشداری چالاکانەی کردووە.

دوای راگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلامی دەبێتە ئەندام بەشی مەکتەبی عەسکەی.

شەهید لەساڵی ١٩٩٦ خێزانی پێکەوەناوەو لەدوای خۆی دوو کچی بەناوەکانی (بینایی‌و هێڤی) بۆ خزمەتی ئایین‌و گەل‌و نیشتمانەکەی بەجێهێشتووە.

شەهید جەزا بە بەردەوامی‌و بێ ماندووبوون پانزە ساڵ لەخزمەتی بیروباوەڕەکەی‌و خاکەکەیدا بوو تا دواجار لە سەرەتای بەهارو لەشەوی (٢١-٢٢/٣/٢٠٠٣)دا لەکاتی مووشەکبارنی ستەمکارانەی

ئەمریکا بۆ سەر بارەگاکانی کۆمەڵی ئیسلامی لەناوچەی (خورماڵو ئەحمەدئاوا)، لەگەڵ پۆلێك لەکادیرو پێشمەرگە دلێرەکانی کۆمەڵی ئیسلامدا شەهید دەبێتو دەگەڕێتەوە بەر بارەگای خوای بەدیهێنەری جیهانیان، پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (گوڵانی خواروو) لە هەڵەبجە بەخاك دەسپێردرێت.

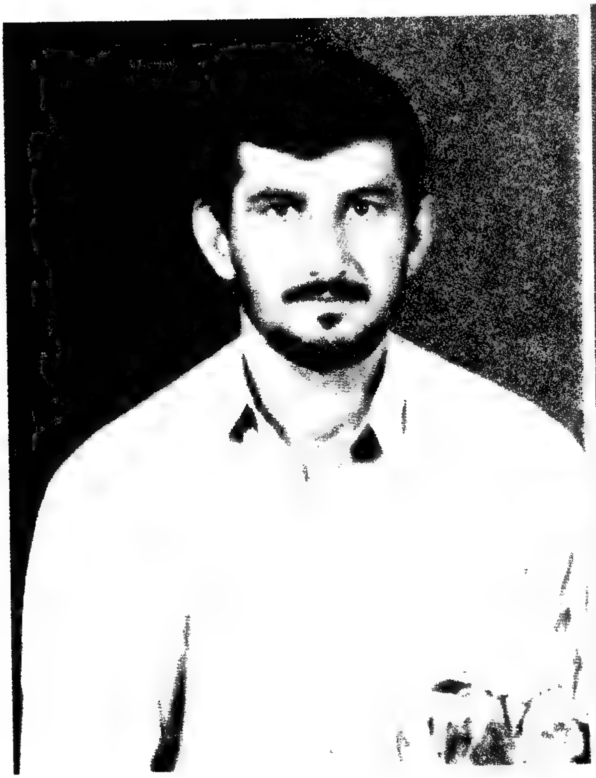

شەهید: ئیسماعیل حاجی ئیسماعیل
ناسراو بە (کاك زانای پیرەمەگرونی)

ساڵی ١٩٦٩ لە ناحیەی (خەلەکان)ی دامێنی چیای سەرکەشی کۆسرەت چاوی بە ژیان هەڵهێناوە، ژیانی منداڵیی هەر لەوێ بەسەربردووەو لە قوتابخانەی سەرەتایی خەلەکان تا پۆلی شەشەمی سەرەتایی خوێندوویەتی.

لە ساڵی ١٩٨٥ەوە لەگەڵ کاری ئیسلامیدا تێکەڵاوی پەیداکردووەو ماوەیەك لە گوندی (قەمتەران)و پاشان لە پیرەمەگروون نیشتەجێ بووەو لە پێناو پەیداکردنی بژێوی ژیانیشدا وەستاییو دوکانداریی ئەنجامداوە. شەهید لە ژیانیدا دوو خێزانی خواستووە، یەکەمیان لە ساڵی ١٩٨٥و دووەمیشیان لە ساڵی ١٩٩٩و پاش خۆی چوار کوڕو پێنج کچی بە ناوەکانی (ئیدریسو تەحسینو ئاکارو ئاکامو ژیانو جیهانو بەنانو رەییانو سیما) بە یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتوون. شەهید (زانا) لە قۆناغەکانی پێشمەرگایەتیدا سەرەتا لە هێزی (سلێمانی)دەبێتە پێشمەرگەو ماوەیەکیش لەبەر لێهاتوویی لە مەڵبەندی (سلێمانی) دەبێتە ئەندامی مەڵبەند، دواتر لە هێزی (راپەڕین) بە کێوێك لە ورەو بڕواو یەقینەوە درێژە بە خەباتو خزمەتو پێشمەرگایەتی دەداتو بە دڵ روونییەوە بەر لە شەهیدبوونی حساباتو قەرزدارییەکانی دەنووسێتو سێ سەعاتیش بەر لە شەهیدبوونی باسی چوونە بەهەشتو شادبوون بە خۆشییەکانی بەهەشت بۆ هاوڕێکانی دەکاتو دەڵێ "حۆرییەکان چاوەڕێمان دەکەن" تا سەرەنجام بەو بڕواو یەقینەوە، بەم ورە بەتینەوە، بەم دڵی پڕ لە ئومێدو ئەوینەوە لە شەوی ٢١-٢٢/٣/٢٠٠٣ بەهۆی مووشەکبارانی ستەمکارانەی ئەمریکاوە بۆ سەر بارەگاکانی کۆمەڵی ئیسلامی لە خورماڵو دەوروبەری دەگاتە کاروانی شەهیدانو پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (پیرەمەگروون) بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: خالید عەبدوللەتیف تۆفیق

ساڵی ١٩٧٥، ساڵی نەهامەتیو نسکۆی شۆڕشی کوردان لە گوندی (تیمار)ی سەر بە قەزای دوکان لەدایکبووە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەیانو دوکان بەسەردەباتو پاشان دەچێتە بەر خوێندنو تەنها تا پۆلی دووەمی ناوەندیێ لە ناوەندی (دوکان) دەخوێنێو ماوەیەکیش لای مەلا (خدری مەلا رەسولێ) واتە (مەلا راستگۆ) دەخوێنێ.

ساڵی ١٩٩٣ پەیوەندی بە ریزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو ساڵی ١٩٩٨ چەکی پێشمەرگایەتی دەکاتە شانو لە هێزی سلێمانی دەوام دەکاتو دواتر دەگوازرێتەوە بۆ هێزی (راپەڕین)، ساڵی ١٩٩٩ خێزانی پێکەوەناوەو زۆر حەزی لە سەردانو تێکەڵاوییو بواری کۆمەڵایەتی بووەو لە ئامۆژگاری کردنی خەڵك دریغی نەکردووەو ویستوویەتی بە عەقیدەیەکی پاكو راستەوە دینداریو مسوڵمانەتی بکرێ، شەهید لەناو پێشمەرگەکانی هاوڕێیدا هەمیشە دەم بە خەندەو خۆشەویست بوو، تا دواجار لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢دا لە بارەگای هێزی (راپەڕین) لە نزیك خورماڵ بەهۆی مووشەکبارانی بەناهەقی ئەمریکاوە بۆ سەر بارەگاکانی کۆمەڵی ئیسلامی لەگەڵ دەیان پێشمەرگەی قارەمانی تردا شەهید دەبێتو پاشان تەرمەکەی لە (دوکانی خواروو) ئەسپەردەی خاك دەکرێت.

شەهید: خدر رەسوڵ مستەفا
ناسراو بە (مەلا راستگۆ)

ساڵی ١٩٧٧ لە گوندی (شارستێن)ی ناوچەی جافایەتی سەر بە ناحیەی بنگرد لەبەری مەرگە لە بنەماڵەیەکی ئایین پەروەرو زانست دۆست هاتووەتە دونیاوە، شەهید لەسەرەتاوە لەو بنەماڵەیەوە کە بنەماڵەی مەلا رەسوڵ مەلا مستەفایە فێری رەوشتەبەرزەکان بووەو بە رەسەنایەتی کۆمەڵی کوردەواری ئاشنابووەو هێشتا هەر لە تەمەنی منداڵیدا بووە کە مەلا رەسوڵی باوکی بە تۆپبارانی کوێرانەی رژێمی داگیرکەری بەعس شەهید دەبێت، شەهید تا پۆلی سێیەمی سەرەتایی لە گوندەکەی خۆیان دەخوێنێت، پاشان خێزانەکەیان وەك هەزاران ماڵە کوردی دیکە لە ساڵی ١٩٨٨ ئاوارەی دیوی کوردستانی ئێران دەبێتو حاشا لە سایەی رەشی رژێم دەکاتو لە ئۆردوگای (بناوە)ی سەر بە شاری (سەردەشت) نیشتەجێ دەبنو لەوێ لە ساڵی ١٩٨٩ لای مامۆستا مەلا بەکر عەبدوڵڵا قورئانی پیرۆزو عەوامل جرجانی دەخوێنیو ئەمجار لای مامۆستا مەلا رەسوڵ بناوەیی درێژە بە زانستە شەرعییەکان دەدات.

ساڵی ١٩٩٣ خێزانەکەیان گەڕاوەتەوە کوردستانو لە هاوینە هەواری دوکان نیشتەجێ بوونەتەوەو هەر لەو ساڵەشدا پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکاتو هەر لە دوکان ماوەی ساڵێك لای مامۆستا مەلا قادر حەمە ئەمین دەخوێنیو ئەمجار لە ساڵی ١٩٩٧ لە پەیمانگای (عەبدولعەزیز) بۆ زانستە شەرعییەکان لە هەڵەبجەی شەهید لە قۆناغی دووەم وەردەگیرێو بەشێوەیەکی مەنهەجی باوەش بە زانستەکاندا دەکات، لە ساڵی ٢٠٠٠ دوا قۆناغی پەیمانگای عەبدولعەزیز تەواو دەکات ولە مەراسیمێکدا لەمزگەوتی منیرە فەهدلەهەڵەبجەی شەهیدبڕوانامە وەردەگرێت.

لــــە ســــاڵی ١٩٩٩ هاوکــــاتی خوێندنەکــــەی لــــە هێــــزی (ســــلێمانی)شــــەهید وەك پێــــشمەرگەیەکی دامــــەزراوو کارامە، خەباتی پێشمەرگایەتی ئاوێتــەی زانــستو مەعریفــە دەکــــاتو بــــەو زانــــستو زانیارییــەش کــە فێــری بــووە ڕۆڵێکــــــی گــــرنگ لــــــە هوشـیارکردنەوەو پێگەیانـدنی هاوسەنگەرانیدا دەبینێ، دواتـر دەچێتە هێزی ڕاپەڕینو درێـژە بــە خــەباتی پێــشمەرگایەتی خۆی دەدات، تا سەرەنجام لە شەوی ٢١-٢٢/٣/٢٠٠٣ لە ناو بارەگـای هێزی ڕاپەڕیندا لە خورماڵ بەر مووشـەکبارانی ستەمکارانەی ئـەمریکا دەکـەوێتو لەگـەڵ دەیـان فەرمانـدەو پێـشمەرگەی گیانفیـدای تـری کۆمەڵی ئیسلامیدا بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات، پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (دوکان) بە خاك دەسپێردرێت.

شـەهید مـەلا راسـتگۆ کەسـێکی کـراوەو تێکـەڵاو بـە ڕووی خـەڵكو خۆشەویستی براپێشمەرگەکانی بوو هەمیشە وەکو مامۆستاو دڵسۆزێك لێیان دەڕوانی، ئەمە جگە لەوەی کە شەهید مەلا ڕاستگۆ وەکو ئەندام هێزێك ڕۆڵی لێپرسراوێتی دەبینیو بەرپرسی بەشی پـەروەردە بـوو وە بەرپرسی تیپی پیرە مەگروون بـوو دوای ئـەوە ئـەو تیپـە خرایـە سـەر هێزی ڕاپەڕین، ئـەم مامۆسـتا شـەهیدو عـەزیزەمان لـە کۆتـایی سـاڵی

٢٠٠٢دا خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆی کوڕێکی بە دیاری بۆ ئیسلام و کوردو کوردستان بەجێهێشتووە.

خاتوو ئاشتی هاوسەری لەو بارەوە دەڵێ: "تەمەنی هاوسەرێتیمان لە پێنج مانگ تێپەڕی نەکردو شەهید تا بڵێی پیاوێکی لەسەرخۆو پارێزکار بوو، هاوخەمم بوو، منداڵەکەشمان کە دوای شەهیدبوونی لەدایکبووە، ناوم ناوە (راستگۆ)و هیوادارم جێگای ئەو بگرێتەوەو شانازییش بە شەهیدبوونی هاوسەرەکەمەوە دەکەم".

شەهید: ئاسۆ نەجیب عەلی

ساڵی ١٩٨٥ لە شارۆچکەی (سەیدصادق)ی ناوچەرگەی شارەزوور هاتووەتە دونیاوە، سەرەتای ژیانو منداڵیی لە سەیدصادقو ئۆردوگای زۆرە ملێی برایەتی بەسەربردووەو پاشان نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی لە ئۆردوگای برایەتی تەواوکردووە، دواتر بەهۆی نارەحەتی بارودۆخو گوزەرانی ژیانەوە دەستی لەخوێندن هەڵگرتووەو ناچار خەریکی کارو کەسابەت دەبێت.

ساڵی ١٩٩٩ پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامییەوە دەکات، تا ساڵی ٢٠٠٢ دەبێتە پێشمەرگە لە هێزی (سەیدسادق)ی کۆمەڵی ئیسلامی کوردستان.

لەگەڵ یەکەم هەناسەکانی بەهاری ٢٠٠٣ داو لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ بەهۆی مووشەکبارنی ناڕەوای ئەمریکای داگیرکەر بۆ سەر بارەگاکانی کۆمەڵی ئیسلامی کاکە ئاسۆ بەهاری تەمەنی هەڵدەوەرێتو لەگەڵ کۆمەڵێك لە براو هاوسەنگەرانیدا شەهید دەبێت، دواتر تەرمەکەی لە گۆڕستانی سەیدسادق بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: حەسەن حسەین عەبدوڵڵا رەحیم تاوگۆزی

ساڵی ١٩٧٣ لە گوندی (پشتە) لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی تاوگۆزی چاوی بە ژانو ناسۆری میللەتەکەی هەڵێناوە، شەهید ژیانی منداڵیی لە گەلێ شوێنو جێگای جیاوازی ئەم دیووو ئەودیووی کوردستانی عێراقو ئێران بەسەربردووە وەك: گوندی (ڕەجەوی)و ئۆردوگای (ئەنزڵ)و (سەرپێڵ)و ئۆردوگای (عەوادل)ی سەر بە قەزای حەمزەو شاری (حللە) لەناوەراستی عێراقو پاشان لە هەڵەبجە، قۆناغەکانی خوێندنی سەرەتایی لە قوتابخانەی (حەمدوونی ئیسلامی) سەرەتاییو ناوەندیی لە ناوەندی (دیراساتی ئیسلامی) هەڵەبجەو قۆناغی دواناوەندیشی لە شاری هەولێر ئۆردوگای (گردەچاڵ)و سلێمانی تەواوکردووە،پاشان لە کۆلێژی شەریعەی زانکۆی دهۆك وەرگیراوە، بەڵام بەهۆی بارودۆخی تایبەتییەوەو تاقانەیی ماڵەوەیان رێگەی تەواوکردنی خوێندنی لێگیراوە.

شەهید لە مانگی ١١/ ١٩٩١ پەیوەندی بە بزووتنەوەوە کردووەو لە تیپی (مەشخەڵ)ی سەر بە مەڵبەندی (١)ی هەڵەبجە بوەتە پێشمەرگە، دواتر لە هێزی (١)ی هەڵەبجە درێژەی بە کاری پێشمەرگایەتی داوە.

شەهید خاوەنی کەسایەتییەکی سەنگینو خۆشەویست بوو لەلای خزمو کەسوکارو دۆستو ناسراوانی بەگشتیو براپێشمەرگەکانی بەتایبەتی، کاکە حەسەن شارەزاییەکی باشی لە زانستە شەرعییەکاندا هەبوو.

ساڵی ١٩٩٤ لەگەڵ (زوهرەخان) ژیانی هاوسەری پێکەوەدەنێتو لەدوای خۆی سێ کچی بەناوەکانی(سایەو سۆماو سۆزیار) بە دیاری بۆ خزمەتی ئیسلامو مسوڵمانان بەجێ دەهێڵێت.

شەهید حەسەن لەگەل ئەوەی تاقانەی ماڵەکەیان بووە، ئەمە وای لێنەکردووە لە چالاکیو دڵسۆزیو ئیشوکار کەمتەرخەمی بکات، لەبەر دەستپاکیی دەبێتە ژمێریاری دارایی مەکتەبی عەسکەری بزووتنەوەی ئیسلامی، پۆستەکەی وای لێناکات تەنها هەنگاوێك لە پێشمەرگایەتی دوور بکەوێتەوە، پاشان دەبێتە ئەندامی مەکتەبی دارایی کۆمەڵی ئیسلامی... رۆژێك پێش مووشەکبارانەکە لەگەڵ ئەوەی (کاك فاروق علی) تەکلیفی لێدەکات لەشاری هەڵەبجە بمێنێتەوە و نەڕوات بۆ (ئەحمەدئاوا) بەڵام ئەو دەڵێ: چۆن لە براکانم دابڕێم"، پاشانیش لەگەڵ ئەوەی ئەندامی مەکتەبی دارایی بووە، دەبوو شەو لە مەکتەبی دارایی بمایەتەوە، بەڵام دیسانەوە هەڵوێستی جوامێرانەی رێگردەبێ لە براکانی دوور بکەوێتەوە، هەر بۆیە دیسانەوە دەڕواتە بینایەی مەکتەبی عەسکەری کۆمەڵی ئیسلامیو خۆی لە فەرماندەو برا پێشمەرگەکانی جیاناکاتەوە.

تا سەرەنجام بەر مووشەکبارانی ستەمو داگیرکاری دەکەونو لەگەڵ پۆلێك فەرماندەو پێشمەرگەی ئیسلامدا لە شەوی ٢١-٢٢/٣/٢٠٠٣ لەناو بینایەی مەکتەبی عەسکەریی کۆمەڵی ئیسلامیدا لە خورماڵ شەهید دەبێو تەرمەکەی لەگەڵ هاوسەنگەرانیداو لەگەڵ برا شەهیدەکانیدا لە گۆڕستانی (گولانی سەروو) لە هەڵەبجە بەخاك دەسپێردرێت.

پێرست

١ - سوپاس و پێزانین ٤
٢ - ئاگاداری ٦
٤ - پێشەکییەکی پێویست ٨
٥ - شەهیدان ٢٤
٦ - پێشەنگی کاروانی رابوونی ئیسلامی
مامۆستا مەلا عوسمان عەبدولعەزیز موحەممەد ٢٥
٧. مامۆستا مەلا عومەری مەلا موستەفای پەڵکۆیی،
ناسراو بە (مەلا عومەری تیمار) ٣٦
٨ - عوسمان عەلی ئەحمەد نادر ٤٢
٩ - مەحمود کەریم رەسوڵ رەشید ٤٥
١٠ - سەرکردە مامۆستا مەلا عەلی بیارە ٤٧
١١ - یاسین موحەممەد، ناسراو بە مەلا یاسین ٥٤
١٢ - موحەممەد فەرهاد رۆستەم مەحموود ٥٦
١٣ - جەمال مەولود موحەممەد ٥٨
١٤ - شەهیدانی داستانی قەڵاتووکان ٦٠
١٥ - عەبدوڕڕەحمان مەحموود سەعید
ناسراو بە مامۆستا (عەبدوڕڕەحمان لۆتەری) ٦٤
١٦ - ئەحمەد حەمەد ئەمین عەبدوڵڵا سکتانی
ناسراو بە (ئەحمەد شاسوار) ٦٧

١٧ ـ عومەر ئەحمەد خدر ....

ناسراو بە (عومەر بۆسکێنی)

١٨ ـ تاهیر عەبدوڵڵا قادر ٧٤

ناسراو بە (تاهیر مەمەنداوەیی)

١٩ ـ موصلیح مستەفا نەبی ٧٧

٢٠ ـ ئیبراهیم سابیر ئیبراهیم

ناسراو بە (سەروەر).................................. ٧٩

٢١ ـ فەیصەڵ قادر کەریم ناسراو بە (نەوزاد) ٨١

٢٢ ـ لوقمان سەعید عەزیز ناسراو بە (جیهاد) ٨٥

٢٣ ـ موحەممەد عەبدوڵڵا فەتاح

ناسراو بە (موحەممەد گوڵپی) ٨٩

٢٤ ـ ئەڵڵا کەرەم عەباس صالّح حەمە شەریف ٩١

٢٥ ـ حەسەن حسێن رەسوڵ وەیس

ناسراو بە (حەسەن هێرۆیی) ٩٣

٢٦ ـ حسێن موحەممەد رەشید

ناسراو بە (عەلی سیوەیلی) ٩٦

٩٩ ـ عەبدولقادر فەقێ عەلی سلێمان

ناسراو بە (قادر شۆڕش) ٩٩

٢٧ ـ رەسوڵ خدر رەسوڵ عیسی

ناسراو بە (رەسووی گچکە) ١٠٥

٢٨ ـ منەور صالّح عەباس

ناسراو بە (حەسەن حەداد)و (حاجی منەوەر) .. ١٠٧

٢٩ ـ خالص موحەممەد عومەر
ناسراو بە (دکتۆر خالص) ١١٠
٣٠ ـ کاسترۆ قادر کەریم ١١٤
٣١ ـ عەلی حەسەن عەبدوڕڕەحمان ١١٦
٣٢ ـ ئەحمەد مەحمود ئیبراهیم ١١٩
٣٣ ـ حسێن حسێن موحەممەد رەسوڵ
ناسراو بە (کاکە) ١٢٢
٣٤ ـ خدر صالح قادر، (فەقێ خدر بۆسکێنی) ١٢٦
٣٥ ـ موئەید حسێن موحەممەد
ناسراو بە (موئەید حسێن هەنارەیی) ١٢٩
٣٦ ـ شێروان عوسمان حاجی
ناسراو بە (موحەممەد حاجی) ١٣١
٣٧ ـ فەرماندە جەمال ئەحمەد فەتتاح ئەحمەد ناسراو
بە (مامۆستا جەمال شارباژێڕی) ١٣٥
٣٨ ـ نەجمەددین عەبدوڵڵا ئیسماعیل
ناسراو بە (هێمن قەنناس)...........................١٤٢
٣٩ ـ تەحسین کەریم قادر ئەمین
ناسراو بە (عەبدولقەهار) ١٤٤
٤١ ـ فارس عەباس مەجید ناسراو بە (ئوسامە) ١٤٦
٤١ ـ مەغدید ئەسعەد مستەفا فەیزی
ناسراو بە (موجاهید) ١٤٨
٤٢ ـ کەمال وسوو برایم وسوو ١٥١

٤٣ ـ عەبدوڵڵا برایم وسوو ١٥٤
٤٤ ـ صەدام حەسەن عەلی کاکەخان
ناسراو بە (موحەممەد) ١٥٥
٤٥ ـ خەلیل موحەممەد عەلی
ناسراو بە (خەلیل حاجی) ١٥٨
٤٦ ـ شەهید ئەسکەندەر عارف ولایەت عەبدوڵڵا ١٦٠
٤٧ ـ ئیبراهیم ئەحمەد مەولود (جوتیار)............ ١٦٢
٤٨ ـ موحەممەد موجاهید موحەممەد ئەحمەد ١٦٤
٤٩ ـ حەمید کەریم موحەممەد سلێمان ١٦٦
٥٠ ـ موحەممەد نوری علی عوەید
ناسراو بە (نوری سوور) ١٦٨
٥٠ ـ ئیحسان عەبدوڕڕەحمان ئەمین ١٧٢
٥٢ ـ عومەر حسەین عەبدولکەریم عەلی،
ناسراو بە (عومەری خونچە) ١٧٤
٥٣ ـ شەریف ئەحمەد حوسێن موراد
ناسراو بە (عەبدوڵڵا مەدەنی) ١٧٦
٥٤ ـ کامەران خالید مستەفا (کەمال) ١٧٩
٥٥ ـ عەبدوڵڵا فەقێ موسا.
ناسراو بە (مەلا عەبدوڵڵای جەلکی) ١٨١
٥٦ ـ ڕەسوڵ نەبی ئەحمەد ١٨٣
٥٧ ـ ئیبراهیم عەبدوڵڵا ئیبراهیم عیسا شێخاوەلی
ناسراو بە (خاڵ ئیبراهیم) ١٨٥
٥٨ ـ جەبار عەلی ئیبراهیم حەسەن

ناسراو بە (عەبدولجەبار سۆفیانی) ١٨٨
٥٩ ـ عومەر حەمە شێخە رەسوڵ (ئارام) ١٩١
٦٠ ـ ئەحمەد کەریم موحەممەد
ناسراو بە (مامۆستا عەبدوڵڵا) ١٩٣
٦١ ـ سائیب حەمە یوسف حەمە کەریم ١٩٦
٦٢ ـ زیاد بەکر حەسەن ١٩٨
٦٣ ـ بورهان ئەحمەد عەبدولعەزیز رەحیم
ناسراو بە (بورهان ئەحمەد) ٢٠٠
٦٤ ـ شەهید یوسف مەحمود رەمەزان ٢٠٣
٦٥ ـ موحەممەد حەسەن سەعید
ناسراو بە (موحەممەد خەلەکانی) ٢٠٥
٦٦ ـ تەها بابکر ئەحمەد ٢٠٩
٦٧ ـ ناصیح ئەحمەد موحەممەد ٢١٣
٦٨ ـ مەغدید حسێن ئەحمەد
ناسراو بە (مامۆستا مەغدید) ٢١٥
٦٩ ـ موحەممەد رەحیم فەرەج
ناسراو بە (حەمە شوان) ٢٢١
٧٠ ـ ئەرسەلان کاکە عەزیز سلێمان،
ناسراو بە (شەهید) ٢٢٤
٧١ ـ عەباس حەمەد حسێن (مەلا عەباس) ٢٢٦
٧٢ ـ شێرۆ ئیبراهیم شەخصە عوسمان ٢٢٩
٧٣ ـ عەبدولحەمید عەبدوڕڕەحمان رەشید ٢٣٢

ناسراو بە مامۆستا (عەبدولحەمید) هەولێری

٧٤ ـ سەرکردە شەریف حسێن مستەفا

ناسراو بە (مامۆستا شەریف) ٢٣٦

٧٥ ـ نەبی مینە حەسەن نەبی

ناسراو بە (حاجی نەبی) ٢٤٤

٧٦ ـ موحەممەد حەسەن بەگ

ناسراو بە (حەسەن کارەباچی) ٢٤٧

٧٧ ـ سلێمان رەفیق شەریف ٢٥٠

٧٨ ـ دلێر سەمین رەشید ٢٥٣

٧٩ ـ سابیر فەرەج فەتحوڵڵا نەسروڵڵا

ناسراو بە (هێمن) ٢٥٥

٨٠ ـ حەیدەر موحەممەد رەحیم ٢٥٧

ناسراو بە (موحەممەد ئیسلامی)

٨١ ـ ئەحمەد موحەممەد ناسراو بە (دانا) ٢٥٩

٨٢ ـ ئەحمەد ئەبوبەکر حەسەن ئەحمەد

ناسراو بە (ئەحمەد سێتاقانی) ٢٦٢

٨٣ ـ عادل عوسمان رەسوڵ ئەمین

ناسراو بە (هیوا) ٢٦٤

٨٤ ـ عومەر فازڵ موحەممەد ئەمین ٢٦٦

٨٥ ـ سالار مەحمود عەبدولغەفور ٢٦٨

٨٦ ـ نەجمەددین عەبدوڵڵا موحەممەد ٢٧٠

٨٧ ـ ئارام مەحمود موحەممەد سەعید ٢٧٣

٨٨ ـ ئەحمەد عەبدوڕڕەحمان مستەفا فەتاح

ناسراو بە (دکتۆر ئەحمەد) ٢٧٥

٨٩ ـ کانەبی رەسوڵ حەمەد ٢٧٧

٩٠ ـ عەلی عەبدوڵڵا حەمەد رەسوڵ

ناسراو بە (عەلی هەنجیرەیی) ٢٧٩

٩١ ـ عومەر رەحیم عەلی خەلیل ناسراو

بە (عومەر قەڵادزەیی) ٢٨٢

٩٢ ـ شەریف مەجید شەریف (عەبدولباست) ٢٨٤

٩٣ ـ میرە عەلی حەسەن (ئەبوبەکر) ٢٨٧

٩٤ ـ عەبدوسەلام عەلی عەبدوڵڵا ٢٨٩

٩٥ ـ قادر حەسەن عەزیز میکائیل (ئەیوب) ٢٩١

٩٦ ـ کەمال عوسمان حسێن عەزیز

ناسراو بە (عەبدولهادی) ٢٩٣

٩٧ ـ عومەر نەبی فەقێ (فارووق) ٢٩٥

٩٨ ـ عومەر قادر (بەهێز) ٢٩٨

٩٩ ـ کەمال صاڵح مەحمود حەسەن

ناسراو بە (کەمال کۆنگۆ) ٣٠٠

١٠٠ ـ موحەممەد عەبدوڕڕەحمان رەسوڵ ٣٠٢

١٠١ ـ سامی حەسەن حەمە غەرب (حەمدان) ٣٠٤

١٠٢ ـ جەبار عەبدولکەریم وەلی

ناسراو بە (عەبدولجەبار) ٣٠٦

١٠٣ ـ ناطق علی ئەحمەد حەمە ئەمین ٣٠٨
١٠٤ ـ جەمال موحەممەد موحەممەد عەزیز
ناسراو بە (حەمە بچکۆل) ٣١١
١٠٥ ـ حەسەن ئەسعەد سەعدی
ناسراو بە (عەبدول غەففار) ٣١٣
١٠٦ ـ عەبدوڕڕەحمان موحەممەد صالّح
ناسراو بە (عەبدولغەنی)و (هەژار) ٣١٥
١٠٧ ـ شێخ عەزیز شێخ سەلام سازانی
ناسراو بە (حەمە سەعید) ٣١٧
١٠٨ ـ خدر وسوو عەبدوڵلا ناسراو بە (خەبات) ٣٢٤
١٠٩ ـ نەریمان بابکر ناصر ئەحمەد بێکلۆیی
ناسراو بە (مەریوان) ٣٢٦
١١٠ ـ یوسف خدر ئیبراهیم موحەممەد هێرۆیی ٣٢٨
١١١ ـ موحەممەد حەمید موحەممەد ٣٣٠
١١٢ ـ موحەممەد هوسەین عەبدولقادر.
ناسراو بە (کاروانی) ٣٣٢
١١٣ ـ خالید سلێمان موحەممەد
ناسراو بە (خالد بنزێری) ٣٣٦
١١٤ ـ فەتتاح ئەحمەد ڕەشید ٣٣٩
١١٥ ـ یوسف کەریم ئەحمەد ناسراو بە (عەلی) ٣٤١
١١٦ ـ ئیبراهیم حەمە عەبدوڕڕەحمان هەمزە ٣٤٣
١١٧ ـ ئەبوبەکر ئەحمەد وەیس موحەممەد
ناسراو بە (مەلا سەلمان) ٣٤٥

١١٨ ـ سالم گاهر خارو ناسراو بە (هەڵمەت) ٣٤٧

١١٩ ـ عاسی موحەممەد فرج ، ناسراو بە (ئوسامە) ٣٤٩

١٢٠ ـ حسێن موحەممەد صاڵح

ناسراو بە (مەلا شافیعی) ٣٥١

١٢١ ـ سالار کاکەبرا عەبدولکەریم (موجاهید) ٣٥٣

١٢٢ ـ سیروان سەلام سەعید

ناسراو بە (بیلال ئاغجەلەری)........................ ٣٥٥

١٢٣ ـ بەختیار موحەممەد تاهیر مەجید ٣٥٧

١٢٤ ـ موحەممەد موحەممەد وەیس رۆستەم ٣٦٠

١٢٥ ـ سەردار ئەحمەد موحەممەد پیرك ٣٦٢

١٢٦ ـ فاتیح مستەفا رەحیم حمە ئەمین کۆکۆیی ٣٦٥

١٢٧ ـ ئازاد سوارە حەمەد ٣٧١

١٢٨ ـ عەبدوڵڵا حاجی عەبدوڵڵا

ناسراو بە (عەبدوڵڵا ریشە) ٣٧٣

١٢٩ ـ سۆران رەسوڵ خدر ٣٧٥

١٣٠ ـ ئەحمەد عەبدورڕەحمان خدر رەسوڵ جەلکی

ناسراو بە (وریا) ٣٧٧

١٣١ ـ خدر حەمەد عەبدوڵڵا خدر

ناسراو بە (مەلا خدر هەرتەلی) ٣٧٩

١٣٢ ـ ئەحمەد عەبدوڵڵا ئەحمەد ئیسماعیل

ناسراو بە (ئەحمەد هورێوەیی) ٣٨١

١٣٣ ـ موحەممەد حەسەن خدر (جوتیار) ٣٨٣

١٣٤ - عومەر حەمە ئەحمەد مستەفا
ناسراو بە (پێشڕەو) ٣٨٥
١٣٥ - موحەممەد عەبدوڵڵا سلێمان كامەلا
ناسراو بە (مەڕوان) ٣٨٧
١٣٦ - عومەر حەمەد عەبدوڵڵا
ناسراو بە (عومەرە سوور) ٣٨٩
١٣٧ - سەعید حەسەن صاڵح ڕەشید ٣٩٢
١٣٨ - ئەكرەم موحەممەد صاڵح ٣٩٤
١٣٩ - ئیبراهیم ڕەشید ئەحمەد (سەفوان) ٣٩٨
١٤٠ - عومەر موحەممەد سەعید شەریف
ناسراو بە (حاجی عومەر) ٤٠٠
١٤١ - جەزا ئەحمەد صاڵح (پێشڕەو) ٤٠٣
١٤٢ - یسماعیل حاجی ئیسماعیل
ناسراو بە (كاك زانای پیرەمەگرونی) ٤٠٦
١٤٣ - خالید عەبدوللەتیف تۆفیق ٤٠٨
١٤٤ - خدر رەسوڵ مستەفا (مەلا راستگۆ) ٤١٠
١٤٥ - ئاسۆ نەجیب عەلی ٤١٤
١٤٦ - حەسەن حسەین عەبدوڵڵا تاوگۆزی ٤١٦